

Kultur, medier, trossamfund och fritid

17

Förslag till statsbudget för 2009

Kultur, medier, trossamfund och fritid

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	13
2	Lagförslag.....	17
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (1989:41) om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst	17
3	Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid.....	19
3.1	Omfattning.....	19
3.2	Politikens inriktning	19
3.2.1	Utgångspunkter	19
3.2.2	Prioriteringar	23
3.3	Utgiftsutveckling	35
3.4	Skatteutgifter.....	36
4	Kulturområdesövergripande verksamhet	39
4.1	Omfattning.....	39
4.2	Utgiftsutveckling	39
4.3	Mål	40
4.4	Resultatredovisning	40
4.4.1	Barn- och ungdomskultur	40
4.4.2	Internationell och interkulturell kulturverksamhet.....	41
4.4.3	Internationellt samarbete	42
4.4.4	Fördjupad samverkan mellan näringspolitik, regional tillväxtpolitik och kulturpolitik.....	44
4.4.5	Forskning inom kulturområdet	45
4.4.6	Jämställdhet	46
4.4.7	Kultur och hälsa	47
4.4.8	Handikappolitik	47
4.4.9	Länskonsulenter och nationella uppdrag.....	48
4.4.10	Redovisning av vissa kulturinstitutioners hyror	49
4.5	Revisionens iakttagelser.....	51
4.6	Budgetförslag	51
4.6.1	1:1 Statens kulturråd	51
4.6.2	1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	52
4.6.3	1:3 Skapande skola	53

4.6.4	1:4 Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel.....	53
4.6.5	1:5 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet.....	54
4.6.6	1:6 Stöd till icke-statliga kulturlokaler	54
4.6.7	1:7 Sysselsättningsåtgärder inom kulturområdet	55
4.6.8	28:3 Nationella uppdrag.....	55
5	Teater, dans och musik.....	57
5.1	Omfattning	57
5.2	Utgiftsutveckling.....	57
5.3	Mål.....	58
5.4	Resultatredovisning.....	58
5.5	Revisionens iakttagelser	59
5.6	Budgetförslag.....	59
5.6.1	2:1 Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens Hus, Svenska rikskonserter, Drottningholms slottsteater och Voksenåsen	59
5.6.2	2:2 Bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner	61
5.6.3	2:3 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål.....	62
6	Litteraturen, läsandet och språket.....	65
6.1	Omfattning	65
6.2	Utgiftsutveckling.....	65
6.3	Mål.....	66
6.4	Resultatredovisning.....	66
6.5	Revisionens iakttagelser	67
6.6	Budgetförslag.....	67
6.6.1	3:1 Bidrag till biblioteksverksamhet.....	67
6.6.2	3:2 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter	68
6.6.3	3:3 Talboks- och punktskriftsbiblioteket	68
6.6.4	3:4 Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur	70
6.6.5	3:5 Institutet för språk och folkminnen.....	70
7	Bildkonst, arkitektur, form och design.....	73
7.1	Omfattning	73
7.2	Utgiftsutveckling.....	73
7.3	Mål.....	74
7.4	Resultatredovisning.....	74
7.5	Revisionens iakttagelser	75
7.6	Budgetförslag.....	75
7.6.1	4:1 Statens konstråd	75
7.6.2	4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön	76
7.6.3	4:3 Nämnden för hemslöjdsfrågor	77
7.6.4	4:4 Främjande av hemslöjden.....	77
7.6.5	4:5 Bidrag till bild- och formområdet	78
8	Kulturskaparnas villkor.....	79
8.1	Omfattning	79
8.2	Utgiftsutveckling.....	79
8.3	Mål.....	80

8.4	Resultatredovisning	80
8.5	Revisionens iakttagelser.....	81
8.6	Budgetförslag	81
8.6.1	5:1 Konstnärsnämnden	81
8.6.2	5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer.....	81
9	Arkiv.....	85
9.1	Omfattning.....	85
9.2	Utgiftsutveckling	85
9.3	Mål	86
9.4	Resultatredovisning	86
9.5	Revisionens iakttagelser.....	87
9.6	Budgetförslag	88
9.6.1	6:1 Riksarkivet och landsarkiven.....	88
9.6.2	6:2 Bidrag till regional arkivverksamhet	88
9.6.3	28:23 Svenskt biografiskt lexikon	89
10	Kulturmiljö	91
10.1	Omfattning.....	91
10.2	Utgiftsutveckling	91
10.3	Mål	92
10.4	Resultatredovisning	92
10.5	Revisionens iakttagelser.....	93
10.6	Budgetförslag	93
10.6.1	7:1 Riksantikvarieämbetet	93
10.6.2	7:2 Bidrag till kulturmiljövård	94
10.6.3	7:3 Kyrkoantikvarisk ersättning.....	96
11	Museer och utställningar.....	97
11.1	Omfattning.....	97
11.2	Utgiftsutveckling	97
11.3	Mål	98
11.4	Resultatredovisning	98
11.5	Revisionens iakttagelser.....	100
11.6	Budgetförslag	101
11.6.1	8:1 Centrala museer: Myndigheter	101
11.6.2	8:2 Centrala museer: Stiftelser	103
11.6.3	8:3 Bidrag till regionala museer	103
11.6.4	8:4 Bidrag till vissa museer	104
11.6.5	8:5 Riksutställningar	105
11.6.6	8:6 Forum för levande historia.....	106
11.6.7	8:7 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål	106
12	Trossamfund	109
12.1	Omfattning.....	109
12.2	Utgiftsutveckling	109
12.3	Mål	110
12.4	Resultatredovisning	110
12.5	Revisionens iakttagelser.....	110
12.6	Budgetförslag	111
12.6.1	9:1 Nämnden för statligt stöd till trossamfund	111

	12.6.2	9:2 Stöd till trossamfund.....	111
13		Film.....	113
	13.1	Omfattning.....	113
	13.2	Utgiftsutveckling.....	113
	13.3	Mål.....	114
	13.4	Resultatredovisning.....	114
	13.5	Budgetförslag.....	115
	13.5.1	10:1 Filmstöd.....	115
14		Medier.....	117
	14.1	Omfattning.....	117
	14.2	Utgiftsutveckling.....	117
	14.3	Mål.....	118
	14.4	Resultatredovisning.....	118
	14.4.1	Radio och TV i allmänhetens tjänst.....	118
	14.4.2	Kommersiell radio.....	120
	14.4.3	Lokal icke-kommersiell radio och TV.....	121
	14.4.4	Digital TV.....	121
	14.4.5	Digital radio.....	122
	14.4.6	Presstöd.....	123
	14.4.7	Taltidningar.....	124
	14.4.8	Barn och unga i mediasamhället.....	124
	14.4.9	Uppföljning av medieutvecklingen.....	125
	14.4.10	Internationellt samarbete.....	126
	14.5	Revisionens iakttagelser.....	127
	14.6	Budgetförslag.....	128
	14.6.1	11:1 Statens biografbyrå.....	128
	14.6.2	11:2 Utbyte av TV-sändningar mellan Sverige och Finland.....	129
	14.6.3	11:3 Bidrag till dokumentation om den mediepolitiska utvecklingen och till europeiskt mediasamarbete.....	130
	14.6.4	11:4 Forskning och dokumentation om medieutvecklingen.....	130
	14.6.5	Radio och TV i allmänhetens tjänst.....	131
15		Ungdomspolitik.....	135
	15.1	Omfattning.....	135
	15.2	Utgiftsutveckling.....	135
	15.3	Mål.....	136
	15.4	Resultatredovisning.....	136
	15.4.1	Indikatorer och tidigare mål.....	136
	15.4.2	Resultat.....	136
	15.4.3	Analys och slutsatser.....	144
	15.5	Revisionens iakttagelser.....	146
	15.6	Politikens inriktning.....	147
	15.7	Budgetförslag.....	148
	15.7.1	12:1 Ungdomsstyrelsen.....	148
	15.7.2	12:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet....	149
16		Folkrörelsepolitik.....	151
	16.1	Omfattning.....	151
	16.2	Utgiftsutveckling.....	151
	16.3	Mål.....	152

16.4	Folkrörelsepolitik	152
16.4.1	Indikatorer och mål	152
16.4.2	Resultat	152
16.4.3	Analys och slutsatser	154
16.4.4	Revisionens iakttagelser.....	155
16.4.5	Politikens inriktning	155
16.5	Idrottsfrågor.....	157
16.5.1	Resultat	157
16.5.2	Analys och slutsatser	159
16.6	Friluftspolitik	159
16.6.1	Resultat	159
16.6.2	Analys och slutsatser	160
16.6.3	Politikens inriktning	160
16.7	Bidrag till idrottsrörelsen från AB Svenska Spel.....	161
16.8	Budgetförslag	162
16.8.1	13:1 Stöd till idrotten.....	162
16.8.2	13:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler	162
16.8.3	13:3 Bidrag för kvinnors organisering	163
16.8.4	13:4 Stöd till friluftorganisationer.....	163
16.8.5	13:5 Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer	164
17	Utbildningspolitik under utgiftsområde 17.....	165
17.1	Budgetförslag	165
17.1.1	14:1 Bidrag till folkbildningen.....	165
17.1.2	14:2 Bidrag till vissa handikappåtgärder inom folkbildningen	166
17.1.3	14:3 Bidrag till kontakttolkutbildning.....	167
18	Tillsyn av spelmarknaden	169
18.1	Omfattning.....	169
18.2	Mål	169
18.3	Resultatredovisning	169
18.3.1	Resultat	169
18.3.2	Analys och slutsatser	170
18.4	Politikens inriktning	171
18.5	Budgetförslag	171
18.5.1	15:1 Lotteriinspektionen	171

Tabellförteckning

Anslagsbelopp	14
3.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 17	35
3.2 Härledning av ramnivån 2009–2011. Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	35
3.3 Ramnivå 2009 realekonomiskt fördelad. Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	35
3.4 Skatteutgifter inom utgiftsområde 17, netto	36
4.1 Utgiftsutveckling inom Kulturområdesövergripande verksamhet, utgiftsområde 17	39
4.2 Hyreskostnader m.m. för vissa kulturinstitutioner under 2005–2007.....	50
4.3 Anslagsutveckling.....	51
4.4 Statliga utställningsgarantier.....	52
4.5 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:1 Statens kulturråd.....	52
4.6 Anslagsutveckling.....	52
4.7 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	52
4.8 Anslagsutveckling.....	53
4.9 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:3 Skapande skola	53
4.10 Anslagsutveckling.....	53
4.11 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:4 Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel	53
4.12 Anslagsutveckling.....	54
4.13 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:5 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet.....	54
4.14 Anslagsutveckling.....	54
4.15 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:6 Stöd till icke-statliga kulturlokaler	55
4.16 Anslagsutveckling.....	55
4.17 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:7 Sysselsättningsåtgärder inom kulturområdet.....	55
4.18 Anslagsutveckling.....	55
4.19 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 28:3 Nationella uppdrag	56
5.1 Utgiftsutveckling inom Teater, dans och musik, utgiftsområde 17	57
5.2 Anslagsutveckling.....	59
5.3 Ekonomisk redovisning för 2007	60
5.4 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 2:1 Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens Hus, Svenska rikskonserter, Drottningholms slottsteater och Voksenåsen.....	60
5.5 Anslagsutveckling.....	61
5.6 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 2:2 Bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner.....	61

5.7 Anslagsutveckling.....	62
5.8 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden	62
5.9 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 2:3 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål	63
6.1 Utgiftsutveckling inom Litteraturen, läsandet och språket, utgiftsområde 17	65
6.2 Anslagsutveckling.....	67
6.3 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 3:1 Bidrag till biblioteksverksamhet	68
6.4 Anslagsutveckling.....	68
6.5 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 3:2 Bidrag till litteratur och kulturidskrifter.....	68
6.6 Anslagsutveckling.....	68
6.7 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden	69
6.8 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 3:3 Talboks- och punktskriftsbiblioteket	70
6.9 Anslagsutveckling.....	70
6.10 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 3:4 Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur	70
6.11 Anslagsutveckling.....	70
6.12 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 3:5 Institutet för språk och folkminnen.....	71
7.1 Utgiftsutveckling inom Bildkonst, arkitektur, form och design, utgiftsområde 17.....	73
7.2 Anslagsutveckling.....	75
7.3 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 4:1 Statens konstråd.....	76
7.4 Anslagsutveckling.....	76
7.5 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden	76
7.6 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön.....	77
7.7 Anslagsutveckling.....	77
7.8 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 4:3 Nämnden för hemslöjdsfrågor.....	77
7.9 Anslagsutveckling.....	77
7.10 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 4:4 Främjande av hemslöjden	78
7.11 Anslagsutveckling.....	78
7.12 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 4:5 Bidrag till bild- och formområdet.....	78
8.1 Utgiftsutveckling inom Kulturskaparnas villkor, utgiftsområde 17.....	79
8.2 Anslagsutveckling.....	81
8.3 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 5:1 Konstnärsnämnden	81
8.4 Anslagsutveckling.....	81
8.5 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden	82
8.6 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer	83
9.1 Utgiftsutveckling inom Arkiv, utgiftsområde 17	85
9.2 Anslagsutveckling.....	88
9.3 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 6:1 Riksarkivet och landsarkiven.....	88
9.4 Anslagsutveckling.....	88
9.5 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 6:2 Bidrag till regional arkivverksamhet.....	89
9.6 Anslagsutveckling.....	89

9.7 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 28:23 Svenskt biografiskt lexikon	89
10.1 Utgiftsutveckling inom Kulturmiljö, utgiftsområde 17.....	91
10.2 Anslagsutveckling.....	93
10.3 Uppdragsverksamhet	94
10.4 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 7:1 Riksantikvarieämbetet	94
10.5 Anslagsutveckling.....	94
10.6 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 7:2 Bidrag till kulturmiljövård.....	95
10.7 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden.....	96
10.8 Anslagsutveckling.....	96
10.9 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 7:3 Kyrkoantikvarisk ersättning.....	96
11.1 Utgiftsutveckling inom Museer och utställningar, utgiftsområde 17.....	97
11.2 Antal besökare vid de centrala museerna 2005–2007	100
11.3 Anslagsutveckling.....	101
11.4 Sammanställningen över medelsfördelningen till Centrala museer: Myndigheter	101
11.5 Sammanställning över avgiftsinkomsterna till Centrala museer: Myndigheter	101
11.6 Uppdragsverksamhet	102
11.7 Uppdragsverksamhet	102
11.8 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 8:1 Centrala museer: Myndigheter	102
11.9 Anslagsutveckling.....	103
11.10 Sammanställning över medelsfördelningen till Centrala museer: Stiftelser	103
11.11 Sammanställning över avgiftsinkomsterna ¹ till centrala museer: Stiftelser	103
11.12 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 8:2 Centrala museer: Stiftelser ...	103
11.13 Anslagsutveckling.....	103
11.14 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 8:3 Bidrag till regionala museer.....	104
11.15 Anslagsutveckling.....	104
11.16 Sammanställning över medelstilldelningen.....	104
11.17 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 8:4 Bidrag till vissa museer	105
11.18 Anslagsutveckling.....	105
11.19 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 8:5 Riksutställningar.....	105
11.20 Anslagsutveckling.....	106
11.21 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 8:6 Forum för levande historia...	106
11.22 Anslagsutveckling.....	106
11.23 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 8:7 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål	107
12.1 Utgiftsutveckling inom Trossamfund, utgiftsområde 17	109
12.2 Anslagsutveckling.....	111
12.3 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 9:1 Nämnden för statligt stöd till trossamfund	111
12.4 Anslagsutveckling.....	111
12.5 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 9:2 Stöd till trossamfund	112
13.1 Utgiftsutveckling inom Film, utgiftsområde 17	113
13.2 Anslagsutveckling.....	115
13.3 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 10:1 Filmstöd	115
14.1 Utgiftsutveckling inom Medier, utgiftsområde 17.....	117
14.2 Anslagsutveckling.....	128
14.3 Offentligrättslig verksamhet	128

14.4 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 11:1 Statens biografbyrå.....	128
14.5 Anslagsutveckling.....	129
14.6 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 11:2 Utbyte av TV-sändningar mellan Sverige och Finland	129
14.7 Anslagsutveckling.....	130
14.8 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 11:3 Bidrag till dokumentation om den mediepolitiska utvecklingen och till europeiskt mediesamarbete	130
14.9 Anslagsutveckling.....	130
14.10 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 11:4 Forskning och dokumentation om medieutvecklingen	130
14.11 Medelstilldelning	131
14.12 Distributionskontots utveckling 2005–2007 samt prognos för 2008.....	132
15.1 Utgiftsutveckling inom Ungdomspolitik, utgiftsområde 17.....	135
15.2 Anslagsutveckling.....	148
15.3 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 12:1 Ungdomsstyrelsen.....	149
15.4 Anslagsutveckling.....	149
15.5 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 12:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet.....	150
16.1 Utgiftsutveckling inom Folkrörelsepolitik, utgiftsområde 17.....	151
16.2 Anslagsutveckling.....	162
16.3 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 13:1 Stöd till idrotten	162
16.4 Anslagsutveckling.....	162
16.5 Härledning av anslagsnivån 2009–2011 för 13:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler	162
16.6 Anslagsutveckling.....	163
16.7 Härledning av anslagsnivån 2009–2011 för 13:3 Bidrag för kvinnors organisering	163
16.8 Anslagsutveckling 13:4 Stöd till friluftorganisationer	163
16.9 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 13:4 Stöd till friluftorganisationer.....	163
16.10 Anslagsutveckling.....	164
16.11 Härledning av anslagsnivån 2009–2011 för 13:5 Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer	164
17.1 Anslagsutveckling.....	165
17.2 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 14:1 Bidrag till folkbildningen.....	165
17.3 Anslagsutveckling.....	166
17.4 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden	166
17.5 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 14:2 Bidrag till vissa handikappåtgärder inom folkbildningen.....	167
17.6 Anslagsutveckling.....	167
17.7 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 14:3 Bidrag till kontakttolkutbildning.....	167
18.1 Anslagsutveckling.....	171
18.2 Offentlighetsrättslig verksamhet.....	171
18.3 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 15:1 Lotteriinspektionen	171

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1989:41) om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst (avsnitt 2.1 och 14.6.5),
2. godkänner regeringens förslag om att Forum för levande historias uppdrag förtydligas så att det framgår att myndighetens uppdrag innefattar kommunismens brott mot mänskligheten (avsnitt 3.2.2),
3. bemyndigar regeringen att under 2009 för ramanslaget 2:3 *Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål* ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 80 000 000 kronor under 2010 (avsnitt 5.6.3),
4. bemyndigar regeringen att under 2009 för ramanslaget 3:3 *Talboks- och punktskriftsbiblioteket* beställa talböcker, punktskriftsböcker och informationsmaterial som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 5 000 000 kronor under 2010–2012 (avsnitt 6.6.3),
5. bemyndigar regeringen att under 2009 för ramanslaget 4:2 *Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön* beställa konstverk som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 10 000 000 kronor under 2010–2012 (avsnitt 7.6.2),
6. bemyndigar regeringen att under 2009 för ramanslaget 5:2 *Ersättningar och bidrag till konstnärer* ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 155 000 000 kronor under 2010–2019 (avsnitt 8.6.2),
7. bemyndigar regeringen att under 2009 för ramanslaget 7:2 *Bidrag till kulturmiljövård* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 100 000 000 kronor under 2010–2012 (avsnitt 10.6.2),
8. godkänner att det nuvarande målet för politikområdet Mediepolitik upphör att gälla och att samma mål i stället ska gälla för området Medier (avsnitt 14.3),
9. godkänner regeringens förslag till medelsberäkning för 2009 för den avgiftsfinansierade verksamhet som bedrivs av Sveriges Television AB, Sveriges Radio AB och Sveriges Utbildningsradio AB (avsnitt 14.6.5),
10. godkänner regeringens förslag till medelstilldelning för 2009 från rundradiokontot till statsbudgetens inkomstsida avseende Granskningsnämnden för radio och TV (avsnitt 14.6.5),
11. bemyndigar regeringen att för 2009 besluta om lån i Riksgäldskontoret för att täcka underskott på distributionskontot upp till ett belopp av 1 150 000 000 kronor (avsnitt 14.6.5),
12. godkänner regeringens förslag om överföring av medel till distributionskontot från rundradiokontot (avsnitt 14.6.5),

13. bemyndigar regeringen att i samband med beslut om anslagsvillkor för 2009 tilldela Sveriges Television AB och Sveriges Utbildningsradio AB medel för distributionskostnader från distributionskontot (avsnitt 14.6.5),
14. godkänner regeringens förslag om anslagsvillkor för Sveriges Television AB om SVT Teckenspråk (avsnitt 14.6.5),
15. godkänner att målen för politikområdet Ungdomspolitik upphör att gälla (avsnitt 15.3),
16. godkänner vad regeringen föreslår om mål och huvudområden för samordning och redovisning av ungdomspolitiken (avsnitt 15.3),
17. godkänner att målen för politikområdet Folk rörelsepolitik upphör att gälla (avsnitt 16.3),
18. godkänner vad regeringen föreslår om mål för folk rörelsepolitiken (avsnitt 16.3),
19. godkänner att regeringen på AB Svenska Spels bolagsstämma 2009 verkar för att bolagsstämman dels beslutar om ett stöd till idrotten i form av ett bidrag på 60 000 000 kronor, dels beslutar om ett bidrag på 500 000 000 kronor att fördelas till idrotten, dels beslutar om ett bidrag som motsvarar 1/26 av bolagets överskott 2008 från Nya Penninglotten avsett för konst, teater och andra kulturella ändamål. De två sistnämnda bidragen ska fördelas enligt de närmare anvisningar som kan komma att beslutas av regeringen (avsnitt 16.7),
20. bemyndigar regeringen att under 2009 för ramanslaget 14:2 *Bidrag till vissa handikappåtgärder inom folkbildningen* besluta om stöd för studerande med funktionshinder vid folkhögskolor som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 12 000 000 kronor under 2010 (avsnitt 17.1.2),
21. för 2009 anvisar anslagen under utgiftsområde 17 *Kultur, medier, trossamfund och fritid* enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag	Anslagstyp	
1:1 Statens kulturråd	Ramanslag	48 781
1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	Ramanslag	199 604
1:3 Skapande skola	Ramanslag	55 905
1:4 Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel	Ramanslag	151 955
1:5 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet	Ramanslag	37 081
1:6 Stöd till icke-statliga kulturlokaler	Ramanslag	9 898
1:7 Sysselsättningsåtgärder inom kulturområdet	Ramanslag	25 000
2:1 Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens Hus, Svenska rikskonserter och Drottningholms slottsteater	Ramanslag	987 406
2:2 Bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner	Ramanslag	779 486
2:3 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål	Ramanslag	155 503
3:1 Bidrag till biblioteksverksamhet	Ramanslag	47 740
3:2 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter	Ramanslag	124 182
3:3 Talboks- och punktskriftsbiblioteket	Ramanslag	71 749
3:4 Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur	Ramanslag	16 192
3:5 Institutet för språk- och folkminnen	Ramanslag	46 179
4:1 Statens konstråd	Ramanslag	7 557
4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön	Ramanslag	36 626
4:3 Nämnden för hemslöjdsfrågor	Ramanslag	1 977

4:4	Främjande av hemslöjden	Ramanslag	22 376
4:5	Bidrag till bild- och formområdet	Ramanslag	27 673
5:1	Konstnärsnämnden	Ramanslag	14 760
5:2	Ersättningar och bidrag till konstnärer	Ramanslag	313 037
6:1	Riksarkivet och landsarkiven	Ramanslag	330 323
6:2	Bidrag till regional arkivverksamhet	Ramanslag	6 228
7:1	Riksantikvarieämbetet	Ramanslag	218 973
7:2	Bidrag till kulturmiljövård	Ramanslag	238 718
7:3	Kyrkoantikvarisk ersättning	Ramanslag	465 000
8:1	Centrala museer: Myndigheter	Ramanslag	938 772
8:2	Centrala museer: Stiftelser	Ramanslag	233 937
8:3	Bidrag till regionala museer	Ramanslag	157 243
8:4	Bidrag till vissa museer	Ramanslag	52 440
8:5	Riksutställningar	Ramanslag	53 803
8:6	Forum för levande historia	Ramanslag	44 090
8:7	Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål	Ramanslag	80
9:1	Nämnden för statligt stöd till trossamfund	Ramanslag	4 788
9:2	Stöd till trossamfund	Ramanslag	50 232
10:1	Filmstöd	Ramanslag	309 324
11:1	Statens biografbyrå	Ramanslag	9 692
11:2	Utbyte av TV-sändningar mellan Sverige och Finland	Ramanslag	21 767
11:3	Bidrag till dokumentation om den mediepolitiska utvecklingen och till europeiskt mediasamarbete	Ramanslag	466
11:4	Forskning och dokumentation om medieutvecklingen	Ramanslag	2 070
12:1	Ungdomsstyrelsen	Ramanslag	29 066
12:2	Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet	Ramanslag	87 355
13:1	Stöd till idrotten	Ramanslag	445 551
13:2	Bidrag till allmänna samlingslokaler	Ramanslag	32 326
13:3	Bidrag för kvinnors organisering	Ramanslag	28 305
13:4	Stöd till friluftorganisationer	Ramanslag	24 910
13:5	Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer	Ramanslag	15 000
14:1	Bidrag till folkbildningen	Ramanslag	3 166 290
14:2	Bidrag till vissa handikappåtgärder inom folkbildningen	Ramanslag	79 828
14:3	Bidrag till kontakttolkutbildning	Ramanslag	15 708
15:1	Lotteriinspektionen	Ramanslag	44 365
Summa			10 287 317

2 Lagförslag

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1989:41) om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst

Härigenom föreskrivs att 7 § lagen (1989:41) om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

TV-avgiften är 2 032 kronor för ett år. Den ska betalas i fyra poster om 508 kronor.	7 §¹	TV-avgiften är 2 076 kronor för ett år. Den ska betalas i fyra poster om 519 kronor.

Varje post avser en avgiftsperiod om tre månader och ska betalas senast sista vardagen före avgiftsperiodens början.

För innehav av TV-mottagare under tiden före den första avgiftsperioden ska avgiften betalas med så stort belopp i förhållande till årsavgiften som motsvarar innehavstiden. Beloppet avrundas nedåt till jämnt antal kronor.

RIKAB får, efter avtal med den avgiftsskyldige, besluta dels att TV-avgift ska betalas i andra poster och vid andra tidpunkter än som anges i första och andra styckena, dels att avgiften inte ska aviseras enligt 10 §.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2009.

---

¹ Senaste lydelse 2007:1332.

3 Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

3.1 Omfattning

Som regeringen aviserade i 2008 års ekonomiska vårproposition (prop. 2007/08:100, avsnitt 4.4.4) och som närmare utvecklas i denna proposition (avsnitt 10.4.1, volym 1) utgår den enhetliga verksamhetsstrukturen. Det innebär att utgiftsområden inte kommer att indelas i politikområden.

Under utgiftsområdet ingår följande områden:

- Kulturområdesövergripande verksamhet
- Teater, dans och musik
- Litteraturen, läsandet och språket
- Bildkonst, arkitektur, form och design
- Kulturskaparnas villkor
- Arkiv
- Kulturmiljö
- Museer och utställningar
- Trossamfund
- Film
- Medier
- Ungdomspolitik
- Folkrörelsepolitik
- Folkbildning
- Tillsyn av spel och lotteri

3.2 Politikens inriktning

3.2.1 Utgångspunkter

Kultur

Regeringens utgångspunkt för kulturpolitiken är tilltron till kulturens egenvärde och dess kreativitet. Ett levande kulturliv är en grundläggande förutsättning för det öppna samhället. Den nationella kulturpolitiken ska verka för ett kulturutbud med bredd och kvalitet i hela landet.

Kulturens värden ska vara tillgängliga för alla – genom bildningsarbete, genom möjligheter till eget skapande och genom möjligheter att ta del av professionellt konstnärligt skapande. Tre övergripande prioriteringar vägleder regeringens kulturpolitik:

- *Barns och ungas rätt till kultur.* Kultur är viktigt för barns och ungas utveckling. Kunskap och insikt om den egna kulturen är också en förutsättning för att förstå och leva sig in i andras villkor och värderingar.

- *Kulturarv för framtiden.* Såväl det historiska som det moderna kulturarvet måste värnas som en tillgång för dagens och kommande generationer.
- *Förbättrade villkor för den nyskapande kulturen.* Kulturskapare ska ha goda möjligheter att utveckla konsten i alla dess former och göra den tillgänglig för fler.

Regeringens kulturpolitiska prioriteringar är – var och en – viktiga för att utveckla kultursektorn. Tillsammans bildar de en helhet som understryker kulturens egenvärde och mångfald.

Kulturupplevelser och eget skapande tidigt i livet är en förutsättning för att barn och ungdomar ska efterfråga kultur som vuxna. Genom att kulturarvet bevaras och förmedlas till nya generationer stärks möjligheterna för nya kulturyttringar och tolkningar av vår samtid. Intresse och efterfrågan på kultur hos en bred allmänhet – barn och vuxna – är grunden för att kulturutövare ska ha goda villkor för den nyskapande kulturen.

I budgetpropositionen för 2008 initierade regeringen Skapande skola. Denna satsning syftar till att stärka barns och ungas rätt till kultur i hela landet och att öka samarbetet mellan skolan och det professionella kulturlivet. Även i budgetpropositionen för 2009 beräknas 55 miljoner kronor avsättas för Skapande skola. Därmed understryks ambitionen att Skapande skola ska vara en långsiktig satsning. På grundval av den utvärdering som sker under året kommer regeringen att ta ställning till fortsättningen av Skapande skola. Regeringens ambition är att satsningen successivt ska omfatta alla elever i grundskolan.

Kulturarvet är en av samhällets viktigaste byggstenar. Våra museer, kulturmiljöer och arkiv spelar en stor roll för egna upplevelser men också för forskning och utveckling av besöksnäringen. Regeringen vill öka möjligheterna för varje institution att göra egna prioriteringar. Regeringen har genom tidigare insatser prioriterat vården av kulturarvet och successivt tillfört nya resurser. Nu tas ytterligare ett steg genom en satsning som syftar till att långsiktigt stärka våra centrala museers möjligheter att vårda och visa kulturarvet. Med den satsning på totalt 40 miljoner kronor som nu föreslås är de statliga anslagen till museisektorn större än någonsin tidigare, även jämfört med tiden med s.k. fri entré. Regeringens ambition är att öka möjlig-

heterna för varje institution att göra egna prioriteringar för att vårda och visa kulturarvet.

En förutsättning för en god nationell kulturpolitik är att kulturskapares villkor uppmärksammas och förbättras. Ett växande kulturliv gynnar hela samhället och skapar goda förutsättningar för Sverige i en global värld. Den s.k. arbetslinjen utgör grundbulten för regeringens arbetsmarknadspolitik. Den förda politiken har bl.a. lett till en positiv utveckling av arbetsmarknaden de senaste åren. Det gäller även kultursektorn som helhet. Inom kulturpolitikens område har därutöver särskilda insatser gjorts för att förbättra villkoren för kulturutövare. I budgetpropositionen för 2008 genomfördes exempelvis en utbyggnad av den s.k. alliansmodellen. Vid årets slut beräknas därmed att närmare 300 kulturskapare har fått anställning vid teater-, dans- och musikallianserna. På motsvarande sätt ger förändringarna inom närings- och skattepolitiken nya möjligheter för kulturentreprenörerna att utvecklas. En tydlig trend är att antalet egenföretagare ökar. I årets budgetproposition prioriteras ett närmare samarbete mellan kulturpolitik, regional tillväxtpolitik och näringspolitik. En särskild satsning kommer att genomföras för att stimulera entreprenörskap inom kultursektorn.

Stiftelsen Framtidens kultur har under lång tid spelat en betydelsefull roll för det fria kulturlivet och den nyskapande kulturen. Stiftelsens medel kommer emellertid att vara förbrukade vid utgången av 2009. Regeringen avser att återkomma med förslag till hur det fria kulturlivet samt hur kulturinstitutioner och kulturorganisationer ska kunna stärkas.

Det svenska kulturlivets utveckling och livskraft är beroende av internationellt utbyte och samarbete. Kulturlivets internationalisering är en prioriterad fråga för regeringen. I förra årets budget gjordes en satsning på etnisk och kulturell mångfald och internationell kulturverksamhet.

Sverige är på många sätt ett gott kulturland att leva i. Efterfrågan på och intresset för kultur ökar. Allt fler går på teater och konserter, köper böcker, ser på film, går på museer och konstutställningar, eller lyssnar på musik. Genom sänkt skatt på arbetsinkomster med upp till 1 200 kronor i månaden för låg- och medelinkomsttagare har det ekonomiska utrymmet för många människor att kunna ta del av kulturupplevelser ökat. Många bidrar också till kulturlivet genom eget

skapande och amatörkulturen har en stor betydelse för den enskilde likaväl som för kulturutbudet i stort.

Kulturen och den kreativa sektorn och utgör en allt viktigare del av vår export. Kultursektorns betydelse och potential för ekonomisk tillväxt och sysselsättning har belysts i studien "The Economy of Culture in Europe" som EU-kommissionen presenterade 2006, vilken bl.a. visar att kultursektorn bidrar med cirka 2,6 procent av EU-ländernas samlade BNP och att sektorn står för cirka 3 procent av sysselsättningen inom EU.

Dialogen mellan stat, regioner och kommuner är en förutsättning för en framgångsrik kulturpolitik. Regeringen bedömer att ett rikt kulturliv och väl bevarade och brukade kulturmiljöer även är viktiga för att stärka utvecklingskraften på landsbygden. De statliga konstnärspolitiska insatserna betyder mycket för det vitala konstklimatet.

Men kulturpolitiken måste vara i fas med sin tid. Den organisation och de institutioner som präglar kulturpolitiken har till stora delar vuxit fram i en annan tid. Samhället och förutsättningarna för kulturpolitiken har sedan dess på många sätt förändrats. Regeringen vill medverka till att kulturpolitiken, utifrån kulturens egen värde, förnyas och utvecklas. I direktiven till den kulturpolitiska kommittén har regeringen uppdragit till utredningen att göra en analys av kulturpolitiken, dess inriktning och arbetsformer (dir. 2007:99).

Med årets budgetproposition tar regeringen ytterligare steg för att kulturlivet ska kunna växa och utvecklas och bidra till samhällsutvecklingen. Inom kulturbudgetens ram tillförs sammanlagt 80 miljoner kronor för budgetåret 2009. Sammantaget har kulturbudgeten hittills under mandatperioden förstärkts med närmare 300 miljoner kronor. I årets budgetproposition understryks kulturens betydelse genom att ytterligare resurser tillförs genom ett utökat samarbete med andra politikområden, exempelvis inom näringspolitiken och biståndspolitiken.

Medier

Mediernas frihet är det grundläggande målet. Därför är mediepolitikens viktigaste uppgift att garantera tryck- och yttrandefrihet. Medierna ska så långt det är möjligt stå fria från statlig styrning. Därmed säkerställs självständigheten

liksom granskningen av den offentliga makten. Fri åsiktsbildning, fritt utbyte av idéer och goda möjligheter att granska makthavare är fundamentala värden som måste försvaras och som gynnas av en mediemarknad med många aktörer, klara spelregler och en sund konkurrens.

Många röster ska kunna göras hörda och allmänheten ska ha valfrihet att ta del av ett brett utbud av medier. Idag har vi betydligt större tillgång till medier än tidigare. Detta är en följd av internationalisering och teknisk utveckling. Nya medieföretag startas och möjligheterna att ta del av information och göra sin röst hörd är större än någonsin. Allt fler medieföretag väljer också att använda sig av flera olika tekniska plattformar för att få ut budskap. Tidningsföretag sänder TV och TV-företag använder sig av webben.

Mediemarknaden stimuleras av mångfald och konkurrens. Konkurrenten fungerar väl på många områden, men den kommersiella radions ställning är fortfarande svag. En livskraftig kommersiell lokalradio är viktig för mångfalden och konkurrensen på radioområdet och behöver därför bättre villkor.

Såväl privata aktörer, som public service-bolagen och den ideella mediesektorn är alla viktiga för ett brett medieutbud med olika infallsvinklar. Medieområdet kräver mer än rena marknadslösningar. För att ett allsidigt medieutbud ska kunna komma alla till del är det också viktigt att ge radio och TV i allmänhetens tjänst goda möjligheter att verka och utvecklas. Public service har ett särskilt ansvar att värna kvaliteten.

Trossamfund

Trossamfunden erbjuder en värdefull mötesplats där människor kan få ge uttryck för andliga och existentiella behov och frågeställningar. Den religiösa mångfalden i vårt samhälle, liksom intresset för etiska och existentiella frågor, medför ett ökat intresse av och förväntningar på insatser från trossamfunden, både från enskilda och från samhället. Trossamfunden kan genom sin verksamhet bidra till att öka kunskapen om och förståelsen och respekten för olika trosriktningar och är därmed av samhällelig betydelse, inte minst i integrationsprocessen. För att stärka samhällsskyddet och beredskapen mot olyckor och kriser är det viktigt att ta vara på olika kompetenser och erfarenheter inom samhället. Inte minst under senare år har det blivit allt tydligare

att trossamfunden spelar en viktig roll i dessa sammanhang. Kyrkor och andra religiösa mötesplatser är ofta självklara platser för människor i behov av tröst och stöd i svåra situationer. I syfte att skapa ökade förutsättningar för att kunna samordna och utnyttja samfundens insatser inom krisberedskapen höjdes anslaget till Nämnden för statligt stöd till trossamfund med 1 miljon kronor från och med 2007.

Kontakter och samverkan mellan olika trossamfund och också trossamfundens medverkan inom olika samhällsområden är således värdefull. Regeringen fortsätter att ha fortlöpande dialog med trossamfunden genom ett särskilt råd, Regeringens råd för kontakt med trossamfund, som består av representanter från stat och samfund.

Ungdomspolitik

Utgångspunkten för regeringens ungdomspolitik är att alla ungdomar ska ha verklig tillgång till välfärd och inflytande. Arbetet utgår från fem huvudområden; utbildning och lärande, arbete och försörjning, hälsa och utsatthet, inflytande och representation samt kultur och fritid. Ungdomspolitikerna är sektorsövergripande och omfattar alla de beslut och åtgärder som påverkar villkoren för ungdomar.

En av de mest prioriterade frågorna som regeringen arbetar med är att bryta utanförskapet i samhället och särskilt angeläget är att barn och ungdomar inte ska växa upp i utanförskap.

Folkrörelsepolitik

Utgångspunkten för regeringens folkrörelsepolitik är att människor ska ha bästa möjliga förutsättningar att bilda och delta i olika typer av folkrörelser och föreningar. Här hanteras således generella frågor som rör alla typer av folkrörelser och ideella föreningar, bl.a. frågor om den statliga bidragsgivningen till föreningslivet. Ett av syftena för arbetet med folkrörelsepolitiken är att skapa ett samlat synsätt och agerande från statens sida när det gäller såväl relationerna till folkrörelser och föreningar av olika slag som villkor och förutsättningar för föreningslivets verksamhet. Ett annat syfte är att synliggöra och lyfta fram den betydelse föreningslivet har för

den demokratiska infrastrukturen i vårt samhälle.

En övergripande ambition för regeringen är att öka människors egen makt för att uppnå att alla människor ska kunna och vilja påverka såväl sin vardag som samhället i stort. Folkrörelser och andra föreningar, liksom den ideella sektorn i stort, har här en viktig roll att spela i flera avseenden. Genom föreningslivet kan människor gå samman och påverka både sin egen situation och mer övergripande frågor om samhällets utveckling. Föreningslivet och de idéburna organisationernas roll som röstbärare är således centrala för demokratin.

Den nationella idrottspolitiken syftar till en god folkhälsa genom att uppmuntra till motion och idrott. Politiken bygger på en fri och självständig idrottsrörelse, grundad på ideellt engagemang, men tar också hänsyn till att idrotten i allt högre grad är en kommersiell underhållning som ger många människor förströelse och glädje.

Regeringens prioriteringar är stödet till idrottens barn- och ungdomsverksamhet samt att öka idrottens självständighet och tillföra idrotten behövliga resurser. Idrotten kan och bör ta ansvar för användning och prioritering av det stöd som kommer från staten. Den statliga styrningen av stödet har därför minskats genom färre anslagsposter och villkor.

Regeringen har uttalat sin avsikt att aktivt verka för att få fler stora internationella idrotts-evenemang till vårt land. Regeringskansliet samverkar med Riksidrottsförbundet, Visit Sweden och Nutek i dessa frågor.

Genom satsningen Idrottslyftet har idrottsrörelsen tillförts 500 miljoner kronor årligen sedan 2007. Regeringen föreslår att Idrottslyftet fortsätter på motsvarande nivå även för det kommande verksamhetsåret. Idrottslyftet har som sitt övergripande mål att öppna dörrarna till idrotten för fler barn och ungdomar och att få dem att stanna kvar längre inom idrotten.

Regeringen avser att fortsatt prioritera arbetet mot dopning och andra oetiska företeelser i syfte att stödja de idrottsliga ideal som en självständig och ansvarstagande idrottsrörelse sätter upp. Regeringen arbetar aktivt för att motverka ordningsstörningar i samband med idrottsevenemang.

Regeringen eftersträvar ett stabilt finansieringssystem för stödet till idrotten, eftersom den nuvarande modellen baserad på överskottet från

AB Svenska Spel skapar osäkerhet för idrottens egen långsiktiga planering.

3.2.2 Prioriteringar

Barn och unga

Skapande skola

Skapande skola-satsningen syftar till att barn och ungdomar ska få ökade möjligheter till kulturell delaktighet och eget skapande samt tillgång till professionell kultur. Detta ska bl.a. bidra till att nå skolans kunskapsmål. Från och med 2008 finns 55 miljoner kronor årligen avsatta som stimulansbidrag till verksamhet inriktad på elever i årskurserna 7–9. I en första ansökningsomgång hos Statens kulturråd våren 2008 har ca 171 kommuner/kommundelsnämnder och fristående skolor sökt Skapande skola-medel. Det är ett bra resultat för en helt ny bidragsform. En andra ansökningsomgång kommer att genomföras under hösten 2008. Regeringens ambition är att satsningen successivt ska omfatta alla elever i grundskolan.

Läsfrämjande insatser

Att utveckla barns läsande är betydelsefullt för barns språkutveckling och intresse för litteratur. Läsning är grundläggande för annan kunskap. För att få fler elever att nå skolans kunskapsmål har regeringen i september 2008 beslutat om att under åren 2008–2010 tillföra 900 miljoner kronor i syfte att stimulera huvudmän och skolor i arbetet med att stärka elevernas basfärdigheter läsa, skriva och räkna i årskurs 1–3. Regeringen har även för avsikt att under mandatperioden satsa cirka 3,7 miljarder kronor på att fortbilda lärare. Vidare avser regeringen att göra en översyn av de litteraturpolitiska insatserna och en utvärdering av bibliotekslagen som tidigare utlovats.

Barn och unga i mediesambället

Regeringen beslutade i maj 2008 om en översyn av granskningslagen och skyddet av barn och unga mot skadligt medieinnehåll och skadlig mediepåverkan (dir. 2008:62). Den senaste större översynen av området gjordes i slutet av 1980-talet och nuvarande lagstiftning är från 1990. Det finns ett behov av att anpassa lagstiftningen och insatserna inom området till utvecklingen av nya medier och nya medievanor. Utredningen ska redovisa uppdraget i maj 2009.

Regeringen avser även att satsa ytterligare på förebyggande insatser för att skydda barn och unga mot skadlig mediepåverkan. Det finns för närvarande en stor efterfrågan på sakligt grundad information och på förebyggande insatser vad gäller bl.a. nya interaktiva medier. Regeringen planerar därför att under 2008–2010 genomföra särskilda insatser för att stärka barn och unga som framtidens mediekonsument. Insatserna syftar till att skapa ökad kunskap och förståelse för den roll Internet och andra interaktiva medier spelar för barns och ungas vardag och kommer att rikta sig till vuxna, barn och unga.

Medierådet, som är en kommitté under Kulturdepartementet med uppgift att följa utvecklingen av barns och ungas mediesituation och att arbeta förebyggande för att minska riskerna för skadlig mediepåverkan, får i uppdrag att genomföra satsningen.

Regeringen beräknar mot denna bakgrund att Medierådet tillförs sammanlagt 2 miljoner kronor under perioden 2008–2010.

Idrottsrörelsens barn- och ungdomsverksamhet

Regeringen tog 2006 initiativ till den nya och utökade satsningen Idrottslyftet som är avsedd att pågå under mandatperioden och genom vilken idrottsrörelsen tillförs 500 miljoner kronor per verksamhetsår. De övergripande målen med Idrottslyftet är att öppna upp dörrarna till idrotten för fler barn och ungdomar och att göra insatser för att få dem att idrotta högre upp i åldrarna. All verksamhet ska utgå från ett jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv.

Överskottet från AB Svenska Spel har möjliggjort att statens stöd till de lokala idrottsföreningarnas barn- och ungdomsverksamhet har ökat väsentligt sedan 2006. Idrottens andel av överskottet från 2007 uppgick till 834 miljoner kronor, vilket är en ökning med 178 miljoner kronor jämfört med 2006. Regeringen eftersträvar att inom ramen för ett stabilt finansieringssystem tillskapa en mer förutsägbar nivå på stödet.

Kulturarv för framtiden

Fria museer som vårdar och visar kulturskatter

Regeringens målsättning är att garantera kulturarvssektorn tydliga, långsiktiga villkor och möjligheter att göra egna prioriteringar i verksamheten. Vården av samlingarna ska kunna

kombineras med ökad tillgänglighet och därför tillförs extra resurser till museisektorn.

År 2005 infördes den så kallade fri entré-reformen som innebar att möjligheten att ta ut entréavgift togs bort för vissa statliga museer. Dock fanns fortfarande möjlighet att ta entréavgift för separata utställningar och andra arrangemang. Detta innebar att museerna framtogs möjligheten att själva göra de prioriteringar som bedömdes rimliga utifrån det egna museets förutsättningar och behov.

Regeringen bedömer att det finns stora behov vid våra museer. Bland annat finns på vissa håll stora och eftersatta behov av konservering och magasinering av föremål. På andra håll finns snarare behov av satsningar för att öka tillgängligheten, exempelvis genom digitalisering. Regeringen valde därför att inför 2007 prioritera bevarandet av kulturarvet samt införa gratis inträde för barn och unga upp till 19 år för samtliga utställningar. Vidare avsattes medel för att förbättra vissa museers ekonomiska situation, bl.a. tillfördes medel för långsiktigt bevarande av den nedskjutna DC 3:an, för underhåll av regalskeppet Vasa samt till Statens museer för världskultur.

Besökssiffrorna för första halvåret 2008 visar att besöken på de statliga museer som har gratis inträde för barn och unga upp till 19 år har ökat med 23 procent jämfört med motsvarande period för 2007.

Regeringen tillsatte under 2007 en museikoordinator (Ku 2007:02) med syfte att se över vissa frågor inom museisektorn. Bland annat ska koordinatören pröva olika former för ökad samverkan av exempelvis administration, föremålshantering och sektorsforskning. Uppdraget ska redovisas senast den 15 februari 2009.

Regeringens ambition är att göra det möjligt för varje institution att göra egna prioriteringar utifrån de behov som finns. Mot denna bakgrund har museisektorn tillförts 62,3 miljoner kronor sedan budgetåret 2007. Det är nu dags att ta nästa steg för att förverkliga visionen om det fria museet – ett museum med bättre förutsättningar att själv prioritera arbetet med att vårda och visa sina kulturskatter.

Regeringen beräknar mot den bakgrunden att sammanlagt 40 miljoner kronor avsätts fr.o.m. 2009. De särskilda satsningarna på Skansen, Moderna museet, Arkitekturmuseet, Flygväpenmuseum, Nationalmuseum, Riksställningar och Nobelmuseet som omnämns nedan

ingår alla i reformen för fria museer. Satsningen innebär att sektorn nu tillförs mer resurser än under tiden med s.k. fri entré men museerna kan nu själva avgöra hur de vill använda sina resurser.

Skansen

Skansen är en viktig förmedlare av kulturarvet, inte minst till barn och unga. Friluftsmuseet är ett av landets största besöksmål. Skansen har ett omfattande behov av renoveringar och upprustningar av både sitt fastighetsbestånd och sin infrastruktur samt miljöarbete. Regeringen beräknar för detta ändamål att Skansen tillförs 10 miljoner kronor engångsvis för 2009 samt 5 miljoner kronor i nivå fr.o.m. 2010.

Moderna museets verksamhet i Malmö

Som regeringen angav i budgetpropositionen för 2008 har Moderna museet inlett ett samarbete med Malmö kommun och Skåne läns landsting om att etablera en utställningsverksamhet i de lokaler i centrala Malmö som konsthallen Rooseum tidigare disponerade. Målet är att från 2009 erbjuda utställningar av modern och samtida konst av absolut högsta kvalitet. För 2008 finns 3 miljoner kronor särskilt avsatta för ändamålet. Regeringen beräknar att Moderna museet, utöver de statliga medel som redan finns avsatta för verksamheten, tillförs en miljon kronor från och med 2009 samt ytterligare en miljon kronor fr.o.m. 2010. Regeringen förutsätter att de eventuella tillkommande medelsbehov som kan uppkomma finansieras inom Moderna museets ram eller genom tillskott från andra samarbetsparter.

Vidgat uppdrag för Arkitekturmuseet

Rådet för arkitektur, form och design (Ku 2004:02) har på regeringens uppdrag utrett hur en befintlig myndighet eller institution kan främja och förmedla kunskap om hur en ökad kvalitet inom arkitektur, form och design kan bidra till samhällsutvecklingen (dir. 2007:154). Uppdraget redovisades i mars 2008 och rapporten har remissbehandlats.

Förslaget från Rådet för arkitektur, form och design: Rådets förslag innebär att Arkitekturmuseet får ett vidgat uppdrag som omfattar hela formområdet och att museet också ska överta det uppdrag som i dag ligger på Svensk Form att driva en mötesplats för form och design. Det statliga bidrag som i dag går till Svensk Form för mötesplatsuppdraget ska då föras till Arkitekturmuseets anslag. Vidare föreslår rådet att

Arkitekturmuseet övertar Boverkets uppgift att administrera och fördela stödet till icke-statliga kulturlokaler. Rådet föreslår i ett nästa steg att Arkitekturmuseet ska inleda ett nära samarbete med Statens konstråd, Nationalmuseum, Svensk Form, Stiftelsen Svensk industridesign (SVID), Röhsska museet och Boverket. Ett av förslagen från rådet är att Arkitekturmuseets arkiv förs över till en annan arkivhållare för att frigöra lokaler och ekonomiska resurser till den nya verksamheten.

Remissinstansernas synpunkter: Flertalet remissinstanser är positiva till att Arkitekturmuseet får ett vidgat uppdrag att driva frågor om arkitektur, formgivning och design. Ett antal remissinstanser menar dock att en sådan breddning av verksamheten kan innebära att museets utrymme att arbeta specifikt med arkitektur- och stadsmiljöfrågor minskar. En övervägande andel av remissinstanserna är också negativa till att Arkitekturmuseets arkiv överförs till en annan arkivhållare. Många remissinstanser påpekar att ett så omfattande uppdrag som föreslås i rapporten kräver ett betydande resurstillskott. Den samarbetsmodell som föreslås får stöd från flera remissinstanser, men många menar att det krävs en fördjupad analys av hur den organisatoriska uppbyggnaden ska se ut.

Regeringens bedömning: Arkitekturmuseet har en viktig roll i att bevara och förmedla vårt arkitektoniska kulturarv. Regeringen anser att den uppgiften bör kvarstå hos museet och anser i likhet med flertalet remissinstanser att museets arkiv och samlingar därför fortsatt bör hanteras inom myndighetens ram.

Samtidigt har arkitektur, formgivning och design många gemensamma beröringspunkter. Regeringen anser därför att det finns stora fördelar med att det finns en institution som kan ta ett gemensamt grepp på frågor som rör gestaltningen av den gemensamma miljön, både vad gäller byggnader och föremål.

Regeringen avser att lämna ett särskilt uppdrag till Arkitekturmuseet att föreslå hur en sådan breddad verksamhet bör utformas. Vidare avser regeringen att ge ett uppdrag till museet att i samråd med andra berörda myndigheter och organisationer utveckla samverkan kring arkitektur-, formgivnings- och stadsmiljöfrågor. I detta sammanhang bör bl.a. ett regionalt perspektiv beaktas.

Regeringen beräknar att Arkitekturmuseet från och med 2009 tillförs ytterligare resurser

motsvarande det belopp som idag är avsatt till Rådet för arkitektur, form och design. Vidare bör Arkitekturmuseet från och med 2010 överta det uppdrag om en mötesplats för form och design som idag ligger hos Föreningen Svensk Form samt från och med detta år tillföras de medel som är avsatta för uppdraget. Svensk Form och Arkitekturmuseet har mot bakgrund av rådets rapport uttryckt ambitionen att finna former för ett närmare samarbete.

Regeringen kommer under hösten att besluta om kommittédirektiv till en fördjupad prövning av Boverkets verksamhet. Regeringen anser att det finns skäl att avvakta resultatet av kommitténs arbete innan det görs någon förändring i förvaltningen av bidraget till icke-statliga kulturlokaler.

Flygvapenmuseum

Regeringen har under åren 2007–2008 ökat anslaget till Statens försvarshistoriska museer med sammanlagt 7 miljoner kronor i syfte att användas till en utbyggnad av Flygvapenmuseum i Linköping. En utbyggnad av museet är en förutsättning för att den nedskjutna och bärgade DC3:an ska kunna bevaras och visas för allmänheten i enlighet med tidigare beslut. Invigning av det nya museet beräknas ske våren/sommaren 2010.

Regeringen beräknar ytterligare 1 miljon kronor fr.o.m. 2009 till Statens försvarshistoriska museer för utbyggnaden av Flygvapenmuseum. Delar av kostnadsökningen för utbyggnaden beräknas kunna täckas av sponsorintäkter och annan extern finansiering. Regeringen kommer att noga följa den fortsatta processen.

Nationalmuseum

Nationalmuseums byggnad behöver renoveras i grunden och anpassas till moderna krav för att kunna visa och bevara samlingarna långsiktigt. Regeringen har uppdragit åt Statens fastighetsverk att göra en förstudie för ett genomförande av renovering och ombyggnad av museet. Ombyggnaden och renoveringen beräknas pågå under tre till fyra år och kommer att kräva tillfälliga magasinlokaler, ersättningslokaler till utställningar, kontor och konservatorsateljéer. Evakueringen kommer preliminärt att påbörjas under 2010. Museet räknar med att redan under 2009 få ökade kostnader i samband med flytten och för bl.a. digitalisering av samlingarna.

De renoveringskostnader som är kopplade till eftersatt underhåll av byggnaden bekostas av

Statens fastighetsverk i enlighet med regeringens ställningstagande den 17 december 2007 (Fi 2003/3646).

Regeringen beräknar dock att 3,5 miljoner kronor tillförs Nationalmuseum 2009 för ökade kostnader i samband med flytten samt ytterligare 3,5 miljoner kronor fr.o.m. 2010.

Riksantikvarieämbetet

Riksantikvarieämbetets verksamhet har sedan maj 2005 präglats av beslutet att omlokalisera delar av myndigheten till Gotland. Trots att beslutet inte påverkar hela verksamheten berörs hela myndigheten av beslutet. För att täcka de ökade kostnaderna har Riksantikvarieämbetet sett över kostnader och senarelagt anställningar och projekt. Dessutom beviljades myndigheten ett engångstillskott för 2008. Trots detta kvarstår stora kostnader som är svåra för myndigheten att hantera, t.ex. för den personal som är i omställning och för lokaler.

Regeringen beräknar mot denna bakgrund att Riksantikvarieämbetet tillförs ett engångstillskott på 15 miljoner kronor för 2009.

Riksutställningar

Omlokaliseringen av Riksutställningar till Gotland har i praktiken inneburit att en verksamhet avvecklats och en ny byggts upp. Detta har på flera sätt medfört ett nytänkande i myndighetens arbetssätt, bl.a. sker en samordning med Riksantikvarieämbetet i de nya gemensamma lokalerna. Kostnaderna med anledning av omlokaliseringen är betydande. Riksutställningar har därför tidigare beviljats engångstillskott för 2007 och 2008. Riksutställningar har genomfört besparingar och gjort stora insatser för att ställa om myndigheten, men bedömningen är att det behövs ytterligare förstärkningar för att behålla kärnverksamheten på en tillfredställande nivå.

Regeringen beräknar mot denna bakgrund att Riksutställningar tillförs engångsvis 6 miljoner kronor för 2009. Regeringen anser också att det finns skäl att överväga omfattningen av Riksutställningars uppdrag.

Nobelmuseet

Museiverksamhet kring Alfred Nobel och Nobelpriset bedrivs sedan 2001 i Börshuset vid Stortorget i Stockholm med Nobelmuseet AB som huvudman. Staten bidrar sedan 2003 med ca 10 miljoner kronor per år till Nobelmuseets verksamhet, varav hälften finansieras via utgiftsområde 16 och den andra hälften via utgiftsom-

råde 17. Även Stockholms stad lämnar bidrag till verksamheten.

Sedan 2001 har diskussioner förts om en annan lokallösning för Nobelmuseet. I dessa diskussioner har bl.a. Nobelstiftelsen, staten och Stockholms stad medverkat. Statens fastighetsverk har på den tidigare regeringens uppdrag utrett förutsättningarna för en lokalisering av ett nytt Nobelmuseum på Skeppsholmen. Uppdraget redovisades i januari 2007. Alternativet bedömdes dock vara mindre lämpligt i den rapport om nya museer m.m. som presenterades i september 2007 av regeringens utredare Christina Rogestam. I stället föreslogs att ett nytt Nobelmuseum skulle placeras på Blasieholmen. Nobelstiftelsen är dock i nuläget inte intresserad av detta alternativ.

Däremot har Nobelmuseet nyligen inkommit med förslag hur de nuvarande lokalerna vid Stortorget kan förbättras.

Regeringen beräknar med anledning av detta att Nobelmuseet tillförs ytterligare 2 miljoner kronor fr.o.m. 2009 vilket finansieras med 1 miljon kronor vardera från utgiftsområdena 16 respektive 17. En förutsättning för anslagshöjningen är att den föreslagna utökningen av de nuvarande lokalerna kommer till stånd, vilket kommer att kräva kompletterande finansiering från andra aktörer än staten.

Förebyggande arbete mot kulturarvsbrottslighet

Riksantikvarieämbetet (RAÄ) har på regeringens uppdrag tillsammans med bl.a. Brottsförebyggande rådet tagit fram en rapport om insatser för att förebygga, upptäcka och beivra brott mot kulturarvet. I rapporten, som redovisades i juli 2008, pekas bl.a. på behovet av tydliga och förenklade rutiner och riktlinjer för tillsyns- och brottsbekämpande myndigheter. Regeringen avser därför att ge RAÄ i uppdrag att utarbeta förenklade rutiner för tillsynen av kulturarvet samt att i samråd med Statens maritima museer ta fram en handledning som stöd för myndigheter som hanterar marinarkeologiska ärenden. Vidare kommer frågan om stölder av bl.a. kyrkliga inventarier att tas upp i de pågående diskussionerna med Svenska kyrkan om det kyrkliga kulturarvet.

Svenskt biografiskt lexikon

Myndigheten Svenskt biografiskt lexikon (SBL) har som uppgift att ge ut verket Svenskt biografiskt lexikon.

Riksarkivet och SBL har gemensamt föreslagit att SBL inordnas i Riksarkivet. Regeringen bedömer att ett inordnande av SBL:s verksamhet i Riksarkivet bör genomföras då det skulle möjliggöra en koncentration på huvuduppgiften och en effektivare administration. Regeringen avser att ge Riksarkivet i uppdrag att förbereda och genomföra ett inordnande av SBL:s verksamhet per den 1 januari 2009.

Stiftelsen Föremålsvård i Kiruna

Koordinatorn för museisektorn (Ku 2007:02), Museikoordinatorn, har i tilläggsdirektiv (dir. 2008:10) fått i uppdrag att bl.a. utvärdera verksamheten vid Stiftelsen Föremålsvård i Kiruna (SFMV) ur ett kulturpolitiskt perspektiv. Uppdraget redovisades i april 2008 och rapporten har remissbehandlats.

Museikoordinatorns förslag: De medel som SFMV disponerar för vård och konservering av papper och metall förs över till Statens historiska museer, Kungl. biblioteket och Riksarkivet. Den verksamhet som bedrivs inom Kulturarvs-IT i Strömsund och Grängesberg läggs ner. Verksamheten inom Kulturarvs-IT, i första hand digitaliseringsverksamhet, bedrivs vidare med Kiruna kommun som huvudman.

Remissinstansernas synpunkter: Flertalet remissinstanser som har yttrat sig i fråga om en överföring av huvudmannaskapet till Kiruna kommun har avstyrkt eller ställt sig frågande till förslaget. Förslaget att lägga ner verksamheten i Grängesberg och Strömsund avstyrks av bl.a. Strömsunds och Ludvika kommuner. SFMV, Länsstyrelsen i Norrbottens län och Luleå tekniska universitet menar bl.a. att en koncentration av verksamheten till en ort innebär samordningsvinster och främjar effektivitet och samordning. Ett antal instanser lyfter fram att ett genomförande av förslaget att föra över medel till Riksarkivet, Kungl. biblioteket och Statens historiska museer får konsekvenser för de andra aktörer som idag utnyttjar konserveringstjänsterna. SFMV menar att stiftelsen själv tillsammans med uppdragsgivarna ska få avgöra resursfördelningen mellan papperskonservering och digitalisering. Metallkonserveringen bör, enligt stiftelsen, avvecklas när nuvarande uppdrag är slutförda.

Regeringens bedömning: Ett flertal remissinstanser har lyft fram att delar av den verksamhet som SFMV bedriver är välfungerande och värdefull för ett långsiktigt bevarande av kulturar-

vet. Det finns vidare ett stort behov av de tjänster som SFMV tillhandahåller hos olika kulturarvsinstitutioner runt om i landet. Det finns alltså ett nationellt intresse av SFMV:s verksamhet och det är mot den bakgrunden inte aktuellt att föra över huvudmannaskapet på Kiruna kommun eller att omfördela medel till enstaka institutioner. För att komma till rätta med de mångåriga ekonomiska problemen är det dock angeläget att inom befintliga ramar koncentrera verksamheten och därmed öka effektiviteten, något som också flera remissinstanser, bl.a. SFMV själv, framhåller i sina yttranden. Det är en fråga för SFMV att genomföra de prioriteringar som behövs.

Klenoder i tiden

Utredningen om samlingar kring scen och musik lämnade i juli 2006 sitt betänkande Klenoder i tiden (SOU 2006:68). En särskild utredare hade i uppdrag att göra en översyn av dokumentationen på scenkonstområdet, främst inom teater- och danskonsten. Betänkandet har remissbehandlats.

Utredningens förslag innebär ett sammanförande av museer och samlingar inom teater-, dans- och musikområdet.

För närvarande sker samråd med berörda institutioner med hjälp av en förhandlare för att nå en lösning som kan tillgodose de olika parternas behov och önskemål. Regeringen avser att lämna ett särskilt uppdrag till Statens musiksamlingar att inkomma med förslag till hur de respektive verksamheterna ska kunna inordnas i den nya myndigheten.

Det kyrkliga kulturarvet

Svenska kyrkan får ersättning av staten för kulturhistoriskt motiverade kostnader i samband med vård och underhåll av de kyrkliga kulturminnena. Riksdagen har tagit ställning till den kyrkoantikvariska ersättningens storlek t.o.m. 2009.

Riksantikvarieämbetet har på regeringens uppdrag gjort en analys av ersättningens effekter på vård och bevarande av det kyrkliga kulturarvet. Uppdraget redovisades i juni 2008 och redovisningen kommer att vara ett viktigt underlag i diskussionerna mellan staten och svenska kyrkan om den kyrkoantikvariska ersättningen efter 2009. Ett annat underlag i det fortsatta arbetet är Riksrevisionens rapport (RiR 2008:2) Statens insatser för att bevara de kyrkliga kulturminnena där det konstateras att länsstyrelsernas brist på

egeninitierad tillsyn medför att eftersatta antikvariska behov riskerar att inte uppmärksammas.

Regeringen bereder nu i samarbete med Svenska kyrkan formerna för det fortsatta stödet till det kyrkliga kulturarvet och har för avsikt att återkomma till riksdagen med en skrivelse under våren 2009.

Uppdragsarkeologisk verksamhet

Regeringens utgångspunkt är att det ska finnas effektiv konkurrens och en mångfald av aktörer på det uppdragsarkeologiska området. Frågan om den uppdragsarkeologiska verksamheten är komplex och berör många samhällsområden, och ett omfattande utrednings- och analysarbete har genomförts inför ett ställningstagande om den framtida verksamheten på området.

För närvarande pågår inom Regeringskansliet ett arbete med att ta fram en promemoria om förutsättningarna för att ta bort det undantag från lagen (2007:1091) om offentlig upphandling och lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster som finns i lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. Avsikten är att promemorian ska remitteras under början av 2009.

Kulturens roll i havspolitik

I regeringens pågående arbete med att säkerhetsställa havens miljöer och dess tillgångar för människan har kulturen en självklar roll. En plattform för kulturen är arbetet med att ge förutsättningar för att bevara och utveckla kulturarvet i våra havs- och skärgårdsmiljöer. Vidare är kultur och kulturarvet en viktig parameter för att skapa förutsättningar för entreprenörskap och innovation i dessa miljöer, vilket är en förutsättning för att dessa miljöer ska kunna utvecklas och förvaltas på såväl ekonomiskt, som socialt och miljömässigt sätt.

Förbättrade villkor för den nyskapande kulturen

Satsning på kulturella och kreativa näringar

Under våren 2008 har flera kulturmyndigheter, Nutek, Institutet för tillväxtpolitiska studier, (ITPS) och ett fristående konsultföretag i olika rapporter visat på behovet av samordnade insatser för att utveckla områdets betydelse och potential för tillväxt både inom kulturområdet och inom näringslivet.

Två seminarier har hittills hållits och ett tredje seminarium genomförs i september 2008, med

kulturministern och näringsministern som värdar. Vid dessa seminarier har deltagare från kultur- respektive näringslivsområdet diskuterat hur samverkan mellan kultur och näringsliv kan främjas för att utveckla entreprenörskap, företagande och ett innovativt näringsliv.

Som en fortsättning på den fördjupade samverkan mellan näringspolitiken, den regionala tillväxtpolitiken och kulturpolitiken avser regeringen genomföra insatser för att främja tillväxten i kulturella och kreativa näringar. Det finns ett behov av aktörer som kan fungera som brobyggare och mellanhänder för att stimulera kreativa och innovativa processer i näringslivet likväl som för att öka entreprenörskap, innovation och företagande inom kultursektorn. Regeringen avser att ta fram en handlingsplan i syfte att skapa en ram för arbetet med kulturella och kreativa näringar, som exempelvis kan inkludera att främja entreprenörskap inom den kulturella sektorn.

Ersättningar för konstnärlig verksamhet

Individuell visningsersättning ger en ekonomisk ersättning till bildkonstnärer när deras verk visas i det offentliga rummet. Det är den kulturpolitiska åtgärd som i dag når flest bildkonstnärer och är ett viktigt inslag i en politik som syftar till att stärka kulturskapares möjligheter att leva på sitt konstnärskap.

Förändringar i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk har lett till att antalet tillstånd att framställa talböcker för synskadade och läshandikappade har ökat dramatiskt under senare år; från 30 beviljade talboksframställare 2004, till 535 framställare 2007. Antalet framställda exemplar har också ökat kraftigt. Den statliga ersättning som betalas ut till författare och översättare har dock inte följt med i den snabba utvecklingen. Mot den bakgrunden beräknar regeringen sammantaget en förstärkning av ersättningar för konstnärlig verksamhet med drygt 4 miljoner kronor fr.o.m. 2009.

Sedan 1999 utgår även en ersättning till kompositörer och musiker vid utlåning av musikföremål på bibliotek. Under de senaste åren har marknaden för ljudböcker vuxit påtagligt. Regeringen bedömer att det finns skäl att pröva förutsättningarna för en ersättningsordning för utövande konstnärer som medverkar som inläsare av litterära ljudböcker.

Utställningsersättning

Regeringen avser att godkänna ett nytt avtal om utställningsersättning för konstnärer som ställer ut verk som de själva äger på institutioner som har staten som huvudman. Förslaget innebär en modernisering av beräkningsgrunderna för all slags bildkonst, en breddning av ersättningarna till att även gälla konceptuell konst och videokonst, samt en generell höjning av ersättningsnivåerna. Det kommer också att fungera som en förebild för andra offentliga utställare och för privata utställare.

Det nya avtalet föreslås garantera en lägsta nivå för avtalsvillkoren på området och innebär en skälig ökning av konstnärernas ersättningar. Den nya avtalsperioden bör därför kombineras med en satsning på de statliga bildkonstinstitutioner som mest berörs av avtalet. Det medför också att en bredare publik ges möjlighet att möta samtida konstnärer.

Mot denna bakgrund beräknas att Moderna museet och Riksutställningar tillförs 1 miljoner kronor vardera fr.o.m. 2009.

Nationalscenerna

Nationalscenerna är en del av vårt kulturarv som ska tillgängliggöras för en bred allmänhet. Byggnaderna och deras historia ska levandegöras och de ska möjliggöra teater, opera och balett av hög kvalitet och internationell klass.

För att stärka och säkerställa nationalscenernas verksamhet beräknar regeringen att Operan tillförs 17 miljoner kronor och Dramaten 7 miljoner kronor fr.o.m. 2009. För 2009 beräknar regeringen även att 5 miljoner kronor tillförs Operan engångsvis för särskilda insatser.

Operakonsten i framtiden

Stockholms operahus har i 110 år varit säte för vår nationalopera och balett. Dagens verksamhet kräver dock en byggnad med öppnare lösningar, mer moderna och fler scenutrymmen m.m. Synpunkter att nationaloperan behöver en ny byggnad på sikt, i likhet med Oslo och Köpenhamn, har framförts bl.a. av Kungliga Operan. Föreställningsverksamheten inom opera och balett runt om i landet har samtidigt utvecklats positivt. Frågan vad ett operahus ska rymma i framtiden har blivit central. Till underlag för beslut i frågan om de statliga insatserna för operakonsten i framtiden har Kulturdepartementet tagit initiativ till en seminarier serie i syfte att belysa och analysera operakonstens utveckling och möjligheter. Som en del i seminarier serien kom-

mer verksamheten vid Kungliga Operan att analyseras.

Riksteatern

Riksteatern har en central roll för scenkonsten i hela landet genom egen produktion och samarbeten, sitt arrangörsarbete och som förmedlare av produktioner. Riksteatern är en växande folk rörelse och de ideella arbetsinsatserna i teaterföreningarna är omfattande. Efterfrågan ökar därför på Riksteaterns verksamhet. Riksteatern är också viktig för tillgången till teater för döva genom Tyst Teater. Den är också en samarbetspartner för bl.a. den fria scenkonsten, länsteatrar och fristående produktionsbolag. Vidare har Riksteatern ett särskilt ansvar för dansens utveckling genom Cullbergbaletten, både när det gäller att förvalta kulturarvet och när det gäller fortsatt konstnärlig förnyelse och tillgänglighet, nationellt och internationellt. För att Tyst Teater och Cullbergbaletten ska få möjlighet att utvecklas beräknar regeringen att 10 miljoner kronor tillförs Riksteatern fr.o.m. 2009. Kulturdepartementet avser att inleda diskussioner med Riksteatern om statsbidragets fortsatta inriktning. Mot bakgrund av Riksteaterns skrivelse om dansens utveckling avser regeringen samtidigt att ge Statens kulturråd i uppdrag att i samråd med Riksteatern analysera behov och strategier för Cullbergbalettens framtida utveckling.

Regionala institutioner och den fria scenkonsten

En fortsatt satsning på den fria scenkonsten och de regionala institutionerna ger förbättrade förutsättningar för konstnärlig utveckling av och tillgänglighet till teater-, dans- och musik i hela landet. Detta har även betydelse för regionernas konkurrenskraft och tillväxt, liksom för utvecklingen av kulturskaparnas arbetsmarknad. Regeringens bedömning är därför att omprioriteringar inom kulturområdet, från bl.a. Stiftelsen Rikskonserter, bör göras till förmån för regionala institutioner och den fria scenkonsten.

Totalt beräknar regeringen att området förstärks med 20 miljoner kronor fr.o.m. 2009, varav 10 miljoner kronor till de regionala institutionerna och 10 miljoner kronor till den fria scenkonsten. En del av satsningen bör gå till att främja utvecklingen på musikområdet. I detta sammanhang ingår att utveckla den svenska körsångens spetskompetens. En utgångspunkt för satsningen är att öka samverkan mellan den fria scenkonsten och institutionerna.

Teckenspråkig litteratur

Tillgången till teckenspråkig litteratur är väsentlig för döva och hörselskadades språkutveckling. Det gäller särskilt för barn och unga vars förstaspråk är teckenspråket. Utan en positiv teckenspråksförståelse försvåras inläring av det svenska språket.

För att öka tillgängligheten till teckenspråkig litteratur beräknar regeringen att 1 miljon kronor avsätts till Resursbiblioteket för döva i Örebro under 2009. Regeringen ser även behov av att stärka samverkan mellan Resursbiblioteket och Talboks- och punktskriftsbiblioteket, för att förbättra den nationella spridningen av teckenspråkig litteratur.

Internationella frågor*Internationellt samarbete på kulturområdet*

Kulturens roll i det internationella arbetet har utvecklats de senaste åren. Förståelsen för hur kulturens mekanismer påverkar andra samhällssektorer har ökat. Sambanden mellan sektorerna är dock komplexa och kräver en ömsesidig pedagogik. Därför är det av stor vikt att framtida internationell verksamhet inom ramen för områden som Sverigefrämjandet, demokratifrämjandet, utvecklingssamarbetet och näringslivsfrämjande har en nära samordning med kulturområdet.

Engagemanget i de internationella och mellanstatliga organisationerna ska användas till att driva kärnfrågor som öppenhet och kultursamarbete i stort samt demokratisering och yttrandefrihetsfrågor.

Ett viktigt inslag i EU-arbetet sker inom rådsarbetsgruppen för kultur, som under 2008 kompletterats med fem expertgrupper i vilka Sverige medverkar. Dessa grupper arbetar med att genomföra *En europeisk dagordning för kultur* som beslutades i november 2007.

Inom det nordiska samarbetet uppmärksammas att det 2009 är 200 år sedan Sverige och Finland skiljdes åt. En svensk Nationalkommitté har tillsatts för att uppmärksamma och sprida kunskap om händelserna. Sveriges insatser under Märkesåret kommer att ske med tyngdpunkt på områdena kultur, forskning och näringsliv. Armémuseum, Krigsarkivet, Livrustkammaren, Riksteatern och det svenskfinska centrumet Hanaholmen utanför Helsingfors kommer att vara viktiga aktörer under Märkesåret.

Kulturlivets internationalisering

Den fortsatta utvecklingen av kulturlivets internationalisering bör följa de riktlinjer som angetts i budgetpropositionen för 2008. Det innebär att stor vikt läggs vid fördjupad samverkan med andra områden, framför allt biståndspolitik men även handelspolitik och Sverigefrämjande. Statens kulturråd har i uppdrag att samordna de internationella och interkulturella frågorna inom kulturområdet.

Kulturinsatser spelar en viktig roll i biståndssamarbetet inte minst när det gäller att främja och konsolidera en demokratisk utveckling. Det är angeläget att i detta syfte pröva olika vägar för att effektivisera och kvalitetssäkra insatserna inom kulturbiståndet, främst inom ramen för regeringens samarbetsstrategiprocess. Regeringen har den 8 maj 2008 gett Sida i uppdrag att utarbeta förslag till samarbetsstrategi för utvecklingssamarbetet med Ukraina. I uppdraget ingår att tillsammans med Statens kulturråd undersöka möjligheterna till ett utvecklat kulturutbyte. Uppdraget ska redovisas senast den 1 oktober 2008.

Det är regeringens ambition att därefter utvinna praktiska erfarenheter av ett fördjupat kulturutbytes betydelse för demokratisk utveckling

Internationellt samarbete på medieområdet

Det nya direktivet om audiovisuella medietjänster, det s.k. AV-direktivet (89/552/EEG ändrat genom 2007/65/EG), antogs av ministerrådet och Europaparlamentet den 11 december 2007. Som en uppföljning till direktivet har Europeiska kommissionen i ett meddelande aviserat en kommande strategi för att främja mediekompetens (KOM(2007) 833 slutlig). Arbetet kommer att genomföras i arbetsgrupper där utbyte av goda exempel kommer att ske mellan medlemsstaterna.

Ett långsiktigt arbete har också inletts av kommissionen med utgångspunkt i behovet av att se över de nuvarande regelverken och de praktiska lösningar som används för distribution av kreativt innehåll via Internet (KOM(2007) 836 slutlig). Motivet är att främja den audiovisuella branschen och verka för tillväxt och mångfald. Arbetet inleddes med en öppen skriftlig konsultation som kommissionen har utvecklat genom en plattform för fördjupad diskussion i små grupper av direkt berörda aktörer. Avsikten är att ett utkast till rekommendation från kom-

missionen ska överlämnas till rådet och parlamentet under slutet av 2008.

Regeringen bidrar aktivt i arbetet i Europarådets styrkommitté för massmedier och de nya kommunikationsformerna (CDMC). I maj 2009 kommer en ministerkonferens om massmedier att hållas i Reykjavik. På konferensen ska bland annat en ny handlingsplan för Europarådets arbete med massmediefrågor tas fram.

En av prioriteringarna på kulturområdet i Nordiska ministerrådets strategi för barn och unga 2006–2009 är att förbättra barns och ungas mediekompetens. Sverige kommer under sitt ordförandeskap i EU:s ministerråd 2009 att genomföra en konferens i Göteborg om barns och ungas medievanor och mediekompetens. Konferensen kommer att ha ett tydligt användarperspektiv och omfatta alla digitala medier, med fokus på Internet. Samtidigt kommer barns och ungas sårbarhet i dessa miljöer att uppmärksammas.

Internationellt samarbete på idrottsområdet

En viktig internationell arbetsuppgift under 2009 är att i samarbete med Riksidrottsförbundet utveckla det internationella arbetet mot dopning inom idrotten, främst inom ramen för Unesco, Europarådet och EU. Sverige kommer även att ingå i styrelsen för WADA, den av världens regeringar och den olympiska rörelsen gemensamt instiftade världsantidopningsbyrån, vilket ger ytterligare möjligheter att utveckla antidopningsarbetet.

Medier

Presstöd

Presstödet är viktigt för mediemångfalden på lokal och regional nivå. Samtidigt måste det vara utformat i överensstämmelse med de gemensamma konkurrens- och statsstödsreglerna i EU.

Riksdagen beslutade i juni 2006 om ändringar i driftsstödet till dagspressen, vilket bl.a. innebar att driftsstödet till högfrekventa storstadstidningar skulle sänkas med 4,5 miljoner kronor och att stödet till övriga tidningskategorier skulle höjas med 10 procent (prop. 2005/06:201, bet. 2005/06:KU40, rskr. 2005/06:367). Ändringarna notifierades till Europeiska kommissionen som hösten 2006 genom Generaldirektoratet för konkurrens (GD Konkurrens) aviserade en fördjupad granskning av om det svenska

presstödet är förenligt med bestämmelserna om statsstöd i EG-fördraget. Riksdagen beslutade i december 2006 med hänsyn till detta att de förändrade villkoren för driftsstödet som riksdagen tidigare beslutat om inte skulle träda i kraft den 1 januari 2007 utan vid en senare tidpunkt som regeringen bestämmer (prop. 2006/07:1, utg.omr. 1, bet. 2006/07:KU1, rskr. 2006/07:48). Notifieringen av ändringarna i driftsstödet återkallades av regeringen genom en skrivelse till kommissionen i oktober 2006.

I den dialog med GD Konkurrens om presstödet som sedan följde har behovet av ett stöd som främjar mediemångfalden på lokal och regional nivå framhållits vid upprepade tillfällen. Regeringen gör bedömningen att det borde finnas förutsättningar för att de ändringar i driftsstödet som följer av 2006 års riksdagsbeslut ska kunna godkännas av kommissionen då de bl.a. kan bidra till att minska inträdeshindren på marknaden och därmed stimulera till en ökad mediemångfald. Samtidigt noterar regeringen att det kvarstår en osäkerhet om hur kommissionen ser på det särskilda storstadsstödet och därigenom hur presstödet i sin helhet förhåller sig till EG-rätten.

I april 2008 remitterades departementspromemorian Nya villkor för presstödet (Ds 2008:25). I promemorian föreslås ändringar i driftsstödet som utarbetats mot bakgrund av en EG-rättslig analys. Det föreslås bl.a. att gränser införs för hur stor del av tidningarnas kostnader som får täckas av driftsstödet och att driftsstödet för högfrekventa storstadstidningar minskas etappvis under fem år för att därefter beräknas på samma sätt som driftsstödet för övriga hög- och medelfrekventa dagstidningar. Därutöver görs bedömningen att de ändringar i driftsstödet som riksdagen beslutat om i juni 2006, utom den förändring som gäller nivån på driftsstödet till högfrekventa storstadstidningar, bör träda i kraft samtidigt som de föreslagna ändringarna. Ändringarna föreslås börja gälla den 1 januari 2009 efter att ha anmälts och godkänts av Europeiska kommissionen.

En sammanställning av remissvaren finns tillgänglig i Kulturdepartementet (dnr. Ku2008/790/MFI).

Några remissinstanser, t.ex. Skånska Dagbladet, Svenska Dagbladet och Svenska Journalistförbundet, framför att den EG-rättsliga analys som görs i promemorian inte är tillräcklig och anser att regeringen inte bör föreslå förändringar

i presstödet med hänvisning till bestämmelserna om statsstöd i EG-fördraget innan det nuvarande stödet har prövats formellt av kommissionen.

Regeringen konstaterar att det, trots att en analys av EG-rätten görs i promemorian, kvarstår en osäkerhet kring det befintliga presstödet EG-rättsliga status eftersom det ännu inte har prövats formellt. Regeringen noterar de problem som flera remissinstanser ser kring detta förhållande och anser därför att de ändringar i driftstödet som riksdagen beslutade i juni 2006 på nytt bör notifieras till kommissionen i syfte att få dess ställningstagande. Regeringen avser att verka för att ändringarna ska kunna träda i kraft så snart som möjligt, med ambitionen att de nya nivåerna ska börja gälla den 1 januari 2009. Att ändringarna nu anmäls kommer sannolikt leda till att kommissionen granskar även det befintliga presstödet. Det är därför i dagsläget inte aktuellt att gå vidare med promemorians förslag och bedömningar.

Frågan om reklamskatten behandlas i volym 1, kapitel 6.

Radio och TV i allmänhetens tjänst

Radio och TV i allmänhetens tjänst handlar i vid mening om att självständigt och oberoende av utomstående ekonomiska, politiska och andra intressen erbjuda ett brett och mångsidigt programutbud som speglar hela landet och kännetecknas av god kvalitet, allsidighet och relevans. Det innebär att utbudet från public service-företagen bör rymma både det breda och det särpräglade samt att public service-verksamheten har ett särskilt ansvar för att värna kvaliteten.

Det är viktigt att alla program, oavsett genre, kan motiveras utifrån uppdraget och att radio och TV i allmänhetens tjänst särskilt slår vakt om programområden som är kvalitativt eller kvantitativt underrepresenterade hos de kommersiella aktörerna. Centralt i uppdraget är att radio och TV i allmänhetens tjänst ska bidra till en samhällsdebatt som präglas av allsidighet och saklighet och som på så sätt tjänar demokratin. Det är viktigt att utbudet är tillgängligt även för personer med funktionsnedsättning.

De nuvarande sändningstillstånden för Sveriges Radio AB (SR), Sveriges Television AB (SVT) och Sveriges Utbildningsradio AB (UR) gäller till den 31 december 2009. Regeringen tillsatte i maj 2007 en utredning (dir. 2007:71) som utifrån de gällande villkoren för radio och TV i

allmänhetens tjänst fick i uppdrag att analysera om det finns behov av förändringar i villkoren inför nästa tillståndperiod. Utredningen, som antog namnet Public service-utredningen, lämnade den 30 juni 2008 betänkandet Kontinuitet och förändring (SOU 2008:64). Betänkandet remissbehandlas för närvarande. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med en proposition om de framtida villkoren för radio och TV i allmänhetens tjänst under våren 2009.

Kommersiell radio

En livskraftig kommersiell radio är viktig för mångfalden och konkurrensen på hela radioområdet. För att uppnå detta behöver den kommersiella radion förutsättningar som kan bidra till att branschen kan utvecklas av egen kraft.

I juni 2007 tillsatte regeringen en utredning med uppdrag att se över villkoren för kommersiell radio (dir. 2007:77). Utredaren ska utifrån en analys av förutsättningarna för den kommersiella radion ta fram ett underlag om vilka villkor som bör gälla för branschen i framtiden. De frågor som utredningen för närvarande överväger är sändning av eget material och program med lokal anknytning, sponsring, koncessionsavgiften, lokalradio-sändningar på AM-bandet, tillståndsgivning, frekvensfrågor och tillstånd för nationell kommersiell radio. Utredningen ska lämna sitt slutbetänkande i november.

Digital radio

Utvecklingen av digital radio skapar möjlighet att öka mångfalden i programutbudet. Regeringen har mottagit Radio- och TV-verkets slutrapport, Framtidens radio – slutrapport, med anledning av det treåriga uppdraget att följa utvecklingen av digital distribution av ljudradio och ta fram underlag för bedömning av olika tekniker. Av betydelse för digitalradioutvecklingen är de frågor som berörs av den pågående utredningen om kommersiell radio. Regeringen har för avsikt att återkomma i frågan.

Lokal icke-kommersiell radio och TV

Icke-kommersiell närradio och lokal-TV utgör ett viktigt komplement till radio och TV i allmänhetens tjänst och kommersiella medier. Icke-kommersiella medier har betydelse för såväl föreningsliv som integration och yttrandefrihet, eftersom de gör det möjligt för flera att göra sin röst hörd.

Radio- och TV-verket överlämnade i november 2007 rapporten Närradio och när-TV i

fokus. De delar i rapporten som behandlar när-
radion har remissbehandlats under våren 2008.
Remissvaren bereds för närvarande i Regerings-
kansliet. Regeringen har för avsikt att åter-
komma i frågan under senare delen av 2008 eller i
början av 2009.

Vidaresändningsplikten i kabel-TV-nät

I radio- och TV-lagen finns regler som innebär
att kabeloperatörer har skyldighet att vidare-
sända SVT:s program – s.k. must carry-skyldig-
het.

Skyldigheten motiveras av att de hushåll vars
hem är kabelanslutna inte själva har valt detta
mottagnings sätt och att de normalt sett är hän-
visade till enbart kabelmottagning och till en viss
kommersiell operatörs utbud. Vidaresändnings-
skyldigheten är avsedd att motverka risken för
att hushåll som betalar TV-avgift inte har till-
gång till SVT:s kanaler eller tvingas betala dyrt
för att få tillgång till dem.

Enligt det europeiska regelverket för elektro-
niska kommunikationer ska nationella regler om
vidaresändningsplikt ses över regelbundet. Med
anledning av detta krav och att vissa aktörer har
framfört att de nuvarande reglerna uppfattas som
svåra att förstå och tillämpa, har regeringen upp-
dragit åt Radio- och TV-verket att göra en sådan
översyn.

Översyn av radio- och TV-lagen

Regeringen har tillkallat en särskild utredare för
att göra en allmän översyn av radio- och TV-
lagen (dir. 2007:133). Utredningen, som antagit
namnet AV-utredningen (Ku 2007:07), har i
uppdrag att föreslå de lagändringar som föran-
leds av den modernisering som genomförts av
EU:s regelverk på området, det s.k. AV-direkti-
vet (89/552/EEG ändrat genom 2007/65/EG).
Utgångspunkten för utredningen är att se över
möjligheten till regelförenkling för radio- och
TV-företag och att överväga behovet av moder-
nisering av lagstiftningen med anledning av den
tekniska utvecklingen och konvergensen mellan
olika tjänster. I uppdraget ingår att analysera
radio- och TV-lagens innehåll, struktur och ter-
minologi.

En viktig utgångspunkt för uppdraget är att
regeringen vill värna det svenska förbudet för
reklam riktad mot barn liksom det svenska alko-
holreklamförbudet. Utredningen ska redovisa
uppdraget senast den 15 december 2008.

Översyn av mediekoncentration

Regeringen har i budgetpropositionen för 2008
(prop. 2007/08:1, utg.omr. 17, s. 106) angett att
den inte avser att vidta några åtgärder med
anledning av förslagen i Mediekoncentrations-
kommitténs betänkande Yttrandefriheten och
konkurrensen (SOU 1999:30). Riksdagen har
emellertid gett regeringen tillkänna att det finns
behov av en översyn av mediekoncentrationen i
Sverige (bet. 2007/08:KU15, rskr. 2007/08:141).
Regeringen har för avsikt att inleda arbetet med
en sådan översyn under hösten 2008.

Taltidningar

Stödet till radio- och kassettidningar, s.k. taltid-
ningar, bidrar till att uppfylla såväl medie- som
handikappolitiska mål. En viktig del av statens
insatser är att tillhandahålla den utrustning som
behövs för att ta del av taltidningarnas innehåll.
Den pågående moderniseringen av mottagarna
för radiotidningar och RATS (taltidningar som
sänds med talsyntesteknik) har lett till att antalet
abonnenter nu ökar efter flera års minskning.

Taltidningsnämnden har fått i uppdrag av
regeringen att se över taltidningsverksamheten,
och att i samarbete med Talboks- och punkt-
skriftsbiblioteket undersöka möjligheterna till
ökat samarbete mellan myndigheterna. Uppdra-
get, som ska redovisas senast den 31 oktober
2008, är ett viktigt underlag i arbetet med att
utveckla verksamheten i syfte att göra den mer
användarvänlig och kostnadseffektiv.

Översyn av Granskningsnämndens verksamhet

Riksdagen beslutade i mars 2008 att ge reger-
ingen ett tillkännagivande om en översyn av
Granskningsnämnden för radio och TV:s verk-
samhet (bet. 2007/08:KU15, rskr. 2007/08:141).
Regeringen har för avsikt att göra denna översyn
under 2009.

Avkodningslagen

Departementspromemorian Kriminalisering av
privat olovlig hantering av avkodningsutrustning
(Ds 2007:14) har remissbehandlats och frågan
bereds nu vidare i Regeringskansliet. I prome-
morian föreslås förändringar i lagen (2000:171)
om förbud beträffande viss avkodning. Förslaget
innebär att det kriminaliserade området i lagen
utvidgas till att även omfatta viss privat olovlig
hantering av avkodningsutrustning.

Övriga frågor*Språklagsutredningen*

Språklagsutredningen lämnade i mars 2008 sitt betänkande Värna språken – förslag till språklag (SOU 2008:26). Betänkandet har remissbehandlats och bereds nu inom Regeringskansliet. Regeringen har för avsikt att återkomma till riksdagen med en proposition under 2009.

Film

2006 års filmavtal gäller t.o.m. utgången av 2010. Inom Regeringskansliet påbörjades hösten 2007 det långsiktiga arbetet med beredningen av en ny filmpolitik efter 2010. Under beredningen har det framkommit att det finns behov av en fördjupad analys av en rad frågor inför ett ställningstagande om filmpolitikens framtida finansiering och utformning.

Regeringen tillsatte i juni 2008 en utredning om filmpolitikens finansiering och utformning (dir. 2008:88).

Kulturutredningen

Regeringen tillsatte i juni 2007 en kommitté för att se över kulturpolitiken, dess inriktning och arbetsformer – Kulturutredningen (dir. 2007:99).

Utvärdering av statens stöd till idrotten

Regeringen tillkallade i december 2006 en särskild utredare som fick i uppdrag att dels utvärdera om effekterna av statens stöd till idrotten stämmer överens med de av riksdagen och regeringen angivna syftena med stödet, dels föreslå en framtida inriktning av stödet samt utformning av lämpliga indikatorer för att mäta effekterna av stödet. Utredaren har slutredovisat sitt uppdrag i juni 2008 i betänkandet Föreningsfostran och tävlingsfostran. En utvärdering av statens stöd till idrotten (SOU 2008:59). Betänkandet har remissbehandlats.

Forum för levande historia

Regeringens förslag: Forum för levande historias uppdrag förtydligas så att det framgår att myndighetens uppdrag innefattar kommunismens brott mot mänskligheten.

Skälen för regeringens förslag: Forum för levande historia ska arbeta med frågor som rör

demokrati, tolerans och mänskliga rättigheter med utgångspunkt i Förintelsen. Regeringen föreslår att Forum för levande historias uppdrag förtydligas så att det framgår att myndighetens uppdrag innefattar kommunismens brott mot mänskligheten.

3.3 Utgiftsutveckling

Tabell 3.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 17
Miljoner kronor

	Utfall 2007	Budget 2008 ¹	Prognos 2008	Förslag 2009	Beräknat 2010	Beräknat 2011
Kulturområdesövergripande verksamhet	789	584	585	528	520	532
Teater, dans och musik	1 777	1 841	1 807	1 922	1 980	2 034
Litteraturen, läsandet och språket	301	303	301	306	312	317
Bildkonst, arkitektur, form och design	95	96	95	96	97	98
Kulturskaparnas villkor	310	320	314	328	340	349
Arkiv	328	336	337	337	347	354
Kulturmiljö	762	874	865	923	927	939
Museer och utställningar	1 365	1 411	1 402	1 480	1 522	1 557
Trossamfund	53	55	55	55	55	55
Film	299	309	303	309	309	309
Medier	33	33	32	34	35	36
Ungdomspolitik	194	111	109	116	114	115
Folkrörelsepolitik	519	549	545	546	546	531
Folkbildning	3 170	3 202	3 140	3 262	3 366	3 462
Tillsyn av spel och lotterier	38	44	43	44	45	46
Äldreanslag	60	47	53	0	0	0
Totalt för utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	10 091	10 115	9 987	10 287	10 517	10 736

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Tabell 3.2 Härledning av ramnivån 2009–2011. Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid
Miljoner kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	10 110	10 110	10 110
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning	135	393	618
Beslut	82	57	51
Överföring till/från andra utgiftsområden	-39	-43	-43
Övrigt			
Ny ramnivå	10 287	10 517	10 736

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Tabell 3.3 Ramnivå 2009 realekonomiskt fördelad. Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid
Miljoner kronor

	2009
Transfereringar ¹	7 421
Verksamhetskostnader ²	2 847
Investeringar ³	19
Summa ramnivå	10 287

Den realekonomiska fördelningen baseras på utfallet 2007 samt kända förändringar av anslagens användning.

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

² Med verksamhetskostnader avses resurser som de statliga myndigheterna använder i verksamheten, t.ex. kostnader för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

3.4 Skatteutgifter

Samhällets stöd till företag och hushåll inom utgiftsområde 17 redovisas i huvudsak på statsbudgetens utgiftssida. Vid sidan av dessa stöd finns det även stöd på budgetens inkomstsida i form av avvikelser från en likformig beskattning, s.k. skatteutgifter. Avvikelser från en likformig beskattning utgör en skatteförmån om t.ex. en viss grupp av skattskyldiga omfattas av en skattelättnad i förhållande till en likformig beskattning och som en skattesanktion om det rör sig om ett "överuttag" av skatt. Många av skatteutgifterna har införts, mer eller mindre uttalat, som medel inom specifika områden som t.ex. konjunktur-, bostads-, miljö- eller arbetsmarknads politik. Dessa skatteutgifter påverkar statsbudgetens saldo och kan därför jämföras med stöd på budgetens utgiftssida. En utförlig beskrivning av redovisningen av skatteutgifterna finns i regeringens skrivelse Redovisning av skatteutgifter 2008 (skr. 2007/08:123). I det följande redovisas de nettoberäknade skatteutgifterna som är hänförliga till utgiftsområde 17.

Tabell 3.4 Skatteutgifter inom utgiftsområde 17, netto

Miljoner kronor

	Prognos 2008	Prognos 2009
Bidrag till Tekniska museet och Svenska Filminstitutet	60	60
Utländska artister	80	80
Försäljning av konstverk <300 000 kr/år	–	–
Allmänna nyhetstidningar	1 380	1 480
Böcker, tidskrifter m.m.	1 650	1 780
Biografföreställningar	230	240
Vissa entréavgiftsbelagda kulturevenemang	590	630
Upphovsrättigheter	150	160
Entré djurparker	40	40
Försäljning av konstverk >300 000 kr/år	10	10
Ersättning till idrottsutövare	–	–
Kommersiell idrott	2 720	3 000
Omsättning i ideella föreningar	70	70
Totalt för utgiftsområde 17	6 980	7 550

¹ Ett "–" innebär att skatteutgiften inte kan beräknas

Bidrag till Stiftelsen Tekniska museet och Stiftelsen Svenska Filminstitutet

Avdrag får göras för bidrag som lämnas till Stiftelsen Tekniska museet och Stiftelsen Svenska Filminstitutet. Skatteutgiften avser skatt på

inkomst av näringsverksamhet och särskild löneskatt.

Utländska artister

Inkomst från artistisk verksamhet som en utländsk fysisk person bedrivit i Sverige beskattas med en speciell artistskatt. Däremot behöver varken sociala avgifter eller särskild löneskatt erläggas. Inkomsten är inte förmånsgrundande. Skatteutgiften avser därför särskild löneskatt.

Försäljning av konstverk <300 000 kr/år

Undantaget från skatteplikt omfattar enbart upphovsmannens och dennes dödsbos försäljning. Om konstnären eller dödsboet säljer för under 300 000 kronor är försäljningsbeloppet undantaget från mervärdesskatt. Undantaget ger upphov till en skatteutgift avseende mervärdesskatt.

Allmänna nyhetstidningar; böcker, tidskrifter m.m.; biografföreställningar; vissa entréavgiftsbelagda kulturevenemang; upphovsrättigheter samt entré till djurparker

Skattesatsen för dessa grupper är nedsatt till 6 procent. Den nedsatta skattesatsen ger upphov till en skatteutgift avseende mervärdesskatt.

Försäljning av konstverk >300 000 kr/år

Undantaget omfattar enbart upphovsmannens och dennes dödsbos försäljning. Om konstnären eller dödsboet säljer för mer än 300 000 kronor per år, eller själva begär att bli beskattade, så sker beskattning med skattesatsen 12 procent. Den nedsatta skattesatsen ger upphov till en skatteutgift avseende mervärdesskatt.

Ersättning till idrottsutövare

Ersättningen som en idrottsutövare erhåller från en skattebefriad ideell förening och som inte överstiger ett halvt basbelopp är undantagen från sociala avgifter. Ersättningen är inte förmånsgrundande. Skatteutgiften avser därför särskild löneskatt.

Kommersiell idrott

Skattesatsen är nedsatt till 6 procent. Den nedsatta skattesatsen ger upphov till en skatteutgift avseende mervärdesskatt.

Omsättning i ideella föreningar

Omsättning av vara eller tjänst i en ideell verksamhet räknas inte som yrkesmässig verksamhet om föreningen är befriad från inkomstskatt för omsättningen i fråga.

4 Kulturområdesövergripande verksamhet

4.1 Omfattning

Kapitlet omfattar myndigheten Statens kulturråd samt bidrag till kulturområdesövergripande ändamål. I det innefattas bidrag till allmänkulturella ändamål, utvecklingsverksamhet och internationellt kulturutbyte. Vidare ingår medel för satsningen Skapande skola, forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet,

försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel samt sysselsättningsåtgärder inom kulturområdet. I kapitlet behandlas även tvärgående frågor som omfattar hela kulturområdet.

4.2 Utgiftsutveckling

Tabell 4.1 Utgiftsutveckling inom Kulturområdesövergripande verksamhet, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2007	Budget 2008 ¹	Prognos 2008	Förslag 2009	Beräknat 2010	Beräknat 2011
<i>Kulturområdesövergripande verksamhet</i>						
1:1 Statens kulturråd	47	48	47	49	50	51
1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	282	209	206	200	206	206
1:3 Skapande skola		55	54	56	58	61
1:4 Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel	143	149	146	152	158	165
1:5 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet	36	37	37	37	38	39
1:6 Stöd till icke-statliga kulturlokaler	11	10	14	10	10	10
1:7 Sysselsättningsåtgärder inom kulturområdet	269	75	80	25	0	0
Summa Kulturområdesövergripande verksamhet	787	582	583	528	520	532
<i>Äldreanslag</i>						
2008 28:3 Nationella uppdrag	2	2	2	0	0	0
Summa Äldreanslag	2	2	2	0	0	0

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

4.3 Mål

Riksdagen har beslutat om målen för en nationell kulturpolitik (prop. 1996/97:3, bet. 1996/97:KrU1, rskr. 1996/97:129). Målen är att värna yttrandefriheten och skapa reella förutsättningar för alla att använda den; att verka för att alla får möjlighet till delaktighet i kulturlivet och till kulturupplevelser samt till eget skapande; att främja kulturell mångfald, konstnärlig förnyelse och kvalitet och därigenom motverka kommersialismens negativa verkningar; att ge kulturen förutsättningar att vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft i samhället; att bevara och bruka kulturarvet; att främja bildningssträvandena samt att främja internationellt kulturutbyte och möten mellan olika kulturer inom landet.

Regeringen har uppdragit åt den kulturpolitiska kommittén att överväga behovet av förändringar av de nationella målen för kulturpolitiken (dir. 2007:99).

4.4 Resultatredovisning

4.4.1 Barn- och ungdomskultur

Resultat

Regeringens mål för statens stöd till barn- och ungdomskultur är att öka barns och ungdomars möjligheter att delta i det kulturella livet och att själva få skapa och uttrycka sig.

Regeringen redovisade i 2007 års ekonomiska vårproposition sin avsikt att presentera en långsiktig strategi för att stärka barn- och ungdomskulturen.

I denna strategi ingår att styra statliga myndigheter och institutioner i en sådan riktning att barn- och ungdomskultur stärks. Från och med 2007 omfattas de statliga kulturinstitutionerna av ett nytt övergripande mål. Det innebär att ett barnperspektiv ska integreras i verksamheten, bl.a. genom att barns och ungdomars möjligheter till inflytande och delaktighet ökar. De statliga kulturinstitutionerna arbetar aktivt och målinriktat gentemot den unga publiken, med insatser riktade mot skola och fritid. I utställningen efter tsunamin, som Etnografiska museet och Riksutställningar genomfört tillsammans med Röda korset, har barns egna erfarenheter

och bilder bildat grunden för utställningen. På Statens historiska museer har elever från Hjulstaskolan och Tensta gymnasium bjudits in till diskussioner om sina hemområdens historia. Resultatet kommer att presenteras publikt under 2008. Forum för levande historia har utgått ifrån ungas egna reflektioner i sin verksamhet och tar fasta på ungas synpunkter bl.a. genom referensgrupper.

De centrala museerna utvecklar och förmedlar kunskap, och levandegör historien. Särskilt för barn och ungdomar kan museerna vara mycket betydelsefulla. Statens maritima museer har t.ex. arbetat för att öka tillgängligheten i satsningen Alla ombord! – det salutogena museet, där syftet är att alla barn och unga oavsett funktionsförmåga ska kunna delta aktivt i den pedagogiska verksamheten. Barn och unga upp till 19 år har gratis inträde till de centrala museerna. År 2007 var tjugo procent av museernas besökare under 19 år.

Unga på Operan är Kungliga Operans pedagogiska verksamhet. Den nådde under året 23 000 barn och ungdomar. Av Dramatens totalt 1 143 föreställningar riktades 295 mot barn och ungdom. Riksteatern arbetar vidare med att utveckla former för att öka barns och ungdomars inflytande. Rikskonserter verkar för att initiera processer med tydligare koppling mellan länsmusik, skola och utbildning. Statens kulturråd ansvarar bl.a. för att fördela kulturstöd, vara nationell dialogpart samt för att insamla och tillgängliggöra samhällets kulturutgifter. Under 2007 har Kulturrådet utvecklat återrapporteringen av bidrag inom scenkonstområdet vilket möjliggjort att insatser som rör barn och ungdomar nu särredovisas. Stödet till verksamheter som riktas särskilt mot barn och unga uppgick 2007 till 110 miljoner kronor vilket är en ökning med 10 miljoner kronor jämfört med året innan. I den summan ingår dock inte de regionala institutionernas bidrag med undantag för de regionala museerna.

Inom scenkonstområdet fördelar Kulturrådet bidrag till institutioner, regionala länsmusikorganisationer och fria grupper över hela landet samt till arrangörer inom teater-, dans- och musikområdet. Många verksamheter riktar i hög grad sin verksamhet till barn och unga. Genom de 7,5 miljoner kronor som avser museipedagogik vid de regionala museerna har de pedagogiska insatserna mot barn och unga ökat. Fler barn och unga har fått tillgång till scenkonst genom

2007 års höjning av anslaget till fri scenkonst riktad mot barn och unga med 10 miljoner kronor.

I rapporten Kulturliv och skola – hinder och framgångsfaktorer för samverkan (Kulturrådets skriftserie 2007:8) redovisar Kulturrådet ett uppdrag från regeringen och bidrar med betydelsefull kunskap för områdets utveckling. Bland annat lyfts betydelsen av samordningsfunktioner fram, att arbetet är väl förankrat hos berörda parter och att det finns behov av fortbildning och utbildning inom såväl skol- som kultursektorn. Resultaten i rapporten sammanfaller med de slutsatser som Myndigheten för skolutveckling anger i sin redovisning av uppdraget att utveckla kulturen i skolan i samverkan med andra aktörer.

Det nationella programmet Dans i skolan syftar till att ge alla barn tillgång till dans i skolan och genom dansen främja lärandet. Under 2007 har det inom ramen för programmet genomförts nätverksbyggande, konferenser och en första dans i skola-biennial.

Under 2007 har drygt 33 miljoner kronor fördelats till kommunerna till läsfrämjande verksamhet och inköpsstöd för barn och unga. Regeringen har även gett Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur i uppdrag att öka utbudet av lättläst litteratur och nyhetsinformation i skolan. Genom en anslagshöjning med 2 miljoner kronor under 2006–2008 har 33 titlar producerats under 2007 vilket är sju titlar fler än året innan.

Litteraturpriset till Astrid Lindgrens minne tilldelades 2008 den australiensiska författaren Sonya Hartnett. Syftet med priset är att stärka och öka intresset för barn- och ungdomslitteratur i världen. Priset ska också stärka barns rättigheter på global nivå.

Tidsbegränsade s.k. nationella uppdrag innehas under 2006–2008 av Skånes arkivförbund inom arkivpedagogik samt Ung Scen/Öst inom barn- och ungdomsteater i syfte att utveckla respektive verksamhetsform. Genom de regionala konsulenterna inom bildkonst, dans, film, mångkultur och hemslojd har barns och ungdomars tillgång till kultur och eget skapande ökat.

Statens insatser inom filmområdet prioriterar barn och ungdomar. Med stöd av eller i samverkan med Stiftelsen Svenska Filminstitutet bedrevs skolbio under läsåret 2006/2007 i 176 kommuner. Visningarna fick sammanlagt över en halv miljon besök. Filminstitutets stöd till

barn- och ungdomsfilm var ca 25,1 miljoner kronor.

Analys och slutsatser

Barn- och ungdomskultur prioriteras i den statliga bidragsgivningen och de statliga kulturinstitutionerna bedriver ett löpande utvecklingsarbete som riktar sig till barn och unga. Utifrån det nya övergripande målet om att integrera ett barnperspektiv i verksamheterna. För att fördjupa analysen av barn- och ungdomskulturområdet ska kunna göras krävs en större tydlighet i underlagen från myndigheter och institutioner. Regeringen avser därför att se över hur återrapporteringen på området kan förstärkas.

4.4.2 Internationell och interkulturell kulturverksamhet

Resultat

Samtliga myndigheter på kulturområdet har i uppgift att verka för ett ökat internationellt och interkulturellt utbyte och samarbete. Statens kulturråd har ett särskilt ansvar för detta och ska dessutom arbeta strategiskt för att utveckla internationaliseringen inom hela kulturområdet, i enlighet med den plan för internationell verksamhet under åren 2007–2010 som rådet i mars 2007 lämnade till regeringen. Av resultatredovisningarna framgår att den internationella verksamheten inom kultursektorn varit omfattande.

Myndigheterna och institutionerna har under 2007 arbetat för att uppnå regeringens övergripande mål att integrera ett interkulturellt perspektiv i verksamheten. Under 2007 kan det avläsas tydliga förbättringar i de statliga myndigheternas och organisationernas arbete inom området. Som exempel kan nämnas Riksteatern som har utvecklat ett nära samarbete med Arts Council i Storbritannien för att utveckla arbetssätt som kopplar samman internationell och interkulturell kulturverksamhet. Nordiska museet arbetar med att samla in historier och kunskap kring upplevelser av migrationens betydelse för att skapa ett kulturarv för framtiden.

Betänkandet Mångfald är framtiden (SOU 2007:50) remissbehandlades under hösten 2007. Majoriteten av remissinstanserna var positiva till

betänkandets förslag att fortsätta det förändringsarbete som inletts på flera statliga kulturmyndigheter.

Betänkandet ligger till grund för den satsning på interkulturell kulturverksamhet som beslutades av regeringen i juni 2008. Satsningen innebär att Statens kulturråds anslag för internationell och interkulturell kulturverksamhet förstärks för 2008 med 6 miljoner kronor samt att 4 miljoner kronor fördelas till sex uppdragstagare (Konstnärsnämnden, Riksteatern, Riksutställningar, Intercult, Mångkulturellt centrum och Sprong) under 2008–2010. Syftet är att samordna utbildningsinsatser, öka svenska kulturorganisationers och konstnärers internationella och interkulturella kontakter samt att skapa bättre förutsättningar för internationell finansiering och praktik.

Statens kulturråd har också i uppdrag att stödja och främja de nationella minoriteternas språk och kultur. Det allmänna kulturstödet och stödet till de nationella minoriteternas kultur gör det möjligt att bevara och utveckla de nationella minoriteternas kulturarv och ge plats för ett samtida kulturskapande. Under 2007 fördelades också ca 14 miljoner kronor till samisk kultur och samiska organisationer av sametinget, inklusive ett bidrag avsatt för Sámi Teáhter.

EU genomför under 2008 året för interkulturell dialog. Sverige bidrar med ett nationellt projekt (Home not Home), ett samarbete med bl.a. Riksteatern, Riksutställningar och Re:Orient. EU:s arbete inom kulturområdet har till stor del behandlat interkulturell dialog och interkulturella kompetenser.

Analys och slutsatser

Internationaliseringen är en långsiktig process och det är ännu för tidigt att dra generella slutsatser av Statens kulturråds strategiska arbete. Av redovisningarna under respektive konstområde framgår att internationell verksamhet utvecklas inom hela kulturområdet, vilket bl.a. ökar den internationella tillgängligheten till svensk kultur och vice versa.

Det är viktigt att synliggöra att kulturen är till för alla. I en allt mer globaliserad värld är det viktigt att visa att internationaliseringen av kulturlivet hör samman med ett nationellt kulturliv präglad av mångfald.

4.4.3 Internationellt samarbete

Resultat

Europeiska unionen

Det löpande EU-arbetet på kulturområdet domineras av ramprogrammet för kultur. Det omfattar alla konst- och kulturområden utom de audiovisuella medierna film, tv och video.

För programmet Kultur 2007–2013 är budgeten satt till ca 400 miljoner euro för perioden 2007–2013. Under 2007 fördelades drygt 7,7 miljoner euro till projekt med svensk medverkan, varav ca 1,4 miljoner euro till ett flerårigt projekt med svensk huvudarrangör. Svenska medarrangörer i tre fleråriga projekt fick ta del av 4,9 miljoner euro. Drygt 1 miljon euro fördelades till sju kortare samarbetsprojekt med svenska medarrangörer. Svenska medarrangörer fick även ta del av 0,4 miljoner euro till tre samarbetsprojekt med tredje land (Kina och Indien).

EU-kommissionen betonade under våren 2007 i ett meddelande om kultur att tre områden ses som prioriterade: interkulturell dialog och kulturell mångfald, kulturens kraft som katalysator för kreativitet och kulturens roll som ett inslag i unionens internationella relationer. Rådsslutsatser baserade på meddelandet om en ny kulturagenda antogs i november 2007.

EU fördelar även medel från strukturfonderna till projekt med kulturanknytning. De nya förordningarna för strukturfonderna inför programperioden 2007–2013 trädde i kraft den 1 januari 2007. Under året har EU inom olika insatsområden bidragit med totalt ca 65 miljoner kronor till svenska projekt med kulturanknytning.

Unesco

Sverige invaldes hösten 2007 för första gången som ledamot i Unescos världsarvskommitté för mandatperioden 2008–2011. Några av de viktigaste frågorna i kommittéarbetet är att stödja den globala strategin för ett balanserat och representativt världsarv, att verka för en integrerad natur- och kultursyn och en hållbar utveckling. Vidare prioriteras insatser för att avvärja hot mot världsarv i fara och att verka för att få fler barn och ungdomar i världen att bli medvetna om natur- och kulturarvet.

Unescos konvention om skydd för och främjande av mångfalden av kulturyttringar trädde i kraft den 19 mars 2007. Arbetet med konkretise-

ringen av konventionens olika föreskrifter och bestämmelser har påbörjats med ett första kommittémöte i Ottawa, Kanada, där provisoriska riktlinjer för genomförande och tillämpning av konventionen antogs.

Europarådet

Europarådet genomförde under året en omorganisation av delar av sekretariatet för en tydligare inriktning på kärnmålen: mänskliga rättigheter, demokratifrågor och rättsstatsfrågor (regeringens skrivelse 2007/08:81). Omorganisationen resulterade bl.a. i en uppdelning av kulturfrågorna i en styrkommitté för kulturarv och landskap, CDPATEP och en styrkommitté för kultur, CDCULT. Bland kulturarvsinsatserna kan nämnas Riksantikvarieämbetets medverkan i projekten European Heritage Days och HEREIN samt i arbetet med att följa upp den Europeiska landskapskonventionen. Kulturkommittén fokuserade arbetet bland annat på interkulturell dialog och kulturfrågor gällande Balkanländerna och Kosovo.

Vid ministermötet den 7 maj lanserade Europarådets ministerkommitté den vitbok om interkulturell dialog som förberetts under två år. Efter omfattande konsultationer, som bl.a. omfattade en diskussion som riksdagens Europarådsdelegation anordnade i Stockholm i september 2007, har vitboken fått en inriktning som syftar till att interkulturell dialog ska främja mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer och därmed stärka social sammanhållning i samhällen med allt större kulturell mångfald.

Nordiska ministerrådet

Totalt omfattade budgeten för det nordiska kultur- och mediasamarbetet 2007 cirka 204 miljoner kronor. Av detta bidrog Sverige med drygt 32 procent. Under året genomfördes flera förändringar inom det nordiska samarbetet med anledning av att en ny struktur för det nordiska kultur- och mediasamarbetet trädde i kraft den 1 januari. Målsättningen med strukturreformen var att det nordiska samarbetet skulle bli mer flexibelt och öppet för nya arbetsformer, samt bättre kunna svara mot de behov som kulturlivet i Norden har, både nationellt och internationellt. Den tidigare sektoriella inriktningen med många institutioner övergick till stor del i tematiska satsningar med tre tidsbegränsade program: mobilitets-

och residensprogrammet, konst- och kulturprogrammet samt datorspelsprogrammet. De två första programmen pågår fram till och med 2009 medan datorspelsprogrammet är uppdelat i två faser och löper till och med 2012 varefter branschen övertar ansvaret för programmet. En utvärdering av datorspelsprogrammet är planerad till 2008. Arbeta pågår med att öppna mobilitets- och residensprogrammet för de baltiska länderna från och med 2009. För att öka dialogen med aktörerna anordnar ministerrådet löpande Nordiska kulturforum med olika tema, under 2007 om konstsamarbete samt om litteratur och översättningar.

Analys och slutsatser

När det gäller strukturfonderna är det ännu inte möjligt att dra några slutsatser eftersom det nya programmet ännu inte har implementerats fullt ut. Den svenska delaktigheten i EU:s kulturprogram är begränsad, men stabil sett till ett antal år tillbaka. Sverige medverkar i huvudsak som medarrangör. Nytt för 2007 är samarbetena med tredje land där Sverige har hävdats sig väl. Ur ett övergripande perspektiv är det viktigt att notera att interkulturell dialog och kulturell mångfald prioriteras allt högre inom EU-samarbetet vilket står i samklang med UNESCO-konventionen om skydd för och främjande av mångfalden av kulturyttringar från 2005.

Under 2008 är Sverige ordförande i Nordiska ministerrådet. Den viktigaste uppgiften är att arbeta vidare med utvecklingen av den nya strukturen, i synnerhet när det gäller de nya programmen och dialogen med aktörerna inom kultur- och mediasektorerna. Berörda på området har visat sig ta emot reformen väl och intresset för att söka medel från programmen har varit stort, inte minst från svensk sida. Det svenska ordförandeskapet präglas i övrigt av de nordiska statsministrarnas satsning på ett fördjupat samarbete om globalisering. Denna satsning initierades i juni 2007 och förväntas fortsätta under många år framöver. Kulturministrarna arbetar därför under 2008 med att diskutera och ge förslag till vilken roll kultursektorn kan spela i globaliseringsarbetet.

4.4.4 Fördjupad samverkan mellan näringspolitik, regional tillväxtpolitik och kulturpolitik

Resultat

Kulturen har en viktig roll för utvecklingskraft och tillväxt både i Sverige och EU. En studie framtagen av EU 2006 visar på kultursektorns ekonomiska betydelse och potential för tillväxt och sysselsättning i EU. Av studien framgår bl.a. att kultursektorn 2006 utgjorde ca 2,6 procent av EU-ländernas samlade BNP och att den sysselsätter dryga 3 procent av den arbetande befolkningen i EU. Under flera år har sektorn haft högre tillväxttakt än övriga delar av EU:s ekonomi.

Den svenska kulturbranschen sysselsätter totalt 83 000 personer – denna siffra inkluderar alla slags yrken, inte bara kulturyrken. Branschen utgör därmed ca 2 procent av hela arbetsmarknaden. Antalet som arbetar inom de egentliga kulturyrkena uppgår till ca 60 000 personer. Enligt statistik från SCB är cirka 75 procent av dessa anställda och 25 procent är egenföretagare. På senare år har sysselsättningsutvecklingen varit mycket gynnsam inom sektorn med tillskott på 2 500 nya jobb per år. Under 2008 bedömer AF Kultur att det kommer att ske en viss inbromsning av sysselsättningsutvecklingen. Efterfrågan på tjänster bedöms dock vara fortsatt god. Enligt AF Kultur finns det en tydlig trend när det gäller sysselsättningen inom kultursektorn genom att tillskottet av sysselsatta sker i form av egenföretagande samtidigt som antalet anställda minskar över tiden.

Regeringen beslutade 2007 om en nationell strategi för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007–2013. Ett nationellt och åtta regionala strukturfondsprogram för regional konkurrenskraft och sysselsättning i Sverige har tagits fram. Strategin och programmen är av stor betydelse för regionernas utvecklingsarbete samt för möjligheten att finansiera sina utvecklingsinsatser med medel från EU:s strukturfonder, dvs. både från den europeiska regionala utvecklingsfonden samt från europeiska socialfonden. I strategin har regeringen lyft fram bl.a. kulturområdets betydelse och potential för regional tillväxt.

De åtta regionala strukturfondsprogrammen omfattar 8,4 miljarder kronor från europeiska regionala utvecklingsfonden. I samband med

programframtagandet uppskattades att omkring 2 procent av insatserna riktas mot kulturområdet. Utfallet kan skilja sig från utfallet. Regeringen har i strategin och programmen möjliggjort för regionerna att arbeta med kulturen som regional tillväxtfaktor. Flera regioner arbetar med kultur som strategisk utvecklingskraft utifrån riktlinjerna i den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning. Regeringen bedömer att samarbetet kring kultur och regional tillväxt mellan berörda myndigheter har ökat, vilket bedöms underlätta de regionala aktörernas kontakter och samverkan med den nationella nivån inom detta område.

I budgetpropositionen för 2008 framgick att en fördjupad samverkan påbörjats mellan näringspolitik, regional tillväxtpolitik och kulturpolitik. Under 2007 och 2008 har bl.a. två dialoger i seminarieform hållits och en tredje planeras äga rum i september 2008 med närings- och kulturministern som värdar med deltagare från både kultur- och näringslivsområdet. Vid dessa seminarier har bl.a. behovet av och möjligheterna för ökad samverkan lyfts fram för att främja entreprenörskap, företagande och tillväxt.

Inom ramen för den ovan nämnda nationella strategin och den fördjupade samverkan mellan regional tillväxt-, närings- och kulturpolitiken har vissa kulturmyndigheter haft i uppdrag att i samverkan med Nutek föreslå hur bl.a. entreprenörskap och företagande kan öka inom respektive myndighets verksamhetsområde. Förslag om en fortsatt utveckling av den fördjupade samverkan framgår i avsnitt 3.2.2 (politikens inriktning). En konsult har haft i uppdrag att belysa förekomsten av samverkan mellan kulturaktörer och näringsliv. Rapporten visar på behovet av att stödja utvecklingen av samverkansformer. Institutet för tillväxtpolitiska studier har under 2007 lämnat en rapport *Kreativ tillväxt? – En rapport om kreativa näringar i politik och statistik*, som visar på behovet av nationella insatser för att stödja tillväxt och utveckling av kreativa näringar.

Analys och slutsats

Regeringens arbete med kulturen som regional utvecklingsfaktor ligger väl i linje med det arbete som pågår i EU om utvecklingen av kulturens betydelse för ekonomi och sysselsättning och de

kreativa näringarna. Det gäller bl.a. inom ramen för EU:s kulturagenda 2008–2010.

4.4.5 Forskning inom kulturområdet

Resultat

Staten ger stöd till sektorsforskning och utvecklingsarbete inom kultursektorn. Medlen används för projekt inom Statens kulturråds, ansvarsmuseernas (Statens historiska museer, Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde, Moderna museet, Naturhistoriska riksmuseet, Statens museer för världskultur, och Stiftelsen Nordiska museet), Riksarkivets, Riksantikvarieämbetets och Institutet för språk- och folkminnets ansvarsområden. Vidare används medel för grundforskning inom naturvetenskap vid Naturhistoriska riksmuseet. Statens stöd till sektorsforsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet uppgår 2008 till ca 36 miljoner kronor. Medlen syftar bl.a. till att stärka det forsknings- och utvecklingsarbete som behövs för sektorns kunskapsuppbyggnad.

Inom kulturområdet har flera av områdets institutioner ett direkt ansvar för forskningens organisation: som beställare av sektorsforskning, som basinstitutioner för annan forskning vid arkiv och museer samt som institutioner med ansvar för forskningsprojekt m.m. Flera av insatserna har karaktären av långsiktiga nationella åtaganden där grundläggande dokumentation, materialbearbetning och publicering oftast utgör huvudmomentet. Som exempel kan nämnas att Institutet för språk och folkminnen ingår i flera långsiktiga forskningsprojekt som rör språk-, dialekt-, ortnamns-, och personnamnsområdet i samarbete med bl.a. universitet och högskolor.

Statens kulturråd bedriver dock endast i begränsad omfattning egen forskningsverksamhet; rådet fördelar i huvudsak bidrag till eller är beställare av kulturpolitiskt relevant forskning. Under 2007 har rådet fortsatt med att stödja och samverka kring kulturpolitisk forskning i Sverige och internationellt i samarbete med bl.a. Centrum för kulturpolitisk forskning vid Högskolan i Borås. Vidare fördelar rådet även medel till forskning och utveckling vid ansvarsmuseerna. Under föregående år har ansvarsmuseernas forskning och utveckling i huvudsak inriktats på bevarandet och förmedlandet av museernas sam-

lingar. En sådan grundläggande materialbearbetning är många gånger en förutsättning för vidare forskning.

På arkivområdet bedrivs forskning och metodutveckling inom flera fält, bl.a. arkivpedagogik, standardisering, arkivredovisning och teknikutveckling för digitalisering. Under 2007 har särskilt viktiga insatser gjorts för kunskapsuppbyggnad inom området långsiktigt digitalt bevarande. Ett stort utvecklingsprojekt är det s.k. LDB-centrum vid Luleå tekniska universitet. Deltagare i centrubildningen var till en början universitetet, Riksarkivet och Bodens kommun. Under 2007 tillkom även Kungl. biblioteket och Statens ljud- och bildarkiv. Ambitionen är att etablera ett nationellt kompetenscentrum på området. Riksarkivet fick också en roll som koordinator inom EU-projektet PROTAGE inriktat på forskning om långsiktigt digitalt bevarande.

Inom kulturmiljöområdet har frågor om samverkan mellan forskning och praktik (t.ex. förebyggande konservering och utvecklingen av långsiktigt hållbara konserveringsmetoder) hanterats inom ramen för Riksantikvarieämbetets forsknings- och utvecklingsprogram. Riksantikvarieämbetet har under 2007 fortsatt att utveckla och stimulera forskning kring kulturmiljöer och kulturarv med ett tvärsektorielt perspektiv och etablerande av nätverk och samarbeten.

Analys och slutsatser

Institutionerna under anslaget för forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet har alla en central roll i landets förvaltning, hantering och förmedling av kulturarvet. Flera av institutionerna har en nationellt och internationellt stark profil inom sitt verksamhetsområde. Institutionerna är väl förtrogna med att denna roll förutsätter en kontinuerlig kunskapsuppbyggnad och FoU-verksamhet. Denna kunskapsproduktion kräver också goda och regelbundna kontakter med forskningsmiljöer, forskningsfinansiärer och andra myndigheter och institutioner. Flertalet institutioner efterfrågar dock ett ökat samarbete med övriga institutioner inom andra samhällsområden för att på så sätt öka kompetensen inom sektorn.

Regeringen bedömer att institutionerna, som får medel via anslaget för forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet överlag

har en god verksamhet. Vidare har institutionerna generellt ett gott samarbete med universitet och högskolor nationellt och flera av dem även internationellt. Kvaliteten på forskningen återspeglas i resultatmått som belyser publicering, tilldelning av externa forskningsmedel erhållna i konkurrens, besök av gästforskare, samt externa utvärderingar, utmärkelser och andra slag av uppmärksamhet m.m. Särskilt utmärkande är Naturhistoriska riksmuseet, som är en forskningsinstitution med professorer och doktorander, och där forskningen inom bl.a. zoologi, botanik, paleontologi och geologi håller en hög kvalitet i ett internationellt perspektiv. Även Riksarkivet, Riksantikvarieämbetet, Institutet för språk och folkminnen, Statens kulturråd och flertalet av ansvarsmuseerna har en etablerad struktur för forskning och utveckling och flera av dem ligger långt framme inom sina respektive områden. Sedan förra forskningspolitiska propositionen lades fram 2005 (Forskning för ett bättre liv, prop. 2004/05:80) har institutionerna utvecklat sina organisationer och strukturer för kunskapsuppbyggnad och FoU-verksamhet. Det saknas dock många gånger medel för kunskapsuppbyggnad och FoU.

4.4.6 Jämställdhet

Resultat

Från och med 2006 har samtliga myndigheter och institutioner ett förtydligat mål i regleringsbrev eller motsvarande dokument som innebär att ett jämställdhetsperspektiv ska integreras i verksamheten. Målformuleringen ligger i linje med den strategi om jämställdhetsintegrering som regeringen tillämpar för att uppnå de jämställdhetspolitiska målen. Från och med 2008 har Statens kulturråd, Riksantikvarieämbetet, Konstnärsnämnden och Talboks- och punktskriftsbiblioteket krav i myndigheternas instruktioner att rapportera jämställdhetsaspekter i analyser, utvärderingar och statistikunderlag.

Mot bakgrund av bl.a. slutsatserna i betänkandet *Plats på scen* (SOU 2006:42) har regeringen uppdragit åt Statens kulturråd, Konstnärsnämnden och Jämo att gemensamt göra en fördjupad analys av jämställdheten inom scenkonstområdet. Uppdraget ska redovisas senast den 31 januari 2009. En delrapport lämnades den 31 maj 2008. Regeringen har därutöver avsatt tre miljo-

ner kronor under tre år för projekt som långsiktigt verkar stimulerande och stödjande i arbetet med att uppnå jämställdhet inom scenkonstområdet. I rapporten belyses bl.a. utfallet av Kulturrådets stöd under 2007 och 2008. Av bidraget för samarbete med tonsättare fördelas ca tre fjärdedelar till män. Av dramatikererna vid stads- och länsteatrarnas vuxen- och ungdomsrepertoar är en majoritet män. Bland repertoaren för barn utgör de kvinnliga dramatikererna en majoritet. Inom de fria teatergrupperna var representationen jämnare. Vid dansproduktionerna på institutionerna är könsfördelningen bland koreografer förhållandevis jämn, medan kvinnliga koreografer är i majoritet i de fria grupperna.

Hittills har Kulturrådet, Konstnärsnämnden och Jämo fördelat medel bl.a. till ett utbildningsprogram som ska ge chefer och konstnärliga ledare inom scenkonsten verktyg för att arbeta med jämställdhet med fokus på den konstnärliga gestaltningen. I rapporten som lämnades till regeringen den 31 maj 2008 bedömer Kulturrådet att de projekt som hittills beviljats medel är konstruktiva och att de representerar en bra genbredd.

Tre miljoner kronor har även avsatts till Delegationen för fördelning av statsbidrag till kvinnors organisering och jämställdhetsprojekt (fr.o.m. 2008 fördelas stödet av Ungdomsstyrelsen) som under en treårsperiod ska fördela medel till jämställdhetsprojekt som genomförs av organisationer inom kultursektorn

Sedan 2000 har ett av de övergripande målen för statens filmstöd varit att förbättra villkoren för kvinnliga filmskapare. Bakgrunden är den stora dominansen av manliga filmskapare som fått stöd. 2006 års filmavtal innehåller ett mål om att stödet till svensk filmproduktion ska fördelas jämnt mellan män och kvinnor. Enligt detta mål bör ettdera könet, räknat i antal projekt som får stöd, senast ett år före avtalsperiodens slut vara representerat till minst 40 procent inom kategorierna manusförfattare, producent och regissör. Svenska Filminstitutet redovisar bl.a. att bland de långa spelfilmerna som erhöll produktionsstöd under 2007 var andelen kvinnliga regissörer 27 procent, kvinnliga manusförfattare 16 procent och kvinnliga producenter 20 procent. Bland de långa dokumentärer som erhöll produktionsstöd under 2007 var andelen kvinnliga regissörer 43 procent, kvinnliga manusförfattare 46 procent och kvinnliga producenter 57 procent. Siffrorna

visar på de stora skillnader som finns mellan olika filmgenrer.

Analys och slutsatser

Den övergripande strategin för regeringens politik på området är att ett jämställdhetsperspektiv ska integreras i verksamheten, vilket myndigheter och institutioner på kulturområdet också arbetar med. Det finns även behov av att göra särskilda insatser inom vissa områden, där satsningen på jämställdhet inom scenkonstområdet är ett exempel.

Arbetsgruppen Genus på museer lämnade i januari 2004 en rapport med förslag om hur genusperspektivet kan få större genomslagskraft i museers verksamhet. Ett av arbetsgruppens förslag var att etablera en resursenhet för genusfrågor vilket ledde till att Arbetets museum fick i uppdrag att utreda hur en sådan resursenhet skulle kunna organiseras. Arbetets museum redovisade sitt uppdrag i maj 2006. Regeringen avser inte att gå vidare med förslaget. Ett integrerat synsätt är att föredra framför en särskild resursenhet för genusfrågor. Alla museer har ett ansvar att utifrån sina samlingar och sin verksamhet synliggöra såväl kvinnors som mäns insatser genom historien eller i samtiden och bevara dessa minnen för framtiden.

4.4.7 Kultur och hälsa

Resultat

Alla människors delaktighet i kulturlivet, till kulturupplevelser och till eget skapande är ett av målen för den nationella kulturpolitiken. Forskning visar att deltagande i kulturlivet och god hälsa följs åt, oberoende av tidigare kulturvanor.

Statens kulturråd har i uppdrag att arbeta för att de kulturpolitiska målen får genomslag i samhällsutvecklingen bl.a. inom folkhälsoområdet. Ett viktigt led i Kulturrådets strategi för arbetet med kultur och hälsa, är ett bra samspel mellan kulturpolitik och politik på andra områden, inte minst det sociala området och utbildningssektorn.

Genom rapporten Kulturliv och skola – hinder och framgångsfaktorer för samverkan mellan kulturliv och skola, har Kulturrådet visat på framkomliga vägar för samarbete. Inom ramen

för det nationella programmet Dans i skolan, som rådet har etablerat tillsammans med Myndigheten för skolutveckling och Nationellt centrum för främjande av god hälsa hos barn och ungdom vid Örebro universitet, bedrivs ett framgångsrikt arbete för att öka tillgängligheten till kultur. Kulturrådet har även deltagit och bidragit till den nordiska konferensen Kultur för livet.

Göteborgs universitet har tagit initiativ till att bilda ett tvärvetenskapligt forskningscentrum inom området kultur och hälsa.

Sedan 2006 fördelar ämnesrådet för humaniora och samhällsvetenskap vid Vetenskapsrådet 5 miljoner kronor i årligt stöd till forskning om kultur och hälsa i syfte att stärka områdets vetenskapliga grund. Nio projekt beviljades stöd, bl.a. forskning om hur estetiska uttryck påverkar hälsan.

Analys och slutsatser

Samverkan mellan kulturpolitiken och andra relevanta områden bidrar till att undanröja hinder för människors tillgång till kultur och gynnar därmed det nationella folkhälsoarbetet. Angehörda insatser görs för att etablera kulturella perspektiv inom vården och inom forskningen. Regeringen kommer fortsätta arbetet för ökad samverkan mellan olika områden i syfte att visa på kulturens betydelse för människors hälsa och välbefinnande.

4.4.8 Handikappolitik

Resultat

Det övergripande målet för handikappolitiken är ett samhälle utformat så att alla samhällets invånare har samma möjligheter att delta i samhällslivet. På kulturområdet är Statens kulturråd och Riksantikvarieämbetet de sektorsansvariga myndigheterna med uppgift att samordna, stödja och driva på utvecklingen för att uppnå de nationella målen.

Under 2007 publicerade Statens kulturråd en översyn av medel för tillgången till kultur för personer med funktionsnedsättning där man konstaterade att arbetet på många sätt varit framgångsrikt, särskilt när det gäller bibliotek- och museer. I skrivelsens slutsatser och förslag

lyfts scenkonstsområdet fram som prioriterat under 2007.

Ett av resultaten av prioriteringen är Hallundadeklarationen som antogs på en nordisk konferens under 2008 arrangerad av Statens kulturråd i samarbete med Riksteatern och Nordiska handikappolitiska rådet. Deklarationen överlämnades till de nordiska kulturministrarna i Stockholm i maj 2008 och uppmanar till ökade insatser för tillgänglighet inom scenkonstområdet.

Statens kulturråd ansvarar för att fördela särskilda bidragsmedel med syfte att inom sitt sektorsansvar främja tillgången till kultur för personer med funktionshinder. Under 2007 beviljades 28 projektbidrag med totalt 7,2 miljoner kronor.

Språklagsutredningen föreslår i sitt betänkande, Värna språken (SOU 2008:26), ett särskilt uppdrag för det allmänna att skydda och främja det svenska teckenspråket. Betänkandet har remissbehandlats under 2008 och förslaget har tagits väl emot av teckenspråkiga organisationer.

På Göteborgs stadsteater har man arbetat för att tillgängliggöra hela teatern i projektet På vid gavel. Det har bl.a. resulterat i lättöverskådlig information på teaterns hemsida. Det är en serie insatser som tar hänsyn till hur man tar sig till teatern på lättast sätt, problem med ljudmiljöer, hörselnedsättning, funktionshinder, synnedsättning och lässvårigheter.

Analys och slutsats

Med anledning av att den nationella handlingsplanen för handikappolitiken gäller fram till 2010 är det angeläget att samtliga aktörer inom kulturområdet aktivt arbetar för att tillgängliggöra sina verksamheter för personer med funktionsnedsättning. Under 2007 har tillgängligheten inom scenkonsten särskilt uppmärksammats genom bland annat Hallundadeklarationen. Statens kulturråds och Riksantikvarieämbetets sektorsansvar innebär även att hela kulturområdet bevakas. Teckenspråkets ställning markerades särskilt i betänkandet Värna språken. Betänkandet har remissbehandlats och förslagen bereds för närvarande i Regeringskansliet.

4.4.9 Länskonsulenter och nationella uppdrag

Resultat

De regionala konsulenterna inom dans-, konst- och mångkulturområdena har till uppgift att bidra till utveckling av verksamheten inom respektive område, bl.a. som kontaktyta mellan den professionella kulturen och föreningslivet. För 2007 fördelade Kulturrådet 8,8 miljoner kronor till regional konsulentverksamhet. Kulturrådet hade under 2007 i uppdrag att utvärdera verksamheten med länskonsulenter. En slutsats var att det behövs ett fortsatt utvecklingsarbete för att i dialog mellan Kulturrådet och de regionala huvudmännen förtydliga mål och återrapporteringskrav. Regeringen har också i regleringsbrevet för 2008 gett ett förtydligt mål om att utveckla samverkansformer med konsulenter och huvudmän.

Under 2007 fördelades bidrag till två nationella uppdrag. Bidragen till Skånes Arkivförbund inom arkivområdet och till Ung scen/öst vid Östgötateatern inom området barn och ungdomsteater sträcker sig t.o.m. 2008. Kulturrådet har på regeringens uppdrag utvärderat i vilken mån de nationella uppdragen sedan 1997 bidragit till utveckling och förnyelse inom respektive kulturområde. Slutsatsen är att merparten av de verksamheter som erhållit nationella uppdrag på olika sätt bidragit till utveckling och förnyelse. I vissa fall är det dock svårt att urskilja om utvecklingen är en direkt följd av uppdragen eller inte. Kulturrådet menar även att uppdragen till viss del har varit otydligt formulerade och bidragsmottagarna har inte i någon större omfattning kunnat dra nytta av varandras erfarenheter. Kulturrådet pekar på ett fortsatt behov av rörliga medel för utveckling och förnyelse inom kulturområdet, men stödet skulle enligt rådet kunna fördelas under andra former.

Analys och slutsatser

Statens bidrag till länskonsulenterna fyller en viktig roll för att stärka de olika konstområdena samt det interkulturella arbetet i regionerna. Resultatet av konsulenternas arbete syftar bl.a. till nätverks- och kunskapsuppbyggnad. En slutsats är dock att det krävs ytterligare utveckling av samverkansformer med huvudmän och andra

konsulenter, vilket också speglas i det förtydligade uppdraget regeringen har givit till Statens kulturråd.

Bidragen till de nationella uppdragen har till viss del fungerat i enlighet med syftet att bidra till utveckling och förnyelse. Regeringen instämmer i Kulturrådets bedömning om vikten av utveckling och förnyelse. Det finns dock behov av att pröva andra former än utpekande av nationella uppdrag mot bakgrund av både Kulturrådets utvärdering och de överväganden den pågående kulturutredningen presenterar.

4.4.10 Redovisning av vissa kulturinstitutioners hyror

Regeringen lämnar härmed den redovisning av kulturinstitutionernas hyreskostnader som framgår av tabell 4.2. De anslagsjusteringar som gjordes 2007 till följd av avskaffandet av kravet på fri entré för vuxna vid de centrala museerna medför att hyreskostnadernas andel av anslagen är högre 2007 än vad den skulle ha varit annars. En jämförelse av hyreskostnadernas andel med tidigare år blir därför något missvisande för dessa institutioner.

Tabell 4.2 Hyreskostnader m.m. för vissa kulturinstitutioner under 2005–2007

Institution	Hyreskostnad inkl. uppvärmning och el (tkr)			Anslag/Bidrag (tkr)			Hyreskostnad inkl. uppvärmning och el, andel av anslag/bidrag			Förändring i procentenheter 2005–2007
	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007	
Riksteatern	20 935	20 662	20 935	248 525	253 093	256 863	8,4%	8,2%	8,2%	-0,2%
Operan	46 507	50 179	44 906	330 298	338 347	343 946	14,1%	14,7%	13,0%	-1,1%
Dramaten	30 015	30 344	32 880	190 221	194 414	201 038	15,8%	15,6%	16,4%	+0,6%
Dansens hus	8 151	8 228	8 666	20 645	21 015	21 178	39,5%	39,2%	40,9%	+1,4%
Rikskonserter	9 666	9 751	9 799	66 857	67 787	68 316	14,4%	14,4%	14,3%	-0,1%
Riksarkivet och landsarkiven	117 152	117 741	118 685	304 467	313 521	316 478	38,5%	37,6%	37,5%	-1,0%
Institutet för språk och folkminnen ¹	4 747	5 281	5 842	29 618	35 835	44 804	16,0%	14,7%	13,0%	-3,0%
Riksantikvarieämbetet	40 982	42 413	38 528	191 547	195 416	198 142	21,4%	19,4%	19,4%	-2,0%
Statens historiska museer	16 539	19 575	19 648	77 783	79 477	76 045	21,3%	24,6%	25,8%	+4,5%
Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde	28 500	32 672	32 965	88 753	93 171	83 547	32,1%	35,1%	39,4%	+7,3%
Naturhistoriska riksmuseet	49 966	47 749	45 263	148 885	151 280	144 062	33,6%	31,6%	31,4%	-2,2%
Statens museer för världskultur	53 946	55 867	55 821	142 762	139 225	137 870	37,8%	40,1%	40,5%	+2,7%
Livrstkammaren, Skoklosters slott och Hallwylska museet	11 202	11 007	11 239	42 859	43 550	37 375	26,1%	25,3%	30,1%	+4,0%
Statens maritima museer	52 091	50 189	50 930	103 382	101 862	99 422	50,4%	49,3%	51,2%	+0,8%
Arkitektur museet	12 236	12 100	12 300	35 379	35 717	35 580	34,6%	33,9%	34,6%	0,0%
Statens musiksamlingar	12 040	13 155	14 027	43 239	47 010	46 761	27,8%	28,0%	30,0%	+2,2%
Statens försvarshistoriska museer	25 248	25 845	26 638	64 323	64 893	67 970	39,2%	39,8%	39,2%	0,0%
Moderna museet	45 265	45 935	47 096	113 072	114 583	109 924	40,0%	40,1%	42,8%	+2,8%
Nordiska museet	26 067	23 807	24 074	108 612	110 307	103 436	24,0%	21,6%	23,3%	-0,7%
Tekniska museet	17 078	14 436	12 338	41 860	41 015	42 677	40,8%	35,2%	28,9%	-11,9%
Arbetets museum	1 693	1 986	2 046	13 270	14 027	13 482	12,8%	14,2%	15,2%	+2,4%
Dans museet	3 744	4 166	4 364	9 451	9 585	9 672	39,6%	43,5%	45,1%	+5,5%
Drottningholms teatermuseum	2 850	2 803	2 837	6 993	7 107	7 173	40,8%	41,5%	39,6%	-1,2%
Forum för levande historia	4 828	5 104	5 302	41 946	40 061	42 928	11,5%	13,1%	12,4%	+0,9%

¹ Uppgifterna fram till den 1 juli 2006 avser Språk- och folkminnesinstitutet

4.5 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har lämnat en revisionsrapport för Statens kulturråd för verksamhetsåret 2007. Riksrevisionen bedömer att Kulturrådets kvalitetsssäkring har brutit på några punkter. Detta har föranlett ett antal brister i årsredovisningen som i resultatredovisningen. Kulturrådet har lämnat kompletterande information till Riksrevisionen med anledning av rapporten. Regeringen förutsätter därmed att bristerna rättas till.

Riksrevisionen har även genomfört en granskning av bidragsgivningen inom kulturområdet (RiR 2008:14) som omfattar regeringen och de bidragsgivande myndigheterna Statens kulturråd och Konstnärsnämnden. Granskningen har inriktats mot två frågor. Dels frågan om bidragsgivande myndigheter har en god intern styrning och kontroll i bidragsprocessen, som bidrar till en effektiv bidragsgivning. Dels frågan om regeringens och bidragsgivande myndigheters styrning av bidragssystemet ger förutsättningar för omprövning.

Riksrevisionens slutsats är bl.a. att det finns vissa brister i Kulturrådets och Konstnärsnämndens interna styrning och kontroll av bidragsprocessen, samt att förutsättningarna för omprövning bör stärkas i flera avseenden. Riksrevisionen anser att regeringens och de bidragsgivande myndigheternas styrning och kontroll av bidragssystemen måste förändras på flera punkter. Regeringen och myndigheterna bör se till att uppföljning och utvärdering av såväl bidragmottagare som bidragstyper skärps i syfte att få dokumenterade underlag för omprövning och förnyelse i bidragssystemet.

Regeringen har tagit del av Riksrevisionens slutsatser. Regeringen har redan inlett ett konkret arbete för att bl.a. minska detaljstyrningen inom kulturpolitiken. Detta arbete fortsätter. Flera av de frågeställningar och slutsatser i rapporten ligger också inom ramen för Kulturutredningens (Ku 2007:06) uppdrag. Kulturutredningen, som har till uppgift att se över kulturpolitikens inriktning och arbetsformer, ska redovisa sitt uppdrag senast den 31 december 2008.

4.6 Budgetförslag

4.6.1 1:1 Statens kulturråd

Tabell 4.3 Anslagsutveckling

<i>Tusental kronor</i>				
2007	Utfall	47 493	Anslags-sparande	-138
2008	Anslag	47 948 ¹	Utgifts-prognos	46 882
2009	Förslag	48 781		
2010	Beräknat	50 310 ²		
2011	Beräknat	51 379 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 48 781 tkr i 2009 års prisnivå.

³ Motsvarar 48 781 tkr i 2009 års prisnivå.

Anslaget används för Statens kulturråds förvaltningskostnader. Statens kulturråd är en central förvaltningsmyndighet inom kulturområdet som ska följa utvecklingen och ge ett samlat underlag för den statliga kulturpolitiken samt bistå regeringen med genomförandet av denna. I den uppgiften ligger en skyldighet att verka för samordning av och effektivitet i de statliga åtgärderna och därigenom främja utvecklingen av kulturverksamheten. Statens kulturråd handlägger ärenden som rör teater, dans, musik, konst, museer, utställningar, litteratur, folkbibliotek, folkbildning och folkrörelser i den utsträckning det inte är en uppgift för någon annan myndighet. Sedan 2002 har Statens kulturråd i uppdrag att årligen dela ut ett internationellt litteraturpris till Astrid Lindgrens minne. Statens kulturråd har ett sektorsansvar för handikappfrågor med anknytning till sitt verksamhetsområde. Vidare är Statens kulturråd statistikansvarig myndighet för kulturstatistiken samt stöder forskning inom kulturområdet.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Statliga utställningsgarantier

Statens kulturråd hanterar verksamheten med statliga utställningsgarantier. Verksamheten finansieras med avgifter och eventuella överskott redovisas på statsbudgetens inkomstsida under inkomsttitel 2511 Expeditions- och ansökningsavgifter.

Tabell 4.4. Statliga utställningsgarantier

Tusental kronor

	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt-kostnad)
Utfall 2007	0	980	980	0
Prognos 2008	0	1 000	1 000	0
Budget 2009	0	1 000	1 000	0

Regeringens överväganden

Tabell 4.5 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:1 Statens kulturråd

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	47 948	47 948	47 948
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	833	2 362	3 431
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	48 781	50 310	51 379

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 48 781 000 kronor anvisas under anslaget 1:1 *Statens kulturråd* för 2009. För 2010 och 2011 beräknas anslaget till 50 310 000 kronor respektive 51 379 000 kronor.

4.6.2 1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete

Tabell 4.6 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Typ	Belopp	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2007	Utfall	281 642		426
2008	Anslag	208 947 ¹		205 570
2009	Förslag	199 604		
2010	Beräknat	205 604		
2011	Beräknat	205 604		

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för bidrag till en rad skilda ändamål på kulturområdet. Anslaget får belastas med vissa kostnader för administration och genomförande av verksamheten.

Regeringens överväganden

Tabell 4.7 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	208 588	208 588	208 588
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	125	125	125
Beslut	-713	5 287	5 287
Överföring till/från andra anslag	-8 396	-8 396	-8 396
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	199 604	205 604	205 604

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Regeringen beräknar att inom anslaget avsätts 1 miljon kronor under 2009 för att öka tillgängligheten till teckenspråkig litteratur. Vidare avsätts 3 miljoner kronor fr.o.m. 2009 under anslaget för satsningen på kulturella och kreativa näringar.

Som en följd av omprioriteringar inom kulturområdet minskar anslaget under 2009 med 713 000 kronor.

Vidare beräknar regeringen att 9,755 miljoner kronor för bidrag till Voksenåsen överförs till anslag 2:1 *Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens Hus, Svenska rikskonserter, Drottningholms slottsteater och Voksenåsen*.

Genom en anslagsteknisk justering överförs 2,5 miljoner kronor från anslag 3:1 *Bidrag till vissa teater-, dans- och musikinstitutioner*. Samtidigt sker en överflyttning av vissa anslagsändamål till anslaget.

Som en konsekvens av justeringar under 2008 av medel för tjänstepensioner och kompletterande ålderspensioner minskas anslaget med 1,141 miljoner kronor.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 199 604 000 kronor anvisas under anslaget 1:2 *Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete* för 2009. För 2010 och 2011 beräknas

anslaget till 205 604 000 kronor respektive 205 604 000 kronor.

4.6.3 1:3 Skapande skola

Tabell 4.8 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2007	Utfall		Anslags-sparande	0
2008	Anslag	55 000	¹ Utgifts-prognos	53 932
2009	Förslag	55 905		
2010	Beräknat	58 130	²	
2011	Beräknat	60 623	³	

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 55 905 tkr i 2009 års prisnivå.

³ Motsvarar 55 905 tkr i 2009 års prisnivå.

Anslaget används för en långsiktig satsning för barn i grundskolan, kallad Skapande skola-satsningen. Satsningen innebär att skolans kunskapsmål och kulturpolitikens mål om barns och ungdomars rätt till kulturell delaktighet och till eget skapande sammanfaller. Anslaget får belastas med vissa kostnader för administration och genomförande av verksamheten.

Regeringens överväganden

Tabell 4.9 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:3 Skapande skola

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	55 000	55 000	55 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	905	3 130	5 623
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	55 905	58 130	60 623

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 55 905 000 kronor anvisas under anslaget 1:3 *Skapande skola* för 2009. För 2010 och 2011 beräknas anslaget till 58 130 000 kronor respektive 60 623 000 kronor.

4.6.4 1:4 Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel

Tabell 4.10 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2007	Utfall	142 713	Anslags-sparande	9 870
2008	Anslag	148 660	¹ Utgifts-prognos	145 774
2009	Förslag	151 955		
2010	Beräknat	158 003	²	
2011	Beräknat	164 780	³	

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 151 955 tkr i 2009 års prisnivå.

³ Motsvarar 151 955 tkr i 2009 års prisnivå.

Enligt lagen (1996:1414) om försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning genomförs under perioden den 1 januari 1997–31 december 2010 en försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning i Skåne län. Det regionala självstyrelseorganet i Skåne län har från Statens kulturråd övertagit befogenheten att besluta om fördelningen av statsbidrag till regional kulturverksamhet mellan den 1 juli 1998 och fram till och med 31 december 2010. Anslagens ändamål är att finansiera denna försöksverksamhet. Anslaget får belastas med vissa kostnader för administration och genomförande av verksamheten.

Regeringens överväganden

Tabell 4.11 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:4 Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	158 353	158 353	158 353
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	1 695	8 065	15 203
Beslut	1 600	1 664	1 735
Överföring till/från andra anslag	-9 693	-10 079	-10 511
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	151 955	158 003	164 780

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Regeringen beräknar att anslaget tillförs 1,6 miljoner kronor för att stärka de regionala scen-

konstinstitutionerna. Med anledning av att försöksverksamheten upphör den 31 december 2010 avser regeringen att återkomma till riksdagen med förslag om den framtida ansvarsfördelningen inom kulturområdet.

Som en konsekvens av justeringar under 2008 av medel för tjänstepensioner och kompletterande ålderspensioner minskas anslaget med 9,693 miljoner kronor.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 151 955 000 kronor anvisas under anslaget 1:4 *Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel* för 2009. För 2010 och 2011 beräknas anslaget till 158 003 000 kronor respektive 164 780 000 kronor.

4.6.5 1:5 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet

Tabell 4.12 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	35 707	Anslags-sparande	982
2007	Utfall	35 707	Anslags-sparande	982
2008	Anslag	36 662 ¹	Utgifts-prognos	36 678
2009	Förslag	37 081		
2010	Beräknat	38 288 ²		
2011	Beräknat	39 413 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 37 081 tkr i 2009 års prisnivå.

³ Motsvarar 37 081 tkr i 2009 års prisnivå.

Anslaget används för att finansiera forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet. Medlen används för projekt inom Statens kulturråd, ansvarsmuseernas, Riksarkivets, Riksantikvarieämbetets och Institutet för språk och folkminnens ansvarsområden. Vidare beräknas under anslaget del av kostnaderna för grundforskning inom naturvetenskap vid Naturhistoriska riksmuseet. Anslaget får belastas med vissa kostnader för administration och genomförande av verksamheten.

Regeringens överväganden

Tabell 4.13 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:5 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008 ¹	36 662	36 662	36 662
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	419	1 626	2 751
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	37 081	38 288	39 413

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 37 081 000 kronor anvisas under anslaget 1:5 *Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet* för 2009. För 2010 och 2011 beräknas anslaget till 38 288 000 kronor respektive 39 413 000 kronor.

4.6.6 1:6 Stöd till icke-statliga kulturlokaler

Tabell 4.14 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	10 677	Anslags-sparande	14 382
2007	Utfall	10 677	Anslags-sparande	14 382
2008	Anslag	9 898 ¹	Utgifts-prognos	13 988
2009	Förslag	9 898		
2010	Beräknat	9 898		
2011	Beräknat	9 898		

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för stöd till icke-statliga kulturlokaler för ny- eller ombyggnad inklusive handikappanpassning av musei-, teater- och konsertlokaler som tillhör någon annan än staten. Beslut om bidrag fattas av Boverkets samlingslokalsdelegation efter samråd med Statens kulturråd.

Regeringens överväganden

Tabell 4.15 Härlledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:6 Stöd till icke-statliga kulturlokaler

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	9 898	9 898	9 898
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning	0	0	0
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	9 898	9 898	9 898

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 9 898 000 kronor anvisas under anslaget 1:6 *Stöd till icke-statliga kulturlokaler* för 2009. För 2010 och 2011 beräknas anslaget till 9 898 000 kronor respektive 9 898 000 kronor.

4.6.7 1:7 Sysselsättningsåtgärder inom kulturområdet

Tabell 4.16 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	2008	2009	2010	2011
2007	Utfall	268 612			
			Anslags-sparande		6 909
2008	Anslag	75 000 ¹			
			Utgifts-prognos		80 319
2009	Förslag	25 000			
2010	Beräknat	0			
2011	Beräknat	0			

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för att finansiera sysselsättningsåtgärder inom kultursektorn, det s.k. Access-projektet. Anslaget får belastas med vissa kostnader för administration och genomförande av verksamheten. Accessprojektet avslutas under 2009.

Regeringens överväganden

Tabell 4.17 Härlledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:7 Sysselsättningsåtgärder inom kulturområdet

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	75 000	75 000	75 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-50 000	-75 000	-75 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	25 000	0	0

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 25 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:7 *Sysselsättningsåtgärder inom kulturområdet* för 2009.

4.6.8 28:3 Nationella uppdrag

Tabell 4.18 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	2008	2009	2010	2011
2007	Utfall	1 952			
			Anslags-sparande		0
2008	Anslag	1 952 ¹			
			Utgifts-prognos		1 914
2009	Förslag	0			
2010	Beräknat	0			
2011	Beräknat	0			

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Under anslaget beräknas medel för tidsbegränsade nationella uppdrag. De två sista nationella uppdragen upphör 2008.

Regeringens överväganden

Tabell 4.19 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 28:3 Nationella uppdrag

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	1 952	1 952	1 952
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-1 952	-1 952	-1 952
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	0	0	0

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Mot bakgrund av Statens kulturråds utvärdering av de nationella uppdragen (se avsnitt 4.4.9) samt kulturutredningens kommande betänkande föreslår regeringen att de återstående medlen, 1 952 000 kronor omprioriteras till andra ändamål inom kulturområdet.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 0 kronor anvisas under anslaget 28:3 *Nationella uppdrag* för 2009.

5 Teater, dans och musik

5.1 Omfattning

Kapitlet omfattar statens bidrag till Kungliga Operan AB, Kungliga Dramatiska Teatern AB, Riksteatern, Stiftelsen Svenska rikskonsorter,

Stiftelsen Dansens Hus, Drottningholms teatermuseum och Voksenåsen A/S. Vidare omfattas de statliga stöden till regionala teater-, dans- och musikinstitutioner samt den fria scenkonsten.

5.2 Utgiftsutveckling

Tabell 5.1 Utgiftsutveckling inom Teater, dans och musik, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2007	Budget 2008 ¹	Prognos 2008	Förslag 2009	Beräknat 2010	Beräknat 2011
<i>Teater, dans och musik</i>						
2:1 Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens Hus, Svenska rikskonsorter och Drottningholms slottsteater	892	930	912	987	1 019	1 045
2:2 Bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner	736	762	748	779	806	834
2:3 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål	148	149	147	156	156	156
Summa Teater, dans och musik	1 777	1 841	1 807	1 922	1 980	2 034

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

5.3 Mål

Riksdagen har beslutat om målen för en nationell kulturpolitik (prop. 1996/97:3, bet. 1996/97:KrU1, rskr. 1996/97:129). Målen framgår av avsnitt 4.3.

5.4 Resultatredovisning

Resultat

Nationella institutioner

Kungliga Operan och Kungliga Dramatiska Teatern hade under 2007 ett rikt utbud av produktioner av klassiska och moderna verk. Ett intensivt arbete pågår vid nationalscenerna med att nå nya grupper i samhället särskilt barn och unga. Under 2007 producerades även en opera- och en teaterföreställning för sändning på digitala biografier runt om i landet. Genomsnittbeläggningen på Operan ökade för opera till 86 procent och för balett till 89 procent. Beläggningen på Dramatens scener minskade dock till 77 procent, men med variationer mellan 72 och 95 procent vid de olika scenerna. Totalt besökte ca 483 000 personer nationalscenerna under 2007. Drottningholms slottsteater hade två operor på repertoaren med en genomsnittsbeläggning på 98,7 procent. Totalt besöktes Slottsteatern av knappt 10 000 personer.

Riksteatern har ett brett utbud av produktioner där den yngre publiken är tydligt prioriterad. Teaterns arbete med att främja scenkonsten i hela landet har utvecklats. Under 2007 hade Riksteatern drygt 42 000 medlemmar i 229 teaterföreningar, 21 regionala föreningar och 21 anslutna organisationer. Det innebär att 14 nya föreningar och 6 nya organisationer anslöt sig vilket lett till en ökning av medlemsantalet med 7 procent jämfört med 2006. Teatern har sedan sommaren 2007 förändrat sin organisation så att arrangörerna ska kunna medverka, påverka och vara delaktiga i produktionsprocessen. Hela riksteaterörelsen som producent, arrangör och distributör når sammanlagt en publik om 1,2 miljoner.

Rikskonsserter har under 2007 arrangerat 540 konserter i Sverige (varav 432 utanför Stockholms län) och 193 konserter utomlands med en publik på ca 91 000 resp. 83 000 personer. Anta-

let arrangerade konserter i Sverige har minskat jämfört med 2006 då antalet konserter var 660 som en följd av ökade satsningar på samarbeten. Totalt sett har därmed publiken minskat från ca 225 000 besökare 2006 till drygt 205 000 besökare 2007. Antalet konserter och publik i utlandet fortsätter dock att stiga. Samverkan med musiklivets arrangörer är en viktig del av i Rikskonserters uppdrag både genom konkreta produktioner eller festivaler och genom samarbete kring arrangörsfrågor. Rikskonserters resultat 2007 visar att de rörliga produktionsmedlen till samlingsproduktioner inom Sverige har ökat från 7,9 miljoner kronor 2006 till 9,8 miljoner kronor 2007.

Dansens Hus presenterar samtida svenska och utländska gästspel av hög klass. De arbetar aktivt med att utveckla samarbetet i landet genom Dansnät Sverige och att sprida danskonsten internationellt genom dance-info.se. Under 2007 presenterade Dansens Hus ett ökat antal gästspel men ett minskat antal föreställningar. Totalt uppgick publikantalet till drygt 53 000 personer. Beläggningen var i genomsnitt 80 procent på stora scenen.

Regionala teater-, dans- och musikinstitutioner inklusive regional musikverksamhet

Sedan 2004 finns det regionala teater-, dans- och musikinstitutioner i varje län. Staten, genom Statens kulturråd, lämnar bidrag till dessa verksamheter medan det är ett landsting eller en kommun som är huvudman för respektive institution.

Den statliga andelen av den offentliga finansieringen till de regionala institutionerna samt regional musikverksamhet uppgick 2007 i genomsnitt till 38 procent. I Skåne, där en försöksverksamhet med ändrad fördelning av statsbidrag till regional kulturverksamhet pågår fram till och med 2010, fördelas bidragen av Region Skåne.

Till den regionala musikverksamheten (länsmusiken) fördelade Statens kulturråd under 2007 ca 182 miljoner kronor. Den senast framtagna statistiken för länsmusikorganisationerna visar att de genomförde nära 14 000 konserter 2006, varav 40 procent var skolkonserter. Antalet besökare till dessa konserter uppgick till ca 1,6 miljoner. Knappt 40 procent av konserterna var skolkonserter. Statens andel av den offentliga

finansieringen av den regionala musikverksamheten uppgick 2007 till 61 procent.

Till de 13 orkestrar som tilldelas statligt bidrag fördelades 2007 ca 88 miljoner kronor. Orkesterverpubliken uppgick 2006 till knappt en miljon. Skolkonserterna utgjorde 36 procent av det totala antalet konserter. Statens andel av den offentliga finansieringen av orkestrarna 2007 uppgick till 34 procent.

Till de regionala teater- och dansinstitutionerna fördelades 449 miljoner kronor under 2007, vilket inkluderar bidrag till regionmusiken i Sörmland, Värmland och Norrland. Publikciffrorna uppgick 2006 till 1,7 miljoner, vilket innebär att regionala teater- och dansinstitutioner står för hälften av alla besökare inom teater- och dansområdet. Var tredje besökare såg en barn-, ungdoms- eller familjeförställning. Statens andel av den offentliga finansieringen av detta uppgick 2007 till ca 33 procent.

Utöver verksamhetsbidrag fördelade Statens kulturråd utvecklingsbidrag på totalt ca 13 miljoner kronor till de regionala institutionerna. Under 2007 prioriterades insatser för att stärka dansen, samverkan mellan konstområdena samt utvecklingen av arrangörer och publik. Cirka 58 procent av utvecklingsbidraget fördelades till dessa prioriteringar.

Det regionala utfallet av Kulturrådets bidragsgivning för 2007 visar att stödet till scenkonsten fördelat per invånare är störst i Västerbotten, Gotland, Västra Götaland och Sörmland.

Den fria scenkonsten

Den fria scenkonsten bidrar med konstnärlig kvalitet och nytänkande och kompletterar och berikar det utbud som institutionerna står för.

Av statens bidrag till den fria scenkonsten gick den största andelen, 46 procent, till teatergrupperna och viss teaterverksamhet, 21 procent till dansen inklusive arrangörerna, 32 procent till musikgrupperna inklusive arrangörerna och fonogram. Statens andel av den offentliga finansieringen uppgick till 55 procent för de fria teatergrupperna, 77 procent för dansgrupperna och för musiken cirka 90 procent. De fria musikgrupperna nådde en publik på 900 000 besökare 2006. En stor del av konserterna, 78 procent, gavs utanför hemkommunen. Andelen barn- och ungdomsproduktioner uppgick 2007 till cirka 70

procent för teater respektive 45 procent för dans.

Analys och slutsatser

De statliga insatserna har stor betydelse för att scenkonsten uppvisar goda resultat vad gäller konstnärlig kvalitet och utbud runt om i landet. Måluppfyllelsen vid de nationella institutionerna är god med en bred och varierad produktion. Även de regionala och lokala kulturinstitutionerna samt den fria scenkonsten uppvisar goda resultat vad gäller konstnärlig kvalitet och utbud. Deras roll för konstnärlig utveckling och utbud är betydande. Samverkan mellan institutionerna och den fria scenkonsten har ökat. Dock bör denna samverkan utvecklas ytterligare, liksom insatserna för barn och unga samt det internationella utbytet och jämställdheten. Regeringen beräknar vidare att vissa omprioriteringar är möjliga inom området.

5.5 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har inte haft några invändningar i revisionsberättelserna avseende myndigheten inom verksamhetsområdet.

5.6 Budgetförslag

5.6.1 2:1 Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens Hus, Svenska rikskonserter, Drottningholms slottsteater och Voksenåsen

Tabell 5.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2007	Utfall	892 480	Anslags-sparande	6 482
2008	Anslag	930 097 ¹	Utgifts-prognos	912 042
2009	Förslag	987 406		
2010	Beräknat	1 018 930 ²		
2011	Beräknat	1 045 066 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 990 265 tkr i 2009 års prisnivå.

³ Motsvarar 990 265 tkr i 2009 års prisnivå.

Anslaget används för bidrag till sex riksinstitutioner på teater-, dans- och musikområdet: Operan, Dramaten, Riksteatern, Svenska rikskonserter, Dansens Hus och Drottningholms slottsteater. Fr.o.m. 2009 anvisas medel till Voksenåsen A/S. Operan och Dramaten är nationalscener för opera och balett respektive talteater. Nationalscenerna drivs genom två av staten helägda aktieföretag – Kungliga Operan AB och Kungliga Dramatiska Teatern AB. Riksteatern bedriver turnerande teaterverksamhet och är organiserad som en ideell förening med lokala arrangörsföreningar, regionala föreningar samt en central enhet med producerande, förmedlande och främjande uppgifter. Svenska rikskonserter är en av staten bildad stiftelse som har till uppgift att främja utvecklingen av musiklivet i hela landet genom kompletterande musikproduktion, service till musiklivet och presentation av svensk musik i utlandet. Dansens Hus är en stiftelse bildad av de institutioner som har större fasta dansensembler samt Danscentrum och Dansmuseet. Stiftelsens ändamål är att främja och utveckla den samtida dansen, främst genom att ta emot svenska och utländska dansgästspel. Denna verksamhet samfinansieras med Stockholms stad. Statsbidrag till Stiftelsen Drottningholms Teatermuseum utgår för att anordna teaterföreställningar, konserter eller liknande arrangemang på slottsteatern. Voksenåsen är Norges nationalgåva till Sverige. Det är ett norsk aktieföretag som ägs av svenska staten. Voksenåsen har till syfte att stärka samhörigheten mellan svenskar och norrmän.

Tabell 5.3 Ekonomisk redovisning för 2007

Tusental kronor

	Anslag	Avgifter	Övrigt	Summa intäkter
Operan	373 188	55 736	18 902	447 826
Dramaten	201 038	31 186	13 384	245 608
Riksteatern	253 141	41 670	21 686	320 497
Dansens Hus	20 342	8 051	10 083	39 577
Svenska rikskonserter	68 314	18 633	10 321	97 268
Drottningholms slottsteater	7 395	2 386	1 286	11 067
Summa	923 418	153 295	81 884	1 138 709

Regeringens överväganden

Tabell 5.4 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 2:1 Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens Hus, Svenska rikskonserter, Drottningholms slottsteater och Voksenåsen

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	926 071	926 071	926 071
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	18 594	45 939	70 872
Beslut	28 960	32 740	33 580
Överföring till/från andra anslag	13 781	14 180	14 544
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	987 406	1 018 930	1 045 066

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Operan

Regeringen beräknar att Operans tillförs 17 miljoner kronor per år fr.o.m. 2009 för att stärka säkerställa verksamheten. Därutöver ökar bidraget till Operan 2009 med 5 miljoner kronor engångsvis för särskilda insatser samt med 5,804 miljoner kronor till följd av pris- och löneomräkningen.

Som en konsekvens av justeringar under 2008 av medel för tjänstepensioner och kompletterande ålderspensioner ökas bidraget med 2,486 miljoner kronor.

Dramaten

Regeringen beräknar att Dramaten tillförs 7 miljoner kronor fr.o.m. 2009 för att stärka och säkerställa verksamheten.

Därutöver ökar bidraget till Dramaten på grund av pris- och löneomräkning med 3,452 miljoner kronor 2009.

Som en konsekvens av justeringar under 2008 av medel för tjänstepensioner och kompletterande ålderspensioner ökas bidraget med 1,239 miljoner kronor.

Riksteatern

Regeringen beräknar att Riksteaterns tillförs 10 miljoner kronor för sin verksamhet fr.o.m. 2009.

Därutöver ökar bidraget till Riksteatern till följd av pris- och löneomräkningen med 5,11 miljoner kronor 2009.

Dansens Hus

Bidraget till Dansens Hus ökar till följd av pris- och löneomräkningen med 506 000 kronor 2009.

Svenska rikskonserter

Svenskt musikliv har genomgått stora förändringar sedan Rikskonserter bildades och den regionala strukturen har vuxit sig allt starkare. Därför finns skäl som talar för att Rikskonserterns verksamhet inte bör bedrivas på samma sätt som hittills. Regeringen avser därför att ompröva uppdraget. Regeringen bedömer även att bidraget till Rikskonserter minskas med 10 miljoner kronor fr.o.m. 2009 för omprioriteringar inom kulturbudgeten.

Bidraget till Rikskonserter ökar på grund av pris- och löneomräkning med 3,604 miljoner kronor 2009.

Som en konsekvens av justeringar under 2008 av medel för tjänstepensioner och kompletterande ålderspensioner ökas bidraget med 301 000 kronor.

Drottningholms slottsteater

Bidraget till Drottningholms slottsteater ökar på grund av pris- och löneomräkning med 118 000 kronor 2009.

Voksenåsen

Voksenåsen A/S är ett norskt aktiebolag i Oslo som ägs av svenska staten. Det är Norges nationalgåva till Sverige. Det statliga bidraget bör fortsättningsvis finansieras genom anslaget 2:1. Anslaget tillförs därmed 9,755 miljoner kronor fr.o.m. 2009. Medlen överförs från anslaget 1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 987 406 000 kronor anvisas under anslaget 2:1 *Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens Hus, Svenska rikskonserter, Drottningholms slottsteater och Voksenåsen* för 2009. För 2010 och 2011 beräknas anslaget till 1 018 930 000 kronor respektive 1 045 066 000 kronor.

5.6.2 2:2 Bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner

Tabell 5.5 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2007	Utfall	736 259	Anslags-sparande	26 970
2008	Anslag	762 394 ¹	Utgifts-prognos	747 989
2009	Förslag	779 486		
2010	Beräknat	805 540 ²		
2011	Beräknat	833 628 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FIU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 779 486 tkr i 2009 års prisnivå.

³ Motsvarar 779 486 tkr i 2009 års prisnivå.

Anslaget används för bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner.

Anslaget får belastas med vissa kostnader för administration och genomförande av verksamheten.

Regeringens överväganden

Tabell 5.6 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 2:2 Bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner

Tusental kronor			
	2009	2010	2011
Anvisat 2008 ¹	755 586	755 586	755 586
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	8 692	34 238	61 778
Beslut	8 400	8 681	8 983
Överföring till/från andra anslag	6 808	7 036	7 281
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	779 486	805 540	833 628

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Regeringen beräknar att anslaget förstärks med 8,4 miljoner kronor för att stärka de regionala scenkonstinstitutionerna.

Som en konsekvens av justeringar under 2008 av medel för tjänstepensioner och kompletterande ålderspensioner ökas anslaget med 6,808 miljoner kronor.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 779 486 000 kronor anvisas under

anslaget 2:2 *Bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner* för 2009. För 2010 och 2011 beräknas anslaget till 805 540 000 kronor respektive 833 628 000 kronor.

5.6.3 2:3 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål

Tabell 5.7 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Anslags-sparande	Utgifter
2007	Utfall	148 038	8 938	
2008	Anslag	148 703 ¹		147 071
2009	Förslag	155 503		
2010	Beräknat	155 503		
2011	Beräknat	155 503		

¹ Inklusivt tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för bidrag till fria teater-, dans- och musikgrupper samt arrangerande musikföreningar, stöd till produktion och distribution av

fonogram, bidrag till vissa aktörer av kulturpolitiskt intresse m.m.

Anslaget får belastas med vissa kostnader för administration och genomförande av verksamheten.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2009 för ramanslaget 2:3 *Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål* besluta om ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 80 000 000 kronor under 2010.

Tabell 5.8 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2007	Prognos 2008	Förslag 2009	Beräknat 2010	Beräknat 2011–
Ingående åtaganden	0	0	80 000	80 000	-
Nya åtaganden	0	80 000	80 000	-	-
Infriade åtaganden	0	0	80 000	80 000	-
Utestående åtaganden	0	80 000	80 000	-	-
Erhållet/föreslaget bemyndigande	0	80 000	80 000	-	-

Regeringens överväganden

Tabell 5.9 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 2:3 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	148 703	148 703	148 703
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning	0	0	0
Beslut	9 300	9 300	9 300
Överföring till/från andra anslag	-2 500	-2 500	-2 500
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	155 503	155 503	155 503

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Regeringen beräknar att anslaget tillförs 9,3 miljoner kronor för att stärka de fria gruppernas verksamhet.

Efter beslut av Rikskonserter upphörde slagverksensemblen Kroumatas anknytning till Rikskonserter den 1 september 2008. I budgetpropositionen för 2008 avsatte regeringen 700 000 kronor för 2008 och 2 000 000 kronor fr.o.m. 2009 för Kroumatas verksamhet. Förutsättningen var att ensemblens framtida organisationsform och medfinansiering klarades ut. Statens kulturråd fick samtidigt regeringens uppdrag att verka för detta.

Kulturrådet redovisade uppdraget i mars 2008 och konstaterar i sin rapport att det inte finns någon beredskap från annan finansiär att bidra med verksamhetsbidrag. Vidare anser rådet att staten inte till fullo fortsättningsvis ska finansiera verksamheten. Kulturrådet föreslår dock att reserverade medel för budgetåret 2008 betalas ut för att ensemblen ska ha möjlighet att starta en ny verksamhet.

Mot bakgrund av Kulturrådets förslag har regeringen beslutat om 700 000 kronor till Kroumatas verksamhet under 2008 efter det att ensemblen bildat en ideell förening. För budgetåret 2009 bedömer regeringen att Kroumata i likhet med det som gäller för andra fria musikgrupper har möjlighet att ansöka om bidrag från Statens kulturråd.

Genom en anslagsteknisk justering överförs 2,5 miljoner kronor till anslag 1:2 *Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationell kulturutbyte och samarbete* Samtidigt sker en överflyttning av vissa anslagsändamål till anslaget.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 155 503 000 kronor anvisas under anslaget 2:3 *Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål* för 2009. För 2010 och 2011 beräknas anslaget till 155 503 000 kronor respektive 155 503 000 kronor.

6 Litteraturen, läsandet och språket

6.1 Omfattning

Kapitlet omfattar Statens kulturråds bidragsgivning till bibliotek, litteratur och kulturtidskrifter. Vidare omfattas verksamhet

vid Talboks- och punktsskriftsbiblioteket, Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur samt Institutet för språk och folkminnen.

6.2 Utgiftsutveckling

Tabell 6.1 Utgiftsutveckling inom Litteraturen, läsandet och språket, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2007	Budget 2008 ¹	Prognos 2008	Förslag 2009	Beräknat 2010	Beräknat 2011
<i>Litteraturen, läsandet och språket</i>						
3:1 Bidrag till biblioteksverksamhet	47	48	48	48	50	52
3:2 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter	125	124	124	124	124	124
3:3 Talboks- och punktsskriftsbiblioteket	70	70	67	72	74	76
3:4 Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur	15	16	15	16	17	17
3:5 Institutet för språk- och folkminnen	45	45	46	46	48	48
Summa Litteraturen, läsandet och språket	301	303	301	306	312	317

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FIU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

6.3 Mål

Riksdagen har beslutat om målen för en nationell kulturpolitik (prop. 1996/97:3, bet. 1996/97:KrU1, rskr. 1996/97:129). Målen framgår av avsnitt 4.3.

6.4 Resultatredovisning

Resultat

Bibliotek

Staten ger genom Statens kulturråd bidrag till folk- och länsbibliotek för att främja spridning och läsning av litteratur samt för att utveckla biblioteksväsendet.

Statens kulturråd och Kungliga biblioteket har under 2007 fördjupat sitt samarbete i syfte att utveckla en sektorsövergripande samverkan och klargöra respektive myndighets ansvar för biblioteksfrågorna. Bland annat har ett nationellt samråd för samverkan och utveckling av biblioteksväsendet grundats.

Kulturrådet har under 2007 gett bidrag till länsbiblioteken men också direkt till folkbibliotekens utveckling, företrädesvis i små kommuner. Kulturrådet har i sin bidragsgivning, som syftar till att öka läsandet bland barn och unga, prioriterat bibliotekens utveckling av läsfrämjande verksamheter framför inköp av litteratur.

Talboks- och punktskriftsbiblioteket (TPB) har under 2007 uppgått till 26 procent av den årliga bokutgivningen av talböcker, vilket överstiger målet på 25 procent. Under året har TPB fortsatt arbetet med digitalisering av utbud och digitalutlåning. TPB har i enlighet med uppdrag i regleringsbrevet överlämnat en analys av den framtida inriktningen till Kulturdepartementet. I denna framhålls att digital lagring och distribution är väsentligt för att möta brukarnas krav på snabb tillgång till anpassade medier. TPB avser vidare att genomföra regelbundna undersökningar för att kartlägga behoven hos både brukare och förmedlande organisationer. Genom en ökad samverkan med statliga och andra aktörer kommer TPB att öka effektiviteten och tillgängligheten både inom kultur- och utbildningsområdena. Ett exempel på ökad samverkan är det uppdrag där TPB och Taltidningsnämnden bland annat ska utreda möjligheterna till ett gemen-

samt nyttjande av infrastruktur för att sprida talböcker och taltidningar via Internet. Uppdraget ska redovisas till regeringen den 30 oktober 2008.

Litteratur och kulturtidskrifter

Stöd till kulturtidskrifter fördelas av Kulturrådet som produktions- och utvecklingsstöd. Ett mindre bidrag har också fördelats till kommunbibliotek för prenumerationsstöd. Den största delen av tidskriftsstödet är dock det rena produktionsstödet. Statens stöd till produktion av kulturtidskrifter har syftat till att möjliggöra en mångfald av åsikter och innehållsmässigt utbud. Totalt fördelades under 2007 16,3 miljoner kronor som produktionsstöd till 122 tidskrifter. Varje år tillkommer allt fler tidskrifter som ansöker om stöd. Under 2007 inleddes också en försöksverksamhet med stöd till s.k. nättidskrifter.

Under 2007 fördelade Kulturrådet ca 37 miljoner kronor till litteraturområdet i form av utgivnings- och distributionsstöd i syfte att stimulera förlagen till mångfaldig och kvalitativ utgivning. I huvudsak söks och erhålls bidrag för redan utgiven litteratur, och resultaten är därför svåra att mäta och värdera. Såväl antalet ansökningar som det beviljade antalet bidrag har varit relativt intakt under de senaste åren.

För att ytterligare bredda litteraturutbud och urval fick Kulturrådet under 2006 i uppdrag att tillsammans med Myndigheten för skolutveckling utvidga serien Alla tiders klassiker med ytterligare 50 titlar under fem år. Syftet var att serien bättre skulle spegla hela världens litterära arv. Serien vänder sig till skolor i syfte att stimulera elevernas läs- och språkutveckling. Ett förslag till tillägg har nu tagits fram, i dialog med bokförlagen.

I linje med målet om ett brett utbud och med myndighetens internationella uppdrag fördelar Kulturrådet fr.o.m. den 1 januari 2008 stöd till översättningar av svensk litteratur i utlandet. Översättningsstödet hanterades tidigare av Svenska institutet. Kulturrådet har utarbetat en strategi för att det internationella litteratursamarbetets utformning och synlighet.

Kulturrådet har också fördelat bidrag till bokhandlar i landet för att de ska kunna tillhandahålla ett varierat utbud av kvalitativ litteratur samt till litterära evenemang. Under 2007 prio-

riterades för det sistnämnda ändamålet främst verksamhet för barn och unga och internationell samverkan.

Verksamheten vid Centrum för lättläst har under 2007 fortsatt att utvecklas. Under 2007 hade stiftelsen ett särskilt uppdrag att öka utbudet av böcker och nyheter för skolbruk. Resultatet avspeglar sig bl.a. i att produktion av böcker riktade till ungdomar närmare tredubblades under 2007.

Språk

Institutet för språk och folkminnen har under 2007 fortsatt att arbeta för att stabilisera och utveckla den nya språkvårdsinstitutionen. Myndighetens nya uppdrag möjliggör bl.a. ökade insatser för de nationella minoritetsspråken och det svenska teckenspråket. Satsningarna under 2007 har dels handlat om att bygga upp en verksamhet för klarspråksarbete, svenskt teckenspråk, meänkieli och romani chib, dels ett fortsatt arbete med språkvård för svenskan och finskan, med dialekter, namn och folkminnen.

Jämfört med föregående år ökade de externa forskningsmedlen med 72 procent. Institutet har därmed kunnat förstärka forskningsinsatserna främst inom dialekt- och namnforskningen.

Språklagsutredningen lämnade i mars 2008 sitt betänkande Värna språken – förslag till språklag (SOU 2008:26) till regeringen. Betänkandet har remissbehandlats och bereds nu inom Regeringskansliet.

Analys och slutsatser

De olika statliga insatserna bidrar till att bredda tillgången till och intresset för litteratur och kulturtidskrifter samt för utvecklingen av landets språk.

I samband med behandlingen av förslagen som den pågående kulturpolitiska utredningen kommer att lämna avser regeringen att återkomma till riksdagen angående insatser på det litteraturpolitiska området.

6.5 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har inte haft några invändningar i revisionsberättelserna avseende myndigheterna inom verksamhetsområdet.

6.6 Budgetförslag

6.6.1 3:1 Bidrag till biblioteksverksamhet

Tabell 6.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2007	Utfall	46 516	1 025	
2008	Anslag	47 653 ¹		47 733
2009	Förslag	47 740		
2010	Beräknat	49 629 ²		
2011	Beräknat	51 736 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 47 740 tkr i 2009 års prisnivå.

³ Motsvarar 47 740 tkr i 2009 års prisnivå.

Anslaget ändamål är att finansiera bidrag till regional biblioteksverksamhet. Bibliotekslagen (1996:1596) innehåller bestämmelser om det allmänna biblioteksväsendet.

Anslaget används dessutom för bidrag till tre lånecentraler, en lånecentral för litteratur och medier på utländska språk samt ett depåbibliotek. Den statliga lånecentralen för litteratur och medier på utländska språk utgör även bas för det Internationella biblioteket som bildades i Stockholm under 2000. Anslaget får belastas med vissa kostnader för administration och genomförande av verksamheten.

Regeringens överväganden

Tabell 6.3 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 3:1 Bidrag till biblioteksverksamhet

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	47 653	47 653	47 653
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	543	2 450	4 577
Beslut	-456	-474	-494
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	47 740	49 629	51 736

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Till följd av omprioriteringar inom kulturområdet minskas anslaget med 456 000 kronor fr.o.m. 2009.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 47 740 000 kronor anvisas under anslaget 3:1 *Bidrag till biblioteksverksamhet* för 2009. För 2010 och 2011 beräknas anslaget till 49 629 000 kronor respektive 51 736 000 kronor.

6.6.2 3:2 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter

Tabell 6.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2007	Utfall	124 695	Anslags-sparande	2 565
2008	Anslag	124 182 ¹	Utgifts-prognos	124 287
2009	Förslag	124 182		
2010	Beräknat	124 182		
2011	Beräknat	124 182		

¹ Inklusivt tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för stöd till utgivning och distribution av litteratur, stöd för inköp av litteratur till folk- och skolbibliotek, stöd till läsfrämjande insatser, stöd till Expertkommittén för översättning av finskspråkig facklitteratur till svenska, sortimentsstöd till bokhandeln samt ett litteraturpris till Astrid Lindgrens minne. Anslagets ändamål är även att finansiera utgivning av klassisk litteratur för skolans behov, utgivning av August Strindbergs samlade verk samt stöd till

författarverkstäder. Vidare används anslaget till produktionsstöd och utvecklingsstöd till kulturtidskrifter och prenumerationsstöd till biblioteken. Verksamhetsstöd lämnas inom tidskriftsstödet till tidskriftsverkstäder. Anslaget får belastas med vissa kostnader för administration och genomförande av verksamheten.

Regeringens överväganden

Tabell 6.5 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 3:2 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	124 182	124 182	124 182
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning	0	0	0
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	124 182	124 182	124 182

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 124 182 000 kronor anvisas under anslaget 3:2 *Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter* för 2009. För 2010 och 2011 beräknas anslaget till 124 182 000 kronor respektive 124 182 000 kronor.

6.6.3 3:3 Talboks- och punktskriftsbiblioteket

Tabell 6.6 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2007	Utfall	69 579	Anslags-sparande	-1 312
2008	Anslag	70 104 ¹	Utgifts-prognos	67 457
2009	Förslag	71 749		
2010	Beräknat	74 065 ²		
2011	Beräknat	75 677 ³		

¹ Inklusivt tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 71 749 tkr i 2009 års prisnivå.

³ Motsvarar 71 749 tkr i 2009 års prisnivå.

Anslaget används för Talboks- och punktskriftsbibliotekets (TPB) förvaltningskostnader och verksamhet. TPB är en statlig myndighet som i samverkan med andra bibliotek ska tillgo-

dose synskadades och andra läshandikappades behov av litteratur.

Biblioteket ska särskilt framställa och låna ut talböcker och punktskriftsböcker, sälja punktskriftsböcker samt ge upplysningar och råd till främst folkbibliotek. Biblioteket har vidare en central utskrivningstjänst för dövblinda och synskadade punktskriftsläsare samt svarar för framställning av studielitteratur för högskolestuderande med synskador eller andra läs- och skrivsvårigheter. Medlen för studielitteraturverksamheten anvisas under utgiftsområde 15 Studiestöd, anslaget 1:5 *Bidrag till vissa studiesociala ändamål*. Till biblioteket är knuten en punktskriftsnämnd som ska främja och utveckla punktskriften för synskadade.

Myndighetens intäkter uppgick under 2007 till ca 106 miljoner kronor och utgörs av anslag, avgifter, andra ersättningar och bidrag.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2009, för 3:3 *Talboks- och punktskriftsbiblioteket*, beställa talböcker, punktskriftsböcker och informationsmaterial som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 5 000 000 kronor under 2010–2012.

Tabell 6.7 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2007	Prognos 2008	Förslag 2009	Beräknat 2010	Beräknat 2011–2012
Ingående åtaganden	2 411	2 681	4 500	4 500	-
Nya åtaganden	2 681	4 500	4 500	-	-
Infriade åtaganden	- 2 411	- 2 681	- 4 500	-2 500	-2 000
Utestående åtaganden	2 681	4 500	4 500	-	--
Erhållet/föreslaget bemyndigande	5 000	5 000	5 000	-	-

Regeringens överväganden

Tabell 6.8 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 3:3 Talboks- och punktskriftsbiblioteket

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	70 104	70 104	70 104
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	1 645	3 961	5 573
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	71 749	74 065	75 677

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 71 749 000 kronor anvisas under anslaget 3:3 *Talboks- och punktskriftsbiblioteket* för 2009. För 2010 och 2011 beräknas anslaget till 74 065 000 kronor respektive 75 677 000 kronor.

6.6.4 3:4 Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur

Tabell 6.9 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	0
2007	Utfall	15 428	0
2008	Anslag	15 686 ¹	15 381
2009	Förslag	16 192	
2010	Beräknat	16 814 ²	
2011	Beräknat	17 235 ³	

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 16 192 tkr i 2009 års prisnivå.

³ Motsvarar 16 192 tkr i 2009 års prisnivå.

Anslaget används för bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur (Centrum för lättläst). Enligt stadgarna har stiftelsen till ändamål att äga och ge ut en nyhetstidning för begåvningshandikappade samt att ge ut lättlästa böcker (LL-böcker). Verksamheten ska bedrivas utan vinstsyfte och inom ramen för det avtal som träffas mellan staten och stiftelsen. Nu gällande avtal avser perioden från den 1 januari 2006 till den 31 december 2008.

Intäkterna från försäljning m.m. uppgick 2007 till ca 15 miljoner kronor.

Regeringens överväganden

Tabell 6.10 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 3:4 Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	15 686	15 686	15 686
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	506	1 128	1 549
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	16 192	16 814	17 235

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 16 192 000 kronor anvisas under anslaget 3:4 *Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur* för 2009. För 2010 och 2011 beräknas anslaget till 16 814 000 kronor respektive 17 235 000 kronor.

6.6.5 3:5 Institutet för språk och folkminnen

Tabell 6.11 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	851
2007	Utfall	45 041	851
2008	Anslag	45 356 ¹	45 644
2009	Förslag	46 179	
2010	Beräknat	47 521 ²	
2011	Beräknat	48 393 ³	

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 46 179 tkr i 2009 års prisnivå.

³ Motsvarar 46 179 tkr i 2009 års prisnivå.

Anslaget används till förvaltningskostnader för Institutet för språk och folkminnen. Myndigheten är en central myndighet på språkets område och har till uppgift att bedriva språkvård och på vetenskaplig grund öka, levandegöra och sprida kunskaper om språk, dialekter, folkminnen, namn och språkligt burna kulturarv i Sverige. Vidare ska institutet bedriva forskning samt delta i internationellt samarbete inom sitt verk-

samhetsområde. Institutets verksamhet bedrivs i Uppsala, Lund, Göteborg, Umeå och Stockholm.

Regeringens överväganden

Tabell 6.12 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 3:5 Institutet för språk och folkminnen

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	45 356	45 356	45 356
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	823	2 165	3 037
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	46 179	47 521	48 393

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 46 179 000 kronor anvisas under anslaget 3:5 *Institutet för språk och folkminnen* för 2009. För 2010 och 2011 beräknas anslaget till 47 521 000 kronor respektive 48 393 000 kronor.

7 Bildkonst, arkitektur, form och design

7.1 Omfattning

Kapitlet omfattar Statens kulturråds bidragsgivning inom bild- och formområdet samt Statens konstråds insatser för den

konstärliga gestaltningen av den gemensamma miljön. Vidare omfattas verksamhet vid Rådet för arkitektur, form och design samt Nämnden för hemslöjdsfrågor

7.2 Utgiftsutveckling

Tabell 7.1 Utgiftsutveckling inom Bildkonst, arkitektur, form och design, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2007	Budget 2008 ¹	Prognos 2008	Förslag 2009	Beräknat 2010	Beräknat 2011
<i>Bildkonst, arkitektur, form och design</i>						
4:1 Statens konstråd	7	7	7	8	8	8
4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön	37	37	36	37	37	37
4:3 Nämnden för hemslöjdsfrågor	2	2	2	2	2	2
4:4 Främjande av hemslöjden	21	22	22	22	23	24
4:5 Bidrag till bild- och formområdet	27	28	28	28	28	28
Summa Bildkonst, arkitektur, form och design	95	96	95	96	97	98

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

7.3 Mål

Riksdagen har förutom målen för en nationell kulturpolitik (prop. 1996/97:3, bet. 1996/97:KrU1, rskr. 1996/97:129, se avsnitt 4.3) antagit mål för statens arbete med arkitektur, formgivning och design (prop. 1997/98:117, bet. 1997/98:KrU14, rskr. 1997/98:225). Målen är:

- Arkitektur, formgivning och design ska ges goda förutsättningar för sin utveckling.
- Kvalitet och skönhetsaspekter ska inte underställas kortsiktiga ekonomiska överväganden.
- Kulturhistoriska och estetiska värden i befintliga miljöer ska tas till vara och förstärkas.
- Intresset för hög kvalitet inom arkitektur, formgivning, design och offentlig miljö ska stärkas och breddas.
- Offentligt och offentligt understött byggande, inredande och upphandlande ska på ett föredömligt sätt behandla kvalitetsfrågor.
- Svensk arkitektur, formgivning och design ska utvecklas i ett fruktbart internationellt samarbete.

7.4 Resultatredovisning

Arkitektur, form och design

Resultat

Rådet för arkitektur, form och design gav i oktober 2007 ut rapporten Arkitektur, form och design i Europa – en lägesrapport om politik och praktik i åtta europeiska länder.

Vidare har rådet utgivit Den omätbara kvaliteten, en antologi om synen på kvalitetsbegreppet inom arbete, forskning och konstnärlig verksamhet. En konferens har också hållits om den fysiska miljön i skolorna.

Rådet för arkitektur, form och design gavs genom ett tilläggsdirektiv den 22 november 2007 i uppdrag att lämna förslag till hur en befintlig myndighet eller institution i en permanent form

kan främja och förmedla kunskap om hur en ökad kvalitet inom arkitektur, form och design kan bidra till samhällsutvecklingen. Se vidare avsnitt 3.2.2.

Föreningen Svensk Form har ett nationellt uppdrag att driva en mötesplats för form och design. Under 2007 hade verksamheten ett fokus på frågor om hållbar utveckling. Under året har föreningen bedrivit en omfattande programverksamhet i lokalerna på Skeppsholmen i Stockholm och i de elva regionalföreningarnas regi. Svensk Form initierade 2007 ett nätverk med ett tiotal svenska designorganisationer, som fick namnet SDS – Svenskt Designsamarbete.

Nämnden för hemslöjdsfrågor, som har NUTEK som värmyndighet, invigde i december 2007 sina nya lokaler i centrala Stockholm. Nämnden samordnar hemslöjdskonsulentverksamheten, bl.a. genom seminarier och fortbildning för konsulenterna. Nämnden har under året bedrivit utvecklingsprojekt, seminarier samt större gemensamma manifestationer. Utställningar, kurser och programverksamhet bedrivs i hela landet genom de regionala hemslöjdskonsulenterna. Ett viktigt projekt under året har varit det nationella uppdraget Slöjdcirkus genom etablerandet av slöjdklubbar på lokalnivå. Svenska Hemslöjdsföreningars Riksförbund (SHR), fick under 2007 ett engångsbidrag på 300 000 kronor för att utveckla arbetet med slöjdklubbar. Enligt redovisning från SHR har det ökade stödet resulterat i att bl.a. arbetet med barn- och ungdomsverksamheten Slöjdklubben har kunnat utvecklas runt om i landet. SHR har fr.o.m. 2008 fått ett ökat verksamhetsbidrag på 1 miljon kronor. Nutek har under 2008 genomfört en översyn av hemslöjden som näringsgren. Flera förslag anknyter till rapporten "Kultur och näringsliv i samverkan" som Nutek m.fl. kulturmyndigheter tagit fram på regeringens uppdrag.

Analys och slutsatser

Svensk design och svenska designers möter ett starkt gensvar och intresse från omvärlden och Sverige har en god potential för en fortsatt stark utveckling på området. De statliga insatserna på området form och design bidrar till att främja, stärka och utveckla intresset för området.

De statliga insatserna har bidragit till att öka medvetenheten om de arkitektoniska värdenas

betydelse. Arkitekturfrågor har i ökande grad lyfts fram i samhällsdebatten, när det gäller t.ex. integration, hållbar samhällsutveckling och tillväxt. Den tvärssektoriella aspekten på arkitekturfrågorna är mycket viktig.

Bildkonst

Resultat

Statens konstråds uppgift är att berika den gemensamma miljön med fast konst, sprida kvalificerade uppdrag och ge ökade försörjningsmöjligheter för konstnärer i hela landet.

I budgetpropositionen för 2007 (prop. 2006/07:1) gjorde regeringen, liksom den tidigare regeringen, bedömningen att statens ansvar för den offentliga konstnärliga gestaltningen bör renodlas i allt högre grad till att gälla de statliga miljöerna.

Kulturrådet påbörjade under 2007 en översyn av bidragsgivningen inom bild- och formområdet. Syftet är att se över hur bidraget kan anpassas till både långsiktiga insatser men också till utvecklingsprojekt. Avsikten är också att bidragsgivningen bättre ska samspela med regionala och kommunala insatser.

Under 2007 har Statens kulturråd, på regeringens uppdrag, förhandlat med berörda parter om ett nytt avtal för konstnärers medverkan och ersättning vid utställningar. Avtalet omfattar statliga myndigheter, institutioner eller annan arrangör som erhåller statliga bidrag för sin verksamhet. Regeringen avser att under 2008 godkänna ett nytt avtal om utställningsersättning. Avtalet medför en modernisering av beräkningsgrunderna för all slags bildkonst, en breddning av ersättningarna till att även gälla konceptuell konst och videokonst, samt en generell ökning av ersättningsnivåerna. Avtalet ska också fungera som en förebild för andra offentliga utställare och för privata utställare.

Analys och slutsatser

De statliga insatserna på området leder till att den offentliga miljön berikas med konst. Ansvaret för utsmyckning av den gemensamma miljön bör dock delas av flera.

När det gäller den övriga bidragsgivningen på bild- och formområdet är det viktigt att det finns utrymme för förnyelse och utveckling.

7.5 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har lämnat en revisionsrapport för Statens konstråd för verksamhetsåret 2007. Riksrevisionen bedömer att Statens konstråd inte har tillräcklig kontroll över sitt lager av konst. Statens konstråds bristande rutiner medför risk för att konstverk förkommer och att Statens konstråd inte vet var konsten utplaceras. Riksrevisionen noterar att Statens konstråd under 2008 vidtagit åtgärder i syfte att rätta till bristerna. Regeringen gör bedömningen att ingen ytterligare insats är nödvändig.

7.6 Budgetförslag

7.6.1 4:1 Statens konstråd

Tabell 7.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2007	Utfall	7 246	Anslags- sparande	195
2008	Anslag	7 441 ¹	Utgifts- prognos	7 488
2009	Förslag	7 557		
2010	Beräknat	7 788 ²		
2011	Beräknat	7 953 ³		

¹ Inklusivt tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FIU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 7 557 tkr i 2009 års prisnivå.

³ Motsvarar 7 557 tkr i 2009 års prisnivå.

Anslaget används för Statens konstråds förvaltningskostnader. Statens konstråd har till uppgift att verka för att konsten blir ett naturligt och framträdande inslag i samhällsmiljön genom att förvärva god samtidskonst till statens byggnader och andra lokaler för statlig verksamhet, medverka till att konst tillförs även andra gemensamma miljöer än sådana som brukas av staten och sprida kunskap om konstens betydelse för en god samhällsmiljö. Vid konststatsningar i offentliga miljöer som inte brukas av staten, ska Statens konstråd prioritera fast konst till bostadsområden samt skolor och andra miljöer för barn och ungdomar. Kvalificerade uppdrag ska spridas till många konstnärer.

Regeringens överväganden

Tabell 7.3 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 4:1 Statens konstråd

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	7 441	7 441	7 441
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	116	347	512
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	7 557	7 788	7 953

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 7 557 000 kronor anvisas under anslaget 4:1 Statens konstråd för 2009. För 2010 och 2011 beräknas anslaget till 7 788 000 kronor respektive 7 953 000 kronor.

7.6.2 4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön

Tabell 7.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2007	37 031	-325	
2008	Anslag	36 626 ¹	35 817
2009	Förslag	36 626	
2010	Beräknat	36 626	
2011	Beräknat	36 626	

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslagets ändamål är att finansiera konstförvärv beslutade av Statens konstråd. Vidare finansieras konstförvärv med medel som fördelas av Statens kulturråd till folkparkerna och vissa samlingslokalhållande.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2009 för ramanslaget 4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön beställa konstverk som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 10 000 000 kronor under 2010–2012.

Tabell 7.5 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2007	Prognos 2008	Förslag 2009	Beräknat 2010	Beräknat 2011–2012
Ingående åtaganden	9 932	6 681	8 817	10 000	-
Nya åtaganden	6 681	8 817	10 000	-	-
Infriade åtaganden	- 9 932	- 6 681	- 8 817	- 7 500	-2 500
Utestående åtaganden	6 681	8 817	10 000	-	-
Erhållet/föreslaget bemyndigande	10 000	10 000	10 000	-	-

Regeringens överväganden

Tabell 7.6 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	36 626	36 626	36 626
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning	0	0	0
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	36 626	36 626	36 626

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Regeringen avser att se över frågan om möjligheten för Statens konstråd att förnya sitt bestånd genom avyttring av konstverk samt nya inköp.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 36 626 000 kronor anvisas under anslaget 4:2 *Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön* för 2009. För 2010 och 2011 beräknas anslaget till 36 626 000 kronor respektive 36 626 000 kronor.

7.6.3 4:3 Nämnden för hemslöjdsfrågor

Tabell 7.7 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2007	Utfall	1 944	44
2008	Anslag	1 950 ¹	2 013
2009	Förslag	1 977	
2010	Beräknat	2 034 ²	
2011	Beräknat	2 075 ³	

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 977 tkr i 2009 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 977 tkr i 2009 års prisnivå.

Anslaget används till Nämnden för hemslöjdsfrågors förvaltningskostnader. Nämnden ska ta initiativ till, planera, samordna och göra insatser för att främja hemslöjd. Nämnden fördelar inom sitt verksamhetsområde statligt stöd till hemslöjdsfrämjande verksamhet. Vidare samordnar nämnden hemslöjdskonsulentverksamheten och prövar frågan om huvudmannaskap för konsulenterna. Verket för näringslivsutveckling (NUTEK) svarar för nämndens medelsförvaltning och personaladministration.

Regeringens överväganden

Tabell 7.8 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 4:3 Nämnden för hemslöjdsfrågor

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	1 950	1 950	1 950
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	27	84	125
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 977	2 034	2 075

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 1 977 000 kronor anvisas under anslaget 4:3 *Nämnden för hemslöjdsfrågor* för 2009. För 2010 och 2011 beräknas anslaget till 2 034 000 kronor respektive 2 075 000 kronor.

7.6.4 4:4 Främjande av hemslöjden

Tabell 7.9 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2007	Utfall	21 210	59
2008	Anslag	22 124 ¹	21 752
2009	Förslag	22 376	
2010	Beräknat	23 225 ²	
2011	Beräknat	23 803 ³	

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 22 376 tkr i 2009 års prisnivå.

³ Motsvarar 22 376 tkr i 2009 års prisnivå.

Anslaget används för bidrag till hemslöjdskonsulenternas verksamhet, Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund och projekt inom hemslöjdsområdet. Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund har som mål att stärka hemslöjdens position i samhället och är ett centralt organ för landets ideella hemslöjdsföreningar.

Regeringens överväganden

Tabell 7.10 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 4:4 Främjande av hemslöjden

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	22 124	22 124	22 124
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	252	1 101	1 679
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	22 376	23 225	23 803

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 22 376 000 kronor anvisas under anslaget 4:4 *Främjande av hemslöjden* för 2009. För 2010 och 2011 beräknas anslaget till 23 225 000 kronor respektive 23 803 000 kronor.

7.6.5 4:5 Bidrag till bild- och formområdet

Tabell 7.11 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2007	Utfall	27 122	Anslags-sparande	554
2008	Anslag	27 673 ¹	Utgifts-prognos	27 679
2009	Förslag	27 673		
2010	Beräknat	27 673		
2011	Beräknat	27 673		

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget ändamål är att finansiera bidrag till bild- och formområdet, såsom statsbidrag till kulturella ändamål, statsbidrag till vissa utställare inom bild- och formområdet, statsbidrag till konsthantverkskooperativ samt statligt utrustningsbidrag till kollektivverkstäder.

Regeringens överväganden

Tabell 7.12 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 4:5 Bidrag till bild- och formområdet

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	27 673	27 673	27 673
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning	0	0	0
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	27 673	27 673	27 673

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 27 673 000 kronor anvisas under anslaget 4:5 *Bidrag till bild- och formområdet* för 2009. För 2010 och 2011 beräknas anslaget till 27 673 000 kronor respektive 27 673 000 kronor.

8 Kulturskaparnas villkor

8.1 Omfattning

Kapitlet omfattar myndigheten Konstnärsnämnden och dess ersättningar och bidrag till konstnärer inom bild-, form-, ton-, teater-, dans- och filmområdet samt nämndens internationella konstnärsutbytesverksamhet och bevakning av konstnärernas sociala och ekonomiska villkor samt löpande bevaka trygghets-

systemens utformning i förhållande till konstnärlig verksamhet.

Vidare omfattas Sveriges författarfonds verksamhet med i första hand fördelning av biblioteksersättning till konstnärer inom ordområdet samt Bildkonst Upphovsrätt i Sveriges (BUS) fördelning av den individuella visningsersättningen till bildkonstnärer.

8.2 Utgiftsutveckling

Tabell 8.1 Utgiftsutveckling inom Kulturskaparnas villkor, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2007	Budget 2008 ¹	Prognos 2008	Förslag 2009	Beräknat 2010	Beräknat 2011
<i>Kulturskaparnas villkor</i>						
5:1 Konstnärsnämnden	14	15	15	15	15	16
5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer	296	305	299	313	325	333
Summa Kulturskaparnas villkor	310	320	314	328	340	349

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

8.3 Mål

Riksdagen har beslutat om målen för en nationell kulturpolitik (prop. 1996/97:3, bet. 1996/97:KrU1, rskr. 1996/97:129). Målen framgår av avsnitt 4.3.

8.4 Resultatredovisning

Resultat

Regeringens insatser för kulturskapare handlar i första hand om att skapa bättre förutsättningar för ett vitalt kulturliv som ger arbete och försörjning åt kulturskapare och som samtidigt minskar beroendet av de generella bidragssystemen.

Tillämpningar och förändringar av regelverk inom andra verksamhetsområden påverkar konstnärsgruppernas arbetsvillkor. Konstnärsnämnden har utvecklat en informationsplats på Internet som riktar sig direkt till konstnärer. Tjänsten ska ge enkel information till konstnärerna om bl.a. trygghetssystemen och skattesystemet, och informera om villkor och regelverk för konstnärer.

Konstnärsnämnden har under 2007 beslutat om ca 110 miljoner kronor i stipendier och bidrag till ungefär 1 600 konstnärer inom konstområdena bild/form, musik, teater, dans och film. För konstnärerna inom ordområdet avsattes 2007 genom den s.k. biblioteksersättningen totalt 119,5 miljoner kronor för bl.a. stipendier och ersättningar till författare, översättare, illustratörer och fotografer. På bildkonstområdet utgör den individuella visningsersättningen, vilken fördelas av Bildkonstupphovsrätt i Sverige, en viktig ersättning till bildkonstnärer vars konstverk visas på offentliga platser och byggnader.

Nämndens utvärdering visar att stipendier generellt gör att konstnärernas egna inkomster från konstnärlig verksamhet ökar. För konstnärliga upphovsmän som bild- och formkonstnärer, tonsättare, koreografer, filmare, dramatiker och författare som har små eller obefintliga möjligheter att få arbete i ett institutionssystem är bidragsgivning av särskilt stor betydelse.

Den internationella utbytesverksamheten fortsätter att visa positiva resultat. Iaspis har

utgjort en förebild för en fortsatt utvidgning av den internationella verksamheten till både dans- och formområdet. Regeringen avsatte ytterligare 4 miljoner kronor fr.o.m. 2008 för nysatsningar inom dessa områden. Det internationella utbytet och stipendierna leder till konstnärlig fördjupning och förbättrade arbets- och inkomstmöjligheter. Dessutom skapas kontakter som är av betydelse för framtida arbetsmöjligheter.

Analys och slutsatser

De olika konstnärspolitiska bidragen och ersättningarna är betydelsefulla för konstnärers försörjnings- och arbetsmöjligheter. Utan dessa stöd skulle många professionella konstnärers arbetsmöjligheter försämrats betydligt eller omöjliggöras. Genom de olika stödformerna främjas kvalificerade konstnärers möjligheter att ägna sig åt konstnärlig fördjupning och nyskapande. De internationella konstnärsutbytesverksamheterna är framgångsrika och bidrar både till utvecklingen av de enskilda konstnärskapen liksom till en vidgad kunskap om svenskt konstliv utomlands. Den konstnärliga arbetsmarknaden har tydliga särdrag. Konstnärsnämnden beräknar att 90 procent av de professionellt verksamma konstnärerna arbetar som korttidsanställda eller som egna företagare.

Att vidga kulturskaparnas arbetsmarknad bl.a. genom att stimulera en ökad efterfrågan och genom att bättre tillvarata kulturskaparnas kunskaper inom fler delar av samhällslivet är en väsentlig uppgift för kulturpolitiken. Samtidigt är utvecklingen av s.k. allianslösningar inom scenkonstområdet exempel på för kulturområdet unika anställningsmodeller. De stimulerar och upprätthåller den konstnärliga utvecklingen inom ett område som genomgått en snabb förändring av anställningsstrukturer.

Att utveckla och främja konstnärers entreprenörskap är också av betydelse för en utveckling av de kulturella näringarna och arbetsmarknaden. En sådan utveckling leder till ökade möjligheter för konstnärer att bättre leva av sitt konstnärliga arbete samtidigt som fler människor ges möjlighet att i olika former ta del av konst och kulturupplevelser.

8.5 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har genomfört en granskning av bidragsgivning inom bl.a. Konstnärnämnden. Se avsnitt 4.5.

8.6 Budgetförslag

8.6.1 5:1 Konstnärnämnden

Tabell 8.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2007	14 328	466	
2008	14 524 ¹		14 665
2009	Förslag	14 760	
2010	Beräknat	15 214 ²	
2011	Beräknat	15 529 ³	

¹ Inklusivt tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 14 760 tkr i 2009 års prisnivå.

³ Motsvarar 14 760 tkr i 2009 års prisnivå.

Anslaget används för Konstnärnämndens förvaltningskostnader. Nämnden har till uppgift att besluta om statliga ersättningar och bidrag till bild-, form-, ton-, teater-, dans- och filmkonstnärer samt att främja internationellt konstnär-utbyte. Nämnden ska vidare hålla sig underrättad om konstnärernas ekonomiska och sociala förhållanden samt löpande bevaka trygghetssystemens utformning och tillämpning i förhållande till konstnärlig verksamhet. Syftet med verksamheten är att genom fördelning av ersättningar och bidrag verka för att förbättra konstnärernas villkor. Konstnärnämnden har även att fördela stöd till produktion av kortfilm under anslaget 10:1 *Filmstöd*.

Regeringens överväganden

Tabell 8.3 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 5:1 Konstnärnämnden

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008 ¹	14 524	14 524	14 524
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	236	690	1 005
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	14 760	15 214	15 529

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 14 760 000 kronor anvisas under anslaget 5:1 *Konstnärnämnden* för 2009. För 2010 och 2011 beräknas anslaget till 15 214 000 kronor respektive 15 529 000 kronor.

8.6.2 5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer

Tabell 8.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2007	296 071	4 576	
2008	305 231 ¹		299 307
2009	Förslag	313 037	
2010	Beräknat	325 046 ²	
2011	Beräknat	333 198 ³	

¹ Inklusivt tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 313 037 tkr i 2009 års prisnivå.

³ Motsvarar 313 037 tkr i 2009 års prisnivå.

Anslaget används bl.a. för ersättning till bild- och formkonstnärer för att deras verk i offentliga institutioners ägo visas för allmänheten eller används på annat allmännyttigt sätt (visningsersättning). Medel fördelas efter beslut av styrelsen för Sveriges bildkonstnärsfond.

Vidare fördelas en del av visningsersättningen individuellt. Den individuella visningsersättningen fördelas på basis av det offentliga innehavet av konstnärens verk i enlighet med kriterier som fastställts av upphovsrättsorganisationen Bildkonst Upphovsrätt i Sverige (BUS). Fördel-

ningen av ersättningen regleras i förordning. Statliga inkomstgaranti för konstnärer fördelas till konstnärer som står för konstnärlig verksamhet av hög kvalitet och stor betydelse för svenskt kulturliv.

Biblioteksersättning lämnas i enlighet med förordningen (1962:652) om Sveriges Författarfond.

Vidare lämnas bidrag till konstnärer. Bidragen har formen av exempelvis konstnärsbidrag, projektbidrag, stöd till internationellt kulturutbyte och långtidsstipendier. Styrelsen för Sveriges författarfond fördelar bidragen till författare, översättare, kulturjournalister och dramatiker och Konstnärsnämnden fördelar bidrag till övriga konstnärer.

De som enligt lagen (1992:318) om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom Kulturdepartementets verksamhetsområde fördelar bidrag under anslaget disponerar medel för administration under anslaget.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2009 för ramanslaget 5:2 *Ersättningar och bidrag till konstnärer* besluta om ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 155 000 000 kronor under 2010–2019.

Tabell 8.5 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2007	Prognos 2008	Förslag 2009	Beräknat 2010	Beräknat 2011–
Ingående åtaganden	-	150 000	154 000	145 000	-
Nya åtaganden	-	45 000	31 000	-	-
Infriade åtaganden	-	- 41 000	-40 000	-20 900	-124 100
Utestående åtaganden	-	154 000	145 000	-	-
Erhållet/föreslaget bemyndigande	-	155 000	155 000	-	-

Regeringens överväganden

**Tabell 8.6 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 5:2
Ersättningar och bidrag till konstnärer**

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	305 231	305 231	305 231
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	3 479	15 322	23 361
Beslut	4 327	4 493	4 606
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	313 037	325 046	333 198

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Regeringen beräknar att anslaget tillförs med 4,327 miljoner kronor fr.o.m. 2009, utöver pris- och löneomräkningen, för att förstärka ersättningar för konstnärlig verksamhet.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 313 037 000 kronor anvisas under anslaget 5:2 *Ersättningar och bidrag till konstnärer* för 2009. För 2010 och 2011 beräknas anslaget till 325 046 000 kronor respektive 333 198 000 kronor.

9 Arkiv

9.1 Omfattning

Kapitlet omfattar myndigheterna Riksarkivet och landsarkiven, Svenskt biografiskt lexikons verksamhet samt bidrag till regional arkivverksamhet.

9.2 Utgiftsutveckling

Tabell 9.1 Utgiftsutveckling inom Arkiv, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2007	Budget 2008 ¹	Prognos 2008	Förslag 2009	Beräknat 2010	Beräknat 2011
<i>Arkiv</i>						
6:1 Riksarkivet och landsarkiven	318	325	327	330	341	348
6:2 Bidrag till regional arkivverksamhet	6	6	6	6	6	7
2008 28:23 Svenskt biografiskt lexikon	4	4	4	0	0	0
Summa Arkiv	328	336	337	337	347	354

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

9.3 Mål

Riksdagen har beslutat om målen för en nationell kulturpolitik (prop. 1996/97:3, bet. 1996/97:KrU1, rskr. 1996/97:129). Målen framgår av avsnitt 4.3.

Dessutom har riksdagen antagit mål för den statliga arkivverksamheten i arkivlagen (1990:782) vilken bl.a. syftar till att öka möjligheterna att ta del av allmänna handlingar och annat arkivmaterial, till att tydliggöra och förstärka arkivens betydelse som källa till information och kunskap om samhället och dess utveckling samt till metod- och kunskapsutveckling inom arkivområdet.

Ovanstående inriktning är beslutad av riksdagen (prop. 1989/90:72, bet. 1989/90:KrU29, rskr. 1989/90:307).

9.4 Resultatredovisning

Resultat

Det arkivmaterial som förvaras hos de statliga arkivmyndigheterna, dvs. Riksarkivet och landsarkiven, är omfattande. Det rörde sig 2007 om 623 000 hyllmeter pappershandlingar och ca 2,1 miljoner kartor och ritningar. Det handlar i första hand om arkivmaterial från statliga myndigheter. Tillväxten var marginellt lägre vad gäller pappershandlingar jämfört med föregående år och uppgick 2007 till ca 15 000 hyllmeter. De elektroniska handlingarna ökade åter kraftigt i omfång efter en nedgång året innan.

Tidigare har en bevarandestrategi för både analogt och digitalt material utarbetats, och Riksarkivet överlämnade 2006 en rapport om dessa frågor till regeringen. Under 2007 har arbetet fortsatt med en rad projekt både på det digitala och det analoga bevarandeområdet. Ett viktigt utvecklingsprojekt är det s.k. LDB-centrum vid Luleå tekniska universitet, som arbetar med långsiktigt digitalt bevarande. Deltagare i centrubildningen var till en början universitetet, Riksarkivet och Bodens kommun. Under 2007 tillkom även Kungl. biblioteket och Statens ljud- och bildarkiv.

De statliga arkivmyndigheterna utövar tillsyn över närmare 2 250 objekt, varav ca 60 procent är statliga myndigheter. Återstående ca 40 procent

är enheter inom Svenska kyrkan, som förvarar allmänna handlingar.

Under 2007 minskade åter antalet fysiska besök vid arkivinstitutionerna något jämfört med föregående år, från ca 87 000 till ca 81 000. Samtidigt var antalet framtagna volymer i stort sett oförändrat. Myndigheterna besvarade också ett ökande antal förfrågningar från andra myndigheter, forskningen och allmänheten; sammantaget ca 135 000 år 2007, jämfört med 130 000 år 2006. Ett teknikskifte som påverkar arkivens verksamhet kan iakttas, genom att digitalt tillgängliggörande blir allt viktigare samtidigt som mikrofilm och mikrokort minskar i betydelse. Antalet exponeringar av mikrofilm sjönk från ca 7,3 miljoner 2006 till ca 4,5 miljoner 2007; även försäljningen av mikrokort minskade från ca 61 000 till ca 45 000.

Arkivmyndigheterna gör omfattande insatser för att öka tillgängligheten till och överblicken över arkivmaterialet, inte minst genom att ta till vara de möjligheter som den nya tekniken ger. För att öka tillgängligheten har en fortsatt utveckling mot digitala forskarsalar, handikappanpassning och ett mer varierat utbud av tjänster inom bildhantering, kopior och skannade produkter, bedrivits under 2007.

Under 2007 genomfördes, liksom tidigare år, ett omfattande arbete med att förteckna äldre oordnat arkivmaterial och att överföra äldre förteckningar till digitalt format. Även inom arkivpedagogik och publik verksamhet har myndigheterna under 2007 genomfört en rad insatser. Området är under tydlig utveckling och särskilt landsarkiven arbetar aktivt mot skola och universitet samt andra användargrupper. Som exempel kan utvecklingen i Östersund nämnas, där landsarkivet samarbetat med länsmuseet Jamtli kring initiativet Nordiskt centrum för kulturarvspedagogik. Projektet är inriktat mot skolan och har erbjudit temalektioner, studiebesök, sport- och höstlovsaktiviteter samt kurser för lärare. Under 2007 hade Landsarkivet i Östersund närmare 1 300 elevbesök.

Storskalig skanningverksamhet inom arkivområdet genomförs vid Mediakonverteringscentrum i Fränsta, Västernorrlands län. Totalt producerades under året 21,8 miljoner digitala bilder, vilket är den största produktionen någonsin och motsvarar ca 90 000 bilder om dagen. Skanningen av folkbokföringshandlingar från Värmlands län slutfördes, medan arbetet med

Stockholms län fortsatte och motsvarande med Göteborgs landsarkivdistrikt påbörjades. Resterande uppdrag avsåg främst Lantmäteriverket och ett antal kommuner. Riksarkivet erhöll under året EU-medel för att utveckla sökfunktioner i skannat bildmaterial.

Svensk Arkivinformation, en enhet inom Riksarkivet som är belägen i Västernorrland, bedriver mikrofilmning, skanning och indexering av svenskt arkivmaterial. Riksarkivet har 2007 på regeringens uppdrag genomfört en översyn av verksamheten. Av utvärderingen framgår att verksamhetens ekonomiska problem beror på en snabb minskning av försäljningen och utlåningen av mikrokort; en minskning som ännu inte kunnat kompenseras av ökade abonnemangsinträder för tillgång till digitalt material. Under 2007 har en rad förslag som syftar till att uppnå ekonomisk balans i verksamheten genomförts, bl.a. har verksamheten koncentrerats till Ramsele.

Svensk museitjänst är en enhet inom Riksarkivet med uppgift att mot ersättning tillhandahålla förvaringstjänster och förebyggande förhållningsåtgärder på museiområdet. Även verksamheten vid museitjänst har under 2007 setts över på uppdrag av regeringen. Riksarkivet konstaterar i översynen att verksamhetsgrenen har stor potential men att det också krävs omfattande investeringar för att lokalerna ska motsvara museisektorns krav och för att man ska kunna attrahera nya hyresgäster.

Samarbetet inom det gemensamma ABM-centrum, förlagt till Kungl. biblioteket, fortsatte under 2007 med goda resultat. Riksarkivet, Kungl. biblioteket och Statens ljud- och bildarkiv påbörjade bl.a. ett arbete med att integrera sina respektive söktjänster.

Det internationella samarbetet på arkivområdet har under 2007 liksom tidigare år varit omfattande. Inom EU är Riksarkivet en aktiv part, som bl.a. på regeringens uppdrag deltar i medlemsstaternas expertgrupp för digitalisering och digitalt bevarande. Tyngdpunkten har också legat på IT-området, med inriktning mot ökad samordning av standarder och system samt metoder för långsiktigt bevarande av digital information.

Myndigheten Svenskt biografiskt lexikon har som uppgift att ge ut verket Svenskt biografiskt lexikon. Under 2007 beviljades myndigheten ett större bidrag från Riksbankens jubileumsfond vilket innebar att man under 2008 har kunnat påbörja arbetet med att lägga ut lexikonet på

Internet. Myndigheten har under 2007 också arbetat aktivt med att göra lexikonet bättre känt, bl.a. genom information på webben.

Analys och slutsatser

Måluppfyllelsen för 2007 inom verksamhetsområdet arkiv bedöms vara mycket god. Arkivsektorn visar en tydlig förmåga att inom ramen för sitt uppdrag anpassa sig till de förändrade förutsättningar som det digitala samhället innebär för verksamheten. Även de omställningar som präglar den offentliga förvaltningen har hanterats på ett bra sätt.

Genom det arbete som bedrivits bidrar arkiven i hög grad till att även vårt moderna kulturarv kan bevaras för framtiden. Statens insatser på arkivområdet gör det möjligt för medborgarna att ta del av allmänna handlingar och annat arkivmaterial. Därmed upprätthålls offentlighetsprincipens krav och förutsättningar skapas för ökad kunskap på olika områden. Samtidigt kvarstår en rad utmaningar som måste mötas med ytterligare kunskapsuppbyggnad, särskilt vad gäller långsiktigt digitalt bevarande.

Trots ökad användning av ny teknik väntas leveransen av pappersmaterial vara omfattande ännu under lång tid, vilket innebär ett kontinuerligt behov av utökade arkivlokaler. Den stora utvecklingsfrågan framöver är dock bevarandet av digitala handlingar. Delvis på grund av den digitala utvecklingen så blir det tvärssektoriella samarbetet mellan arkiv, bibliotek och museer också allt viktigare.

Även regionalt och lokalt har alltfler projekt startats som syftar till samarbete mellan de olika kulturarvsinstitutionerna. Det är en viktig utveckling som skapar förutsättningar att nå ut till nya användargrupper. På så vis kan också det rika material som finns i arkiven – ofta med lokal eller regional anknytning – komma fler till del och användas i nya sammanhang, exempelvis i pedagogisk verksamhet eller i det regionala utvecklingsarbetet.

9.5 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har inte haft några invändningar i revisionsberättelserna avseende myndigheterna inom verksamhetsområdet.

9.6 Budgetförslag

9.6.1 6:1 Riksarkivet och landsarkiven

Tabell 9.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Utgifter	Anslags-sparande
2007	317 536		8 195
2008	325 155 ¹	326 536	
2009	Förslag	330 323	
2010	Beräknat	340 539 ²	
2011	Beräknat	347 787 ³	

¹ Inklusivt tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet.2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 330 323 tkr i 2009 års prisnivå.

³ Motsvarar 330 323 tkr i 2009 års prisnivå.

Anslaget används för förvaltningskostnader för Riksarkivet och landsarkiven som är statliga arkivmyndigheter med särskilt ansvar för den statliga arkivverksamheten och för arkivvården i landet. Riksarkivet, som är chefsmyndighet för landsarkiven, är central förvaltningsmyndighet för arkivfrågor och har det högsta överinseendet över den offentliga arkivverksamheten. Landsarkiven är arkivmyndigheter inom sina respektive distrikt. Stockholms stadsarkiv och Värmlandsarkiv har funktion som landsarkiv inom Stockholms respektive Värmlands län. Svensk museitjänst erbjuder förvaring, föremålsvård och andra näraliggande tjänster till bl.a. de statliga museerna.

Från och med 1 januari 2009 inordnas verksamheten vid Svenskt biografiskt lexikon i Riksarkivet. Uppgiften att fortsätta och slutföra utgivandet av verket Svenskt biografiskt lexikon överförs i och med detta till Riksarkivet.

Vid Riksarkivet finns en nämnd för heraldisk verksamhet och en nämnd för enskilda arkiv.

Myndigheternas avgiftsinkomster uppgick under 2007 till ca 122 miljoner kronor.

Regeringens överväganden

Tabell 9.3 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 6:1 Riksarkivet och landsarkiven

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008 ¹	319 197	319 197	319 197
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	5 670	15 717	22 846
Beslut	958	988	1 009
Överföring till/från andra anslag	4 498	4 637	4 736
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	330 323	340 539	347 787

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Regeringen beräknar att anslaget tillförs 1,458 miljoner kronor för arkivkostnader för Sveriges Domstolar från och med 2009.

Anslaget minskas med 0,5 miljoner kronor till följd av omprioriteringar inom kulturområdet.

Med anledning av att verksamheten vid Svenskt biografiskt lexikon överförs till Riksarkivet tillförs anslaget 4,498 miljoner kronor från och med 2009.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 330 323 000 kronor anvisas under anslaget 6:1 *Riksarkivet och landsarkiven* för 2009. För 2010 och 2011 beräknas anslaget till 340 539 000 kronor respektive 347 787 000 kronor.

9.6.2 6:2 Bidrag till regional arkivverksamhet

Tabell 9.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Utgifter	Anslags-sparande
2007	6 110		0
2008	6 158 ¹	6 038	
2009	Förslag	6 228	
2010	Beräknat	6 467 ²	
2011	Beräknat	6 629 ³	

¹ Inklusivt tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet.2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 6 228 tkr i 2009 års prisnivå.

³ Motsvarar 6 228 tkr i 2009 års prisnivå.

Anslagets ändamål är att finansiera bidrag till regional arkivverksamhet. Medel under detta

anslag fördelas av Riksarkivet genom Nämnden för enskilda arkiv. Syftet med bidraget är att främja den regionala arkivverksamheten och att bättre integrera folkrörelsearkiven i den regionala kulturpolitiken.

Regeringens överväganden

Tabell 9.5 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 6:2 Bidrag till regional arkivverksamhet

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	6 158	6 158	6 158
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	70	309	471
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	6 228	6 467	6 629

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 6 228 000 kronor anvisas under anslaget 6.2 *Bidrag till regional arkivverksamhet* för 2009. För 2010 och 2011 beräknas anslaget till 6 467 000 kronor respektive 6 629 000 kronor.

9.6.3 28:23 Svenskt biografiskt lexikon

Tabell 9.6 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Notering	Belopp
2007	Utfall	4 425	Anslags-sparande	53
2008	Anslag	4 422 ¹	Utgifts-prognos	4 475
2009	Förslag	0		
2010	Beräknat	0		
2011	Beräknat	0		

¹ Inklusivt tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används till uppgiften att fortsätta och slutföra utgivandet av verket Svenskt biografiskt lexikon. Med gällande vetenskaplig kvalitet ska minst ett band ges ut vart tredje år.

Regeringens överväganden

Tabell 9.7 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 28:23 Svenskt biografiskt lexikon

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	4 422	4 422	4 422
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	76	211	307
Beslut			
Överföring till/från andra anslag	-4 498	-4 633	-4 729
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	0	0	0

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Med anledning av att verksamheten vid Svenskt biografiskt lexikon från och med den 1 januari 2009 överförs till Riksarkivet överförs anslagsmedlen till anslag 6:1 *Riksarkivet och landsarkiven*.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 0 kronor anvisas under anslaget 28:23 *Svenskt biografiskt lexikon* för 2009. För 2010 och 2011 beräknas anslaget till 0 kronor respektive 0 kronor.

10 Kulturmiljö

10.1 Omfattning

Kapitlet omfattar myndigheten Riksantikvarieämbetets verksamhet samt bidragen till kulturmiljövård och kyrkoantikvarisk ersättning.

10.2 Utgiftsutveckling

Tabell 10.1 Utgiftsutveckling inom Kulturmiljö, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2007	Budget 2008 ¹	Prognos 2008	Förslag 2009	Beräknat 2010	Beräknat 2011
<i>Kulturmiljö</i>						
7:1 Riksantikvarieämbetet	199	223	228	219	210	215
7:2 Bidrag till kulturmiljövård	257	257	250	239	257	264
7:3 Kyrkoantikvarisk ersättning	305	395	387	465	460	460
Summa Kulturmiljö	762	874	865	923	927	939

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

10.3 Mål

Riksdagen har beslutat om målen för en nationell kulturpolitik (prop. 1996/97:3, bet. 1996/97:KrU1, rskr. 1996/97:129). Målen framgår av avsnitt 4.3.

Dessutom har riksdagen antagit mål för arbetet för kulturmiljön (prop. 1998/99:114, bet. 1999/2000:KrU7, rskr. 1999/2000:196).

De övergripande målen för verksamhetsområdet är:

- ett försvarat och bevarat kulturarv
- ett hållbart samhälle med goda och stimulerande miljöer och med kulturmiljöarbetet som en drivande kraft i omställningen
- allas förståelse, delaktighet och ansvarstagande för den egna kulturmiljön
- nationell och internationell solidaritet och respekt för olika gruppers kulturarv

10.4 Resultatredovisning

Resultat

Riksantikvarieämbetet (RAÄ) har som myndighet en sammanhållande roll i kulturmiljösektorns gemensamma utvecklingsarbete; ett arbete som omfattar alla myndigheter, institutioner, organisationer och ideella föreningar inom sektorn. För RAÄ har utvecklingsarbetet under två föregående år delvis bedrivits med nya förutsättningar med anledning av omlokaliseringen till Gotland som ska genomföras under hösten 2008. Detta har resulterat i en verksamhetsanalys med syfte att stärka myndighetens roll och samverkan med sektorn och övriga berörda samhällssektorer. Det förberedande arbetet samt omställningen inför omlokaliseringen har även påverkat myndighetens möjligheter att fullgöra sina uppdrag, bl.a. har verksamheter och uppgifter försenats.

Inom ramen för bidraget till kulturmiljövård har RAÄ genom länsstyrelserna medverkat till finansiering av nästan 2 200 projekt inom områdena byggnadsvård, kulturlandskapsvård och fornvård. För att stärka det strategiska arbetet med kulturmiljövårdsbidragen samt för att öka

mätbarheten av bidragens effekter för såväl bevarandet som samhällsnytta har RAÄ och länsstyrelserna tillsammans under de senaste åren utvecklat ett nytt datasystem, vilket tas i bruk under 2008.

På den regionala nivån ansvarar länsstyrelserna för kulturmiljöns myndighetsarbete. Under 2007 har ett flertal länsstyrelser färdigställt planerings- och strategidokument för att uppnå så stor nytta och effekt av bidragsgivningen som möjligt. Detta innebär att de flesta länsstyrelser nu har strategidokument för bidragsgivning inom kulturmiljöarbetet.

De regionala museerna är en aktiv samverkanspart i kulturmiljöarbetet på nationell och regional nivå.

Riksantikvarieämbetet har i arbetet för en hållbar samhällsutveckling fortsatt verkat för att fördjupa samarbetet på central nivå inom kulturmiljö- och naturmiljösektorerna. Ambitionen med ett ökat samarbete är att natur- och kulturperspektiven ska samverka i samhällsutvecklingen.

RAÄ har flera utvecklingsprojekt med bl.a. Vägverket om nära samverkan i tidiga skeden av infrastrukturplaneringar, vilket innebär att kulturarvsfrågorna kan komma tidigare in i planeringsprocessen av infrastrukturprojekt. Det har bl.a. resulterat i förslag till nya vägdragningar och ett mer lösningsorienterat arbetssätt.

Riksantikvarieämbetet har i samarbete med Naturvårdsverket sedan länge medverkat aktivt i arbetet med Unescos världsarvskonvention, dels genom att arbeta fram svenska världsarv, dels genom att bidra med expertis i andra länders nomineringar. Genom Riksantikvarieämbetets samarbete med SIDA har viktiga insatser gjorts för att bevara och tillvarata utvecklingsländernas kulturarv i Tanzania och genom utbildningsprogrammet Africa 2009.

Under 2007 har myndigheten genomfört en utredning om utbildningar inom kulturarvssektorn, i syfte att ta reda på om den kompetens som sektorn behöver i framtiden finns tillgodosedd inom utbildningssystemet.

RAÄ har under det gångna året fortsatt utveckla de s.k. kunskapsföretagen, projekten Det medeltida Sverige, Runverket och Sveriges kyrkor. Syftet har varit att finna nya samarbetsformer för projekten.

Under 2007 har RAÄ arbetat med vård- och expertstöd på klimat- och säkerhetsområdet.

Myndigheten har haft ett nära samarbete med Brottsförebyggande rådet, Rikskriminalen, Svenska kyrkan och länsstyrelserna när det gäller att förebygga kulturarvsbrottslighet.

Antalet användare av RAÄ:s e-tjänster ökar kontinuerligt. Utvecklingen av informationssystemen och e-tjänster för samsökning, dialog och delaktighet sker i samverkan med den regionala kulturmiljövården och andra centrala myndigheter. Totalt finns kulturhistorisk information om ca 1,6 miljoner forn- och kulturlämningar, ca 60 000 byggnader, ca 65 000 fotografier samt ca 250 000 historiska kartor tillgängliga över Internet.

Inom RAÄ:s uppdragsarkeologiska verksamhet har under 2007 gjorts flera utvecklingsinsatser som bl.a. lett till ökade internationella kontakter, ett mer utvecklat interaktivt arbete samt ett ökat kunskapsutbyte med utbildningssektorn.

Svenska kyrkan har rätt till viss ersättning av staten för kulturhistoriska kostnader i samband med vård och underhåll av kyrkliga kulturminnen. Den kyrkoantikvariska ersättningen bidrar till att det kyrkliga kulturarvet bevaras på ett strategiskt och långsiktigt sätt.

Analys och slutsatser

Verksamhetsområdet kulturmiljö har under året 2007 haft en god måluppfyllelse. De statliga insatserna på kulturmiljöområdet bidrar till att alla berörda aktörer i samhället tar sitt ansvar för att se kulturarvet som en resurs för samhällsutvecklingen och en levande landsbygd. Detta kräver dock en fortsatt dialog och tvärssektoriell samverkan mellan de samhällssektorer som har gemensamma frågor att hantera, bl.a. jordbruks-, naturvårds- och kulturmiljövårdssektorerna. Genom de statliga insatserna på kulturmiljöområdet kan viktiga delar av kulturarvet bevaras och brukas och kulturell mångfald främjas och ingå som en naturlig del i ett övergripande samhälleligt klimat- och hållbarhetsperspektiv.

10.5 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har lämnat en granskningsrapport till Riksantikvarieämbetet årsredovisning för 2007. Enligt regleringsbrevet ska Riksantik-

varieämbetet i årsredovisningen redogöra för de merkostnader som uppkommit till följd av den tidigare regeringens beslut att omlokalisera delar av verksamheten från Stockholm till Gotland. Riksrevisionen anser att redovisningen i årsredovisningen är missvisande och att en del av kostnaderna saknas. Riksrevisionen rekommenderar i rapporten att Riksantikvarieämbetet i fortsättningen redovisar samtliga kostnader enligt god redovisningssed. Regeringen förutsätter att Riksantikvarieämbetet i fortsättningen kommer att beräkna omställningskostnaderna enligt god redovisningssed så att myndighetens redovisning ger en korrekt bild.

I Riksrevisionens granskningsrapport Statens insatser för att bevara de kyrkliga kulturminnena (RiR 2008:2) konstateras att länsstyrelsernas brist på egeninitierad tillsyn medför att eftersatta antikvariska behov riskerar att inte uppmärksammas. Frågan bereds inom Regeringskansliet.

10.6 Budgetförslag

10.6.1 7:1 Riksantikvarieämbetet

Tabell 10.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2007	Utfall	199 477	Anslags-sparande	16 353
2008	Anslag	222 561 ¹	Utgifts-prognos	227 954
2009	Förslag	218 973		
2010	Beräknat	210 349 ²		
2011	Beräknat	214 699 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet.2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 203 973 tkr i 2009 års prisnivå.

³ Motsvarar 203 973 tkr i 2009 års prisnivå.

Anslaget används för Riksantikvarieämbetets (RAÄ) förvaltningskostnader. RAÄ är myndighet för frågor om kulturmiljön och kulturarvet. RAÄ ska bl.a. värna om kulturvärdena i bebyggelsen och i landskapet, bevaka kulturmiljöintresset vid samhällsplanering och byggande samt verka för att hoten mot kulturmiljön möts.

Till RAÄ:s uppgifter hör vidare att leda och delta i arbetet med att bygga upp kunskapen och bedriva informations- och rådgivningsverksamhet om kulturmiljöer, kulturminnen och kulturföremål. RAÄ ska också medverka i det internationella arbetet samt följa det regionala kulturmiljöarbetet och biträda länsstyrelserna

och de regionala museerna i dessa frågor. RAÄ har ett sektorsansvar för handikappfrågor med anknytning till sitt verksamhetsområde. Andra uppgifter är att utföra arkeologiska undersökningar och svara för konservering samt vård av kulturminnen och kulturföremål. Dessutom ska RAÄ ha ett specialbibliotek för forskning och utveckling inom området.

Myndighetens avgiftsinkomster uppgick under 2007 till ca 140 miljoner kronor, varav ca 125 miljoner kronor avser arkeologisk uppdragsverksamhet. Förutom dessa inkomster rör det sig framför allt om entré- och försäljningsinkomster samt inkomster från konserveringsverksamhet.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Den arkeologiska uppdragsverksamheten inom RAÄ innefattar undersökningar och utredningar som föranleds av lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. och som utförs av RAÄ:s avdelning för arkeologiska undersökningar (UV) mot avgift.

Tabell 10.3 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt -kost- nad)
Utfall 2007	124 831	124 831	0
Prognos 2008	110 000	110 000	0
Budget 2009	110 000	110 000	0

Regeringens överväganden

Tabell 10.4 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 7:1 Riksantikvarieämbetet

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	222 561	222 561	222 561
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	4 920	12 031	16 882
Beslut	-8 508	-24 243	-24 744
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	218 973	210 349	214 699

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

För 2008 tillförde regeringen anslaget 23 miljoner kronor för att täcka vissa kostnader relaterade till omlokaliseringen. Regeringen beräknar att anslaget tillförs 15 miljoner kronor 2009 för motsvarande ändamål.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 218 973 000 kronor anvisas under anslaget 7:1 Riksantikvarieämbetet för 2009. För 2010 och 2011 beräknas anslaget till 210 349 000 kronor respektive 214 699 000 kronor.

10.6.2 7:2 Bidrag till kulturmiljövård

Tabell 10.5 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2007	Utfall	257 494		-1 920
2008	Anslag	256 718 ¹		249 852
2009	Förslag	238 718		
2010	Beräknat	256 718		
2011	Beräknat	264 218		

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet.2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslagets ändamål är att finansiera bidrag till kulturmiljövård. Bidragsbestämmelserna innebär i korthet att bidrag lämnas för att bevara och tillgängliggöra kulturmiljön. Inom ramen för anslaget avsätts även medel för att täcka vissa arkeologiska undersökningskostnader och för att täcka kostnader för att tillvarata fornyfynd. Dessutom lämnas bidrag till ombyggnad, renovering

och underhåll av kulturhistoriskt värdefull bostadsbebyggelse.

Regeringens överväganden

Tabell 10.6 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 7:2 Bidrag till kulturmiljövård

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	256 718	256 718	256 718
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning	0	0	0
Beslut	-18 000		7 500
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	238 718	256 718	264 218

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Till följd av omprioriteringar inom kulturområdet minskas anslaget med 18 miljoner kronor 2009, varav 15 miljoner kronor tillförs Riksantikvarieämbetet för att täcka vissa kostnader relaterade till omlokaliseringen.

Regeringen beräknar att återföra 7,5 miljoner kronor som tidigare omprioriterats inom kulturområdet fr.o.m. 2011.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 238 718 000 kronor anvisas under anslaget 7:2 *Bidrag till kulturmiljövård* för 2009. För 2010 och 2011 beräknas anslaget till 256 718 000 kronor respektive 264 218 000 kronor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2009 för ramanslaget Bidrag till kulturmiljövård besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 100 000 000 kronor under 2010–2012.

Tabell 10.7 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2007	Prognos 2008	Förslag 2009	Beräknat 2010	Beräknat 2011–2012
Ingående åtaganden	75 725	78 083	79 083	79 083	–
Nya åtaganden	68 350	75 000	72 000	–	–
Infriade åtaganden	-65 992	-74 000	-72 000	-72 000	-7 083
Utestående åtaganden	78 083	79 083	79 083	–	–
Erhållet/förslaget bemyndigande	100 000	100 000	100 000	–	–

10.6.3 7:3 Kyrkoantikvarisk ersättning

Tabell 10.8 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2007	Utfall	305 000	Anslags- sparande	0
2008	Anslag	395 000 ¹	Utgifts- prognos	387 332
2009	Förslag	465 000		
2010	Beräknat	460 000		
2011	Beräknat	460 000		

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet.2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används av Svenska kyrkan för kulturhistoriskt motiverade kostnader i samband med vård och underhåll av de kyrkliga kulturminnena (kyrkoantikvarisk ersättning). Ersättningen, som avser kyrkobyggnader, kyrkotomter, kyrkliga inventarier och begravningsplatser, ska fördelas av Svenska kyrkan efter samråd med myndigheter inom kulturmiljöområdet, se 4 kap. 16 § lagen (1988:950) om kulturminnen m.m.

Regeringens överväganden

Tabell 10.9 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 7:3 Kyrkoantikvarisk ersättning

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	395 000	395 000	395 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	70 000	65 000	65 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	465 000	460 000	460 000

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Riksdagen beslutade i samband med budgetpropositionen för 2006 (prop. 2005/06:1) att ersättningen ska uppgå till 465 miljoner kronor för 2009.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 465 000 000 kronor anvisas under anslaget 7:3 *Kyrkoantikvarisk ersättning* för 2009. För 2010 och 2011 beräknas anslaget till 460 000 000 kronor respektive 460 000 000 kronor.

11 Museer och utställningar

11.1 Omfattning

Kapitlet omfattar statens stöd till museer och utställningsverksamhet. De myndigheter som är verksamma inom detta område är Statens historiska museer, Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde, Naturhistoriska riksmuseet, Statens museer för världskultur, Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet, Statens maritima museer, Arkitekturmuseet, Statens musiksamlingar, Statens försvarshistoriska museer, Moderna museet, Riksutställningar samt Forum

för levande historia. Dessutom finns ett stort antal andra institutioner med verksamhet inom området varav följande kan nämnas:

Stiftelsen Nordiska museet, Stiftelsen Skansen, Stiftelsen Tekniska museet, Stiftelsen Arbetets museum, de regionala museerna, Stiftelsen Dansmuseifonden för Dansmuseet, Stiftelsen Drottningholms teatermuseum, Stiftelsen Carl och Olga Milles Lidingöhem, Stiftelsen Thielska galleriet samt Stiftelsen Föremålsvård i Kiruna. Även stödet till statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål omfattas av detta kapitel.

11.2 Utgiftsutveckling

Tabell 11.1 Utgiftsutveckling inom Museer och utställningar, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2007	Budget 2008 ¹	Prognos 2008	Förslag 2009	Beräknat 2010	Beräknat 2011
<i>Museer och utställningar</i>						
8:1 Centrala museer: Myndigheter	844	885	881	939	975	996
8:2 Centrala museer: Stiftelser	218	220	216	234	238	244
8:3 Bidrag till regionala museer	154	155	152	157	163	168
8:4 Bidrag till vissa museer	54	56	54	52	50	52
8:5 Riksutställningar	52	53	57	54	49	51
8:6 Forum för levande historia	42	42	42	44	46	47
8:7 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål		0	0	0	0	0
Summa Museer och utställningar	1 365	1 411	1 402	1 480	1 522	1 557

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

11.3 Mål

Riksdagen har beslutat om målen för en nationell kulturpolitik (prop. 1996/97:3, bet. 1996/97:KrU1, rskr. 1996/97:129). Målen framgår av avsnitt 4.3.

11.4 Resultatredovisning

Resultat

Det övergripande målet för verksamhetsområdet museer och utställningar är att bevara vårt kulturarv samt att utveckla och förmedla kunskap om och upplevelser av kulturarvet och därigenom ge perspektiv på samhällsutvecklingen. Resultatbeskrivningen i det följande görs i förhållande till detta mål.

I museernas uppgifter ingår att öka tillgängligheten till kulturarvet och att förbättra förutsättningarna för alla människors möjligheter att ta del av och delta i kulturlivet.

Antalet besök på de statligt finansierade centrala museerna (fortsättningsvis kallade statliga museer) minskade med sammanlagt ca 40 procent jämfört med 2006. Under första halvåret 2008 har dock besöken ökat med 23 procent jämfört med samma period 2007 och antalet besök ligger på en högre nivå än under tidigare jämförbara perioder. År 2007 var det första året då de statliga museerna hade fri entré för barn och unga upp till 19 år för samtliga utställningar, och ca 20 procent av besökarna tillhörde denna ålderskategori under året. Siffran varierar dock kraftigt mellan de olika museerna, från 7 till 47 procent. Några jämförelsetal med föregående år finns inte, då besökssiffror tidigare inte redovisats på detta sätt. Museerna kunde för denna reform tillgodoräkna sig sammanlagt 53 miljoner kronor. Detta har gett goda resultat för såväl utställningsverksamheten som den pedagogiska verksamheten. Därmed har museernas möjlighet att nå barn och unga på olika sätt också förbättrats. Flera museer rapporterar om ett ökat samarbete med skolor i form av särskilda program och projekt riktade till dessa.

Bevarandet och vården av kulturarvet har under året varit prioriterat för de statliga museerna. Bland annat har det s.k. Accessprojektet även under 2007 möjliggjort för de flesta museer att genom olika vård- och bevarandeåtgärder öka

tillgängligheten till sina samlingar. Flera museer har lagt ner stora resurser på digitaliseringsarbetet, dvs. att göra samlingarna tillgängliga bl.a. över Internet. I vissa fall är hela föremålssamlingar nu registrerade och digitalt sökbara.

Museernas arbete med att belysa och skildra olika grupper i samhället, och därmed olika perspektiv, har gett goda resultat. Bland annat har Moderna museets satsning Det Andra Önskemuseet, vars syfte är att öka andelen verk av kvinnliga konstnärer i samlingarna, hittills resulterat i donationer på sammanlagt 28,7 miljoner kronor. Statens maritima museer har, i samarbete med bl.a. Rädda Barnen och Handisam, startat ett projekt på Vasamuseet för att öka tillgängligheten för barn och unga oavsett funktionsförmåga. Flygvapenmuseum initierade hösten 2006 Kvinnor i flygvapnet, ett tvåårigt dokumentations- och utställningsprojekt i samarbete med Arbetets museum vilket kommer att avslutas under 2008 med en utställning på museet i Linköping.

De nämnda satsningarna bidrar i hög grad till respektive museums kunskapsuppbyggnad. Dessutom har flera nya tankar och idéer kring förnyelse av förmedlingen av denna kunskap om kulturarvet genomförts under året. Exempelvis har Moderna museets arbete under året resulterat i att museet kunnat öppna ett nytt specialinrett visningsmagasin där delar av de donationer som mottagits de senaste åren kan visas upp för en bredare publik. Riksutställningar har, på grund av myndighetens omlokalisering till Gotland, inte kunnat bedriva utställnings- och turnéverksamhet i samma omfattning som normalt. Trots det har utställningarna nått ca 750 000 besökare under året.

Statens museer för världskulturs arbete med återförandefrågor har rönt internationellt erkännande som ett föredöme, vilket vittnar om kunskap och mod att ta grepp om repatrieringsfrågor.

Regeringen tillsatte under våren 2007 en koordinator för museisektorn (Ku 2007:2). Syftet med koordinators uppdrag – som ska redovisas till regeringen i början av 2009 – är att frigöra resurser för museernas kärnverksamhet och att bidra till ytterligare högkvalitativ verksamhet. Koordinatören har under året lämnat en lägesrapport. Där presenteras flera utvecklingsbara arbetsfält. Utifrån dessa har koordinatören även påbörjat vissa konkreta insatser. Exempelvis har ett projekt, K-samsök, initierats där möjlig-

heterna för att skapa en gemensam sökplattform på webben för kulturarvsinformation undersöks. Syftet är att avsevärt öka tillgängligheten till digitaliserat material inom kulturarvsområdet. Idag finns ett flertal olika lösningar som inte är kompatibla med varandra, vilket är ett stort hinder för såväl allmänhet som museipersonal och forskare. Andra fält som tas upp och diskuteras i lägesrapporten är bland annat samlingars rörlighet, förutsättningar för gemensamma administrations- och stödfunktioner för centralmuseerna, föremålsarkiv (magasin) och vård av samlingar.

I enlighet med vad som aviserades i budgetpropositionen för 2008 har en utvärdering genomförts av Världskulturmuseet (som är ett av fyra museer inom Statens museer för världskultur). Utvärderingen kommer att vara ett av flera underlag i det fortsatta arbetet med att ytterligare utveckla verksamheten.

Under 2007 uppgick statens bidrag till de regionala museerna till 154 miljoner kronor. Bidraget fördelas till 30 institutioner. Med det statliga bidraget som delfinansiering har de regionala museerna en verksamhet som innefattar regionens kulturarv, pedagogisk kulturverksamhet, konstutveckling samt samhälle och miljö. De regionala museerna har aktivt medverkat i det regionala utvecklingsarbetet som en kunskapsresurs.

Analys och slutsatser

Som nämnts ovan sjönk besökssiffrorna på de statliga museerna för 2007 jämfört med 2006. Minskningen kan härledas till att den tidigare anvisade fria entrén till dessa museers basutställningar togs bort fr.o.m. den 1 januari 2007. Det

är dock mer relevant att istället jämföra med 2004, dvs. året innan fri entré till basutställningar infördes. Då kan istället en ökning av de totala besökssiffrorna till dessa museer avläsas. Exempelvis kan nämnas att Nationalmuseum och Naturhistoriska riksmuseet enligt en sådan jämförelse ökat sina besökssiffror med 170 000 respektive 93 000 under 2007.

Besökssiffrorna för ett museum beror dock inte endast på entréavgiftens nivå, utan i första hand handlar det om kvaliteten på den verksamhet som bedrivs vid museet. Det faktum att de statliga museer som inte var inkluderade i den tidigare regeringens satsning på fri entré i flera fall har ökat sina besökssiffror är ett tecken på detta. Exempelvis genomförde Tekniska museet flera nya satsningar och ökade sina besökssiffror med 63 procent jämfört med 2006. Det bör i sammanhanget även noteras att museerna självkärligt själva bestämmer över entréavgifternas storlek. En viss ökad differentiering i entréavgifterna mellan de olika statliga museernas prisättning kan också spåras. Olika lösningar har förekommit, som exempelvis att endast ta en symbolisk summa i avgift under en viss period, eller att erbjuda en dag eller kväll i veckan med fri entré för alla.

Måluppfyllelsen inom verksamhetsområdet museer och utställningar för 2007 bedöms vara mycket god. Museerna har generellt lyckats anpassa sig efter de nya förutsättningar det har inneburet att erbjuda fri entré för barn och unga upp till 19 år. Man har arbetat med att förbättra formerna för besöksrapporteringen bl.a. i syfte att kunna redovisa denna åldersgrupp särskilt. Regeringen kommer med stort intresse att följa kommande års utveckling på detta område.

Tabell över redovisningen av besöksutvecklingen vid de centrala museerna 2005–2007**Tabell 11.2 Antal besökare vid de centrala museerna 2005–2007**

	2005			2006			2007		
	Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga
Statens historiska museer	153 000	166 000	319 000	158 000	176 000	334 000	85 000	83 000	168 000
Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde	372 000	237 000	609 000	365 000	243 000	608 000	450 000	186 000	636 000
Naturhistoriska riksmuseet (inkl. Cosmonova)	437 000	357 000	794 000	430 000	325 000	755 000	317 000	239 000	556 000
Statens museer för världskultur	450 000	300 000	750 000	492 000	328 000	820 000	389 000	222 000	611 000
Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet	223 000	142 000	365 000	382 000	245 000	627 000	142 000	87 000	229 000
Statens maritima museer	555 000	614 000	1 169 000	654 000	723 000	1 377 000	679 000	727 000	1 406 000
Arkitekturmuseet	161 000	167 000	328 000	204 000	188 000	392 000	41 000	39 000	80 000
Statens musiksamlingar (Musikmuseet)	43 000	48 000	91 000	66 000	46 000	112 000	49 000	36 000	85 000
Statens försvarshistoriska museer	40 000	117 000	157 000	58 000	107 000	165 000	80 000	40 000	120 000
Moderna museet	359 000	259 000	618 000	358 000	248 000	606 000	119 000	185 000	304 000
Stiftelsen Nordiska museet	287 000	96 000	383 000	224 000	150 000	374 000	181 000	85 000	266 000
Stiftelsen Skansen	857 000	548 000	1 405 000	831 000	532 000	1 363 000	815 000	566 000	1 381 000
Stiftelsen Tekniska museet	82 000	82 000	164 000	103 000	84 000	187 000	168 000	138 000	306 000
Stiftelsen Arbetets museum	101 000	82 000	183 000	110 000	67 000	177 000	133 000	92 000	225 000
Summa	4 065 000	3 219 000	7 284 000	4 435 000	3 462 000	7 897 000	3 648 000	2 725 000	6 373 000

11.5 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har lämnat en invändning för Naturhistoriska riksmuseet för verksamhetsåret 2007. Museet har inte följt föreskrifterna avseende redovisning av erhållna bidrag. Riksrevisionen rekommenderar i en revisionsrapport att Naturhistoriska riksmuseet under 2008 fullföljer planerna på att arbeta fram en ny modell för projektredovisning som tillgodoser de krav som

god redovisningssed ställer. Regeringen noterar att museet har vidtagit åtgärder för att ha en modell klar innan bokslutet för 2008.

11.6 Budgetförslag

11.6.1 8:1 Centrala museer: Myndigheter

Tabell 11.3 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2007	Utfall	843 917	Anslags- sparande	10 730
2008	Anslag	885 267 ¹	Utgifts- prognos	880 871
2009	Förslag	938 772		
2010	Beräknat	975 149 ²		
2011	Beräknat	996 378 ³		

¹ Inklusiv tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet.2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 944 584 tkr i 2009 års prisnivå.

³ Motsvarar 944 584 tkr i 2009 års prisnivå.

Anslaget används till förvaltningskostnader för de centrala museer som är myndigheter. Följande centrala museer är myndigheter: Statens historiska museer, Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde, Naturhistoriska riksmuseet, Statens museer för världskultur, Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet, Statens maritima museer, Arkitekturmuseet, Statens musiksamlingar, Statens försvarshistoriska museer samt Moderna museet. De specifika uppgifterna framgår av instruktionen för varje myndighet. Statens historiska museum, Nationalmuseum, Naturhistoriska riksmuseet, Statens museer för världskultur och Moderna museet har vart och ett inom sina verksamhetsområden uppgiften att vara ansvarsmuseum.

Tabell 11.4 Sammanställningen över medelsfördelningen till Centrala museer: Myndigheter

Tusental kronor

	2008	2009
Statens historiska museer	76 627	80 066
Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde	87 196	95 467
Naturhistoriska riksmuseet	145 555	151 176
Statens museer för världskultur	142 130	150 503
Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet	37 869	40 010
Statens maritima museer	107 600	112 280
Arkitekturmuseet	33 941	38 713
Statens musiksamlingar	47 128	49 132
Statens försvarshistoriska museer	96 269	101 349
Moderna museet	110 952	120 076
Summa	885 267	938 772

Utöver den avgiftsfinansierade verksamheten vid Vasamuseet och Cosmonova, som redovisas särskilt, uppgick de centrala museimyndigheternas avgiftsinkomster 2007 till ca 197 miljoner kronor.

Tabell 11.5 Sammanställning över avgiftsinkomsterna till Centrala museer: Myndigheter

Tusental kronor

	2006	2007
Statens historiska museer	6 529	9 647
Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde	55 489	56 547
Naturhistoriska riksmuseet ²	17 726	27 122
Statens museer för världskultur	13 368	16 812
Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet	7 815	12 583
Statens maritima museer ³	7 547	9 452
Arkitekturmuseet	6 423	6 436
Statens musiksamlingar	2 308	2 650
Statens försvarshistoriska museer	7 450	11 829
Moderna museet	28 702	44 232
Summa	153 357	197 310

¹ I myndigheternas avgiftsinkomster ingår bl.a. entré- och visningsinkomster samt inkomster av försäljning, ev. sponsring och lokaluthyrning m.m.

² Intäkterna för Cosmonovas verksamhet redovisas i tabell 11.6

³ Intäkterna för Vasamuseets verksamhet redovisas i tabell 11.7

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Cosmonova

Tabell 11.6 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2007	16 957	15 985	972
Prognos 2008	18 500	18 800	-300
Budget 2009	18 500	19 100	-600

Vasamuseet

Tabell 11.7 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2007	75 548	93 512	-17 964
Prognos 2008	88 557	88 557	0
Budget 2009	90 000	90 000	0

Regeringens överväganden

Tabell 11.8 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 8:1 Centrala museer: Myndigheter

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	885 267	885 267	885 267
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	22 505	51 879	72 281
Beslut	28 000	34 906	35 666
Överföring till/från andra anslag	3 000	3 097	3 164
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	938 772	975 149	996 378

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

För en satsning på fria museer som vårdar och visar kulturarvet beräknar regeringen tillföra totalt 40 miljoner kronor varav 28 miljoner kronor fördelas mellan de centrala museer som är myndigheter. Av tillskottet sker särskilda prioriteringar enligt följande:

För kostnader i samband med förberedelser inför ombyggnad och renovering av

Nationalmuseum beräknar regeringen att 3,5 miljoner kronor tillförs 2009. Fr.o.m. 2010 är beloppet 7 miljoner kronor.

Regeringen beräknar att Arkitekturmuseet fr.o.m. 2009 tillförs 3 miljoner kronor för det vidgade uppdraget som omfattar hela formområdet. Vidare beräknar regeringen tillföra ytterligare 6 miljoner kronor fr.o.m. 2010 då Arkitekturmuseet föreslås ta över uppdraget om en mötesplats för form och design från Föreningen Svensk Form.

För att finansiera utbyggnaden av Flygvapenmuseum där den nedskjutna och bärgade DC3:an ska kunna bevaras och visas för allmänheten beräknar regeringen tillföra anslaget till Statens försvarshistoriska museer en miljon kronor.

För en satsning på fler nu aktiva bildkonstnärer i utställningsverksamheten på Moderna museet beräknar regeringen att tillföra en miljon kronor fr.o.m. 2009.

Regeringen beräknar att Moderna museet för sin verksamhet i Malmö tillförs de 3 miljoner kronor som finns avsatta på anslaget 8:4 *Bidrag till vissa museer*. Dessutom beräknar regeringen att för denna verksamhet tillföra en miljon kronor fr.o.m. 2009 samt ytterligare en miljon kronor från och med 2010. Inom satsningen på fria museer beräknar regeringen därutöver att tillföra sammanlagt 18,5 miljoner kronor som fördelas till de centrala museerna.

Den totala medelsfördelningen till museerna framgår av tabell 11.4.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 938 772 000 kronor anvisas under anslaget 8:1 *Centrala museer: Myndigheter* för 2009. För 2010 och 2011 beräknas anslaget till 975 149 000 kronor respektive 996 378 000 kronor.

11.6.2 8:2 Centrala museer: Stiftelser

Tabell 11.9 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2007	Utfall	217 615	Anslags- sparande	0
2008	Anslag	219 928 ¹	Utgifts- prognos	215 659
2009	Förslag	233 937		
2010	Beräknat	237 920 ²		
2011	Beräknat	243 892 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet.2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 229 122 tkr i 2009 års prisnivå.

³ Motsvarar 229 122 tkr i 2009 års prisnivå.

Anslaget används för bidrag till centrala museer som är stiftelser. Följande centrala museer är stiftelser: Nordiska museet, Skansen, Tekniska museet och Arbetets museum. Nordiska museet har inom sitt verksamhetsområde uppgiften att vara ansvarsmuseum.

Tabell 11.10 Sammanställning över medelsfördelningen till Centrala museer: Stiftelser

Tusental kronor

	2008	2009
Nordiska museet	104 850	106 889
Skansen	58 425	69 352
Tekniska museet	43 072	43 877
Arbetets museum	13 581	13 819
Summa	219 928	233 937

Avgiftsinkomsterna för de centrala museerna (stiftelser) uppgick 2007 till ca 144 miljoner kronor.

Tabell 11.11 Sammanställning över avgiftsinkomsterna¹ till centrala museer: Stiftelser

Tusental kronor

	2006	2007
Nordiska museet	17 148	24 490
Skansen	85 307	92 590
Tekniska museet	16 131	20 992
Arbetets museum	5 363	5 819
Summa	123 949	143 891

¹ I stiftelsernas avgiftsinkomster ingår bl.a. entré- och visningsinkomster samt inkomster av försäljning, ev. sponsring och lokaluthyrning m.m.

Regeringens överväganden

Tabell 11.12 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 8:2 Centrala museer: Stiftelser

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	219 928	219 928	219 928
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	4 009	12 608	18 445
Beslut	10 000	5 384	5 519
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	233 937	237 920	243 892

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Regeringen beräknar att Skansen tillförs 10 miljoner kronor 2009 för renoveringar och upp- rustningar samt miljöarbete vilka ingår i regeringens satsning på fria museer. Fr.o.m. 2010 är beloppet 5 miljoner kronor.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 233 937 000 kronor anvisas under anslaget 8:2 *Centrala museer: Stiftelser* för 2009. För 2010 och 2011 beräknas anslaget till 237 920 000 kronor respektive 243 892 000 kronor.

11.6.3 8:3 Bidrag till regionala museer

Tabell 11.13 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2007	Utfall	154 267	Anslags- sparande	5
2008	Anslag	155 470 ¹	Utgifts- prognos	152 456
2009	Förslag	157 243		
2010	Beräknat	163 255 ²		
2011	Beräknat	168 200 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet.2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 157 243 tkr i 2009 års prisnivå.

³ Motsvarar 157 243 tkr i 2009 års prisnivå.

Anslaget används för bidrag till regionala museer. Bidraget syftar till att stödja museerna i deras uppgift att samla in, bearbeta och förmedla kunskaper om regionens kulturarv, dess konstutveckling samt om samhället och miljön i övrigt. Statsbidraget ska ge museerna möjlighet

att ta ansvar för sin del av det regionala kultur- miljöarbetet.

Enligt de riktlinjer för bidragen till regionala kulturinstitutioner som riksdagen har godkänt (bet. 1996/97:KrU1, rskr. 1996/97:129) ska en viss del av stödet avsättas till riktade tidsbegränsade bidrag.

Anslaget används även för kostnader för lönebidragsanställda vid de regionala museerna.

Regeringens överväganden

Tabell 11.14 Härlledning av anslagsnivån 2009–2011, för 8:3 Bidrag till regionala museer

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	155 470	155 470	155 470
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	1 773	7 785	12 730
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	157 243	163 255	168 200

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 157 243 000 kronor anvisas under anslaget 8:3 *Bidrag till regionala museer* för 2009. För 2010 och 2011 beräknas anslaget till 163 255 000 kronor respektive 168 200 000 kronor.

11.6.4 8:4 Bidrag till vissa museer

Tabell 11.15 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2007	Utfall	54 323		0
2008	Anslag	55 521 ¹		54 443
2009	Förslag	52 440		
2010	Beräknat	50 455 ²		
2011	Beräknat	51 733 ³		

¹ Inklusivt tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet.2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 48 588 tkr i 2009 års prisnivå.

³ Motsvarar 48 588 tkr i 2009 års prisnivå.

Anslaget används för bidrag till ett antal museer och andra institutioner, de flesta med viss formell anknytning till staten.

Regeringen har fastställt stadgar för stiftelserna Dansmuseifonden (Dansmuseet), Drottningholms teatermuseum, Carl och Olga Milles Lidingöhem (Millesgården), Thielska galleriet och Föremålsvård i Kiruna. Av de övriga står stiftelsen Strindbergsmuseet delvis under kommunalt huvudmannaskap, medan stiftelserna Judiska museet, Röhsska museet, Bildmuseet och Zornsamlingarna har bildats av organisationer och andra intressenter.

Tabell 11.16 Sammanställning över medelstillelningen

Tusental kronor

	2008	2009 ¹
Dansmuseet	10 019	10 240
Drottningholms teatermuseum	7 244	7 383
Millesgården	3 665	3 755
Thielska galleriet	2 716	2 793
Föremålsvård i Kiruna	12 468	12 677
Nobelmuseet	4 952	5 952
Svensk Form	8 325	6 508
Röhsska museet	1 002	1 002
Strindbergsmuseet	581	581
Judiska museet	602	602
Bildmuseet	743	743
Zornsamlingarna	204	204
Till regeringens disposition	3 000	–
Summa	52 521	52 440

¹ Medelstillelningen för 2009 är preliminär.

Regeringens överväganden

Tabell 11.17 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 8:4 Bidrag till vissa museer

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	55 521	55 521	55 521
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	919	3 087	4 572
Beslut	-1 000	-5 038	-5 166
Överföring till/från andra anslag	-3 000	-3 115	-3 194
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	52 440	50 455	51 733

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Regeringen beräknar att 2 miljoner kronor av bidraget till Föreningen Svensk form omprioriteras till Arkitekturmuseet fr.o.m. 2009. Vidare beräknar regeringen att bidraget till Svensk Form minskas med ytterligare 4 miljoner kronor 2010 då uppdraget om en mötesplats för form och design förs över till Arkitekturmuseet.

De 3 miljoner kronor under anslaget som för 2008 avsattes för fortsatt verksamhet i Rooseums lokaler omdisponeras till Moderna museet avseende verksamheten i Malmö.

För att finansiera en ombyggnad av lokalerna beräknar regeringen tillföra Nobelmuseet 1 miljon kronor fr.o.m. 2009 vilket ingår i regeringens satsning på fria museer.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 52 440 000 kronor anvisas under anslaget 8.4 *Bidrag till vissa museer* för 2009. För 2010 och 2011 beräknas anslaget till 50 455 000 kronor respektive 51 733 000 kronor.

11.6.5 8:5 Riksutställningar

Tabell 11.18 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2007	Utfall	52 239	Anslags-sparande	7 662
2008	Anslag	53 030 ¹	Utgifts-prognos	57 456
2009	Förslag	53 803		
2010	Beräknat	49 478 ²		
2011	Beräknat	50 517 ³		

¹ Inklusivt tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet.2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 47 984 tkr i 2009 års prisnivå.

³ Motsvarar 47 984 tkr i 2009 års prisnivå.

Anslaget används för Riksutställningars förvaltningskostnader. Riksutställningar har till uppgift att främja utställnings- och konstbildningsverksamheten genom att förmedla och anordna utställningar, biträda med rådgivning och annan service samt i övrigt utveckla och förnya utställningen som medium för kunskapsförmedling, debatt och upplevelse.

Regeringens överväganden

Tabell 11.19 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 8:5 Riksutställningar

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	53 030	53 030	53 030
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	891	2 570	3 737
Beslut	-118	-6 122	-6 250
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	53 803	49 478	50 517

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Regeringen beräknar att anslaget tillförs 1 miljon kronor för en satsning på fler nu aktiva bildkonstnärer i utställningsverksamheten. Detta ingår i regeringens satsning på fria museer.

För 2008 tillförde regeringen anslaget 7 miljoner kronor för att täcka vissa kostnader relaterade till omlokaliseringen. Regeringen beräknar att anslaget tillförs 6 miljoner kronor 2009 för motsvarande ändamål.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 53 803 000 kronor anvisas under anslaget 8:5 *Riksutställningar* för 2009. För 2010 och 2011 beräknas anslaget till 49 478 000 kronor respektive 50 517 000 kronor.

11.6.6 8:6 Forum för levande historia

Tabell 11.20 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2007	Utfall	42 302	Anslags-sparande	609
2008	Anslag	41 738 ¹	Utgifts-prognos	41 525
2009	Förslag	44 090		
2010	Beräknat	45 571 ²		
2011	Beräknat	46 601 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet.2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 44 090 tkr i 2009 års prisnivå.

³ Motsvarar 44 090 tkr i 2009 års prisnivå.

Anslaget används för förvaltningskostnader för Forum för levande historia. Forum för levande historia ska arbeta med frågor som rör demokrati, tolerans och mänskliga rättigheter med utgångspunkt i Förintelsen. Verksamheten ska syfta till att stärka människors vilja att aktivt verka för alla människors lika värde. Genom förmedling och kunskapsuppbyggnad ska verksamheten med stöd i forskning bedrivas i form av kulturverksamhet, seminarier, föreläsningar och debatt m.m. Regeringen gav i december 2006 i uppdrag till Forum för levande historia att belysa och informera om kommunismens brott mot mänskligheten. Uppdraget slutredovisades den 30 juni 2008.

Regeringens överväganden

Tabell 11.21 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 8:6 Forum för levande historia

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008 ¹	43 238	43 238	43 238
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	852	2 333	3 363
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	44 090	45 571	46 601

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 44 090 000 kronor anvisas under anslaget 8:6 *Forum för levande historia* för 2009. För 2010 och 2011 beräknas anslaget till 45 571 000 kronor respektive 46 601 000 kronor.

11.6.7 8:7 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål

Tabell 11.22 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2007	Utfall	Anslags-sparande	82	
2008	Anslag	80 ¹	Utgifts-prognos	78
2009	Förslag	80		
2010	Beräknat	80		
2011	Beräknat	80		

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet.2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används till inköp av kulturföremål som har sådant konstnärligt, historiskt eller vetenskapligt värde att det är av synnerlig vikt att de införlivas med offentliga samlingar.

Den som anordnar en tillfällig utställning som ska visas i Sverige kan under vissa förutsättningar få en statlig utställningsgaranti. Utställningsgaranti får också lämnas för svenska kulturmanifestationer utomlands. Statens kulturråd prövar ansökningarna om utställningsgarantier.

Regeringens överväganden

Tabell 11.23 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 8:7 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	80	80	80
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	80	80	80

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 80 000 kronor anvisas under anslaget 8:7 *Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål* för 2009. För 2010 och 2011 beräknas anslaget till 80 000 kronor respektive 80 000 kronor.

12 Trossamfund

12.1 Omfattning

Kapitlet omfattar myndigheten Nämnden för statligt stöd till trossamfunds verksamhet och stödet till trossamfunden.

12.2 Utgiftsutveckling

Tabell 12.1 Utgiftsutveckling inom Trossamfund, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2007	Budget 2008 ¹	Prognos 2008	Förslag 2009	Beräknat 2010	Beräknat 2011
<i>Trossamfund</i>						
9:1 Nämnden för statligt stöd till trossamfund	5	5	4	5	5	5
9:2 Stöd till trossamfund	48	50	51	50	50	50
Summa Trossamfund	53	55	55	55	55	55

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

12.3 Mål

Riksdagen har beslutat om målen för en nationell kulturpolitik (prop. 1996/97:3, bet. 1996/97:KrU1, rskr. 1996/97:129). Målen framgår av avsnitt 4.3.

Dessutom har riksdagen antagit mål för statens bidrag till trossamfund, som har införts i 2 § lagen (1999:932) om stöd till trossamfund (prop. 1998/99:124, bet. 1999/2000:KU5, rskr. 1999/2000:45):

Stödet ska bidra till att skapa förutsättningar för trossamfunden att bedriva en aktiv och långsiktigt inriktad religiös verksamhet i form av gudstjänst, själavård, undervisning och omsorg.

12.4 Resultatrevisning

Resultat

Statligt stöd till andra trossamfund än Svenska kyrkan lämnas i form av statsbidrag och avgiftshjälp. Nämnden för statligt stöd till trossamfund (SST) fördelade under året 50 miljoner kronor som stöd till 22 trossamfund och samverkansorgan.

Antalet personer som betjänas av de statsbidragsberättigade samfunden uppgick den 31 december 2006 till ca 754 200 personer.

SST är en av de myndigheter som får projektmedel av regeringen för att motverka hedersrelaterat våld och hot om våld. SST för, av trossamfunden uppskattade, dialoger kring samhällets grundläggande värderingar med de i myndigheten representerade trossamfunden.

Trossamfundens betydelse i krisberedskapen har under senare år framhållits i flera sammanhang. Den tjänst som konsulent för lokal krisberedskap som har inrättats vid myndigheten fyller en viktig samordnande funktion.

År 2000 inrättades ett särskilt råd, Regeringens råd för kontakt med trossamfunden. Ordförande är det statsråd inom regeringen som svarar för frågor om trossamfund. Rådet består av representanter för staten och trossamfunden. Syftet är att rådet ska vara ett forum för fortlöpande kontakter och utbyte av kunskap och erfarenheter. Rådet har vid sina sammanträden under året tagit upp frågor bl.a. om den religiösa

aspekten av interkulturell dialog och trossamfundens roll i lokal krisberedskap.

Analys och slutsatser

I SST förs samtal bl.a. om trossamfundens ansvar i det svenska samhället. Samverkan i SST mellan olika trossamfund är unikt.

Trossamfundens roll i krisberedskapen har genom SST:s samordningsfunktion kunnat utnyttjas bättre än tidigare vid krissituationer i lokalsamhället.

Den ökade efterfrågan på kunskap om trossamfunden och deras verksamhet och villkor i olika sammanhang har inneburit att SST är remissinstans när det gäller bl.a. utredningsförslag och i ökad omfattning även medverkar och har kontakter med andra myndigheter och olika organisationer i frågor som rör trossamfund. Nämndens fortlöpande kontakt och dialog med olika trossamfund och samarbetsorgan, bl.a. för att bistå dem i deras arbete med att öka medvetenheten om och sprida kunskap om det svenska samhället och de grundläggande värderingar som samhället vilar på, är värdefull.

Statens stöd till trossamfund bidrar till att främja den religiösa mångfalden i landet. Stödet används i enlighet med målen.

12.5 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har inte haft några invändningar i revisionsberättelsen avseende myndigheten inom verksamhetsområdet.

12.6 Budgetförslag

12.6.1 9:1 Nämnden för statligt stöd till trossamfund²

Tabell 12.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2007	Utfall	4 774	Anslags-sparande	-318
2008	Anslag	4 717 ¹	Utgifts-prognos	4 314
2009	Förslag	4 788		
2010	Beräknat	4 905 ²		
2011	Beräknat	5 009 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet.2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 4 788 tkr i 2009 års prisnivå.

³ Motsvarar 4 788 tkr i 2009 års prisnivå.

Anslaget används för förvaltningskostnader för Nämnden för statligt stöd till trossamfund. Nämnden har till uppgift att pröva frågor om statsbidrag till trossamfund samt ska handlägga frågor om trossamfundens roll i krisberedskaps-samordning och ha kontakt med och samverka med andra myndigheter och organisationer i frågor som rör trossamfund..

Regeringens överväganden

Tabell 12.3 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 9:1 Nämnden för statligt stöd till trossamfund

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	4 717	4 717	4 717
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	71	188	292
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	4 788	4 905	5 009

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 4 788 000 kronor anvisas under anslaget 9:1 *Nämnden för statligt stöd till trossamfund* för 2009. För 2010 och 2011 beräknas anslaget till 4 905 000 kronor respektive 5 009 000 kronor.

12.6.2 9:2 Stöd till trossamfund

Tabell 12.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2007	Utfall	48 397	Anslags-sparande	1 301
2008	Anslag	50 232 ¹	Utgifts-prognos	50 533
2009	Förslag	50 232		
2010	Beräknat	50 232		
2011	Beräknat	50 232		

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet.2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för stöd till trossamfund. Målet för det statliga stödet till trossamfund är att bidra till att skapa förutsättningar för trossamfundens att bedriva en aktiv och långsiktigt inriktad religiös verksamhet i form av gudstjänst, själavård, undervisning och omsorg. Förutsättningarna för att ett trossamfund ska få statligt stöd är att det bidrar till att upprätthålla och stärka de grundläggande värderingar som samhället vilar på och att samfundet är stabilt och har egen livskraft. Statligt stöd till trossamfund kan lämnas i form av statsbidrag och avgiftshjälp till registrerade trossamfund.

Under anslaget beräknas även medel till Skatteverket för kostnader för avgiftshjälp (se prop. 1998/99:124 s. 69 f.).

² Nytt anslagsnamn efter namnändring av nämnden. Tidigare *Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund*

Regeringens överväganden

Tabell 12.5 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 9:2 Stöd till trossamfund

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	50 232	50 232	50 232
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning	0	0	0
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	50 232	50 232	50 232

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 50 232 000 kronor anvisas under anslaget 9:2 *Stöd till trossamfund* för 2009. För 2010 och 2011 beräknas anslaget till 50 232 000 kronor respektive 50 232 000 kronor.

13 Film

13.1 Omfattning

Kapitlet omfattar statens stöd på filmområdet: stöd till filmproduktion och filmkulturella åtgärder samt Konstnärsnämndens filmstöd.

13.2 Utgiftsutveckling

Tabell 13.1 Utgiftsutveckling inom Film, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

Film	Utfall 2007	Budget 2008 ¹	Prognos 2008	Förslag 2009	Beräknat 2010	Beräknat 2011
10:1 Filmstöd	299	309	303	309	309	309
Summa Film	299	309	303	309	309	309

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

13.3 Mål

Riksdagen har beslutat om målen för en nationell kulturpolitik (prop. 1996/97:3, bet. 1996/97:KrU1, rskr. 1996/97:129). Målen som omfattar filmområdet framgår av avsnitt 4.3.

13.4 Resultatredovisning

Film

Statens insatser på filmområdet syftar till att främja produktion, distribution och visning av värdefull film, att bevara och tillgängliggöra filmarvet, liksom att verka för internationellt samarbete i dessa avseenden. Insatser som främjar ett brett utbud av film i hela landet samt insatser riktade till barn och ungdomar är särskilt prioriterade. Insatserna sker främst genom Stiftelsen Svenska Filminstitutet. Visst stöd fördelas även genom Konstnärsnämnden.

Resultat

Stöd till värdefull svensk produktion och vissa stöd till distribution och visning av film i hela landet finansieras och regleras i 2006 års filmavtal mellan staten, filmbranschen och flera TV-företag. Vid sidan av avtalet ges även statligt stöd till olika filmkulturella insatser.

Under 2007 skedde en viss minskning av antalet biobesök, från ca 15,3 miljoner 2006 till ca 14,9 miljoner. Besöken till svensk film ökade dock något, från ca 2,9 miljoner 2006 till ca 3,2 miljoner. Svensk films procentuella andel av det totala antalet biobesök ökade därmed från ca 18,8 till ca 21,6 procent.

Utöver medel till fyra regionala produktionscentrum inom ramen för filmavtalet fördelade Filminstitutet under 2007 sammanlagt ca 15,9 miljoner kronor till 19 regionala resurscentrum för film och video.

Under läsåret 2006/2007 bedrevs skolbio i 176 av landets 290 kommuner, jämfört med 169 kommuner 2005/2006. Visningarna fick sammanlagt drygt en halv miljon besök.

För att tillgängliggöra svensk film för syn- och hörselskadade fördelar Filminstitutet medel till syntolkning och textning av biofilm och

videofilm. Under 2007 gavs stöd till textning på svenska till 14 biofilmer och 50 DVD-filmer. I dag svensktextas de allra flesta svenska filmer på DVD. 110 bioföreställningar syntolkades. Även sex nya DVD-titlar gavs ut med syntolkning.

Som ett led i uppdraget att främja distribution och visning av värdefull film fördelade Filminstitutet under 2007 stöd till import och lansering av 31 utländska kvalitetsfilmer samt stödde 67 projekt för spridning av kort- och dokumentärfilm. Stöd fördelades även till åtta visningsorganisationer och sju filmfestivaler.

Filminstitutets filmarkiv har det nationella ansvaret att bevara film på filmbas, i huvudsak professionell spelfilm och dokumentärfilm avsedd för offentlig visning. Såväl antalet restaurerade färgfilmer som mängden kortfilm som omkopierats från nitratbas har under 2007 minskat, huvudsakligen på grund av tillfälliga besparingar.

Cinemateket, en verksamhet inom Filminstitutet, har till uppgift att tillgängliggöra filmarvet. Den senaste tidens negativa besöksutveckling på Cinemateket har fortsatt under 2007.

Filminstitutet är även huvudman för filmarkivet i Grängesberg, som har till uppgift att bevara icke-fiktiv film som upptagits på filmbas men som inte är avsedd för biografvisning. Under 2007 inkom totalt 193 samlingar till filmarkivet.

Filminstitutet medverkar till att svensk film kan visas på internationella festivaler utomlands. År 2007 visades svensk långfilm på ca 230 filmfestivaler, dokumentärfilm på ca 130 respektive kortfilm på ca 250 festivaler världen runt. Svenska långfilmer visades vid de stora filmfestivalerna i Cannes, Berlin och Toronto.

Svensk kort- och dokumentärfilm behöll under 2007 sin starka internationella position. Vid filmfestivalen i Clermont-Ferrand vanns huvudpriset av Jens Assurs *Den sista hunden i Rwanda*.

Analys och slutsatser

De statliga insatserna på området bidrar till att öka bredden och mångfalden i filmutbudet och att stimulera filmkulturen i landet.

I syfte att effektivisera sin verksamhet har Filminstitutet under 2007 fortsatt den omfattande omstrukturering av organisationen och förnyelse av tekniska system m.m. som påbörjades 2006. Detta har medfört tillfälliga kostnader

som påverkat delar av Filminstitutets verksamhet, bl.a. restaureringen av film. Från och med 2008, när omstrukturering och andra åtgärder har genomförts, bör situationen ha förbättrats.

Cinematekets negativa besöksutveckling tros till en del bero på ökad konkurrens från utbudet av äldre film på DVD. Filminstitutet har inlett en översyn av Cinematekets verksamhet.

Filminstitutets förändringsarbete kommer att fortsätta inom delar av stödgivningen och den utåtriktade verksamheten.

Europeiska unionen

Resultat

Det nya MEDIA 2007-programmet ger stöd till den europeiska audiovisuella industrin i syfte att stärka dess konkurrenskraft och öka spridningen av europeiska verk. Det omfattar stöd till utveckling, distribution och marknadsföring av europeisk film. Den totala budgeten för perioden 2007–2013 är 755 miljoner euro, varav 680 miljoner euro utgör stöd. Under 2007 fördelades ca 78,4 miljoner euro i stöd från programmet, varav svenska projekt erhöll ca 3,2 miljoner euro.

Analys och slutsatser

När det gäller resultaten i MEDIA-programmet fortsätter Sverige att hävda sig förhållandevis väl.

13.5 Budgetförslag

13.5.1 10:1 Filmstöd

Tabell 13.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2007	Utfall	299 223	Anslags-sparande	127
2008	Anslag	309 324 ¹	Utgifts-prognos	303 444
2009	Förslag	309 324		
2010	Beräknat	309 324		
2011	Beräknat	309 324		

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för stöd till svensk filmproduktion m.m. enligt 2006 års filmavtal samt stöd till filmkulturella åtgärder utanför avtalets ram. Syftet med filmstödet är att främja värdefull svensk filmproduktion, spridning och visning av värdefull film, samt bevarandet och tillgängliggörandet av filmer och material av kulturhistoriskt intresse liksom att verka för internationellt samarbete i dessa avseenden samt att förbättra kvinnliga filmskapares villkor. Under anslaget beräknas även medel för Konstnärsnämndens filmstöd.

Regeringens överväganden

Tabell 13.3 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 10:1 Filmstöd

Tusental kronor			
	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	309 324	309 324	309 324
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	309 324	309 324	309 324

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 309 324 000 kronor anvisas under anslaget 10:1 *Filmstöd* för 2009. För 2010 och 2011 beräknas anslaget till 309 324 000 kronor respektive 309 324 000 kronor.

14 Medier

14.1 Omfattning

Kapitlet omfattar dagspress, radio och television samt skydd av barn och unga mot skadligt innehåll i massmedierna. Till området hör Presstödsnämnden, Taltidningsnämnden, Radio- och TV-verket, Granskningsnämnden för radio

och TV (budgetförslagen avseende dessa myndigheter redovisas under utgiftsområde 1), Statens biografbyrå samt Sveriges Television AB, Sveriges Radio AB och Sveriges Utbildningsradio AB.

14.2 Utgiftsutveckling

Tabell 14.1 Utgiftsutveckling inom Medier, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2007	Budget 2008 ¹	Prognos 2008	Förslag 2009	Beräknat 2010	Beräknat 2011
<i>Medier</i>						
11:1 Statens biografbyrå	10	9	9	10	10	11
11:2 Utbyte av TV-sändningar mellan Sverige och Finland	21	21	21	22	22	23
11:3 Bidrag till dokumentation om den mediepolitiska utvecklingen och till europeiskt mediesamarbete	0	0	0	0	0	0
11:4 Forskning och dokumentation om medieutvecklingen	2	2	2	2	2	2
Summa Medier	33	33	32	34	35	36

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

14.3 Mål

Regeringens förslag: Målet för politikområdet Mediepolitik upphör att gälla. Målet för området Medier är att stödja yttrandefrihet, mångfald, massmediernas oberoende och tillgänglighet samt att motverka skadliga inslag i massmedierna.

Skälen för regeringens förslag: Som regeringen aviserade i 2008 års ekonomiska vårproposition (prop. 2007/08:100, avsnitt 4.4.4) och som närmare utvecklas i denna proposition (avsnitt 10.4.1, volym 1) utgår den enhetliga verksamhetsstrukturen. Det innebär att utgiftsområden inte kommer att indelas i politikområden och i förekommande fall inte heller i verksamhetsområden. Mot denna bakgrund bör målet för politikområdet Mediepolitik upphävas. Regeringen föreslår att det nuvarande målet för politikområdet Mediepolitik fortsatt ska gälla för området Medier.

14.4 Resultatredovisning

14.4.1 Radio och TV i allmänhetens tjänst

Verksamheten i programföretagen Sveriges Radio AB (SR), Sveriges Television AB (SVT) och Sveriges Utbildningsradio AB (UR) ska präglas av oberoende och stark integritet och bedrivs självständigt i förhållande till såväl staten som olika ekonomiska, politiska och andra intressen och maktsfärer i samhället. Sändningarna ska vara tillgängliga i hela landet och programmen ska utformas så att de genom tillgänglighet och mångsidighet tillgodoser skiftande förutsättningar och intressen hos befolkningen i hela landet. Programföretagen ska beakta programverksamhetens betydelse för den fria åsiktsbildningen och ge utrymme åt en mångfald av åsikter och meningsyttringar. Hänsyn ska tas till mediets särskilda genomslagskraft när det gäller programmens ämnen och utformning samt tiden för sändning av programmen.

Resultat

Programföretagen följer varje år upp hur uppdraget genomförts i de s.k. public service-redovisningarna.

Den nuvarande tillståndsperioden gäller fr.o.m. 2007 t.o.m. 2009. I inledningen av tillståndsperioden har programföretagen redovisat hur man avser att bedriva verksamheten samt formulerat mål för perioden. Företagen har också redovisat en överenskommelse om förbättrade möjligheter att jämföra information i public service-redovisningarna. De tre programföretagen har bl.a. som en följd av dessa dokument förändrat strukturen i sina public service-redovisningar.

Sveriges Television AB

SVT:s kärnverksamhet består av utsändning av program i SVT 1 och SVT 2, som benämns fullservicekanaler, de två temakanalerna Barnkanalen och Kunskapskanalen samt SVT 24 som bl.a. innehåller repriserna från SVT1 och SVT2, nyheter och sport. Dessa kanaler sänds okrypterade i det digitala marknätet. Kärnverksamheten kompletteras av tilläggsutbud på text-TV, Internet och i mobilnät. Utlandskanalen SVT Europa sänds krypterat över satellit för mottagning utanför Sverige och ingår i SVT:s sidoverksamhet. Under 2007 sände de fem programkanalerna i det rikstäckande utbudet 20 267 timmar program, varav 8 342 timmar var förstasändningar.

Av det totala antalet timmar utgjordes 57 procent av egenproduktion, 34 procent var utländska inköp, och resterande andel utgjordes av svenska inköp, produktionsutläggningar och samproduktion. Av det totalt sända utbudet var 64 procent av svenskt ursprung.

SVT producerade under 2007 regionala nyhetsprogram på 11 regionalredaktioner och 19 lokalredaktioner. Sammanlagt sändes 2 029 timmar regionala program vilket i varje region innebär ett utbud på drygt 184 timmar nyheter och samhällsprogram med lokal anknytning. I tre av de 11 områdena inleddes under 2007 försök med lokala editioner av vissa nyhetssändningar, vilket under 2008 permanentats och byggts ut ytterligare.

SVT redovisar sitt utbud i utbudskategorier. Inom kategorin Fiktion sände SVT bl.a. drama och film. Totalt visade SVT 579 timmar drama och 33 timmar dramadokumentär under 2007. SVT bidrar till utvecklingen av svensk filmpro-

duktion bl.a. genom sitt engagemang i 2006 års filmavtal och genom att vara samproducent för svenska filmer.

Under 2007 sände SVT totalt 3 160 timmar underhållningsprogram, varav en betydande del var riktade till barn och unga. Inom kategorin Sport sändes 1 166 timmar tävlingar och 502 timmar sportfakta.

I kategorin Kultur och Musik, där också Gudstjänst ingår, sändes sammanlagt 1 372 timmar. Kulturprogrammen bestod av såväl egenproducerade magasin och kulturdokumentärer som ramade inköpta program. SVT deltog under året i 46 samarbeten med kulturinstitutioner och fria kulturproducenter, vilket resulterade i 226 sändningstillfällen med en sändningstid på totalt 175 timmar.

Faktautbudet delas upp i Fritidsfakta, Vetenskapsfakta och Samhällsfakta, där den totala sändningstiden var 4 737 timmar.

SVT gjorde i november 2007 stora förändringar i den rikssända nyhetsverksamheten. Aktuellt 21 gavs ett tydligare uppdrag att vara ett fördjupande nyhetsprogram och i samband med detta introducerades Öppen redaktion på webbplatsen på Internet. Rapport 19.30 behöll under 2007 sin position som det största nyhetsprogrammet i landet. Det totala utbudet av riksnyheter i SVT var under året 2 346 timmar.

SVT producerar och köper in program för barn inom alla genrer. Program för barn sänds på svenska, finska, samiska, meänkieli och teckenspråk. Under 2007 sändes totalt 4 776 timmar program för barn och unga.

Utbudet av program för språkliga och etniska minoriteter uppgick till totalt 220 timmar under 2007.

När det gäller behoven för personer med funktionsnedsättning arbetar SVT generellt för att göra utbudet tillgängligt för så många som möjligt. Exempelvis textades 68 procent av förstasändningarna med svenskt ursprung i SVT 1 och SVT 2 under året. Dessutom sänds program på teckenspråk med i första hand döva som målgrupp.

Sveriges Radio AB

SR sänder FM-radio i fyra rikstäckande kanaler och i 28 lokala kanaler. Till utlandet finns sändningar på kortvåg, mellanvåg och via satellit. SR har också ett omfattande kompletterande utbud som sänds digitalt och över Internet. SR sände

2007 totalt 271 537 timmar varav 118 398 timmar FM-radio.

SR har redaktioner på ett 50-tal orter i Sverige. Av allmänproduktionen producerades 56 procent utanför Stockholm 2007.

SR redovisar sitt programutbud i åtta programområden: Nyheter, Samhälle, Livsstil, Kultur, Sport, Underhållning/förströelse, Musik och Service. Musik är den största kategorin och utgjorde ca 60 procent av det totala utbudet på samtliga plattformar 2007.

Inom ramen för SR:s nyhetsverksamhet sänds bl.a. nyheter på olika språk, nyheter för unga lyssnare och nyheter på lätt svenska. Viktiga delar i verksamheten är utrikeskorrespondenterna och de 25 lokala nyhetsredaktionerna. Totalt sändes 20 550 timmar nyheter 2007. Samhälls- och aktualitetsprogrammen uppgick till 29 405 timmar.

Inom ramen för SR:s kulturutbud sändes sammanlagt 23 990 timmar. Samarbeten med kulturinstitutioner och fria kulturproducenter resulterade i 2 550 sända timmar vid 3 151 tillfällen.

SR använde 354,3 miljoner kronor till inköp av rättigheter och utomståendes medverkan 2007. Antalet arvoderade medverkande var 3 323 och antalet anlitade bolag var 1 995.

SR sände totalt 32 380 timmar program för barn och ungdomar 2007. Barnradion har med hjälp av webben fått ett större genomslag. Under året har en tydligare uppdelning mellan större och mindre barn påbörjats. SR sänder också barnprogram på minoritetsspråk.

SR sänder program på de fyra minoritetsspråken finska, meänkieli, samiska och romani chib. Under 2007 har bemanningen och sändningstiden för de romska programmen ökat. SR producerade också program på åtta invandrarspråk under året.

När det gäller tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning har alla SR:s redaktioner under 2007 arbetat med konkreta mål. Målen rör bl.a. utökad publicering av text, ljud och bilder på webben, internutbildning om hörbarhet, talträning och uppbyggnad av kontaktnät med handikapporganisationerna.

Sveriges Utbildningsradio AB

UR producerar utbildningsprogram och folkbildningsprogram. Utbildningsprogrammets andel av den totala sändningsvolymen var 72 procent 2007. Programverksamheten omfattar

utbildningsområdena förskola, ungdomsskola, vuxenutbildning och högskola inklusive lärarfortbildning.

UR sänder TV och radio på sändningstider som fastställs i överenskommelser med SVT och SR. UR:s webbplats fungerar som en distributionsplattform, informationskanal och som pedagogiskt verktyg i lärandet, med syfte att öka tillgängligheten till UR:s tjänster och produkter.

UR sände 2007 totalt 1 776 timmar TV i SVT 1, SVT 2, Kunskapskanalen, Barnkanalen och SVT 24. Det innebär en viss ökning jämfört med 2006. I radio sändes totalt 456 timmar. Det är en minskning jämfört med 2006 vilket har att göra med att UR inför den nuvarande tillståndsperioden beslutade att minska radioproduktionen till förmån för annan produktion. UR:s program finns till utlåning på mediecentraler samt via streaming i slutna nätverk.

UR ger vartannat år Statistiska centralbyrån i uppdrag att genomföra undersökningar rörande användningen av UR:s material i såväl grundskolan som gymnasieskolan. Enligt den senaste undersökningen, som avsåg läsåret 2005/2006, nådde UR 74 procent av alla lärare i grundskolan och 46 procent av alla lärare i gymnasieskolan med något material. Utlåningsstatistiken från mediecentralerna för 2007 visar att en kontinuerlig ökning beträffande video/DVD har fortsatt under året medan utlåningen av ljudband/CD minskat. År 2007 var utlånen ca 1 miljon. Användningen av UR:s webbplats ökar kontinuerligt bland lärarna.

UR:s sändningar av program för språkliga och etniska minoriteter har ökat i TV och minskat i radio 2007. Inom de nationella minoritetsspråken har UR under 2007 prioriterat finska och samiska.

UR:s sändningar av program i radio och TV för och om personer med funktionsnedsättning har ökat kraftigt under 2007. Andelen svensktextade program var 81 procent av det totala utbudet 2007. UR arbetar också med anpassning av webbplatsen för att underlätta främst för användare med läs- och skrivsvårigheter eller synnedsättning.

Granskningsnämndens bedömningar

Granskningsnämnden för radio och TV har under 2008 för första gången haft i uppdrag att granska programföretagens public service-redovisningar för att göra en bedömning av hur företagen uppfyllt sina uppdrag. Tidigare år har

Granskningsnämndens uppdrag gällt att granska om företagets redovisningar ger tillräcklig information för en bedömning av hur företagets uppdrag fullgjorts.

Granskningsnämnden anser vid en helhetsbedömning att SVT, SR och UR huvudsakligen har uppfyllt sina public service-uppdrag under 2007. Nämnden efterlyser klargöranden när det gäller vissa delar av uppdraget och pekar på områden som bör förtydligas eller följas upp i nästa års redovisning. För alla tre företagen gäller detta områdena utomståendes medverkan samt genmäle och beriktigande. För SVT och SR nämns också bl.a. områdena allmänproduktion, spegling av hela landet och processer som säkerställer att all verksamhet uppfyller kraven. För UR nämns bl.a. tillgänglighet för personer med funktionshinder samt programverksamhet för barn och unga liksom för språkliga och etniska minoriteter.

Analys och slutsatser

Radio och TV i allmänhetens tjänst är en central del av mediepolitiken. Granskningsnämndens rapport visar att SVT, SR och UR i huvudsak uppfyllt sina public service-uppdrag under 2007, som är det första året i den nuvarande tillståndsperioden.

Public service-utredningen lämnade den 30 juni 2008 betänkandet Kontinuitet och förändring (SOU 2008:64) som innehåller förslag inför nästa tillståndsperiod vilken inleds den 1 januari 2010. Betänkandet remissbehandlas för närvarande.

14.4.2 Kommersiell radio

Kommersiell radio bidrar till mångfald och konkurrens inom hela radioområdet.

Resultat

Regeringen beslutade den 14 juni 2007 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att föreslå vilka villkor som bör gälla för den kommersiella radion (dir. 2007:77). I december 2007 lämnade utredningen delbetänkandet Tillfälliga regler om tillstånd att sända kommersiell radio (SOU 2007:110). I propositionen Tillfälliga bestäm-

melser om tillstånd att sända lokalradio (prop. 2007/08:106) som beslutades den 13 mars 2008 föreslog regeringen att de befintliga tillstånden att sända lokalradio skulle förlängas i avvaktan på att ett nytt regelverk träder i kraft, vilket enligt kommittédirektiven bör ske den 1 januari 2010. Riksdagen beslutade i maj 2008 att godta förslagen i propositionen (prop. 2007/08:106, bet. 2007/08:KU22, rskr. 2007/08:185).

Utredningen har också i uppdrag att behandla frågan om tillstånd för nationell kommersiell radio. Med anledning av detta gav regeringen Post- och telestyrelsen (PTS) i uppdrag att analysera frågor om bland annat frekvensplanering och sändningseffekter på FM-bandet (Ku2007/2232/ME). PTS uppdrag redovisades den 22 februari 2008 och utgör underlag för utredningens fortsatta arbete med dessa frågor.

Analys och slutsatser

En utgångspunkt för utredningens arbete är att en livskraftig kommersiell radio är viktig för mångfalden och konkurrensen på hela radioområdet. För att uppnå detta behöver den kommersiella radion förutsättningar som kan bidra till att branschen kan utvecklas av egen kraft och vara ett attraktivt publik- och annonsmedium. Målsättningen är att skapa ett regelverk som gäller för alla som har tillstånd att sända kommersiell lokalradio och som främjar mångfald inom radion. Utredningen ska redovisa sitt slutbetänkande senast den 13 november 2008.

14.4.3 Lokal icke-kommersiell radio och TV

Lokal icke-kommersiell radio och TV bidrar till yttrandefrihet och mångfald inom medieområdet genom att möjliggöra för olika intressen och åsikter att göra sig hörda i samhällsdebatten.

Resultat

Närradion är de lokala ideella föreningarnas radio och i dag finns det ca 1 000 föreningar som har sändningstillstånd. Dessa fördelas på 158 sändningsorter som i de flesta fall omfattar en kommun. På TV-området finns det 27 förordnade lokala kabelsändarföretag i Sverige.

I regleringsbrevet för 2007 fick Radio- och TV-verket i uppdrag att kartlägga och dokumentera dagens situation för icke-kommersiell radio och TV. Verket skulle också analysera framtidsförutsättningarna för dessa medier samt lämna förslag till eventuella förändringar.

I november 2007 lämnade Radio- och TV-verket rapporten Närradio och När-TV i fokus till Kulturdepartementet. Förslagen i rapporten som behandlar radioområdet har remissbehandlats under våren 2008.

Analys och slutsatser

De senaste årens teknikutveckling innebär att de lokala icke-kommersiella mediernas verklighet förändrats. Radio- och TV-verkets rapport utgör ett viktigt underlag inför den fortsatta processen när det gäller de frågor som rör dessa mediers framtidsförutsättningar.

14.4.4 Digital TV

Resultat

Digital-TV-övergången

Den 15 oktober 2007 genomfördes den sista etappen av digital-TV-övergången. Därmed var övergången från analog till digital sändningsteknik för marksänd TV helt genomförd i enlighet med riksdagens beslut från 2003 (prop. 2003/04:118, bet. 2003/04:KU24, rskr. 2003/04:231).

Digital-tv-kommissionens arbete avslutades genom att en slutrapport överlämnades till Kulturdepartementet i april 2008. Digital-tv-kommissionen konstaterar i rapporten att övergången har skett helt enligt plan och utan några allvarliga störningar. Samstämmiga undersökningar visar att de berörda hushållen har varit väl informerade under hela övergången. Endast ett litet antal hushåll har upplevt allvarliga störningar. Rapporten, som innehåller en utförlig beskrivning av hela övergången, har översatts till engelska med anledning av det stora internationella intresset för den lyckade svenska övergången.

Ändringar i radio- och TV-lagen

Riksdagen beslutade i november 2007 om ändringar i radio- och TV-lagen avseende tillstånds-

givning för digital marksänd TV (prop. 2007/08:8, bet. 2007/08:KU4, rskr. 2007/08:40). De nya reglerna trädde i kraft den 1 februari 2008.

Ändringarna innebär att regeringen beslutar om vilka områden och vilket sändningsutrymme som ska upplåtas till programföretagen för digitala TV-sändningar. Radio- och TV-verket meddelar alla sändningstillstånd för TV utom tillstånd för programbolag med uppdrag i allmänhetens tjänst, vilka som tidigare ska meddelas av regeringen. De sändningstillstånd som Radio- och TV-verket meddelar ska gälla i sex år. Tillståndsgivningen ska ske med beaktande av att olika programtjänster ska tilltala olika intressen och smakriktningar och att såväl nationella som regionala och lokala programtjänster ges utrymme. Vidare ska det finnas programtjänster från flera av varandra oberoende programföretag.

Inget operatörsbolag ges rätt att förfoga över hela eller delar av sändningsutrymmet. Samordningen av de gemensamma funktionerna bör istället lösas genom överenskommelser mellan programföretagen i marknätet och genom tillståndsvillkor. Syftet med tillståndsvillkor om att sända med särskild teknik och samverka med andra ska vara att främja tillgänglighet och konkurrens.

I samband med att regeringen beslutade om propositionen beslutades också om en ändring av samtliga då gällande sändningstillstånd för digitala TV-sändningar. Det tidigare kravet att anlita Boxer TV Access AB för åtkomstkontroll togs bort.

Regeringsbeslut om sändningsutrymme

När övergången till digitala sändningar var helt genomförd och riksdagen beslutat om nya regler för tillståndsgivning för marksänd digital TV fattade regeringen i december 2007 beslut om vilket sändningsutrymme som Radio- och TV-verket ska disponera för tillståndsgivning. Regeringens beslut innebär att det, under förutsättning av en omplanering av sändningsnäten ges möjlighet för minst sex sändarnät för digital TV i UHF-bandet och ett sändarnät i VHF-bandet. Post- och telestyrelsen gavs i uppdrag att genomföra en omplanering så att minst sex sändarnät planeras i den undre delen av UHF-bandet (under 790 MHz). Den övre delen frigörs därmed för tillståndsgivning för andra elektroniska kommunikationstjänster enligt lagen om elektronisk kommunikation (2003:389).

Nya sändningstillstånd för digital marksänd TV

I början av 2008 utlyste Radio- och TV-verket samtliga sändningstillstånd utom de tillstånd som gäller för programbolag med uppdrag i allmänhetens tjänst, i enlighet med de av riksdagen beslutade nya reglerna. Verket fick in 87 ansökningar. Den 27 mars 2008 beslutade verket om sändningstillstånd för 40 nationella och 14 lokala/regionala kanaler.

Analys och slutsatser

Genom övergången till digital teknik för marksänd TV och de ändringar i tillståndsgivningen som har beslutats har en lång process avslutats. Regeringen gör bedömningen att marknadsutvecklingen och de förändringar som genomförts har lett till att konkurrensen har ökat inom och mellan olika distributionssätt. De nya regler för tillståndsgivning som beslutats bidrar till att skapa förutsättningar för en sund konkurrens mellan olika programbolag och mellan betal-TV-operatörer i marknätet.

Regeringen bedömer att den omplanering som nu sker av UHF-bandet kommer att resultera i ett betydligt effektivare utnyttjande av den mycket betydelsefulla naturresurs som de aktuella frekvenserna utgör. Därmed kommer Sverige som ett av de första länderna i världen att kunna utveckla marknätet för TV genom att ge utrymme för fler kanaler och utvecklingen av nya tjänster. Samtidigt skapas ett helt nytt frekvensutrymme för nya innovativa elektroniska kommunikationstjänster.

14.4.5 Digital radio

Utvecklingen av digitala sändningstekniker för ljudradio skapar möjlighet att förbättra tillgängligheten och öka mångfalden i programutbudet.

Resultat

Den tidigare regeringen gjorde i december 2005 i skrivelsen Digital distribution av ljudradio, bedömningen att det inte fanns skäl att för tillfället välja en enskild teknik för den framtida ljudradiodistributionen och att det därför inte var aktuellt att besluta om en utbyggnad av de digitala sändningarna med s.k. DAB-teknik (skr.

2005/06:66, bet. 2005/06:KU30, rskr. 2005/06:192). I skrivelsen konstaterades att flera tekniska lösningar finns eller håller på att utvecklas för digital distribution av ljudradio. Vidare konstaterades att andra tekniska lösningar än DAB, exempelvis samarbete mellan radio och TV, inte prövats fullt ut.

Radio- och TV-verket fick i januari 2006 i uppdrag av den dåvarande regeringen att följa utvecklingen av tekniker för digital distribution av ljudradio och att i dialog med branschen ta fram underlag för en löpande bedömning av olika tekniker. Detta treåriga uppdrag har nu slutligt redovisats i och med att Radio- och TV-verket den 26 juni 2008 lämnade rapporten Framtidens radio – slutrapport.

Radio- och TV-verket konstaterar i rapporten att radiomediet behöver utvecklas för att möta konsumenternas önskemål om ett större utbud av radiokanaler över hela landet. Utvecklingsmöjligheterna i FM-nätet är begränsade och en omplanering av frekvensanvändandet på FM-nätet skulle bli kostsam och endast marginellt öka utrymmet för nya kanaler och tjänster. Ytterligare sändningsmöjligheter skapas enklast och snabbast i det frekvensutrymme som är avsatt för digital ljudradio.

Verket pekar i rapporten på det faktum att de största aktörerna på radioområdet anser att DAB+ är den teknik för rikstäckande digital ljudradio som idag förefaller mest lämpad för Sverige. DAB+ är en uppgraderad version av DAB-standarden och kan ge plats för omkring 80 rikstäckande radiokanaler om sändningarna tar i anspråk hela det planerade frekvensutrymme.

Analys och slutsatser

Regeringen gör bedömningen att en digitalisering av radion kan skapa förutsättningar för ökad konkurrens och mångfald. Radio- och TV-verkets redovisning av uppdraget utgör ett underlag för fortsatta överväganden i frågan om digital radio. Frågan är vidare beroende av ett flertal faktorer, bland annat frågor som för närvarande övervägs av 2007 års utredning om kommersiell radio.

14.4.6 Presstödet

Syftet med presstödet är att värna mångfalden på dagstidningsmarknaden.

Resultat

Presstödet, som lämnas i form av driftsstöd och distributionsstöd, har under 2007 uppgått till totalt 515,4 miljoner kronor, vilket motsvarar knappt 3 procent av dagspressens totala utgivningskostnader. Driftsstödet har uppgått till 433,4 miljoner kronor och betalats ut till 77 tidningar, varav 23 är hög- och medelfrekventa (3–7 nr/vecka) och 54 lågfrekventa (1–2 nr/vecka). I distributionsstöd har 72,2 miljoner kronor utbetalats till 137 tidningar, varav 102 är hög- och medelfrekventa och 35 lågfrekventa. Under 2006 beviljades särskilt distributionsstöd för lördagsutdelning till 73 tidningar, samtliga hög- och medelfrekventa. Detta stöd utbetalas i efterskott och har belastat presstödsanslaget med 9,8 miljoner kronor under 2007.

Det särskilda distributionsstödet för lördagsutdelning upphörde vid utgången av 2006 (prop. 2006/07:1, utg.omr. 1, bet. 2006/07:KU1, rskr. 2006/07:48).

Analys och slutsatser

Utgifterna för presstödet låg på ungefär samma nivå under perioden 2002–2005, men har legat något högre under 2006 och 2007 på grund av att ytterligare en högfrekvent dagstidning har beviljats driftsstöd med 15,3 miljoner kronor.

Det totala antalet dagstidningar och dess sammanlagda upplaga har minskat under den senaste femårsperioden. Antalet tidningar som får driftsstöd har dock ökat något och 2007 tillkom fyra endagstidningar.

Den samlade effekten av driftsstödet och av det samarbete som bedrivs på flera orter mellan första- och andratidningar är att andratidningarnas utgivning har säkerställts samtidigt som den redaktionella mångfalden har kunnat bevaras.

Riksdagen beslutade i juni 2006 om nya villkor för driftsstödet (prop.2005/06:201, bet. 2005/06:KU40, rskr. 2005/06:367). Dessa nya villkor har av olika skäl ännu inte trätt i kraft. Den fortsatta beredningen av frågan beskrivs i kapitel 3.

14.4.7 Taltidningar

Syftet med stödet till radio- och kassettidningar, s.k. taltidningar, är att ge synskadade och andra som inte kan läsa en tryckt tidning möjlighet att ta del av dagstidningarnas innehåll.

Resultat

Vid utgången av 2007 gavs sammanlagt 98 taltidningar ut. Av dessa var 67 radiotidningar, 10 kassettidningar, 6 CD-tidningar och 19 RATS-tidningar, dvs. taltidningar som sänds med talsyntesteknik. Tre tidningar kom ut som både radio- och RATS-tidning och en tidning gavs ut som både radio- och kassettidning. Taltidningsstödet uppgick under 2007 till 134,1 miljoner kronor.

Sett över en femårsperiod har det totala antalet taltidningar ökat något. Under 2007 har tre taltidningar startats och en lagts ned.

Antalet taltidningsabonnemang uppgick i slutet av 2007 till 8 549, varav 7 161 avsåg radiotidningar, 365 kassettidningar, 205 CD-tidningar och 818 RATS-tidningar. Det totala antalet taltidningsabonnenter har ökat under 2007. Ökningen gäller samtliga distributionstekniker utom kassettidningarna som har minskat något.

Könsfördelningen bland abonnenterna är totalt sett relativt jämn, även om RATS-abbonenterna till större delen utgörs av män.

Den regionala spridningen av taltidningar bedöms av Taltidningsnämnden vara god. Mer än hälften av landets alla dagstidningar ges i dag ut även som taltidningar.

En målsättning för Taltidningsnämndens verksamhet är att en större andel av taltidningarna ska distribueras med digital teknik och myndigheten ska verka för detta särskilt vid start av nya taltidningar. Anslaget har höjts tillfälligt med 25 miljoner kronor för finansiering av inköp av nya radiotidningsmottagare. Leveransen inleddes i januari 2006 och vid utgången av 2007 hade 6 500 av totalt 8 200 beställda mottagare levererats till abonnenterna. Myndigheten beräknar att samtliga mottagare ska vara utbytta under 2008. Taltidningsnämnden började under 2006 byta ut RATS-abbonenternas datorer mot mobiltelefoner. I slutet av 2007 hade mobiltelefoner levererats till 784 av de 818 abonnenterna.

Regeringen aviserade i budgetpropositionen för 2008 om en översyn av stödet till radio- och

kassettidningar (prop. 2007/08:1, utg.omr. 17). Mot denna bakgrund fick Taltidningsnämnden den 31 januari 2008 i uppdrag av regeringen att genomföra en översyn av taltidningsverksamheten och att i samarbete med Talboks- och punktskriftsbiblioteket identifiera möjligheter för ökad samverkan mellan myndigheterna. Uppdraget ska redovisas till Kulturdepartementet senast den 31 oktober 2008.

Analys och slutsatser

Stödet till radio- och kassettidningar fyller en viktig funktion i samhället genom att garantera utgivning av och tillgång till taltidningar. Efter flera års minskning har antalet taltidningsabonnenter ökat under 2007. En viktig förklaring till vändningen är sannolikt det utbyte av äldre radiotidningsmottagare som Taltidningsnämnden inledde 2006. Även övergången till mobiltelefoner istället för datorer för mottagning av RATS-tidningar har lett till ett ökat antal abonnenter.

På kort sikt har Taltidningsnämndens satsningar gett ett positivt resultat. På längre sikt kan uppdraget till myndigheten att se över verksamheten ge värdefull information om behovet av taltidningar i befolkningen och om möjligheterna till samarbete med andra myndigheter.

14.4.8 Barn och unga i mediesamhället

Medier har stor genomslagskraft, vilket är särskilt viktigt att uppmärksamma när det gäller barn och unga. Utgångspunkten för regeringens arbete med att skydda barn och unga mot skadligt medieinnehåll och skadlig mediepåverkan är FN:s barnkonvention som föreskriver att barn ska ha en generell rätt till yttrande- och informationsfrihet, men samtidigt skyddas mot information och material som är till skada för deras välfärd.

För olika medier gäller olika regelverk och system för skydd av barn och unga.

Resultat

Granskning av film

Statens biografbyrå granskar filmer och videogram som är avsedda att visas vid allmän sam-

mankomst eller offentlig tillställning samt fastställer åldersgränser för de filmer som granskas enligt lagen om granskning och kontroll av filmer och videogram (1990:886). Åldersgränserna sätts utifrån en bedömning av om filmerna kan vålla barn i olika åldersgrupper psykisk skada.

Av de långfilmer som granskades under 2007 blev 20 procent helt barntillåtna medan 27 procent av filmerna blev förbjudna att visas för barn under 15 år. Under de senaste tre åren har både andelen filmer som blivit barntillåtna och andelen filmer med åldersgräns från 15 år hållit sig på ungefär samma nivå.

Risker i det nya medielandskapet

Medierådet (U 1990:03, f.d. Rådet mot skadliga våldsskildringar) arbetar med att minska riskerna för skadlig mediepåverkan på barn och unga i enlighet med de tilläggsdirektiv som rådet fick i juni 2003 (dir. 2003:75).

Liksom tidigare år har Medierådet under 2007 tilldelats EU-medel inom ramen för EU-programmet Safer Internet Plus, för att vara svenskt centrum för säkrare Internetanvändning bland barn och unga. Bris har under 2007 utvecklat en hjälplinje i samarbete med Medierådet dit barn och unga kan vända sig för att få råd och stöd. Medierådet har även fortsatt att under 2007 driva kampanjen "Det unga Internet" i form av ett stort antal regionala seminarier. Målgrupper för kampanjen är vuxna, i första hand socialtjänst, elevhälsovård, lärare och skolledare. Medierådet arrangerade den årligt återkommande Safer Internet Day i början av februari 2008 i samverkan med Internetbranschen och övriga EU-länder. Målet är att uppmärksamma det europeiska samarbetet och visa på metoder för att skapa ett säkrare Internet inom Europa.

Radio och TV

Enligt radio- och TV-lagen (1996:844) får inte TV-program som innehåller verklighetstroget våld eller pornografiska bilder sändas vid vissa tider och på sådant sätt att det finns en betydande risk för att barn kan se dem. Granskningsnämnden för radio och TV har i uppdrag att i efterhand granska programinslag utifrån både lagstiftningen och sändningstillståndens bestämmelser om bl.a. mediets genomslagskraft. Ett av de ärenden som Granskningsnämnden behandlade under 2007 ledde till ett fällande beslut med hänvisning till bestämmelserna om mediets genomslagskraft.

Åldersmärkning och klassificering av dator- och TV-spel

Inom EU finns det gemensamma åldersmärkningssystemet PEGI (Pan-European Game Information) som utvecklats av spelbranschen med stöd av EU sedan 2003. Den svenska branschen är ansluten till PEGI-systemet. En PEGI-märkning för online-spel kom 2007.

Förslag till åldersmärkning och klassificering lämnas av producenter och distributörer och fastställs sedan av branschorganisationen ISFE (Interactive Software Federation of Europe). Organisationen har en rådgivande kommitté till sitt förfogande där samtliga deltagande länder, däribland Sverige, är representerade med experter.

Analys och slutsatser

Med utgångspunkt i nuvarande lagstiftning bedömer regeringen att Statens biografbyrås arbete med filmgranskning, innebärande att alla biograffilmer som visas offentligt har prövade åldersgränser, minskar risken för psykisk skada för barn och unga som tittar på biografifilm.

Medierådets verksamhet bidrar till en ökad kunskap om barns och ungas mediasituation. Regeringen bedömer att den ökade kunskapen och insatserna för att stärka självregleringen inom området minskar riskerna för skadlig mediepåverkan på barn och unga.

Med utgångspunkt i Granskningsnämndens efterhandsgranskning gör regeringen bedömningen att programbolagen har god kunskap om och efterlever gällande bestämmelser om bl.a. mediets genomslagskraft.

Den nya PEGI-märkningen för onlinespel som kom 2007 minskar risken att barn och unga kommer i kontakt med olämpliga online-spel.

14.4.9 Uppföljning av medieutvecklingen

Information om utvecklingen inom medieområdet gör det möjligt att bland annat följa resultaten i förhållande till de mediepolitiska målen.

Resultat

Flera aktörer arbetar med att ta fram information om utvecklingen inom medieområdet.

Radio- och TV-verket har i uppdrag att löpande förse Kulturdepartementet med information om utvecklingen inom medieområdet samt publicera statistik och annan information beträffande ägande- och branschstrukturer, teknik samt ekonomi. Verket publicerar bl.a. den årliga rapporten *Medieutveckling*.

Granskningsnämnden för radio och TV lämnar varje år minst en rapport om radio- och TV-företagens programverksamhet. Under 2007 har två rapporter publicerats: *Svenskt TV-utbud 2006* samt *Mångfald och kvalitet Public Service-TV 1998-2006 – en utvärdering*. Skriften *Granskning* och klart ges ut årligen och innehåller referat av de beslut som har fattats vid sammanträde med nämnden samt av nämndens ordförande.

Nordiskt Informationscenter för Medie- och Kommunikationsforskning (Nordicom) vid Göteborgs universitet informerar om bl.a. forskningsresultat på medieområdet. Nordicom tar också fram mediestatistik, bl.a. genom skriften *Mediebarometern*, som belyser medieanvändning i Sverige. Under 2007 publicerade Nordicom också *MedieSverige* som innehåller statistik och analys av medieområdet.

Presstödsnämnden publicerar årligen skrifter om utvecklingen på dagspressmarknaden, bl.a. *Dagspressens ekonomi*.

Medierådet publicerar årligen statistik och rapporter om barns och ungas medievanor.

Europeiska Audiovisuella Observatoriet är ett organ knutet till Europarådet, till vilket Sverige årligen bidrar med medel. Observatoriet arbetar med jämförbar europeisk statistik på det audiovisuella området.

Analys och slutsatser

Behovet av kunskap om massmediernas roll i samhället blir större i samband med att den tekniska utvecklingen driver fram en ständig förändring av mediemarknaden. Regeringen bedömer att den uppföljning av medieutvecklingen som bedrivs på mediemyndigheterna och institutionerna är av stor betydelse bl.a. för att kunna följa resultaten i förhållande till de mediepolitiska målen och ge ett underlag för regeringens ställningstaganden på området. Tillgång till kvalitativ forskning och dokumentation om medieutvecklingen skapar förutsättningar för beslut som syftar till en starkare mediemarknad präglad av tillgänglighet, mångfald och konkurrens.

Resultaten från de utredningar som tillsatts inom medieområdet kommer att bidra med ytterligare underlag.

14.4.10 Internationellt samarbete

Europeiska unionen

Resultat

Under andra halvan av 2007 och det första halvåret 2008 har ett antal meddelanden publicerats av Europeiska kommissionen som direkt eller indirekt berör det mediepolitiska området.

Sommaren 2007 föreslog kommissionen i ett meddelande en gemensam strategi i Europa för mobil-TV (KOM(2007) 409 slutlig). Meddelandet har behandlats i rådsarbetsgruppen för telekomfrågor. Vid rådsmötet för transport, telekom och energi den 29-30 november och 3 december 2007 antogs rådsslutsatser med anledning av meddelandet.

Vidare föreslog kommissionen hösten 2007 en gemensam europeisk inriktning för hur de frekvenser som frigörs i samband med övergången till digitala sändningar ska hanteras (KOM(2007) 700 slutlig). I kommissionens meddelande konstateras att de frigjorda frekvenserna (den digitala utdelningen) innebär en betydande naturresurs. Kommissionen föreslår en strategi som bygger på att utrymme avsätts i tre separata områden i UHF-bandet för olika typer av tjänster. Rådsslutsatser med anledning av meddelandet antogs vid rådsmötet för transport, telekom och energi den 12-13 juni 2008.

Kommissionen antog i december 2007 ett meddelande med en strategi för att främja mediekompetens inom unionen (KOM (2007) 833 slutlig). Strategin välkomnas i rådsslutsatser som antogs vid rådsmötet den 21 maj 2008.

Vid samma rådsmöte beslutades också om en allmän inriktning för ett nytt flerårigt gemenskapsprogram för skydd av barn som använder Internet i linje med kommissionens förslag (KOM(2008) 106 slutlig).

Arbetet inom MEDIA 2007-programmet beskrivs i kapitel 13 om filmområdet.

Analys och slutsatser

Flera viktiga frågor har behandlats på ett för svensk mediepolitik positivt sätt inom Europeiska unionen under det senaste året.

Arbetet för skydd av barn mot skadligt medieinnehåll och skadlig mediepåverkan är ett prioriterat område för regeringen. Kommissionens inriktning på att stärka branschens självreglerande arbete i kombination med att främja initiativ för att öka mediekunskapen hos barn och vuxna ligger i linje med Sveriges arbete inom området.

Regeringen är positiv till det nya fleråriga gemenskapsprogrammet för skydd av barn som använder Internet. Det nuvarande programmet har enligt regeringens bedömning fungerat bra. Samtidigt kräver den tekniska utvecklingen att vissa justeringar görs för att programmet även framöver ska ha samma relevans. Det är därför positivt att rådet har kunnat behandla kommissionens förslag så snabbt eftersom det ger goda förutsättningar att nå en uppgörelse med Europaparlamentet redan under hösten 2008.

Kommissionens två meddelanden om mobil-TV respektive den digitala utdelningen rör ett för Sverige viktigt område. Det kan konstateras att kommissionens förslag till samordning om spektrumfrågor följer den inriktning som regeringen beslutat om nationellt. När det gäller den strategi för mobil-TV som föreslagits har Sverige intagit en mer skeptisk hållning. Det är viktigt att framhålla att mobil-TV är en framväxande tjänst som ännu inte funnit sin färdiga form. Det är därför mindre lämpligt att fatta beslut om gemensam teknik i detta skede. Efter ett aktivt arbete från svensk sida kunde ändå rådsslutsatser som Sverige stödjer antas vid rådsmötet.

Europarådet

Resultat

Europarådets arbete inom medieområdet är inriktat på att främja yttrandefrihet, fria medier och mediemångfald inom Europa. Medieområdet diskuteras främst inom styrkommittén för massmediefrågor och de nya medierna (CDMC). Sverige deltar aktivt i styrkommitténs arbete. Under 2007 har CDMC liksom tidigare år arbetat brett med att se över befintliga regelverk samt att analysera behovet av nya regelverk och rekommendationer på medieområdet bl.a. med anledning av den snabba tekniska utvecklingen. Bland annat undersöks behovet av eventuella nya mekanismer för att bättre kunna övervaka efterlevnaden av artikel 10 i konventionen

om mänskliga rättigheter, dvs. den artikel som ska garantera yttrande- och åsiktsfrihet.

CDMC förbereder nästa ministerkonferens som kommer att äga rum i Reykjavik i maj 2009.

Den arbetsgrupp som Sverige deltagit aktivt i under ett par års tid, vilken hanterat frågor som rör mediernas situation vid kris, MC-S-IC, avslutade sitt arbete i december 2007. Frågorna ska i fortsättningen främst behandlas i CDMC alternativt i ad-hoc-grupper.

Analys och slutsatser

De konventioner och rekommendationer som arbetas fram inom Europarådet bidrar till att garantera yttrandefrihet och ett fritt europeiskt åsiktsutbyte som ger plats för olika perspektiv. Regeringen bedömer därför att arbetet fyller ett viktigt syfte bl.a. för att främja en demokratisk utveckling och stabilitet i Sveriges närområde.

Unesco

Resultat

Under hösten 2007 hölls Unescos generalkonferens i Paris. På medieområdet deltog Sverige i Kommunikations- och informationskommissionen.

Inför den så kallade sexårsstrategin och programmet för 2008–2009 har Unesco genomfört ett mer genomgripande förändringsarbete vad gäller såväl strategiska målformuleringar som aktiviteter och resultatuppföljning. Unesco söker fokusera på insatser i syfte att nå ett kunskapsamhälle för alla utifrån övergripande principer om yttrandefrihet, pressfrihet, fri tillgång till information, pluralism och oberoende medier samt kulturell mångfald.

Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att arbetet på medieområdet inom Unesco är viktigt och ligger i linje med svenska prioriteringar för området.

14.5 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har inte haft några invändningar i revisionsberättelserna avseende myndigheterna inom verksamhetsområdet.

Riksrevisionen har genomfört en granskning av regler och rutiner för indirekt sponsring inom Sveriges Television AB (SVT). Resultatet av

granskningen har redovisats i en granskningsrapport som överlämnats till regeringen (Ku2008/1170/MFI). Regeringen har begärt att få in synpunkter på Riksrevisionens rapport från berörda aktörer. Regeringen avser att behandla denna fråga i samband med förslagen i Public service-utredningens betänkande Kontinuitet och förändring (SOU 2008:64).

14.6 Budgetförslag

14.6.1 11:1 Statens biografbyrå

Tabell 14.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Intäkter till inkomsttitel	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
2007	Utfall	9 501	0	8 497	613
2008	Anslag	9 231 ¹	0	8 500	600
2009	Förslag	9 692	0	8 400	700
2010	Beräknat	9 757 ²			
2011	Beräknat	10 691 ³			

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 9 513 tkr i 2009 års prisnivå.

³ Motsvarar 10 194 tkr i 2009 års prisnivå.

Anslaget används för Statens biografbyrås förvaltningskostnader. Statens biografbyrå ska granska filmer och videogram som är avsedda att visas vid allmän sammankomst eller offentlig tillställning. På begäran förhandsgranskas även filmer och videogram för enskilt bruk. Biografbyrå fastställer åldersgränser för de filmer som granskats. Vidare kan byrån besluta om att klipp görs i filmer samt om visningsförbud.

Biografbyrån utövar tillsyn över videogrammarknaden och efterlevnaden av bestämmelserna i brottsbalken om olaga våldsskildring och otillåten utlämning av teknisk upptagning när det gäller rörliga bilder. Biografbyrån ska enligt brottsbalken yttra sig till Justitiekanslern (JK) i åtalsärenden som rör olaga våldsskildring samt ge medgivande till åtal som rör otillåten utlämning av teknisk upptagning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 14.3 Offentlighetsrättslig verksamhet

Tusental kronor

År	Intäkter till inkomsttitel	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2007	9 110	0	8 497	613
Prognos 2008	9 100	0	8 500	600
Budget 2009	9 100	0	8 400	700

För granskning av filmer och videogram tar Biografbyrå ut avgifter. Intäkterna redovisas på statsbudgetens inkomstsida under inkomsttitel 2522 Avgifter för granskning av filmer och videogram. Biografbyrå får inte disponera intäkterna. Avgiftsintäkterna ska motsvara kostnaderna för granskningsverksamheten. För att åstadkomma bättre överensstämmelse mellan verksamhetens kostnader och avgiftsintäkterna sänktes avgifterna fr.o.m. den 1 januari 2007.

Regeringens överväganden

Tabell 14.4 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 11:1 Statens biografbyrå

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	10 031	10 031	10 031
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	161	423	657
Beslut			
Överföring till/från andra anslag	-500	-697	3
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	9 692	9 757	10 691

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Regeringen avser att under perioden 2008–2010 satsa på förebyggande insatser för att minska riskerna för skadlig mediepåverkan på barn och unga. Satsningen finansieras genom att medel lösgörs från Statens Biografbyrå. Myndigheten beräknar ett överskott under de närmaste åren bl.a. på grund av pensionsavgångar. Anslaget minskas med 500 000 kronor för 2009 och med 700 000 kronor för 2010.

Mot denna bakgrund föreslår regeringen att 9 692 000 kronor anvisas under anslaget 11:1

Statens biografbyrå för 2009. För 2010 och 2011 beräknas anslaget till 9 757 000 kronor respektive 10 691 000 kronor.

14.6.2 11:2 Utbyte av TV-sändningar mellan Sverige och Finland

Tabell 14.5 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	20 700	Anslags-sparande	0
2007	Utfall	20 700	Anslags-sparande	0
2008	Anslag	21 031 ¹	Utgifts-prognos	20 623
2009	Förslag	21 767		
2010	Beräknat	22 314 ²		
2011	Beräknat	22 865 ³		

¹Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FIU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

²Motsvarar 21 767 tkr i 2009 års prisnivå.

³Motsvarar 21 767 tkr i 2009 års prisnivå.

Anslaget används för att finansiera kostnader för tillhandahållande och överföring av en svensk programkanal till Finland, kostnader för distribution av en finsk programkanal i Sverige och övriga kostnader i samband med utsändning av den finska programkanalen i Sverige.

Det svenskfinska TV-utbytet bedrivs i enlighet med en princip om ömsesidighet. Finland svarar för kostnaderna för utsändningen av en svensk programkanal i Finland och för överföringen av en finsk programkanal till Sverige. På motsvarande sätt svarar Sverige för kostnaderna för utsändningen av en finsk programkanal i Sverige och för överföringen av en svensk programkanal till Finland.

Inför övergången till enbart digitala sändningar i marknäten i Sverige och Finland 2007 skedde vissa förändringar i den svenska delen av utbytet. Från och med 2007 har anslaget fördelats mellan två parter, Sveriges Television AB och Sverigefinska Riksförbundet. Sveriges Television tilldelas medel för att tillhandahålla en svensk programkanal till Finland. Sverigefinska Riksförbundet tilldelas medel för distribution av den finska programkanalen i Sverige och för övriga kostnader som uppstår i samband med denna. I huvudsak baserar sig det sistnämnda på en överenskommelse mellan riksförbundet och Copyswede som företräder vissa rättighetshavareorganisationer.

Utsändningen av finska TV-program i Sverige sker med stöd av radio- och TV-lagen (1996:844). I samband med den lagändring som

trädde i kraft den 1 februari 2008 har tillståndsgivningen övergått från regeringen till Radio- och TV-verket. Sverigefinska Riksförbundet sökte och beviljades den 27 mars 2008 sändningstillstånd för den finska kanalen TVFinland för perioden 1 april 2008 till 31 mars 2014. Sändningsområdet omfattar tre storsändare och täcker Storstockholm inklusive Uppsala och Västerås.

TVFinland finns också tillgänglig i Com Hems analoga grundutbud i hela sändningsområdet. Kanalen finns också som en tilläggskanal i Com Hems samtliga kabelnät.

Regeringens överväganden

Tabell 14.6 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 11:2 Utbyte av TV-sändningar mellan Sverige och Finland

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	21 031	21 031	21 031
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	736	1 283	1 834
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	21 767	22 314	22 865

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Regeringen föreslår att 21 767 000 kronor anvisas under anslaget 11:2 *Utbyte av TV-sändningar mellan Sverige och Finland* för 2009. För 2010 och 2011 beräknas anslaget till 22 314 000 kronor respektive 22 865 000 kronor.

14.6.3 11:3 Bidrag till dokumentation om den mediepolitiska utvecklingen och till europeiskt mediasamarbete

Tabell 14.7 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2007	Utfall	379		112
2008	Anslag	466 ¹	Utgifts-prognos	457
2009	Förslag	466		
2010	Beräknat	466 ²		
2011	Beräknat	466 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 466 tkr i 2009 års prisnivå.

³ Motsvarar 466 tkr i 2009 års prisnivå.

Anslaget används för att finansiera svensk medverkan i Europeiska Audiovisuella Observatoriet. Det är ett forsknings- och statistikinstitut som samlar in och distribuerar information om utvecklingen inom film, television, video/DVD och nya medier. Observatoriet arbetar också med att ta fram jämförbar europeisk statistik på det audiovisuella området.

Regeringens överväganden

Tabell 14.8 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 11:3 Bidrag till dokumentation om den mediepolitiska utvecklingen och till europeiskt mediasamarbete

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	466	466	466
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	466	466	466

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Regeringen föreslår att 466 000 kronor anvisas under anslaget 11:3 *Bidrag till dokumentation om den mediepolitiska utvecklingen och till europeiskt mediasamarbete* för 2009. För 2010 och 2011 beräknas anslaget till 466 000 kronor respektive 466 000 kronor.

14.6.4 11:4 Forskning och dokumentation om medieutvecklingen

Tabell 14.9 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2007	Utfall	2 031		0
2008	Anslag	2 047 ¹	Utgifts-prognos	2 007
2009	Förslag	2 070		
2010	Beräknat	2 123 ²		
2011	Beräknat	2 170 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 2 070 tkr i 2009 års prisnivå.

³ Motsvarar 2 070 tkr i 2009 års prisnivå.

Anslaget används för stöd till Nordiskt Informationscenter för Medie- och Kommunikationsforskning (Nordicom) vid Göteborgs universitet för information om forskningsresultat och utarbetande av mediestatistik, bl.a. genom Mediebarometern. Mediebarometern är en årlig räckviddsundersökning som belyser hur stor andel av den svenska befolkningen som en genomsnittlig dag under respektive år tagit del av olika medier.

Regeringens överväganden

Tabell 14.10 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 11:4 Forskning och dokumentation om medieutvecklingen

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	2 047	2 047	2 047
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	23	76	123
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	2 070	2 123	2 170

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Regeringen föreslår att 2 070 000 kronor anvisas under anslaget 11:4 *Forskning och dokumentation om medieutvecklingen* för 2009. För 2010 och 2011 beräknas anslaget till 2 123 000 kronor respektive 2 170 000 kronor.

14.6.5 Radio och TV i allmänhetens tjänst

Verksamheten i Sveriges Radio AB (SR), Sveriges Television AB (SVT) och Sveriges Utbildningsradio AB (UR) (inklusive dotterbolagen) finansieras i huvudsak med TV-avgiftsmedel som anvisas av riksdagen från rundradiokontots resultatkonto (rundradiokontot). Även Granskningsnämnden för radio och TV finansieras delvis med TV-avgiftsmedel.

Medelsberäkning för 2009

Tabell 14.11 Medelstilldelning

Miljoner kronor

Sveriges Television	3 762,6	57,73 %
Sveriges Radio	2 445,3	37,52 %
Sveriges Utbildningsradio	309,6	4,75 %
Totalt	6 517,5	100 %

För 2009 föreslås att de tre public service-företagen tilldelas 6 517 500 000 kronor från rundradiokontot. Detta innebär att medelstilldelningen har räknats upp med 2 procent i förhållande till 2008 i enlighet med riksdagens beslut inför den nuvarande tillståndsperioden (prop. 2005/06:112, bet. 2005/06:KrU28, rskr. 2005/06:323).

Riksdagen har också beslutat om den fördelingsnyckel som ska användas under tillståndsperioden för fördelning av medel från rundradiokontot. I enlighet med riksdagens beslut föreslår regeringen att de samlade medlen för 2009 fördelas med 3 762 600 000 kronor (57,73 procent) till SVT, med 2 445 300 000 kronor (37,52 procent) till SR och med 309 600 000 kronor (4,75 procent) till UR.

Som framgår nedan avser regeringen att efter riksdagens bemyndigande, utöver medlen från rundradiokontot, tilldela SVT och UR medel från distributionskontot för finansiering av kostnader för TV-distribution.

Granskningsnämnden för radio och TV ska enligt riksdagens beslut finansieras delvis över statsbudgeten, delvis med medel från rundradiokontot som anvisas till statsbudgetens inkomstsida. Regeringens förslag till medelstilldelning till Granskningsnämnden lämnas under utgiftsområde 1 Rikets styrelse anslaget 8:5 *Granskningsnämnden för radio och TV*. Nämndens totala anslag för 2009 föreslås uppgå till 11 275 000

kronor. Regeringen föreslår att 7 320 000 kronor ska anvisas från rundradiokontot till statsbudgetens inkomstsida.

Distributionskonto för finansiering av kostnader för TV-distribution

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2009 besluta om lån i Riksgäldskontoret i syfte att täcka underskott på distributionskontot upp till ett belopp av 1 150 000 000 kronor.

Till distributionskontot överförs för 2009 510 000 000 kronor från rundradiokontot.

Regeringen bemyndigas att i samband med beslut om anslagsvillkor för 2009 tilldela Sveriges Television AB och Sveriges Utbildningsradio AB medel för distributionskostnader från distributionskontot. Tilldelningen sker med beaktande av att skulden på distributionskontot ska vara återbetald 2013.

Skälen för regeringens förslag: Riksdagen beslutade 2001 att införa ett särskilt distributionskonto för finansiering av kostnader för TV-distribution (prop. 2000/01:94, bet. 2000/01:KrU8, rskr. 2000/01:268). Bakgrunden var att distributionskostnaderna för televisionen i allmänhetens tjänst under en övergångsperiod skulle bli höga på grund av att distributionen förväntades ske parallellt med både äldre analog och ny digital sändningsteknik. Till distributionskontot förs medel från rundradiokontot som motsvarar kostnaderna för SVT:s och UR:s tidigare analoga distribution. Från distributionskontot har det under perioden 2002–2007 förts medel till programföretagen som motsvarar kostnaderna för TV-distribution via både analoga och digitala marksändningar för SVT och UR. Det successivt ökande underskottet på distributionskontot som har uppkommit under uppbyggnadsskedet har täckts genom lån i Riksgäldskontoret.

Återbetalningen av skulden har inletts under 2008 eftersom övergången från analog till digital TV nu är helt genomförd. Betalningarna från rundradiokontot till distributionskontot ska fortsätta till dess att underskottet är återbetalt. Enligt den plan som tidigare redovisats ska detta ske senast 2013.

Tabell 14.12 Distributionskontots utveckling 2005–2007 samt prognos för 2008

Miljoner kronor

	2005	2006	2007	2008
Medel från rundradio-kontot	421,8	480,2	490,0	500,0
Medel till SVT och UR	591,8	480,0	490,0	260,0
Årligt resultat	-170	0,2	0	240,0
Räntekostnader	19,5	27,3	44,0	57,9 ¹
Utgående skuld	1 207	1 234	1 278	1 096

¹ För beräkning av räntekostnaden för 2008 har räntesatsen 5 procent använts.

Tabell 14.12 redovisar distributionskontots utveckling under perioden 2005–2007 samt en prognos för utvecklingen 2008. Utfallet fram till 2007 ligger väl i linje med den bedömning av kontots utveckling som gjordes i samband med att kontot inrättades. Resultatet uppgick vid utgången av 2007 till minus 1 278 miljoner kronor.

Regeringen föreslår att 510 miljoner kronor förs från rundradiokontot till distributionskontot för 2009.

När det gäller medel från distributionskontot till SVT och UR har riksdagen fram till 2007 beslutat om tilldelningen, men för 2008 gavs regeringen ett bemyndigande att fatta beslut i samband med anslagsvillkoren till företagen. Anledningen var att en upphandlingsprocess pågick gällande distributionstjänster i marknätet. Då denna upphandlingsprocess fortfarande inte är avslutad föreslås att ett motsvarande bemyndigande ges även för 2009, dvs. att riksdagen bemyndigar regeringen att i samband med beslut om anslagsvillkor för 2009 tilldela SVT och UR medel för distributionskostnader från distributionskontot. Tilldelningen ska ske med beaktande av att skulden på distributionskontot ska vara återbetalad 2013 enligt den plan som tidigare redovisats.

Regeringen föreslår också att riksdagen bemyndigar regeringen att besluta om lån i Riksgäldskontoret för att finansiera underskottet på distributionskontot för 2009. Eftersom beslut om tilldelning av medel från distributionskontot till SVT och UR föreslås fattas av regeringen efter riksdagens bemyndigande enligt vad som beskrivits ovan innehåller tabell 14.12 inte någon prognos för 2009. Regeringen bedömer emellertid att det föreslagna beloppet om 1 150 miljoner

kronor ger ett låneutrymme som täcker en eventuellt högre räntenivå än 5 procent, vilket är den räntesats som används vid bedömningar av utvecklingen på kontot.

Public service-företagen har i sina budgetunderlag pekat på möjligheten att återbetala skulden på distributionskontot i dess helhet redan under 2009 i stället för 2013. Även Public service-utredningen har tagit upp frågan om en reglering i förtid av skulden i samband med sitt förslag om införande av en direktfinansieringsmodell fr.o.m. nästa tillståndsperiod som inleds 2010 (SOU 2008:64 Kontinuitet och förändring, s. 100). Public service-utredningens betänkande remissbehandlas för närvarande. Regeringen avser att behandla utredningens förslag i en proposition till riksdagen våren 2009. Frågan om en förtida återbetalning av skulden på distributionskontot kan då komma att aktualiseras.

TV-avgiften och rundradiokontot

Regeringens förslag: TV-avgiften höjs med 44 kronor per år fr.o.m. den 1 januari 2009.

Ärendet och dess beredning: Regeringens förslag om höjd TV-avgift förutsätter en ändring i lagen (1989:41) om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst. Den föreslagna höjningen är av sådant slag att regeringen inte ansett det nödvändigt att, utöver kontakter med SVT, inhämta ytterligare upplysningar i ärendet. Förslag till lag om sådan ändring redovisas under avsnitt 2 Lagförslag. Lagförslaget berör i och för sig ett sådant ämne som avses i 8 kap. 18 § regeringsformen. Eftersom det endast är fråga om en ändring av beloppets storlek anser regeringen att lagändringen inte är av sådan beskaffenhet att Lagrådets yttrande behöver inhämtas.

Skälen för regeringens förslag: Antalet registrerade TV-avgifter hos Radiotjänst i Kiruna AB (RIKAB) uppgick 2007 till i genomsnitt 3 441 000. Rundradiokontots resultat för 2007 var 181 miljoner kronor och det ackumulerade resultatet för rundradiokontot uppgick vid utgången av 2007 till 458 miljoner kronor.

Enligt riksdagens beslut om radio och TV i allmänhetens tjänst inför tillståndsperioden 2007–2009 ska medelstillelningen till programföretagen från rundradiokontot räknas upp med 2 procent årligen under förutsättning att

balansen på rundradiokontot upprätthålls (prop. 2005/06:112, bet. 2005/06:KrU28, rskr. 2005/06:323). Därvid gjordes bedömningen att TV-avgiften, för att rundradiokontot ska kvarstå i balans, kommer att behöva höjas med cirka 2 procent varje år (prop. 2005/06:112, s. 84).

År 2008 är TV-avgiften 2 032 kronor per år. Den föreslagna höjningen om 44 kronor till 2 076 kronor per år motsvarar en höjning på 2,17 procent. Detta är i linje med den tidigare gjorda bedömningen enligt ovan, samtidigt som den föreslagna höjningen bedöms ge förutsättningar för ett eventuellt beslut om en förtida återbetalning av skulden på distributionskontot i enlighet med redovisningen ovan.

Anslagsvillkor för Sveriges Television AB om SVT Teckenspråk

Regeringens förslag: Anslagsvillkoret om att produktionsanläggningarna för programverksamhet för döva i Leksand ska användas i minst samma utsträckning som tidigare tas bort.

Regeringens bedömning: Regeringen avser ersätta det nuvarande villkoret med ett nytt villkor som säkrar den tvåspråkiga miljön vid programproduktion för teckenspråkiga. Regeringen avser också att ge SVT i uppdrag att i den årliga public service-redovisningen utförligt rapportera hur teckenspråksverksamheten utvecklas.

Ärendet och dess beredning: SVT inkom i juni 2007 med en skrivelse där man begär att det anslagsvillkor som stadgar att produktionsanläggningarna i Leksand ska användas i minst samma utsträckning som tidigare tas bort. Bakgrunden är att SVT önskar samlokalisera teckenspråksverksamheten med SVT:s redaktion i Falun. Vid remissbehandling av SVT:s skrivelse pekade flera remissinstanser på behovet av ytterligare underlag för att kunna ta ställning till frågan. Inom Kulturdepartementet har en konsekvensanalys därefter genomförts och redovisats i promemorian Konsekvensanalys om lokalise-

ringen av SVT Teckenspråk (Ku2008/358/MFI). I promemorian görs bedömningen att det gällande anslagsvillkoret är ändamålsenligt i den del där behovet av en tvåspråkig arbetsplats för programverksamhet för teckenspråkiga säkras. I promemorian föreslås att anslagsvillkoret tas bort och ersätts med ett nytt villkor. Promemorian har remissbehandlats.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker eller har i huvudsak inga invändningar mot förslaget att ta bort det gällande anslagsvillkoret.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Dövas TV (numera SVT Teckenspråk) var tidigare en sektion inom Sveriges Dövas Riksförbund. En utgångspunkt när SVT fr.o.m. år 2000 blev huvudman för verksamheten var att produktionsanläggningarna i Leksand skulle användas i minst samma utsträckning som tidigare också i den fortsatta verksamheten (prop. 1999/2000:1 utg.omr. 17, bet. 1999/2000:KrU1, rskr. 1999/2000:87). Detta har sedan dess reglerats i SVT:s anslagsvillkor.

Det gällande anslagsvillkoret innebär en detaljreglering av SVT:s verksamhet. Den konsekvensanalys som genomförts pekar på att förutsättningarna för produktion av TV-program för teckenspråkiga på många sätt bör kunna förbättras genom möjlighet till samordning av olika verksamheter inom SVT. Samtidigt konstateras i promemorian att behovet av att värna den teckenspråkiga miljön inte har förändrats sedan villkoret infördes. Mot den bakgrunden föreslår regeringen att det nuvarande anslagsvillkoret om produktionsanläggningarna i Leksand tas bort. Regeringen avser att i stället införa ett nytt villkor som säkrar den tvåspråkiga miljön vid programproduktion för teckenspråkiga. Regeringen avser också att ge SVT i uppdrag att i den årliga public service-redovisningen utförligt rapportera hur teckenspråksverksamheten utvecklas.

15 Ungdomspolitik

15.1 Omfattning

Ungdomspolitikerna är sektorsövergripande och omfattar alla de beslut och åtgärder som påverkar villkoren för ungdomar.

Ambitionen med att ha en sammanhållen ungdomspolitik är att ge en helhetsbild av

ungdomars levnadsvillkor och samordna regeringens verksamhet inom de olika områden som berör ungdomars levnadsvillkor.

Ungdomspolitikerna förutsätter insatser på såväl nationell som lokal nivå. Till området hör myndigheten Ungdomsstyrelsen.

15.2 Utgiftsutveckling

Tabell 15.1 Utgiftsutveckling inom Ungdomspolitik, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2007	Budget 2008 ¹	Prognos 2008	Förslag 2009	Beräknat 2010	Beräknat 2011
<i>Ungdomspolitik</i>						
12:1 Ungdomsstyrelsen	19	23	23	29	27	27
12:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet	175	87	86	87	87	87
Summa Ungdomspolitik	194	111	109	116	114	115

¹ Inklusivt tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

15.3 Mål

Regeringens förslag: Målen för regeringens ungdomspolitik är:

- alla ungdomar ska ha verklig tillgång till välfärd, och att
- alla ungdomar ska ha verklig tillgång till inflytande.

Arbetet med samordning och redovisning för att uppnå de övergripande målen ska ske inom följande fem huvudområden:

1. Utbildning och lärande
2. Arbete och försörjning
3. Hälsa och utsatthet
4. Inflytande och representation
5. Kultur och fritid.

Målen för det tidigare politikområdet Ungdomspolitik upphävs.

Skälen för regeringens förslag: Riksdagen beslutade i december 2007 (prop. 2007/08:1, utgiftsområde 17, bet. 2007/08:KrU1, rskr. 2007/08:58) om nya övergripande mål för den nationella ungdomspolitik, vilka gäller fr.o.m. 2008. De övergripande målen som beslutades för ungdomspolitik var att

- alla ungdomar ska ha verklig tillgång till välfärd, och att
- alla ungdomar ska ha verklig tillgång till inflytande.

Som regeringen aviserade i 2008 års ekonomiska vårproposition (prop. 2007/08:100, avsnitt 4.4.4) och som närmare utvecklas i denna proposition (avsnitt 10.4.1, volym 1) utgår den enhetliga verksamhetsstrukturen. Det innebär att utgiftsområden inte kommer att indelas i politikområden och i förekommande fall inte heller i verksamhetsområden.

Mot denna bakgrund bör målet för politikområdet Ungdomspolitik upphävas. Regeringen föreslår att de ovan nämnda övergripande målen ska gälla för regeringens ungdomspolitik även i fortsättningen.

I samband med beslutet om målen beslutade riksdagen att analys, samordning och redovisning för att uppnå de övergripande målen ska ske inom följande fem huvudområden, vilka har gällt fr.o.m. 2008:

1. Utbildning och lärande
2. Arbete och försörjning
3. Hälsa och utsatthet

4. Inflytande och representation
5. Kultur och fritid.

Regeringen föreslår att arbetet med ungdomspolitik även fortsättningsvis ska struktureras efter dessa fem huvudområden.

Regeringen anser även att fyra perspektiv ska utgöra utgångspunkten för utformningen av all offentlig verksamhet för ungdomar. De fyra perspektiven är:

1. Resursperspektivet
2. Rättighetsperspektivet
3. Självständighetsperspektivet
4. Mångfaldsperspektivet.

15.4 Resultatredovisning

15.4.1 Indikatorer och tidigare mål

Riksdagen beslutade i december 2004 (prop. 2004/05:2, bet. 2004/05:KrU2, rskr. 2004/05:94) om nya övergripande mål för den nationella ungdomspolitik, vilka har gällt fr.o.m. 2005 t.o.m. 2007. De två målen är att ungdomar ska ha verklig tillgång till välfärd och att ungdomar ska ha verklig tillgång till makt. Samtidigt beslutade riksdagen att analys, samordning och redovisning för att uppnå de övergripande målen ska ske inom fem huvudområden med inriktning på lärande och personlig utveckling, hälsa och utsatthet, inflytande och representation, egen försörjning samt kultur och fritid.

Parallellt med målen om att ungdomar ska ha verklig tillgång till välfärd och makt ska respektive politikområdes egna mål gälla även för ungdomsgruppen.

Den främsta målgruppen för ungdomspolitik är ungdomar mellan 13 och 25 år. Samtidigt gäller att de åldersgrupper som är intressanta att utgå ifrån kan variera mellan olika huvudområden.

15.4.2 Resultat

Ungdomsstyrelsen ställer årligen samman ett femtontal myndigheters uppföljning av indikatorer som belyser utvecklingen av ungdomars villkor. Denna uppföljning ger en samlad bild av ungdomars villkor inom olika sam-

hällsområden. Den senaste uppföljningen Ung i dag 2008 – En beskrivning av ungdomars villkor (Ungdomsstyrelsens skrifter 2008:5) som redovisades i augusti 2008 visar att ungdomar generellt har goda levnadsvillkor och mår bra. Flera indikatorer som mäter ungas inflytande har haft en positiv utveckling under senare år, där exempelvis valdeltagandet ökat liksom andelen elever som anser sig kunna vara med och bestämma i skolan. Vidare kan en försiktigt neråtgående trend i andelen unga som har utsatts för brott och för dödligt våld skönjas. Ung i dag 2008 visar även på en negativ utveckling inom vissa områden. Andelen med låg ekonomisk standard är större bland ungdomar än bland befolkningen som helhet. Särskilt utsatta är ensamstående ungdomar med barn. En större andel unga än äldre får också ekonomiskt bistånd och antalet ansökningar om betalningsföreläggande till Kronofogden samt ansökningar om vräkning har ökat i ungdomsgruppen.

I Ungdomsstyrelsens uppdrag ingår att stödja kommunerna i deras ungdomspolitiska arbete. Under 2007 fanns en ungdomspolitisk handlingsplan i 32 procent av kommunerna jämfört med i 28 procent av kommunerna under 2006.

Lärande och personlig utveckling

Huvudområdet har stor betydelse för ungdomar när det gäller deras tillgång till välfärd och inflytande.

Grundskolans huvuduppdrag är att förmedla kunskap och främja flickors och pojkars lärande för att därigenom förbereda dem för att leva och verka i samhället. Det genomsnittliga meritvärdet uppgick våren 2007 till 207,3 jämfört med 201,2 våren 1998. Flickorna har liksom tidigare ett betydligt högre genomsnittligt meritvärde än pojkarna. Föräldrarnas utbildning är den bakgrundsfaktor som i störst utsträckning påverkar skolresultatet. Ett barn till en högskoleutbildad förälder har i genomsnitt ett högre meritvärde (229,5) än elever med föräldrar vars högsta utbildning är gymnasieskola (192,3) eller grundskola (164,4).

Skillnaden mellan elever med utländsk bakgrund som är födda i Sverige (199,4) och de som invandrat före grundskolestart (196,2) är liten, men de elever som invandrat efter grundskolestart har ett betydligt lägre genomsnittligt meritvärde (165,0). Sammantaget har ele-

ver med svensk bakgrund ett genomsnittligt meritvärde på 210,1 medan motsvarande meritvärde för elever med utländsk bakgrund är 190,1. Dock presterar flickor med utländsk bakgrund något bättre genomsnittligt sett i grundskolan än pojkar med svensk bakgrund (läsåret 2006/07).

Våren 2007 minskade andelen behöriga till gymnasiet till 89,1 procent. Minskningen av andelen som är behöriga till gymnasieskolan beror främst på att andelen som har godkänt betyg i matematik har minskat. Bland flickor var 90,4 procent av de som avslutat årskurs 9 våren 2007 behöriga till gymnasiet och bland pojkar 87,9 procent.

Av de elever som började i gymnasieskolan hösten 2003 fullföljde totalt 68 procent utbildningen inom tre år och 75 procent inom fyra år. Andelen kvinnor som fått slutbetyg efter fyra år var fem procentenheter större än för män.

Av alla som fick slutbetyg från gymnasiet våren 2007 uppnådde totalt 89 procent grundläggande behörighet till universitets- och högskolestudier. Bland kvinnor uppnådde 91,3 procent grundläggande behörighet och bland män 86,4 procent. De senaste fyra åren har den genomsnittliga betygspoängen för elever med slutbetyg från gymnasieskolan varit oförändrat 14,7 för kvinnor och 13,4 för män.

Antalet personer som börjar studera vid Sveriges universitet och högskolor ökade fram till läsåret 2003/04 och har därefter minskat. Minskningen tycks nu ha avstannat, och för höstterminen 2007 kan noteras en smärre uppgång i studentantalet. Då var 322 000 individer registrerade i utbildning på grundnivå och på avancerad nivå, vilket är en ökning med 2 000 studenter jämfört med höstterminen 2006. Det är framför allt bland 19–20 åringar som ökningen har skett. Läsåret 2006/07 hade, enligt Högskoleverket drygt 43 procent av aktuella årskullar börjat studera vid universitet eller högskola vid 25 års ålder (övergångsfrekvens). Bland kvinnorna uppgick denna övergångsfrekvens till 50,2 procent och bland männen till 36,6 procent.

Sedan den 1 juli 2005 finns en bestämmelse i skollagen (1985:1100) om kommunernas informationsansvar för ungdomar som innebär att kommunerna ska hålla sig informerade om hur ungdomar upp till 20 år, som inte går eller har fullföljt en gymnasieutbildning på ett

nationellt eller specialutformat program, är sysselsatta. Syftet är att kunna erbjuda ungdomarna lämpliga individuella åtgärder. Skolverket redovisade hösten 2006 en uppföljning av hur kommunerna håller sig informerade om dessa ungdomar (U2007/101/G), som bl.a. visade att det finns för få alternativ för ungdomar som inte vill gå i gymnasieskolan. Undersökningen visade även att kommunerna anser att det kan vara svårt att få information om ungdomars sysselsättning.

Egen försörjning

Detta huvudområde omfattar bl.a. arbetsmarknadspolitiken, näringspolitiken, socialtjänstpolitiken och bostadspolitiken. Målet är att arbetsmarknadspolitiken ska bidra till en väl fungerande arbetsmarknad och målet för näringspolitiken är att stärka den svenska konkurrenskraften och skapa förutsättningar för fler jobb i fler och växande företag, för att därigenom bryta utanförskapet. Huvudområdet fokuserar på målet om att ungdomar ska ha verklig tillgång till välfärd. Uppföljning och aktuella insatser koncentreras främst till ungdomar i åldern 18–25 år.

Ungdomar har under 2007 förbättrat sin situation på arbetsmarknaden. Sysselsättningen ökade under 2007, arbetslösheten minskade och färre unga deltog i arbetsmarknadspolitiska program. Samtidigt hade många ungdomar svårt att få fotfäste på arbetsmarknaden. Framförallt gällde detta ungdomar som saknar gymnasieutbildning eller har en utbildning som inte efterfrågas av arbetsgivare. Under det första halvåret 2008 fortsatte andelen sysselsatta ungdomar att öka, och har stigit mer än bland ungdomar än bland befolkningen som helhet.

I oktober 2007 ändrades den officiella arbetslöshetsdefinitionen i AKU i enlighet med EU:s förordningar, som utgår från ILO:s internationellt vedertagna definition. Detta innebär att även heltidsstuderande som aktivt söker arbete (och är beredda att ta ett arbete) klassificeras som arbetslösa. Till skillnad från tidigare räknas heltidsstuderande som söker arbete som tillhörande arbetskraften. Även åldersgruppen har ändrats från 16–64 år till att omfatta 15–74 år. All statistik som redovisas i detta avsnitt avser de nya definitionerna i AKU och redogör för gruppen ungdomar i åldern 15–24 år.

Arbetslösheten bland ungdomar uppgick under 2007, enligt den internationella definitionen, till 117 500. Detta var en minskning med 6,1 procent jämfört med föregående år. Minskningen sker dock från en hög nivå. Andelen arbetslösa av arbetskraften var bland unga kvinnor 19,8 procent och bland unga män 18,7 procent.

Under det första halvåret 2008 var arbetslösheten fortsatt hög bland ungdomar i åldern 15–24 år. Arbetslösheten bland ungdomar ökade då med 12 000 personer eller 8,5 procent. Därmed var 147 000, eller 22,8 procent, av ungdomarna i arbetskraften arbetslösa. Drygt hälften av de arbetslösa ungdomarna är heltidsstuderande som sökt och kunnat ta arbete. Arbetslösheten var något högre bland unga kvinnor än bland unga män.

Antalet sysselsatta ungdomar ökade under 2007 med 36 600 personer, jämfört med föregående år. Därmed var 492 900, eller 41,9 procent, av ungdomarna i arbetskraften sysselsatta. Den positiva utvecklingen fortsatte även under det första halvåret 2008 då antalet sysselsatta steg med 26 000 personer. Sysselsättningsgraden fortsatte därmed att öka mer bland ungdomar än bland befolkningen som helhet, vilket är vanligt i detta konjunkturskede. Ökningen av andelen sysselsatta har varit något större bland unga män än bland unga kvinnor, men unga kvinnor har fortfarande en något högre sysselsättningsgrad än unga män. (SCB).

Ungdomsstyrelsen har under perioden 2004–2007 bidragit med stöd till uppbyggnaden av navigatorverksamheter i kommunerna vilka syftar till att underlätta ungdomars inträde på arbetsmarknaden genom en effektivare samverkan mellan offentliga och ideella aktörer. Under 2007 har Ungdomsstyrelsen fördelat drygt 1 miljon kronor för uppbyggnaden av navigatorverksamheter i sex kommuner. Ungdomsstyrelsens stöd till navigatorverksamheterna har stimulerat utvecklingen när det gäller att knyta nya aktörer till verksamheten och har lett till en mer formaliserad och enhetlig samverkan. Ungdomsstyrelsens har också fram till 2007 haft det parallella uppdraget att stödja utvecklingen av navigatorcentrum inom ideella organisationers verksamheter.

Den förra regeringen tillsatte 2005 en nationell koordinator som skulle utreda hur ung-

domar med slutförd eftergymnasial utbildning ska ges möjlighet till snabbare etablering på arbetsmarknaden (dir. 2005:21). I november 2006 redovisade den nationella koordinatören för unga till arbete sitt slutbetänkande Samverkan för ungas etablering på arbetsmarknaden (SOU 2006:102) vari bl.a. betonas vikten av en bra introduktion för ungdomar på arbetsplatserna. De frågor som aktualiserades av koordinatören har följts upp inom Regeringskansliet. Regeringen har bl.a. prioriterat införandet av en särskild jobbgaranti för ungdomar som syftar till att erbjuda ungdomar särskilda arbetsmarknadspolitiska insatser på ett tidigt stadium för att de så snabbt som möjligt ska få ett arbete eller påbörja eller återgå till utbildning inom det reguljära utbildningssystemet.

Arbetskraftsdeltagandet är betydligt lägre för personer med funktionsnedsättning jämfört med övriga befolkningen. Dåvarande Arbetsmarknadsstyrelsen, Försäkringskassan, Skolverket och Socialstyrelsen, har haft regeringens uppdrag att formulera en gemensam strategi för hur fler människor med funktionsnedsättning ska kunna försörja sig genom eget arbete. Rapporten överlämnades till regeringen i februari 2008. Den analys, som ligger till grund för rapporten, visar att bättre studievägledning, uppföljning och samordning riktad till unga personer med funktionsnedsättning är en viktig fråga.

Positiva attityder till företagande innebär goda förutsättningar för att ännu fler personer ska starta och driva företag i Sverige. Unga personer är mer positiva till att bli företagare än äldre och andelen ungdomar som vill bli företagare har ökat. I åldersgruppen 18–30 år kunde 76 procent 2007 tänka sig att bli företagare (Entreprenörskapsbarometern 2007, Nutek). Mest positiva är ungdomar bosatta i mellersta och övre Norrland. Vidare ville 28 procent av ungdomar i denna åldersgrupp helst bli företagare vilket innebär en minskning sedan 2006 då 34 procent helst ville bli egen företagare. Bland män i denna ålder uppgav 35 procent att de helst ville vara företagare jämfört med 21 procent bland kvinnorna. Bland unga personer födda utomlands uppgav sig 31 procent vilja vara företagare jämfört med 28 procent av unga personer födda i Sverige.

Det är vanligare att ungdomar har ekonomiskt bistånd jämfört med befolkningen i ge-

nomsnitt. Ungdomar är överrepresenterade bland biståndsmottagarna. Under 2007 hade ca 8 procent av de unga i åldersgruppen 18–24 ekonomiskt bistånd någon gång under året. Bland dessa är biståndsberoendet särskilt högt bland unga födda utomlands. Under 2007 hade 24 procent av dessa ekonomiskt bistånd medan andelen av unga födda i Sverige var betydligt lägre och uppgick till 6 procent. För unga födda i Sverige finns en liten övervikt av biståndsmottagande för kvinnor och för unga födda utomlands finns en liten övervikt för män. (Socialstyrelsen. Ekonomiskt bistånd årsstatistik, 2007).

Fortfarande är ungdomarna en grupp som drabbas hårt av bostadsbristen. Av Boverkets rapport Bostadsmarknaden 2008–2009 – med slutsatser av Bostadsmarknadsenkäten 2008 framgår att 142 kommuner uppger att de har brist på bostäder som unga efterfrågar, det vill säga närmare hälften av landets kommuner. Det är en ökning i förhållande till föregående år, då 128 kommuner uppgav att de hade brist på bostäder för unga. Det är fler kommuner som har brist på lämpliga bostäder för unga än som har generell bostadsbrist. Drygt hälften av de kommuner som uppger att de har brist på bostäder för unga är belägna utanför storstadsregionerna och högskoleorterna

Det har byggts många studentbostäder de senaste åren men nu märks en avmattning i detta byggande. Enligt kommunernas bedömningar kommer produktionen av studentbostäder i det närmaste att halveras i förhållande till föregående år.

Hälsa och utsatthet

Huvudområdet hälsa och utsatthet omfattar främst folkhälsopolitiken, socialtjänstpolitiken, rättsväsendet, den urbana utvecklingspolitiken och konsumentpolitiken. Socialtjänstpolitikens mål är bl.a. att stärka förmåga och möjlighet till social delaktighet för människor i ekonomiskt och socialt utsatta situationer. För folkhälsopolitiken är målet att skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen. Målet för rättsväsendet är den enskildes rättstrygghet och rättsäkerhet. Målet för kriminalpolitiken är att minska brottsligheten och att öka människors trygghet. För den urbana utvecklingspolitiken gäller att utvecklingen ska leda till färre individer i utanförskap i stadsdelar som präglas av

utanförskap. Inom konsumentpolitiken finns bl.a. målet att konsumenternas hälsa och säkerhet ska skyddas. Inom detta huvudområde fokuseras på att ungdomar har verklig tillgång till välfärd.

De flesta ungdomar bedömer sitt hälsotillstånd som gott eller mycket gott. Enligt den s.k. ULF-studien (SCB:s undersökning av levnadsförhållanden) från 2005 angavs detta av totalt 91 procent av de unga männen och 87 procent av de unga kvinnorna i åldern 16–24 år. Samtidigt förefaller utsattheten och ohälsan bland ungdomar att öka. Under 2005 hade enligt ULF-undersökningen 30,2 procent av kvinnorna och 13,1 procent av männen i åldern 16–24 år besvär av ängslan, oro eller ångest. Motsvarande andel uppgick till 8,8 procent bland kvinnorna och 3,9 procent bland männen under 1988–1989. Samma år hade 6,1 procent av kvinnorna och 2,1 procent av männen i åldern 16–24 år svåra besvär av ängslan, oro eller ångest jämfört med 1,9 respektive 0,6 procent under 1988–1989.

Den förra regeringen tillkallade 2005 en särskild utredare (dir. 2005:61) som hade i uppdrag att öka kunskapen om vilka faktorer i ungdomars livssituation som orsakar stress och om vilka metoder och tillvägagångssätt som kan minska orsakerna till stress. Utredningen om ungdomars psykiska hälsa lämnade sitt slutbetänkande *Ungdomar, stress och psykisk ohälsa* (SOU 2006:77) sommaren 2006. Betänkandet har remissbehandlats och de frågor som aktualiserades i utredningen har följts upp inom Regeringskansliet. I propositionen *En förnyad folkhälsopolitik* (prop. 2007/08:11) utvecklas några av förslagen. Bl.a. aviserades i denna proposition ett uppdrag till Socialstyrelsen att, i samråd med Statens folkhälsoinstitut genomföra en nationell undersökning av barns och ungdomars psykiska hälsa. Underlaget ska spegla situationen i olika delar av landet och utgöra ett relevant jämförelsematerial för kommande mätningar genomförda av kommunerna själva.

Även ungdomars fysiska hälsa har försämrats. Olika undersökningar har visat att andelen överviktiga ungdomar ökat och att många ungdomar har dåliga kostvanor vilket kan leda till trötthet, välvnadssjukdomar m.m. Andelen överviktiga eller feta i åldersgruppen 16–24 år uppgick 2005 till 18,7 procent bland män och 15,1 procent bland kvinnor. Undersök-

ningar visar även att andelen ungdomar som rör sig i mycket liten utsträckning har ökat.

Ungdomsstyrelsen genomförde under 2007 en tematisk analys om ungdomars hälsa *Fokus07 – En analys av ungas hälsa och utsatthet* (Ungdomsstyrelsens skrifter 2007:14). I analysen konstateras att den faktor som påverkar ungdomars hälsa mest är om man under den senaste tiden blivit kränkt i form av mobbning, hot, misshandel eller sexuellt våld och utnyttjande. Vidare har levnadsvanor, främst kost och motion, stora effekter på ungdomars hälsa. Även ungdomars självförtroende och självtillit påverkar hälsotillståndet i hög grad.

Utvecklingen av ungdomars hälsa i arbetslivet går i något mer negativ riktning än för befolkningen i sin helhet. Antalet dagar 2007 med sjukpenning, rehabiliteringspenning eller aktivitetsersättning bland ungdomar i åldern 16–29 år följer i stort sett samma utveckling som åldersgruppen 30–64 år, med undantag för åldersgruppen 20–24 år. Denna åldersgrupps antal dagar med aktivitetsersättning har ökat samtidigt som antalet dagar med sjukpenning minskat i mindre grad än för andra åldersgrupper.

Ungdomars alkoholkonsumtion förefaller ha ökat under andra halvan av 1990-talet men har sedan minskat under 2000-talet. Enligt Centralförbundets för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN:s) årliga undersökning bland elever i årskurs 9 ökade andelen som svarar att de inte dricker alkohol från runt 20 procent under 1990-talet till över 30 procent de två senaste åren. Bland elever i årskurs 9 har konsumtionen hos såväl flickor som pojkar sjunkit relativt kraftigt de senaste två åren. Konsumtionen hos båda könen ligger numera på samma nivåer som under första halvan av 1990-talet.

De minskade könsskillnaderna bland ungdomarna i årskurs 9 återspeglas inte bland äldre ungdomar. I gymnasieundersökningen framkommer tydliga könsskillnader som visar att yngre män dricker betydligt mer alkohol än yngre kvinnor. Konsumtionstoppen infinner sig runt 20–25-årsåldern och då är männens konsumtion mer än dubbelt så stor som kvinnornas. Hos männen minskar sedan konsumtionens omfattning med stigande ålder medan kvinnornas konsumtion snarare stabiliseras på en lägre nivå.

CAN:s undersökningar visar vidare att andelen som prövat narkotika ökade under 1990-talet och början på 2000-talet bland såväl elever i årskurs 9 som mönstrande 18-åriga män. Som högst uppgick andelen som prövat narkotika till tio procent bland pojkarna och nio procent bland flickorna i årskurs 9. Sedan början av 2000-talet har dock denna trend vänts i en nedgång och 2007 svarade 6 procent av eleverna i årskurs 9 att de prövat narkotika. Motsvarande andel i de relativt nya undersökningarna i gymnasiets andra år var 15 procent. Även bland mönstrande män har andelen som prövat narkotika sjunkit de senaste åren.

Brottsförebyggande rådets niondeklassundersökning genomfördes senast 2005. Undersökningen visade att andelen elever som utsatts för stöld uppgick till 30 procent. Vidare hade 11 procent av eleverna utsatts för hot, 24 procent för lindrigare våld och 5 procent för grövre våld. Statistiska centralbyråns offerundersökning visar att 13 procent av ungdomar i åldern 16–24 år utsattes för hot eller våld under 2005, vilket utgör en minskning med 2 procentenheter jämfört med 2004.

Av tillfrågade ungdomar mellan 16–19 år i Brottsförebyggande rådets trygghetsundersökning för 2006 uppgav 8 procent att de hade utsatts för trakasserier, 8 procent för hot och 8 procent för misshandel (varav 1,5 procent för allvarlig misshandel) under det senaste året. Knappt två procent uppgav att de varit utsatta för sexualbrott. En betydligt högre andel unga flickor än pojkar uppgav att de varit utsatta för sexualbrott, medan förhållandet var det omvända när det gällde misshandelsbrott.

Barn och ungdomar som utsatts för brott är beroende av att vuxna förstår och agerar. Föräldrar och skola är viktiga, inte minst för att ge ungdomar en god värdegrund. Ett bra samarbete mellan skola, polis och andra aktörer på det lokala planet förebygger brott.

Att arbeta brottsförebyggande är särskilt viktigt när det gäller unga människor. Genom tidiga och tydliga insatser motverkas allvarlig brottslighet i framtiden.

Under 2007 uppgick antalet personer som misstänkts för brott till totalt 112 304 personer varav 25 procent var i åldrarna 15–20 år. Ungdomars brottslighet består framförallt av misshandel, stöld, rån och skadegörelse (Kriminalstatistik 2007, BRÅ).

Inflytande och representation

Målet för demokratipolitiken är en levande demokrati där individens möjligheter till inflytande förstärks och de mänskliga rättigheterna respekteras. Målet för folkrörelsepolitiken är att människor ska ha bästa möjliga förutsättningar för att bilda och delta i olika typer av folkrörelser och föreningar. Detta huvudområde har främst bäring på målet att alla ungdomar ska ha verklig tillgång till inflytande.

Ungdomar är i mindre grad aktiva i politiken än den övriga befolkningen. Under 2005 var 3,4 procent av ungdomarna i åldern 16–24 år medlemmar i politiska partier jämfört med 5,6 procent av samtliga i åldern 16–84 år samt 8,5 procent av befolkningen i åldern 55–64 år (SCB:s ULF-undersökning 2006). Bland ungdomarna var en betydligt högre andel män än kvinnor medlemmar i politiska partier. Denna könsskillnad är dock marginell i de övriga åldersgrupperna.

Skolvalet 2006, som arrangerades av Ungdomsstyrelsen, slog rekord i antal deltagare. Totalt 405 000 elever i 1 400 högstadieskolor och gymnasieskolor gick till valurnorna, jämfört med 250 000 elever i 1 100 skolor i skolvalet 2002. Valdeltagandet var 87 procent vid de aktuella skolorna.

Den i de senaste valen nedåtgående trenden vad gäller valdeltagande vände i valet 2006. Även förstagångsväljarnas valdeltagande i riksdagsvalet ökade i förra valet enligt SCB:s valdeltagandeundersökning. I riksdagsvalet 2006 deltog 75,6 procent av förstagångsväljarna (18–22 år) jämfört med 70,3 procent av förstagångsväljarna vid valet 2002. De något äldre ungdomarna i åldern 22–24 år hade ökat sitt valdeltagande från 69,0 procent till 73,9 procent. Valdeltagandet hade ökat bland såväl unga kvinnor som unga män. Valdeltagandet bland kvinnliga förstagångsväljare uppgick till 77,5 procent och till 73,8 procent bland manliga förstagångsväljare. I åldern 22–24 år deltog 80,6 procent av kvinnorna och 70,5 procent av männen i riksdagsvalet.

Hälften av ungdomarna i åldern 16–25 år upplever att de har små eller inga möjligheter att föra fram idéer till beslutsfattare i kommunen (Ung idag 2008 – En beskrivning av ungdomars villkor, Ungdomsstyrelsens skrifter 2008:5). De ungdomar, som inte ser stora möjligheter att föra fram sina idéer, uppgick

till 52 procent bland unga kvinnor och 51 procent bland unga män. Ungdomsstyrelsen verkar för att på olika sätt stimulera utvecklingen av former för ungdomars inflytande på lokal nivå. Ungdomsstyrelsen uppskattar att 51 procent av kommuner och stadsdelar har någon form av inflytandeforum för ungdomar. De flesta av dessa inflytandeforum har som uppgift att lämna synpunkter till tjänstemän, driva egna frågor och ha en rådgivande funktion i förhållande till de förtroendevalda.

Ålderssammansättningen i statliga styrelser och kommittéer är fortsatt skev. I detta sammanhang är det relevant att redovisa andelen ledamöter under 30 år, dels eftersom det rör sig om få ledamöter i ung ålder, dels eftersom personer under 30 år har en större kännedom om ungdomars levnadsförhållanden än de äldre ledamöterna. Styrelserna och kommittéerna domineras av ledamöter som är över 50 år, medan unga under 30 år är underrepresenterade. Andelen ledamöter under 30 år i statens myndighetsstyrelser uppgått till cirka en procent och andelen under 40 år till cirka sex procent. Andelen kommittéledamöter under 30 år har samtidigt uppgått till knapp en procent och andelen under 40 år till elva procent. Detta kan jämföras med att omkring 57 procent av styrelseledamöterna och 50 procent av kommittéledamöterna varit över 55 år under samma tidsperiod. Sett över en femårsperiod har inga större förändringar skett när det gäller ålderssammansättningen i styrelser och kommittéer.

Ungdomar i åldern 18–29 år är kraftigt underrepresenterade bland förtroendevalda på kommunal nivå, vilket förstärks av att andelen avhoppare är störst bland de unga politikerna. I Statistiska centralbyråns (SCB:s) rapport Förtroendevalda i kommuner och landsting 2007 – En rapport om politikerantal och representativitet – redovisas resultat från 2007 års undersökning av förtroendevalda i kommuner och landsting. I rapporten redovisas analyser baserade på uppgifter om förtroendevalda som landets samtliga kommuner och landsting har skickat in till SCB. Undersökningen visar att unga är underrepresenterade bland kommunpolitikerna även år 2007. Det är åldersgruppen 65 år och äldre som växer snabbast. Bland förtroendevalda i kommunerna uppgick andelen i åldern 18–29 år till 7 procent 2007 jämfört

med att åldersgruppens andel av befolkningen uppgick till 18 procent. Bland de förtroendevalda i landstingen var motsvarande andel 6 procent. Bland förtroendevalda i kommunerna finns en liten övervikt av kvinnor, medan omvänt förhållande råder bland förtroendevalda i landstingen.

Kultur och fritid

Huvudområdet omfattar kulturpolitiken, folk- rörelse- och idrottspolitiken. Inom kulturpolitiken är målet bl.a. att alla får möjlighet till delaktighet i kulturlivet och till kulturupplevelser samt till eget skapande. För folkrörelsepolitiken är målet att människor ska ha bästa möjliga förutsättningar att bilda och delta i olika typer av folkrörelser och föreningar. Målet för idrottspolitiken är bl.a. att ge alla människor möjlighet att motionera och idrotta för att främja en god folkhälsa. Huvudområdets inriktning har bäring på de övergripande målen om att alla ungdomar ska ha verklig tillgång till såväl välfärd som inflytande.

Ungdomsstyrelsen genomförde under 2006 en tematisk analys inom området kultur och fritid som redovisas i Fokus06 – En analys av ungas kultur och fritid (Ungdomsstyrelsens skrifter 2006:4). Undersökningarna visade bl.a. att trivseln med kultur- och fritidsutbudet varierar kraftigt med kön, ålder, bostadsort och födelseland. T.ex. ansåg 25 procent av ungdomar i högstadiet och 38 procent av ungdomar från gymnasiet att det finns ganska lite eller väldigt lite att göra på fritiden. Ungdomar i högstadiet upplever sig framförallt sakna mötesplatser, idrottsanläggningar och idrottsaktiviteter. Ungdomar i gymnasiet uppger att de saknar mötesplatser och även idrottsanläggningar, idrottsaktiviteter och kulturaktiviteter. En slutsats som dras i Fokus06 är att kultur- och fritidsaktiviteter har goda förutsättningar att attrahera ungdomar när idéerna kommer ifrån och genomförs av ungdomar och när professionella vuxna varit lyhörda och visat vilka vägar som finns för att förverkliga idéerna.

Under 2008 inleddes satsningen Skapande skola. Från och med 2008 har regeringen avsatt 55 miljoner kronor årligen som stimulansbidrag till åk 7–9. Satsningen syftar till att öka ungas möjligheter till kulturell delaktighet och eget skapande samt tillgång till professionell kultur. Detta ska också bidra till att nå

skolans kunskapsmål. I en första ansökningsomgång hos Statens kulturråd våren 2008 har ca 180 kommuner/kommundelsnämnder och enskilda skolor sökt Skapande skolamedel. Det är ett bra resultat för en helt ny bidragsform. En andra ansökningsomgång kommer att genomföras under hösten 2008.

Att delta i kulturverksamheter och själv få skapa stärker personlighetsutvecklingen. Under 2007 deltog 361 000 barn och ungdomar i musik- och kulturskolornas verksamhet.

År 2000 fanns cirka 1 350 fritids- och ungdomsgårdar. Ungefär 30 procent av fritids- och ungdomsgårdarna drivs av föreningar. Sveriges Kommuner och Landsting genomförde 2006 en ny kartläggning av kommunernas fritids- och ungdomsgårdar samt andra anläggningar för fritidssysselsättningar som visade att omfattningen av fritids- och ungdomsgårdar samt ungdomshus i princip ligger på samma nivå 2005 som 2000.

Ungdomar deltar i folkrörelser och föreningar i lägre grad än vuxna. Under åren 2004–2005 var 63,6 procent av ungdomarna i åldern 16–25 år medlemmar i någon förening jämfört med 88,4 procent bland personer i åldern 35–74 år. Statens bidrag till ungdomars organisering i föreningslivet innebär att ungdomars egen organisering stimuleras. Enligt förordningen (2001:1060) om statsbidrag till ungdomsorganisationer är målen för statsbidraget att främja barns och ungdomars demokratiska fostran, främja jämställdhet mellan könen, främja jämlikhet mellan olika ungdomsgrupper, ge barn och ungdomar en meningsfull fritid, och engagera fler ungdomar i föreningslivet. Fördelningen av statsbidraget ger ungdomar i hela landet möjligheter till en meningsfull fritid och till deltagande i verksamheter som bygger på demokratiska grunder. För 2007 fördelade Ungdomsstyrelsen statsbidrag i form av struktur-, utvecklings- eller etableringsbidrag till 59 ungdomsorganisationer jämfört med 65 ungdomsorganisationer 2006. Det totala antalet medlemmar i åldern 7–25 år som dessa organisationer redovisade inför bidragsåret 2007 var 480 762 medlemmar att jämföra med totalt 576 944 medlemmar inför 2006. Nedgången i antalet medlemmar beror främst på att färre ungdomsorganisationer beviljats bidrag, vilket bl.a. beror på ökade krav på revisorsrapporter samt stramare regler för rapportering av med-

lemsuppgifter. Av medlemmarna var 44 procent flickor eller unga kvinnor. Vidare fördelade Ungdomsstyrelsen under 2007 särskilt bidrag till 31 organisationer samt projektstöd till 72 organisationer.

Som statsbidrag för ungdomsorganisationernas verksamhet för 2007 fördelade Ungdomsstyrelsen 72,5 miljoner kronor. Därtill fick Ungdomsstyrelsen under 2006 totalt 131,3 miljoner kronor av AB Svenska Spels överskott för fördelning till ungdomsorganisationernas lokala verksamheter för 2007. Under 2007 erhöll Ungdomsstyrelsen 154 miljoner kronor att fördela för ungdomsorganisationernas lokala verksamheter för 2008. Vidare har Ungdomsstyrelsen i år erhållit 196 miljoner kronor av överskottet från AB Svenska Spel för myndighetens fördelning för ungdomsorganisationernas lokala verksamheter under 2009.

Idrottsrörelsen är Sveriges största folkrörelse och även Sveriges största ungdomsrörelse med 12 000 idrottsföreningar som har barn och ungdomsverksamhet. I 2006 års redovisning av det lokala aktivitetsstödet rapporterades 33,5 miljoner deltagartillfällen för ungdomar i åldern 13–20 år. När det gäller deltagartillfällen i det lokala aktivitetsstödet är siffrorna för 2007 i stort sett oförändrade för ungdomar i åldern 13–20 år, alltså cirka 33,5 miljoner.

Internationellt samarbete

Ungdomsstyrelsen har fått vidgade uppgifter på det internationella området. Myndigheten fick fr.o.m. 2007 ansvar för att vara nationellt programkontor för det nya EU-programmet Ung och aktiv i Europa, som vänder sig till en bredare målgrupp än det tidigare EU-programmet Ungdom.

Regeringen har vidare uppdragit åt Ungdomsstyrelsen att vara nationell koordinator för informationstjänsten Eurodesk fr.o.m. januari 2008 (IJ2007/3408/UNG).

Hösten 2007 anordnade Ungdomsstyrelsen avslutningskonferensen för Europarådets kampanj All Different – All Equal i samverkan med bl.a. Regeringskansliet, Malmö Stad och Landsrådet för Sveriges ungdomsorganisationer. Konferensen samlade cirka 250 ungdomar från hela Europa. Utvärderingen av konferensen visar att konferensen ledde till ökade kun-

skaper och insikter om mänskliga rättigheter, jämställdhet, hedersrelaterat våld och förtryck.

Under året har Sverige medverkat i EU-samarbetet på det ungdomspolitiska området inom ramen för EU:s rådsarbetsgrupp för ungdomsfrågor. Sverige har även deltagit aktivt i Europarådets styrkommitté för ungdomsfrågor (CDEJ). Vidare har Sverige deltagit i Östersjöstaternas råds och Barentsrådets arbetsgrupper för ungdomsfrågor. Sverige har även bidragit till finansieringen av Östersjöstaternas råds och Barentsrådets sekretariat för ungdomsfrågor med placering i Kiel respektive Murmansk. Sverige har även aktivt deltagit i Nordiska barn- och ungdomskommittén inom ramen för Nordiska ministerrådet.

15.4.3 Analys och slutsatser

Utbildning och lärande

De flesta ungdomar i Sverige får bra utbildning genom att de slutfört gymnasieskolan och nästan hälften av dessa ungdomar börjar en högskoleutbildning. Regeringen genomför nu ett antal insatser inom skolan i syfte att ge möjlighet för alla elever att klara skolans kunskapsmål och att alla elever ska ha en trygg skolmiljö.

Regeringen har också uppdragit åt Ungdomsstyrelsen att genomföra en tematisk analys av ungdomars levnadsvillkor och upplevelse av sin situation i ett antal utanförskapsområden med särskild inriktning på utbildning och arbete (IJ2007/3407/UNG). I analysen ingår bl.a. översiktlig beskrivning av skolors förutsättningar, resultat och arbetsmiljö ur ett ungdomsperspektiv.

Arbete och försörjning

Många ungdomar med gymnasieutbildning eller högskoleutbildning etablerar sig på arbetsmarknaden genom tillfälliga anställningar. Ungdomar som inte slutfört gymnasieutbildning och som inte har särskilt omfattande erfarenheter från arbetsmarknaden kan ha svårare att få ett varaktigt arbete. I områden med hög arbetslöshet och stor koncentration av personer med utländsk bakgrund kan problemen för ungdomarna att få arbetet vara ännu större. Regeringen anser att mer kunskap behövs om hur många dessa ungdomar är och vad som utmärker dessa ungdomsgrupper. Ungdoms-

styrelsen fick därför i uppdrag att under år 2008 genomföra en tematisk analys av ungdomars levnadsvillkor och upplevelse av sin situation i ett antal utanförskapsområden med särskild inriktning på utbildning och arbete. I denna analys ska även belägg för verksamheter och insatser som ungdomar är positiva till respektive efterfrågas.

Hälsa och utsatthet

Att ungdomar har en god hälsa och sunda levnadsvanor är också ett område som regeringen särskilt prioriterar. Av den tematiska analys, Fokus07. En analys av ungas hälsa och utsatthet, som Ungdomsstyrelsen redovisade hösten 2007 framgår att ungdomar generellt sett har en bra hälsa samtidigt som hela 40 procent av ungdomar anger att de har ont i magen, huvudvärk eller problem med sömnen flera gånger i veckan. Unga kvinnor mår betydligt sämre än unga män och ungdomar som är homosexuella, bisexuella eller transpersoner mår betydligt sämre än andra ungdomar. En viktig orsak till att ungdomar mår dåligt är att de har blivit kränkta genom mobbning, hot, misshandel eller sexuellt våld och utnyttjande. Det är angeläget att det finns resurser för att stödja de ungdomar som mår dåligt på olika sätt.

Ungdomsmottagningarna fyller en viktig funktion för ungdomar i deras behov av råd och stöd i frågor som rör sexuell och reproduktiv hälsa, relationer m.m. Ungdomsmottagningarna finns dock inte i alla ungdomars närhet och det kan också finnas behov av att kunna ställa frågor anonymt för vissa ungdomar. Regeringen har uppmärksammat behovet av kompletterande insatser för att stödja ungdomars hälsa och beslutade därför sommaren 2007 att utbetala medel för att stödja utvecklingen av en virtuell ungdomsmottagning. Landstingen kommer därför genom Sjukvårdsrådgivningen att lansera en ny nationell webbplats för unga om sex, hälsa och relationer i november 2008 benämnd Ungdomsmottagningen.se. Syftet med den nya tjänsten är att stärka unga kvinnors och unga mäns identitetsutveckling och förbättra hälsosituationen bland unga kvinnor och unga män genom lättillgänglig kunskap på områden som kan vara känsliga och svåra att ta upp i reguljära kontakter med hälso- och sjukvården. Satsningen är ett led i regeringens strävan att

förbättra tillgängligheten till hälso- och sjukvården.

Regeringen har under sommaren 2008 gett Socialstyrelsen i uppdrag att fördela 214 miljoner kronor till landstingen i syfte att öka tillgängligheten för barn och ungdomar med psykisk ohälsa. Vidare har regeringen sommaren 2008 beslutat att Socialstyrelsen ska initiera ett nationellt projekt för att utbilda psykiatriers och primärvårdens personal för målgruppen barn till föräldrar med psykisk sjukdom.

Inflytande och representation

Sedan 1980-talet minskade ungdomars valdeltagande i allmänna val fram till 2006 då ungdomars valdeltagande ökade och särskilt förstagångsväljarnas valdeltagande. Ungdomars deltagande i föreningslivet är lägre än bland den vuxna befolkningen och har minskat under de senaste åren. Att ungdomar är aktiva i föreningslivet kan leda till personlig utveckling bl.a. när det gäller sociala färdigheter, demokratisk skolning, ansvarstagande och informellt lärande. Utveckling av dessa färdigheter innebär att många ungdomar lättare får ett arbete, att de har sådana färdigheter som ett arbete kan kräva och att de ökar sina möjligheter till att starta ett eget företag. Regeringen ser det som angeläget att bidragen till ungdomars föreningsliv fördelas rättvist och att kvaliteten i bidragsgivningen är hög och har därför uppdragit till en särskild utredare att se över det nuvarande bidragssystemet och lämna förslag till förändringar. Utredningen om vissa frågor om bidrag till ungdomsorganisationer m.m. (dir. 2008:35) ska redovisa sitt uppdrag senast i slutet av februari 2009.

Det är av stor betydelse att ungdomar kan utöva inflytande på den lokala nivån i kommuner och landsting. Ungdomsstyrelsen bedriver ett arbete som syftar till att öka ungdomars möjligheter till inflytande på lokal nivå. Myndigheten stödjer kommunerna när det gäller inrättande av inflytandeforum. Regeringen har vidare i december 2007 uppdragit åt Ungdomsstyrelsen att kartlägga olika former för ungdomsinflytande, analysera framgångsfaktorer och sprida goda exempel samt stödja nätverksbyggande mellan lokala aktörer som arbetar med ungdomars inflytande (IJ2007/3346/UNG).

Kultur och fritid

Av Ungdomsstyrelsens senaste undersökning av ungdomars attityder och värderingar, Unga med attityd – Ungdomsstyrelsens attityd- och värderingsstudie 2007 (Ungdomsstyrelsens skrifter 2007:11) som vänt sig till 6 000 personer i åldern 16–29 år och 1 500 personer i åldern 35–74 år framgår att fritiden spelar en central roll för ungdomars mognad och utveckling. Bland ungdomar i åldern 16–19 år ansåg 16 procent att fritiden ger livet mest mening medan 11 procent hade denna uppfattning i åldern 20–24 år. Det som var mest betydelsefullt för livet bland ungdomar var familj vilket 42 procent ansåg bland 16–19-åringar och 56 procent bland 20–24-åringar samt vänner vilket 29 procent av 16–19-åringar ansåg och 22 procent av 20–24-åringar. Enligt undersökningen är de vanligaste fritidssysselsättningarna bland ungdomar i åldern 16–29 år att vara ute på Internet (86 procent), att läsa tidningar/böcker (83 procent) och individuell träning (51 procent). De fritidssysselsättningar som ökat sedan 2002 års undersökning är framförallt att vara ute på Internet och att gå på teater, utställningar, museer och konserter etc.

Idrottsutredningen redovisade i juni 2008 betänkandet Föreningsfostran och tävlingsfostran – en utvärdering av statens stöd till idrotten (SOU 2008:59). I betänkandet konstateras att barn- och ungdomsidrotten i högre grad utmärks av tävlingsfostran än av föreningsfostran, vilket motiverar att staten tydligare markerar att stödet till idrotten ska utformas med utgångspunkt i barns och ungdomars egna intressen, behov och förutsättningar, d.v.s. ett barnperspektiv bör tillföras statens stöd till idrotten. I betänkandet redovisas bakgrunden till förslaget, vilken är att mer än åtta av tio ungdomar har tillhört minst en idrottsförening före 20 års ålder, men att avhoppet från idrottsföreningarna börjar vid 13 års ålder och ökar i takt med stigande ålder. Det konstateras också i utredningen att pojkar idrottar mer än flickor. Det är av stor vikt för barns och ungdomars såväl fysiska som psykiska utveckling att de ska kunna delta i de idrottsverksamheter som tilltalar dem utan att vara på elitnivå.

Internationellt samarbete

Det internationella samarbetet på det ungdomspolitiska området är omfattande och sker inom ramen för EU, Europarådet, Nordiska ministerrådet, Östersjöstaternas råd och Barentsrådet. Under 2008 är Sverige ordförande i Nordiska barn- och ungdomskommittén och under perioden maj–november 2008 i Europarådets ministerkommitté. Samarbetet har under 2008 främst varit inriktat på att ta fram en ny ungdomspolitisk strategi, Agenda 2020.

EU-samarbetet på det ungdomspolitiska området har under 2008 varit inriktat på ett fortsatt genomförande av den europeiska ungdomspakten, temat interkulturell dialog och ökat deltagande av unga med färre möjligheter. Under 2008 pågår i samtliga EU:s medlemsstater en utvärdering av hela det ungdomspolitiska samarbetet i EU sedan 2001. De nationella utvärderingsrapporterna som ska skickas till kommissionen den 15 oktober 2008 kommer att ligga till grund för ett meddelande från kommissionen, som presenteras under våren 2009. Planeringen av det kommande ordförandeskapet under hösten 2009 har intensifierats under året. Landsrådet för Sveriges ungdomsorganisationer (LSU) har beviljats 500 000 kronor under 2008 för ett projekt med syftet att stärka EU-kunskaperna och arbetet bland sina medlemsorganisationer inför det svenska ordförandeskapet 2009.

15.5 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har inte haft några invändningar i sin revisionsberättelse för Ungdomsstyrelsen avseende räkenskapsåret 2007.

Riksrevisionen genomförde 2005 en effektivitetsrevision med inriktning på hur Ungdomsstyrelsen kontrollerar underlaget för beslut om statsbidrag till ungdomsorganisationer samt vilka förutsättningar som Ungdomsstyrelsen har givits för att genomföra sådana kontroller; Statsbidrag till ungdomsorganisationer – hur kontrolleras de? (RiR 2005:16). I granskningsrapporten rekommenderades regeringen att överväga förslag till riksdagen om förändring av reglerna för statsbidraget och lagstiftning som innebär att Ungdomsstyrelsen får möjlighet att kontrol-

lera medlemsantalet i de bidragssökande organisationerna utan att medlemmarnas anonymitet hotas i den utsträckning att hinder föreligger enligt regeringsformens bestämmelser. Regeringen rekommenderades också att överväga att koppla mål och villkor för bidraget till varandra samt tydliggöra regelverk och resurser för kontroll och uppföljning. Ungdomsstyrelsen rekommenderades bl.a. att förstärka kontrollerna av statsbidraget. Riksrevisionen konstaterade vidare att deras rekommendationer väl syntes överensstämma med de överväganden som Ungdomsstyrelsen gjorde i sin pågående översyn av statsbidraget enligt uppdrag i myndighetens regleringsbrev för 2005. Med anledning av granskningsrapporten lämnade Riksrevisionens styrelse en framställning till riksdagen angående statsbidrag till ungdomsorganisationer. Framställningens förslag avslogs av riksdagen i april 2006 (2005/06:RRS15, bet. 2005/06:KrU22, rskr. 2005/06:211). Riksdagen uttalade i samband därmed att riksdagen endast kan pröva om en viss kontroll av statsbidragen är förenlig med grundlag, om ett sådant förslag läggs fram för riksdagen. Riksdagen ansåg också att pågående och aviserade förändringar i bidragssystemet borde få tid att verka.

I november 2005 redovisade Ungdomsstyrelsen sin rapport Statsbidrag till ungdomsorganisationer – en översyn och konsekvensanalys av förändrade regler (Ungdomsstyrelsens skrifter 2005:7). Rapporten hade sin utgångspunkt i de nya reglerna för statsbidrag som tillämpades första gången för bidragsåret 2004.

Regeringen beslutade i mars 2008 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att se över vissa frågor om bidrag till ungdomsorganisationer m.m. Enligt kommittédirektiven (dir. 2008:35) ska översynen bl.a. omfatta för- och nackdelar med att i ökad utsträckning låta målen styra bidragsgivningen, och analys av i vilken utsträckning kontroller av organisationers medlemsantal och andra uppgifter som utgör grunden för bidrag är förenliga med regeringsformens bestämmelser om åsiktsfrihet och föreningsfrihet. Uppdraget ska redovisas senast den 28 februari 2009.

15.6 Politikens inriktning

En av de mest prioriterade frågorna som regeringen arbetar med är att bryta utanförskapet i samhället och särskilt angeläget är att barn och ungdomar inte ska växa upp i utanförskap. Som underlag för detta arbete behövs mer kunskaper om ungdomars situation i utanförskapsområden. Regeringen har därför uppdragit åt Ungdomsstyrelsen att genomföra en tematisk analys av ungdomars levnadsvillkor och upplevelse av sin situation i ett antal utanförskapsområden med särskild inriktning på utbildning och arbete. Områdena väljs bland de stadsdelar som omfattas av statens erbjudande till kommuner att teckna lokala utvecklingsavtal. Uppdraget ska redovisas i december 2008. Regeringen avser även att ge Ungdomsstyrelsen i uppdrag att genomföra fortsatta tematiska analyser av ungdomars situation i utanförskapsområden med inriktning på områden av särskild vikt för ungdomar.

En stark landsbygd är en resurs för hela landets utveckling och tillväxt. Det är viktigt att landsbygden erbjuder goda levnadsförhållanden och utvecklingsmöjligheter för ungdomar.

Under hösten 2009 kommer en strategi för ungdomspolitik att färdigställas inom Regeringskansliet.

Att ungdomar tar sig in i arbetslivet som företagare eller via anställning utgör den viktigaste faktorn när det gäller att motverka utanförskap. Regeringen har vidtagit särskilda åtgärder för ungdomar i form av en jobbgaranti för ungdomar och nedsatta socialavgifter för arbetsgivare som anställer ungdomar. Dessutom kan ungdomar mellan 20–24 år kvalificera sig för nystartsjobb redan efter sex månaders arbetslöshet, istället för ett år. Regeringen föreslår i denna proposition en ytterligare sänkning av socialavgifterna för alla ungdomar under 26 år. Det är ännu för tidigt att bedöma resultatet av ovanstående insatser. Regeringen avser dock att noga följa utvecklingen.

En av de viktigaste förutsättningarna för att ungdomar ska ta sig in i arbetslivet är en bra utbildning. Utbildningsväsendet spelar en betydelsefull roll för att unga människor ska utveckla de kunskaper, kompetenser och förhållningssätt som behövs för att kunna förverkliga sina idéer, antingen som egen företa-

gare eller som anställd. Regeringen har vidtagit en rad olika åtgärder för att skärpa kunskapskraven i skolan parallellt med att elevernas möjligheter i skola förbättras genom bl.a. höjda krav på lärarnas kompetens. Regeringen avser att genomföra reformer inom gymnasieskolan och bereder för närvarande förslagen i betänkandet Framtidsvägen – en reformerad gymnasieskola (SOU 2008:27). Yrkesutbildningen har haft en särskild tyngd i utredningen. Förslagen ska leda till en högre kvalitet i såväl yrkesutbildning som studieförberedande utbildning. Regeringen konstaterar att dagens svenska skola visar brister när det gäller jämställdhet. Det finns skillnader mellan könen när det gäller studieresultat och ungdomar fortsätter att i stor utsträckning göra traditionella utbildningsval. Regeringen beslutade därför sommaren 2008 att genomföra en jämställdhetsatsning under 2008–2010 om totalt 110 miljoner kronor. I satsningen ingår bl.a. inrättandet av en jämställdhetsdelegation för skolan med uppgift att analysera könsskillnader i utbildningsresultat och utvärdera metoder för att bryta traditionella könsroller. I satsningen ingår fortbildning av lärare och annan skolpersonal om könsroller, hederstraditioner samt sex- och samlevnadsundervisning. Vidare har Myndigheten för skolutveckling fått i uppdrag att stödja elevhälsan för att motverka psykisk ohälsa och Högskoleverket har fått i uppdrag att bl.a. analysera könsskillnader i studieval vad gäller lärarutbildningens olika inriktningar samt föreslå lämpliga åtgärder för att uppnå en jämnare könsfördelning på lärarutbildningen.

Regeringen prioriterar också särskilt åtgärder som syftar till att främja trygga levnadsvillkor. Inom detta område är det särskilt angeläget att bekämpa mäns våld mot kvinnor, vari ingår åtgärder i syfte att bekämpa det hedersrelaterade våldet och förtrycket. Regeringen har gett Ungdomsstyrelsen ett antal olika uppdrag med syftet att förebygga dels mäns våld mot flickor och unga kvinnor, dels hedersrelaterat våld. Ungdomsstyrelsen genomför bl.a. kompetensutveckling för tjejjourernas medarbetare och utbildningar för anställda i kommunerna som arbetar med ungdomar i syfte att öka kunskaperna om hur mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat förtryck kan förhindras. Regeringen följer ut-

vecklingen på området och har för avsikt att där behov finns genomföra ytterligare insatser.

Den 10 juli 2008 fattade regeringen beslut om en handlingsplan mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål (skr. 2007/08: 167). I handlingsplanen uppmärksammas bland annat behovet av ytterligare kunskap om antalet barn och ungdomar med erfarenhet av prostitution samt ungas behov av relevant information och möjligheter att diskutera dessa frågor med varandra och med vuxna. För att möta dessa behov aviserar ett uppdrag till Ungdomsstyrelsen att genomföra en studie bland unga mellan 13 och 25 år om deras erfarenheter av och attityder till sexuell exponering och sexuellt utnyttjande via Internet och andra medier. Med utgångspunkt i studien ska Ungdomsstyrelsen sedan utforma såväl ett metodmaterial som utbildningsinsatser för stärka det förebyggande arbetet och öka kunskapen i dessa frågor hos personer som arbetar med ungdomar. Uppdraget ska genomföras under 2008–2010.

Att främja ungdomars inflytande i samhället är ett viktigt led i att motverka utanförskap bland ungdomar. Det statliga stödet till ungdomsorganisationerna tillsammans med de medel som fördelas av AB Svenska Spels överskott syftar bl.a. till att öka ungdomars möjligheter till ett aktivt föreningsliv. Den pågående översynen av bidragen till ungdomsorganisationerna (dir. 2008:35) syftar bl.a. till att visa på möjligheter för hur bidragsgivningen i högre grad ska kunna relateras till målen för statsbidraget samt att föreslå en modell för hur det kan säkerställas att överskottet från AB Svenska Spel kommer ungdomsorganisationernas lokala verksamheter till del. Uppdraget ska redovisas i februari 2009 varefter ärendet bereds vidare inom Regeringskansliet.

Regeringen ser det som angeläget att ungdomars inflytande även kan stärkas på lokal nivå. Ungdomsstyrelsen fick i december 2007 i uppdrag att kartlägga vilka former som finns för ungdomsinflytande samt analysera framgångsfaktorer i det lokala arbetet för att främja ungdomar inflytande. Uppdraget redovisas i mars 2009, varefter regeringen kommer att bereda förslagen.

Under hösten 2008 avser statsrådet med ansvaret för ungdomsfrågor vidare att tillsätta en referensgrupp för ungdomspolitikerna med

representanter för ungdomsorganisationer och med medverkan av andra relevanta aktörer.

Internationellt samarbete

Under våren 2009 kommer EU-kommissionen att presentera ett meddelande med förslag på ett framtida ramverk för det ungdomspolitiska samarbetet i EU. Med utgångspunkt i detta meddelande kommer arbetet med ett beslut om det framtida samarbetet efter 2010 att fortgå. De nationella prioriteringarna att motverka ungas utanförskap och att ge alla unga verklig tillgång till välfärd och inflytande, samt avvägningar kring var det europeiska samarbetet kan ge tydligast mervärde, kommer att utgöra grunden för Sveriges agerande i förhandlingarna om det framtida samarbetet. En konferens kommer att arrangeras i september 2009 för att diskutera det framtida samarbetet. Både ungdomar och personer som på olika sätt arbetar med ungdomsfrågor kommer att delta.

15.7 Budgetförslag

15.7.1 12:1 Ungdomsstyrelsen

Tabell 15.2 Anslagsutveckling

2007	Utfall	18 984	Anslags- sparande	545
2008	Anslag	23 370 ¹	Utgifts- prognos	23 451
2009	Förslag	29 066		
2010	Beräknat	27 090 ²		
2011	Beräknat	27 496 ³		

¹Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

²Motsvarar 26 433 tkr i 2009 års prisnivå.

³Motsvarar 26 265 tkr i 2009 års prisnivå.

Anslaget används för Ungdomsstyrelsens förvaltningskostnader samt för uppföljning av dialogen med den ideella sektorn inom den sociala sektorn.

Ungdomsstyrelsen är den centrala myndigheten för ungdomspolitiken och har uppgiften att verka för att målen för ungdomsfrågorna uppnås. Ungdomsstyrelsen har fr.o.m. den 1 juli 2007 även fått till uppgift att hantera bidrag som fördelas till organisationer som främjar integration, för verksamhet som förebygger och motverkar diskriminering samt stöd för verksamhet som bistår personer som vill lämna rasistiska och andra liknande grup-

peringar. Ungdomsstyrelsen fick fr.o.m. den 1 januari 2008 också till uppgift att hantera bidrag till organisationer för homo- och bisexuella samt transpersoner och bidrag till organisationer som företräder de nationella minoriteterna. Vidare fick Ungdomsstyrelsen den 1 februari 2008 till uppgift att hantera bidrag för kvinnors organisering och jämställdhetsprojekt.

Regeringens överväganden

I samband med Integrationsverkets avveckling den 1 juli 2007 överfördes ansvaret för hanteringen av ett antal bidrag som främjar integration till Ungdomsstyrelsen. Anslaget 12:1 *Ungdomsstyrelsen* ökades p.g.a. denna utvidgning av arbetsuppgifterna med 4 miljoner kronor 2008. För 2009 beräknades en ökning med 4,1 miljoner och för 2010 med 1,5 miljoner. I samband med avvecklingen av Delegationen för fördelning av statsbidrag för kvinnors organisering och jämställdhetsprojekt den 1 februari 2008 överfördes ansvaret för bidragen för kvinnors organisering och jämställdhetsprojekt till Ungdomsstyrelsen. Eftersom de nya uppgifter som Ungdomsstyrelsen fått är av stadigvarande karaktär bör myndighetens förvaltningsanslag öka. Anslaget föreslås därför fr.o.m. 2009 att öka med 4 012 000 kronor. Detta finansieras med 3 106 000 kronor från anslaget 13:3 *Bidrag för kvinnors organisering* och 906 000 kronor från anslaget 3:1 *Särskilda jämställdhetsåtgärder* inom utgiftsområde 13. För 2010 beräknas motsvarande ökning. Från och med 2011 beräknas denna ökning till 766 000 kronor genom att medel inte avsatts för bidrag till jämställdhetsprojekt inom kultursektorn efter 2010.

Vidare föreslås anslaget förstärkas med 1 300 tkr för 2009 för regeringens uppföljning av regeringens dialog med idéburna organisationer på det sociala området. Denna förstärkning beräknas även för 2010 och 2011.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag om 29 066 000 kronor för 2009. För 2010 beräknas anslaget till 27 090 000 kronor och för 2011 till 27 496 000 kronor.

Tabell 15.3 Härledning av anslagsnivån 2009-2011, för 12:1 Ungdomsstyrelsen

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	23 370	23 370	23 370
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	384	975	1 497
Beslut	1 300	1 300	1 300
Överföring till/från andra anslag	4 012	1 445	1 329
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	29 066	27 090	27 496

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

15.7.2 12:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet

Tabell 15.4 Anslagsutveckling

År	Slagslag	Belopp	Slagslag	Belopp
2007	Utfall	175 444	Anslags-sparande	4 860
2008	Anslag	87 355 ¹	Utgifts-prognos	85 659
2009	Förslag	87 355		
2010	Beräknat	87 355		
2011	Beräknat	87 355		

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget ändamål är att finansiera statsbidrag till ungdomsorganisationer enligt förordningen (2001:1060) om statsbidrag till ungdomsorganisationer samt visst övrigt stöd till nationell och internationell ungdomsverksamhet.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag om 87 355 000 kronor för 2009 avseende anslaget 12:2 *Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet*. För 2010 beräknas anslaget till 87 355 000 kronor och för 2011 till 87 355 000 kronor.

Tabell 15.5 Härledning av anslagsnivån 2009-2011, för 12:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	87 355	87 355	87 355
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	87 355	87 355	87 355

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

16 Folkrörelsepolitik

16.1 Omfattning

Folkrörelsepolitiken omfattar sektorsövergripande frågor som rör människors möjligheter att organisera sig i folkrörelser, föreningar och liknande sammanslutningar samt villkoren och förutsättningarna för dessa sammanslutningar. Dessutom ingår regeringens och dess förvaltningsmyndigheters samlade dialog och samverkan med föreningslivet samt statistik, forskning och övrig kunskapsbildning om folkrörelser och föreningslivet i övrigt.

Idrottsfrågorna utgör en specifik del av folkrörelsepolitiken. Idrottsfrågorna inrymmer verksamheter som främjar idrott och motion och som samtidigt bidrar till en förbättrad folkhälsa.

Folkrörelsepolitiken omfattar vidare stöd till idrotten, allmänna samlingslokaler, kvinnors organisering, friluftorganisationer samt riksdagspartiernas kvinnoorganisationer.

16.2 Utgiftsutveckling

Tabell 16.1 Utgiftsutveckling inom Folkrörelsepolitik, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2007	Budget 2008 ¹	Prognos 2008	Förslag 2009	Beräknat 2010	Beräknat 2011
<i>Folkrörelsepolitik</i>						
13:1 Stöd till idrotten	446	446	437	446	446	446
13:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler	20	32	38	32	32	32
13:3 Bidrag för kvinnors organisering	29	31	31	28	28	28
13:4 Stöd till friluftorganisationer	25	25	25	25	25	25
13:5 Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer		15	15	15	15	0
Summa Folkrörelsepolitik	519	549	545	546	546	531

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

16.3 Mål

Regeringens förslag: Målet för folkrörelsepolitiken är att människor ska ha bästa möjliga förutsättningar att bilda och delta i olika typer av folkrörelser och föreningar.

Målet för det tidigare politikområdet Folkrörelsepolitik upphävs.

Skälen för regeringens förslag: Målet för politikområdet Folkrörelsepolitik har varit att människor ska ha bästa möjliga förutsättningar att bilda och delta i olika typer av folkrörelser och föreningar (prop. 2000/01:1, bet. 2000/01:KrU1, rskr. 2000/01:59). Resultatbeskrivningen i det följande görs i förhållande till detta mål.

Som regeringen aviserade i 2008 års ekonomiska vårproposition (prop. 2007/08:100, avsnitt 4.4.4) och som närmare utvecklas i denna proposition (avsnitt 10.4.1, volym 1) utgår den enhetliga verksamhetsstrukturen. Det innebär att utgiftsområden inte kommer att indelas i politikområden och i förekommande fall inte heller i verksamhetsområden. Mot denna bakgrund bör målet för politikområdet Folkrörelsepolitik upphävas. Regeringen föreslår att det ovan nämnda övergripande målet ska gälla för regeringens folkrörelsepolitik även i fortsättningen.

Målet för folkrörelsepolitiken delas in i fyra huvudområden:

- generella frågor rörande villkor och förutsättningar för folkrörelser och ideella föreningar,
- generella frågor rörande bidrag till folkrörelser och ideella föreningar,
- regeringens och dess förvaltningsmyndigheters dialog med föreningslivet, samt
- statistik, forskning och övrig kunskapsbildning om föreningslivet och dess verksamhet.

Målen för idrottsfrågorna är att ge möjligheter för flickor och pojkar, kvinnor och män att motionera och idrotta för att främja en god folkhälsa, att stödja en fri och självständig idrottsrörelse samt att ge flickor och pojkar, kvinnor och män positiva upplevelser av idrott som underhållning.

16.4 Folkrörelsepolitik

16.4.1 Indikatorer och mål

Folkrörelsepolitiken och dess framtida inriktning, omfattning och utformning har setts över av utredningen om det statliga folkrörelsepolitiken i framtiden (Ju 2005:12, dir. 2005:117). Genom tilläggsdirektiv fick utredaren också i uppdrag att utreda effekterna av villkorade statsbidrag inom folkrörelsepolitiken och undersöka om det är möjligt att öka andelen villkorslösa statsbidrag, minska antalet villkor för statsbidragen eller revidera de villkor som ställs (dir. 2007:7). Uppdraget redovisades i september 2007 i betänkandet *Rörelser i tiden* (SOU 2007:66). Betänkandet har remissbehandlats. Utredningens förslag bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Statens stöd till idrotten syftar till att idrottsverksamhet i hela landet ska främjas. Idrottsverksamhet som främjar integration, jämställdhet, ökat deltagande av kvinnor och män i alla åldrar, god etik samt idrottsverksamhet som motverkar dopning, våld och diskriminering ska stödjas.

Regeringen tillkallade i december 2006 en särskild utredare som fick i uppdrag att dels utvärdera om effekterna av statens stöd till idrotten stämmer överens med de av riksdagen och regeringen angivna syftena med stödet, dels föreslå en framtida inriktning av stödet samt utformning av lämpliga indikatorer för att mäta effekterna av stödet. Utredaren har slutredovisat sitt uppdrag i juni 2008 i betänkandet *Föreningsfostran och tävlingsfostran*. En utvärdering av statens stöd till idrotten (SOU 2008:59). Betänkandet har remitterats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

16.4.2 Resultat

Övergripande folkrörelsefrågor

Uppföljning av målet

Enligt Statistiska Centralbyråns rapport *Föreningslivet i Sverige* (2003) är 90 procent av Sveriges befolkning med i någon förening. Enligt *Ersta Sköndal Högskola* (2005) är också andelen som utför frivilligt arbete i eller utanför en förening fortsatt hög. Mer än 50 procent av befolk-

ningen i åldern 16–84 år utför någon form av ideellt arbete under minst 14 timmar per månad. Dessa insatser motsvarar totalt 400 000 årsarbeten. Av en annan studie som genomförts av Ersta Sköndal Högskola (2007) framgår bl.a. att 20 procent av befolkningen i åldrarna 16–84 år inte utför frivilliga insatser alls. Det finns samband mellan bl.a. låg inkomst och låg utbildningsnivå å ena sidan och en låg grad av engagemang i föreningslivet å den andra. Studien visar också att de som är aktiva i föreningslivet har bättre självskattad hälsa, deltar i högre grad i riksdagsval och känner en högre grad av tillit till andra människor än de som inte är engagerade i föreningslivet.

Dialog

Genom Folkrörelseforum samlas regelbundet representanter för föreningslivet och regeringen för att föra en dialog om föreningslivets villkor och förutsättningar. Folkrörelseforum 2007 arrangerades i november i samarbete med Nätverket SIP (Samhällsförändring i Praktiken). Vid 2007 års bok- och biblioteksmässa genomfördes ett forum med en utställningsmonter på Internationella Torget för att sprida information om regeringens dialog med idéburna organisationer inom det sociala området.

Förslag till överenskommelse mellan regeringen och idéburna organisationer inom det sociala området

I september 2007 fattade regeringen beslut om att bjuda in ideella aktörer inom det sociala området till en dialog som grund för en överenskommelse om hur relationerna mellan staten och den ideella sektorn inom det sociala området kan utvecklas. Syftet med dialogen är att tydliggöra de ideella aktörernas roll inom det sociala området och möjliggöra för dessa att konkurrera på likvärdiga villkor med andra aktörer som är verksamma på området. Dialogen syftar också till att stödja framväxten av en betydligt större mångfald av utförare och leverantörer inom t.ex. hälso- och sjukvården och omsorgen.

I mars 2008 presenterades ett förslag till överenskommelse mellan regeringen och idéburna organisationer inom det sociala området. Förslaget har vuxit fram under ett antal dialogmöten mellan regeringen och ett 80-tal idéburna organisationer, däribland flera paraplyorganisationer. Även Sveriges Kommuner och Landsting har medverkat. Förslaget har skickats till de idéburna organisationerna och dessa har inkommit med synpunkter. Arbetet med att inarbeta synpunkterna i förslaget till överenskommelse pågår för närvarande inom Regeringskansliet.

Kunskapsutveckling

Det är viktigt att det för den sektorsövergripande folkrörelsepolitikens del finns sådan kunskap som kan ge en samlad bild av bl.a. människors villkor och förutsättningar för engagemang. Ersta Sköndal högskola har undersökt gruppen medborgare som i en tidigare undersökning uppgivit att de inte utför frivilliga insatser i och utanför föreningslivet. Syftet med uppdraget var att öka kunskapen om den del av befolkningen som i dag inte utför något ideellt arbete. Uppdraget redovisades i januari 2007 i rapporten *Delvis ensam – en studie av människor som inte deltar i föreningslivet*. Rapporten redovisar faktorer som kan påverka människors förutsättningar att bilda och delta i olika typer av folkrörelser och föreningar.

IOGT-NTO har i mars 2008 redovisat ett projekt om en databas för kontaktuppgifter om de ideella föreningar på riksnivå som önskar ingå i en sådan databas. En enkel databas finns nu för registrering för organisationer på webbplatsen folkrörelseregistret.se.

Internationellt arbete

Sverige följer arbetet inom det internationella organet Financial Action Task Force (FATF), bl.a. vad gäller frågan om kontroll av ideella organisationer i syfte att bekämpa finansiering av terrorism genom den ideella sektorn. Sverige har också deltagit i det arbete i frågan som bedrivits inom ramen för EU.

Stöd till svenska idéburna organisationers utvecklingssamarbete sker genom Utgiftsområde 7.

Bidragsgivning

Staten och kommunerna ger ekonomiskt stöd till föreningslivet bl.a. i form av olika typer av bidrag. De statliga bidragen fördelas i huvudsak

inom respektive sektor. Inom ramen för folkrörelsepolitiken finns bidrag till kvinnoorganisationer, bidrag till allmänna samlingslokaler, stöd till idrotten och stöd till friluftorganisationer. I den ovan nämnda översynen av folkrörelsepolitiken har bl.a. ingått att se över behovet av generella riktlinjer för bidragsgivningen till folkrörelserna.

Ungdomsstyrelsen fick i februari 2008 i uppdrag att ansvara för hanteringen av statsbidrag för kvinnors organisering och jämställdhetsprojekt. För 2008 har Ungdomsstyrelsen fördelat drygt 14,1 miljoner kronor till 41 riksorganisationers löpande verksamhet. Ungdomsstyrelsen har också fördelat 6,9 miljoner kronor i verksamhetsstöd samt 4,5 miljoner kronor till jämställdhetsprojekt. Därutöver har regeringen fördelat sammanlagt 15 miljoner kronor till riksdagspartiernas kvinnoorganisationer för 2008.

Boverkets samlingslokaldelegation har under 2007 behandlat 229 ansökningar om bidrag ur anslaget 30:2 *Bidrag till allmänna samlingslokaler* och beviljat stöd för 95 projekt. Av dessa avser 38 projekt åtgärder för handikappanpassning med ett beviljat bidragsbelopp om totalt 3,9 miljoner kronor. Resterande 57 projekt avsåg köp, ny- och ombyggnad samt standardhöjande reparationer med ett sammanlagt bidragsbelopp om 19,6 miljoner kronor. Av de samlingslokaler som beviljats bidrag tillhör 33 procent Bygdegårdarnas riksförbund, 24 procent Folkets Hus och Parker, 26 procent Våra Gårdar och 17 procent övriga organisationer.

Från och med den 1 januari 2007 blev det möjligt att hos Boverket söka bidrag till verksamhetsutveckling för att utveckla föreningsdrivna samlingslokaler enligt förordningen (1996:1593) om bidrag till allmänna samlingslokaler. Bidrag kan lämnas för att anpassa en allmän samlingslokal till ungdomsverksamhet inom kultur- och fritidsområdet. Boverkets samlingslokaldelegation fördelade 2007 cirka 4,8 miljoner kronor till utveckling av ungdomsverksamhet i allmänna samlingslokaler. Totalt 18 ansökningar beviljades stöd av de 85 ansökningar som inkommit. Boverket tvingades avslå många ansökningar p.g.a. bristande medel. De två viktigaste faktorerna vid fördelningen av dessa medel var dels en bedömning hur stort behovet av samlingslokalen är i området och på orten, dels att projektet har som syfte att utveckla ungdomsverksamheten i lokalen. En förutsättning

har också varit att lokalen har en godtagbar standard så att personer med funktionsnedsättningar kan använda utrymmena på ett bra sätt.

I september 2006 fick Riksorganisationen Folkets Hus och Parker ett bidrag för att i samverkan med berörda aktörer utveckla nya former av folkbildnings- och folkrörelsebaserad verksamhet för ungdomar i allmänna samlingslokaler, särskilt i storstadsområden med lokala utvecklingsavtal. Projektet redovisades i april 2008. Ett resultat av projektet är att framgångsfaktorer kan urskiljas och att goda exempel kan spridas bl.a. genom skriften "Tillsammans når vi längre". Fyra regioner har medverkat t.ex. med verksamheter i Rosengård, Järvafältet, Bergsjön och Skönsberg. Projektet pekar på framgångsfaktorer för väl fungerande ungdomsverksamhet, som bl.a. handlar om långsiktighet, lokala nätverk, samordning av resurser samt behov av att stärka ideella ledare för att civilsamhällets totala utvecklingskapacitet och kraft ska kunna tas tillvara.

16.4.3 Analys och slutsatser

Samtidigt som det frivilliga deltagandet i Sverige ligger på en hög och stabil nivå pågår en utveckling som innebär att människors deltagande ändrar karaktär. Föreningslivet, med sina mer traditionella former för deltagande, genom t.ex. medlemskap och förtroendeuppdrag, minskar i omfattning medan människor ofta väljer att engagera sig genom mer tillfälliga och enfrågeinriktade insatser. Mindre traditionellt organiserade rörelser tar t.ex. ofta en aktiv roll i opinionsbildningen. En annan utveckling som kan skönjas är att klyftan mellan de som deltar i samhälls- och föreningslivet och de som står utanför blir tydligare. Det är framför allt de människor som är aktiva i flera avseenden – som har utbildning, sysselsättning och familj – som engagerar sig i ideellt arbete, medan de som befinner sig i utanförskap även står utanför det ideella engagemanget.

De ideella aktörerna spelar en allt viktigare roll som leverantör av tjänster, främst inom välfärdsområdet. Regeringen har under 2007 och 2008 genomfört en dialog med de idéburna organisationerna inom det sociala området. Denna dialog bidrog till ett erkännande av den ideella sektorns roll för en fördjupad demokrati och den sociala välfärden. Dialogen visar också på behovet av att

de idéburna organisationernas roll som utförare kan utvecklas på likvärdiga villkor som andra aktörer.

Folkrörelseutredningens betänkande Rörelser i tiden (SOU 2007:66), som överlämnades i september 2007, pekar bl.a. på behovet av ett förnyat folkrörelsebegrepp som omfattar bredden av aktörer inom den ideella sektorn, dvs. såväl folkrörelser som föreningar, trossamfund och stiftelser. Utredningen lyfter också fram behovet av forskning och statistik om det civila samhället och dess förändringar samt om folkrörelsernas betydelse för demokratin och välfärdsstatens utveckling. I betänkandet föreslås vidare att gemensamma villkor införs för statliga bidrag till ideella organisationer. Betänkandet har remissbehandlats och utredningens förslag bereds inom Regeringskansliet.

16.4.4 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har inte haft några invändningar i revisionsberättelserna för 2007 avseende verksamheterna inom politikområdet Folkrörelsepolitik.

16.4.5 Politikens inriktning

Arbetet med de övergripande folkrörelsefrågorna är inriktat på att generellt stimulera och stödja människors organisering i föreningar och liknande sammanslutningar samt att bidra till goda förutsättningar för dessa föreningar att verka och bedriva verksamhet. Här hanteras således generella frågor som rör alla typer av folkrörelser och ideella föreningar, bl.a. frågor om den statliga bidragsgivningen till föreningslivet. Ett av syftena för arbetet med folkrörelsepolitiken är att skapa ett samlat synsätt och agerande från statens sida när det gäller såväl relationerna till folkrörelser och föreningar av olika slag som villkor och förutsättningar för föreningslivets verksamhet. Ett annat syfte är att synliggöra och lyfta fram den betydelse föreningslivet har för den demokratiska infrastrukturen i vårt samhälle.

Under hösten 2005 tillkallades en särskild utredare för att göra en översyn av den samlade folkrörelsepolitiken. Utredningen överlämnade sitt betänkande Rörelser i tiden (SOU 2007:66) i september 2007. Betänkandet har remissbe-

handlats och utredningens förslag bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

En övergripande ambition för regeringen är att öka människors egen makt för att uppnå att alla människor ska kunna och vilja påverka såväl sin vardag som samhället i stort. Folkrörelser och andra föreningar, liksom den ideella sektorn i stort, har här en viktig roll att spela i flera avseenden. Genom föreningslivet kan människor gå samman och påverka både sin egen situation och mer övergripande frågor om samhällets utveckling. Föreningslivet och de idéburna organisationernas roll som röstbärare är således centrala för demokratin.

En mångfacetterad ideell sektor

Den tidigare folkrörelsepolitiken har främst varit inriktad på föreningslivet och dess förutsättningar och villkor att verka samt på individens möjligheter att bilda och delta i föreningar. Föreningslivet har en särskild roll i demokratin genom sin förmåga att representera människor och föra fram deras röster och på så sätt ge möjligheter till inflytande och delaktighet. Det är centralt för regeringen att folkrörelsernas egenart bevaras och att förutsättningar för ett starkt och självständigt föreningsliv, där alla har möjlighet att delta stärks. Detta sker bl.a. genom stödet till de allmänna samlingslokalerna. Genom detta stöd kan människor erbjudas många mötesplatser för att samlas och föra samtal, delta i kulturarrangemang, utöva sin tro, förkovra sig tillsammans med andra, utveckla sin ort och bygd eller utöva sina fritidsintressen.

Samtidigt ändrar deltagandet karaktär, och föreningarna är endast en av flera former av engagemang inom nutidens ideella sektor. Mindre traditionellt organiserade rörelser tar t.ex. ofta en aktiv roll i opinionsbildningen. De ideella aktörerna spelar också en allt viktigare roll som leverantör av tjänster, främst inom välfärdsområdet. Här agerar såväl föreningar som kooperativ, stiftelser och sociala företag. På grund av den variation som det ideella engagemanget uppvisar är det angeläget att arbetet på området utgår ifrån hela den ideella sektorns bredd och förutsättningar. Människors engagemang och drivkrafter är värdefulla för samhället och det bör därför finnas utrymme för människor att välja den form som passar en verksamhet bäst. För att kunna ta tillvara den ideella sektorns hela potential behöver politiken se till såväl hela sektorns förutsättningar och villkor som till individers –

kvinnors respektive mäns – möjligheter att verka inom ideell verksamhet. Arbetet med att främja människors ideella engagemang är därigenom också centralt i regeringens strategiska arbete med att stärka landsbygdens utvecklingskraft.

Den sociala ekonomin

Med social ekonomi avses organiserad verksamhet som primärt har samhälleliga ändamål, bygger på demokratiska värderingar och är organisatoriskt fristående från den offentliga sektorn. Inom den sociala ekonomin uppträder ideella föreningar, ekonomiska föreningar och kooperativ, stiftelser och andra associationsformer. Oavsett uppdrag och organisationsform bidrar den sociala ekonomin till samhörighet och till den enskilda människans möjlighet till personlig utveckling och delaktighet i samhällslivet. Det gemensamma för dessa organisationer är att de styrs av respekt för människovärdet, att de vill bidra till samhällsnyttan och att verksamhetens ekonomiska överskott används för att ytterligare utveckla verksamheten. Regeringen vill i framtiden se en betydligt större mångfald av utförare och leverantörer av service och tjänster. Det handlar om att ta tillvara på det engagemang, den förmåga och idériakedom som människor har, men också om att ge människor större valfrihet och kvalitet inom välfärdsområdet. För att uppnå en verklig mångfald av aktörer krävs att ideella aktörer som bedriver eller vill bedriva en verksamhet ges goda förutsättningar att verka. På så sätt kan den sociala ekonomin bidra såväl till tillväxten, med bl.a. arbetstillfällen, som till mångfalden och valfriheten.

Dialog

Den kontinuerliga kontakten mellan regeringen och föreningslivet sker bl.a. inom ramen för Folkrorelseforum, som inrättats för dialog mellan, å ena sidan, företrädare för regeringen och dess förvaltningsmyndigheter och, å andra sidan, företrädare för föreningslivet och andra aktörer inom den ideella sektorn. Folkrorelseforum ska också ses som ett viktigt verktyg för regeringen att föra dialog om föreningslivets villkor.

Lagstiftning och annat beslutsfattande bedrivs i allt snabbare takt och i alltmer komplexa sammanhang, bl.a. till följd av politikens internationalisering. Samtidigt minskar de politiska partierna i storlek, liksom antalet personer med politiska förtroendeuppdrag, medan människor

engagerar sig i andra former av idéburna organisationer. De idéburna organisationerna samlar stor kunskap inom sina olika verksamhetsområden. Bl.a. mot denna bakgrund är det viktigt att skapa kanaler för dialog och samråd mellan beslutsfattare och ideella organisationer. På så sätt kan organisationernas kunskap och erfarenheter tas tillvara, beslut kan förankras och människors delaktighet i samhället stimuleras.

Under hösten 2007 bjöd regeringen in idéburna organisationer verksamma inom det sociala området till en dialog i syfte att utveckla relationen mellan staten och den ideella sektorn. Dialogen resulterade i att regeringen och organisationernas gemensamma arbetsgrupp presenterade ett förslag till överenskommelse i mars 2008. Överenskommelsen kommer att färdigställas under hösten 2008. Därefter inbjuds organisationerna att ansluta sig till överenskommelsen. I förslaget till överenskommelse ingår ett antal åtgärder som regeringen respektive de idéburna organisationerna ska genomföra, former för att följa upp överenskommelsen samt för att utvärdera denna. Dialogen har gett erfarenheter som kan användas i kontakten mellan regeringen och idéburna organisationer inom andra områden.

Mångfald

Genom sin förmåga att skapa möten mellan människor och skapa delaktighet i samhället har föreningslivet och den ideella sektorn stor potential för att bidra till att samhällets mångfald ska kunna tas bättre tillvara. Riksteatern har under 2008 fått i uppdrag att ta fram förslag på konkreta metoder och modeller som kan användas för att främja ökad mångfald genom och inom föreningslivet och den ideella sektorn.

Kunskapsutveckling

Mot bakgrund av de förändringar som välfärdsstaten och det civila samhället genomgår är det angeläget att det finns aktuell kunskap om det civila samhällets aktörer och deras verksamheter. Här avses såväl kunskap om föreningarnas och folkrörelsernas samhällsroll och betydelse för den demokratiska infrastrukturen och välfärdsstatens utveckling, som den ideella sektorns sammansättning och villkor för bl.a. kvinnor respektive män, dess omfattning och verksamhetsinriktning. För att den ideella sektorns potential ska kunna tas tillvara är det viktigt med både forskning och statistik. Uppgifterna bör

vara uppdelade bl.a. på kön och socioekonomiska faktorer, t.ex. utbildningsnivå. Utredningen om den generella folkrörelsepolitiken har i sitt betänkande *Rörelser i tiden* (SOU 2007:66) lämnat förslag om kunskapsutveckling som för närvarande bereds inom Regeringskansliet.

Bidragsfrågor

Folkrörelsepolitiken omfattar också generella frågor kring bidrag till folkrörelser och andra föreningar. Grundläggande värden inom detta område är föreningarnas självständighet och oberoende, såväl gentemot den offentliga sektorn som gentemot det privata näringslivet. Samtidigt är det viktigt att säkerställa att skattemedel används på ett ändamålsenligt sätt. En viktig uppgift avseende statens bidrag till folkrörelserna är att finna vägar för att kunna kombinera statens behov av kontroll med föreningarnas behov av integritet och självständighet.

Kvinnoorganisationer som är anslutna till de politiska partierna kan inte såsom andra kvinnoorganisationer få stöd enligt förordningen (2005:1089) om statsbidrag för kvinnors organisering. Riksdagspartiernas kvinnoorganisationer har därför tilldelats stöd i särskild ordning för 2006, 2007 och 2008. Fr.o.m. 2008 har regeringen inrättat ett särskilt statsbidrag för stöd till riksdagspartiernas kvinnoorganisationer (prop. 2007/08:1, utgiftsområde 17, bet. 2007/08:KrU1, rskr. 2007/08:58).

16.5 Idrottsfrågor

Ett övergripande syfte med statens stöd till idrotten är att idrottsverksamhet som främjar integration, jämställdhet, ökat deltagande av kvinnor och män i alla åldrar, god etik samt idrottsverksamhet som motverkar dopning, våld och diskriminering ska stödjas.

16.5.1 Resultat

Den fria och självständiga idrottsrörelsen är en viktig del av vårt samhälle. Antalet medlemmar i åldern 7–70 år inom idrottsrörelsen är cirka 3,2 miljoner varav flickor och kvinnor utgör 46 procent och pojkar och män 54 procent. 2,3 miljoner människor är aktiva medlemmar. Antalet elitidrottare uppskattas till cirka 7 000 personer.

Under 2008 uppgår det samlade statliga stödet till idrotten till 1 840 miljoner kronor, varav 445,5 miljoner kronor fördelas över statsbudgeten och 1 394,5 miljoner kronor från AB Svenska Spel.

Barn- och ungdomsverksamhet

Bidraget till idrottsrörelsens barn- och ungdomsverksamhet uppgick 2007 till 656 miljoner kronor vilket var en ökning med 97 miljoner kronor jämfört med 2006. Antalet deltagartillfällen uppgick 2007 till cirka 57,2 miljoner fördelade på 40,6 procent flickor och 59,4 procent pojkar. Antalet deltagartillfällen har minskat med 1,6 procent jämfört med 2006 och med 3,1 procent jämfört med 2005.

Regeringen beslutade i maj 2008 om närmare anvisningar till Sveriges Riksidrottsförbund (RF) för bidraget om 500 miljoner kronor som AB Svenska Spels bolagsstämma fattat beslut om. Bidraget är avsett att finansiera den särskilda satsningen Idrottslyftet.

Över två miljoner barn och ungdomar har varit delaktiga och drygt 8 000 föreningar har medverkat i den särskilda satsningen Handslaget som avslutades under 2007. Såväl stora som små föreningar i hela landet har medverkat och satsningen har inneburit en stor variation av verksamheten. Satsningen har skapat engagemang hos föreningarna som även lett fram till satsningar från kommuner och andra investerare. Många förbund och föreningar har sett över sina tränings- och tävlingsformer. Handslaget har skapat centrala och regionala mötesplatser i form av utbildningar, konferenser och diskussionsforum till stort gagn för de små förbunden. I skolorna har Handslaget nått barn som inte självständigt sökt sig till idrotten. En övervägande del av insatserna riktar sig till barn och ungdomar som inte har varit medlemmar tidigare.

Gemensam administration och centrala idrottsorganisationer

Det totala statliga stödet över statsanslaget till idrottens gemensamma administration, centrala idrottsorganisationer m.m. uppgick 2007 till 323 miljoner kronor. Utöver dessa medel tillförs RF årligen 60 miljoner kronor som ett särskilt bidrag från AB Svenska Spel.

Av det totala stödet har 46 miljoner kronor gått till RF:s centrala kansli under 2007 i form av löner och andra ersättningar vilket är en minskning med 0,3 procent jämfört med 2006.

Distriktsförbunden (DF) företräder på regional nivå den samlade idrotten gentemot lands-ting, kommuner, myndigheter och andra organisationer. Stödet till DF och Gotland/Nordkalottstödet uppgick 2007 till 27,7 miljoner kronor vilket är samma belopp som för 2006.

Idrottens forskning

Bidraget till idrottsforskning riktas främst till Centrum för idrottsforskning (CIF) som har som huvuduppgift att initiera, samordna och stödja idrottsforskning i Sverige. Budgeten för 2007 var 20 miljoner kronor, varav 13 miljoner kronor över anslaget 30:1 Stöd till idrotten vilket var samma belopp som 2006. Till största delen har resurserna använts för att stödja idrottsrelaterad forskning och tjänster. 17 miljoner kronor fördelades på 100 olika projekt. RF bedriver även egen utvecklingsverksamhet och har under 2007 redovisat 11 rapporter. Bidraget till RF har bland annat möjliggjort analyser av sexualisering av idrottens offentliga rum, träningsstider inom föreningsidrotten samt av frivilligt arbete inom idrotten.

Specialidrott inom gymnasieskolan

Det statliga stödet 2007 till specialidrott inom gymnasieskolan uppgick till 39 miljoner kronor vilket är samma belopp som 2006. Under 2007 bedrevs verksamhet vid 62 riksidsidrottsgymnasier för 37 specialidrottsförbund. Antalet elevplatser uppgår till 1 297 stycken. Statens stöd gör det möjligt för elitidrottande flickor och pojkar att kombinera idrottslig utveckling med studier vid riksrekryterande idrottsgymnasier. Eleverna erbjuds kvantitativt och kvalitativt bra träning i en positiv och stimulerande idrottsmiljö inför en framtida elitkarriär.

Anläggningsstöd

RF betalar ut ca 20 miljoner kronor per år i anläggningsbidrag. Bidraget kan sökas av idrottsfö-

reningar anslutna till RF. Under 2007 har 190 föreningar fått bidrag för investeringar i sina idrottsanläggningar. Bidrag kan beviljas för uppförande, om- och tillbyggnad av anläggning för idrotts- och friluftsliv (även s.k. näridrottsplats).

Bidrag prioriteras för bl.a. investeringar som främjar föreningens möjlighet till utveckling av barns och ungdomars verksamhet, jämställdhets-skapande åtgärder, tillgänglighet för funktions-hindrade, miljöförbättringar och energieffektivitet samt idrott i närmiljön.

Inom ramen för den nu avslutade satsningen Handslagets fjärde år har 25 anläggningar i stor-stadsregionerna fått bidrag om sammanlagt 24 miljoner kronor. Bidragen har medverkat till att kommuner, föreningar och näringslivet har investerat ytterligare 140 miljoner kronor i dessa anläggningar.

Nationella insatser mot dopning

Dopning inom idrotten ska aktivt motverkas. Statsbidraget för detta ändamål uppgick 2007 till 23 miljoner kronor, vilket var samma belopp som 2006 och 2005. Antalet provtagningar under 2007 uppgick till drygt 3 500 tester inklusive blodprov och epo-analyser. Därtill togs cirka 265 prov på uppdrag av internationella specialidrottsförbund främst i anslutning till internationella tävlingar i Sverige. Under året har ca 750 individuella idrottsutövare och 130 lag, alla på elitnivå, omfattats av reglerna för s.k. vistelse-rapportering, dvs. skyldighet att lämna uppgift om var de tränar och tävlar.

Internationellt samarbete

Internationella insatser mot dopning

Den av Unescos generalkonferens antagna globala konventionen mot dopning inom idrotten som trädde i kraft den 1 februari 2007 utgör ett viktigt steg i det utökade internationella arbetet mot dopning inom idrotten. Ett stort antal stater, varav Sverige var först, har på kort tid anslutit sig till konventionen. Regeringen har under 2007 vid två tillfällen beslutat om bidrag till den av Unesco inrättade fonden för eliminering av dopning inom idrotten.

Sverige har även bidragit till finansieringen av verksamheten inom WADA, den av världens

regeringar och den olympiska rörelsen gemensamt instiftade Världsantidopningsbyrån. WADA har under många år framgångsrikt utvecklat arbetet mot dopning. Under 2007 antogs en reviderad världsantidopningskod. Arne Ljungqvist, representerande Internationella Olympiska Kommittén, valdes i november 2007 till vice ordförande i WADA.

De europeiska regeringarnas samordning i WADA-frågor hanteras inom en ad hoc-kommitté under Europarådet. Kommittén har varit under svenskt ordförandeskap sedan den bildades 2003. Inom Europarådets anti-dopningskonvention bedrivs även ett omfattande övervakningsarbete av statens efterlevnad av sina åtaganden i konventionen.

Europarådet

Sverige anslöt sig den 1 januari 2008 till Europarådets vidgade partiella avtal om idrott, EPAS. EPAS har arbetat med att förbereda det formella idrottsministermötet i Aten i december 2008. Temat för mötet har beslutats vara idrottens etik och självständighet.

Europeiska unionen

Inom EU har den av Europeiska kommissionen under 2007 beslutade vitboken om idrott behandlats på informella idrottsministermöten. Flertalet medlemsstater och Europaparlamentet är i huvudsak positiva till vitbokens förslag. Sveriges hållning är jämförelsevis restriktiv och framgår av Regeringskansliets faktapromemoria 2006/07:FPM112, Vitboken om EU och idrotten. Även Lissabonfördragets idrottsartikel har mottagits positivt bland medlemsstaterna. Artikelken kommer om fördraget träder i kraft att ge EU möjlighet att stödja, samordna eller komplettera medlemsstaternas åtgärder i europeiska idrottsfrågor.

Idrottens studieförbund

Studieförbundet SISU Idrottsutbildarna bedriver studie-, bildnings- och utbildningsverksamhet och utbildar ledare för idrottens behov. SISU är huvudman för idrottsfolkhögskolan Bosön. SISU Idrottsutbildarna erhöll 2007 140 miljoner kronor över anslaget 25:13 *Statligt stöd till vuxenutbildningen* vilket var en fördubbling jämfört med 2006. Totalt arrangerade SISU 2007 69 002 studiecirkel (jämför med 68 826 under 2006).

Antalet deltagare uppgick till ca 562 000. Det är knappt 6 000 fler än under föregående år.

16.5.2 Analys och slutsatser

Regeringen anser att de medel som ställts till idrottens förfogande från AB Svenska Spel tillsammans med statsanslaget har gett idrottsrörelsen goda möjligheter att utvecklas och även nå nya grupper av flickor och pojkar.

Genom de ökade resurser som tillförts idrottsrörelsen under flera år har stödet kunnat ökas såväl för idrottens centrala organisationer som för den lokala föreningsverksamheten för barn och ungdomar. Idrottsrörelsen har givits en stor frihet att under eget ansvar disponera statens stöd.

Sveriges engagemang i arbetet mot dopning inom idrotten är betydande. Riksidrottsförbundets arbete med att utveckla det nationella arbetet bedöms vara framgångsrikt. Förbundets aktiva deltagande i samarbete med regeringen i det internationella arbetet mot dopning bedöms främja elitidrottarens möjligheter att tävla i en dopningsfri idrott.

Europeiska unionen påverkar förutsättningarna för idrotten på flera sätt. Genom Lissabonfördraget tillskapas ett verktyg för unionen att hantera gemensamma frågor av betydelse för idrottens utveckling i Europa vilket bedöms kunna bidra till att värna den folkrörelsebaserade idrotten.

I och med EPAS kan den verksamhet som tidigare bedrivits inom Europarådets ordinarie program och budget vidareutvecklas i nya former som öppnar för anslutning av länder utanför Europarådets medlemskrets samt ett närmare samarbete med idrottsrörelsen.

16.6 Friluftspolitik

16.6.1 Resultat

Naturvårdsverket ska enligt sin instruktion (2007:1052) se till att förutsättningarna för friluftslivet bevaras och utvecklas. Naturvårdsverket finansierar det treåriga forskningsprogrammet "Friluftsliv i förändring" med en budget på totalt 17 miljoner kronor under perioden 2006–

2009. Genom denna satsning har forskningen om friluftsliv ökat kraftigt.

Inom verket finns ett råd för friluftsliv. Friluftsrådets uppgift är att bistå verket med att bevara och utveckla förutsättningarna för friluftslivet samt att tydliggöra friluftslivets samhällsnytta. Rådet bistår och samverkar med myndigheter, forskare och organisationer som har anknytning till friluftslivet. Sedan 2004 fördelar Friluftsrådet statsbidrag till olika friluftsortorganisationer.

Under 2007 har organisationsbidrag och verksamhetsbidrag lämnats till Friluftsrådet, Sveriges Sportfiske- och Fiskevårdsförbund, Svenska botaniska föreningen, Riksförbundet Hälsöfrämjandet, Svenska Livräddningssällskapet och Svenska Folksportförbundet. Endast organisationsbidrag har lämnats till Cykelfrämjandet, Svenska Båtunionen, Svenska Friluftsliv, Svenska Frisksportförbundet, Sveriges Ornitologiska Förening. Endast verksamhetsbidrag har lämnats till Svenska Naturskyddsföreningen gemensamt med Sveriges Ornitologiska Förening och Studieförbundet, Svenska Scoutrådet, Svenska Turistföreningen, Fältbiologerna och 4 H. Organisationsbidragen har använts till förbättrad information till medlemmar, utveckling av Friluftsrådets mål inför framtiden, stöd till organisationernas kanslifunktioner, riktad information till invandrare, ungdomar och äldre personer, verksamhet för ett säkrare och mindre miljöstörande båtliv, utbildningar för att främja allmän simkunnskap och kunnskap i livräddning, ledarutbildningar, ungdomsverksamhet och integrationsarbete. Verksamhetsbidragen avser bl.a. Klassdraget (fiskeaktiviteter inom skolor), sportfiskeskolor, informationsmaterial kring De vilda blommornas dag, friluftsliv med naturens skafferier, vattensäkerhet, simläro-utbildning, projektet Naturguiderna, mångfaldssatsning inom scouterna, friluftsliv som en del av barnfamiljers aktiviteter, utveckling av Fältbiologernas arbete, projektet Odling och Biologisk mångfald samt olika vandringsarrangemang.

Sammanfattningsvis konstaterar regeringen att de sätt som bidragen har använts uppfyller bidragens syften och har i många fall inneburit att föreningarna lyckats överträffa sina uppsatta mål och att bidragen till organisationerna därigenom varit väl motiverade.

Boverket har på uppdrag av den tidigare regeringen under 2007 redovisat en vägledning för kommuner vid planering av bostadsnära

natur i syfte att tillgodose tillgång till tätortsnära och bostadsnära natur av god kvalitet.

Våren 2008 anordnade Friluftsrådet tillsammans med Naturvårdsverket och Myndigheten för skolutveckling en tankesmedja om friluftsliv och utepedagogik för skolans alla stadier.

16.6.2 Analys och slutsatser

Människor värderar friluftsliv och naturupplevelser högt. På uppdrag av paraplyorganisationen Svenskt Friluftsliv har forskare vid Mittuniversitet, Umeå universitet och Sveriges lantbruksuniversitet analyserat hur människor värderar friluftslivet. Av rapporten framgår att friluftslivet i Sverige representerar avsevärda ekonomiska värden. Friluftorganisationerna har här en viktig roll att erbjuda såväl barn och ungdomar som vuxna friluftaktiviteter, som ger både upplevelser och fysisk aktivitet. Friluftorganisationerna gör också ett värdefullt arbete med att öka kunskapen om natur och miljö. Organisationerna informerar om allemansrätten och ökar kunskapen om natur och miljö. Med utvecklade verksamhetsformer kan friluftorganisationerna se till att friluftaktiviteter finns lättillgängliga för alla grupper av människor. En mycket viktig uppgift är att bidra till att öka barns och ungdomars intresse för motion och friluftsliv, men också att skapa mötesplatser i naturen för människor med olika etnisk bakgrund. Detta är en viktig del i insatserna för att öka integrationen mellan människor. En annan viktig del i detta är att stärka friluftsliv, naturupplevelser och utomhuspedagogikens betydelse i skolan.

Inom Regeringskansliet pågår ett arbete med en översyn av strandskyddsbestämmelserna. Under våren presenterade Miljödepartementet en promemoria "Stranden - en värdefull miljö", (Ds 2008:21) som har remissbehandlats till den 24 juli 2008, se vidare under utgiftsområde 20 *Allmän miljö- och naturvård*. Ärendet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

16.6.3 Politikens inriktning

En rik tillgång på natur och ideella organisationers engagemang är grunden för människors möjligheter att bedriva friluftsliv. Skolor och förskolor har också stor betydelse för att öka intresset för och kunskapen kring friluftsliv. Det

finns många positiva effekter av friluftsliv, såsom hälsa och välbefinnande, ökad kunskap om natur och miljö samt social gemenskap.

Regeringen ser positivt på att det finns en mångfald möjligheter att utöva friluftsliv, på egen hand eller i organiserade former. Regeringen anser att allemansrätten är viktig för friluftslivet. Rätten att röra sig fritt i skog och mark samt att plocka bär och svamp är något unikt för Sverige och som vi ska värna. Allemansrätten bygger på sedvanerätt och har ett långt historiskt ursprung. I dag har den fria rätten att vistas i skog och mark stor betydelse för friluftsliv och turism. Samtidigt måste hänsyn tas till markägaren och till naturens villkor. Det är viktigt att skador på naturen inte uppstår.

Strändernas naturvärden ska långsiktigt skyddas. Därvid ska vägas in såväl behovet av utveckling i hela Sverige, som allmänhetens rätt till tillträde till stränderna på ett långsiktigt hållbart sätt och bevarandet av goda livsvillkor för djur och växter. Inom Regeringskansliet pågår ett arbete med en översyn av strandskyddsbestämmelserna och regeringen avser att under 2008 lämna sitt förslag till riksdagen. Se även under utgiftsområde 20 *Allmän miljö- och naturvård*.

De ideella organisationerna och det personliga engagemanget bidrar starkt till att upprätthålla och utveckla intresset för och utövandet av friluftaktiviteter. Friluftorganisationernas verksamhet är mycket viktig för samhället. Regeringen betonar vikten av att friluftorganisationerna fortsätter att verka i nya och gamla former, och att det även framöver finns en mångfald friluftsverksamheter som är lättillgängliga för alla grupper i samhället.

Friluftsrådet arbetar för att skapa goda förutsättningar för svenskt friluftsliv. Rådet är tillsatt av regeringen och har två huvuduppgifter: att bistå och samverka med myndigheter, forskare och organisationer med anknytning till friluftsliv samt att fördela statsbidrag till friluftorganisationer. Under våren 2008 redovisades utredningen "Myndighet för miljön - en granskning av Naturvårdsverket" (SOU 2008:62). Utredningen har bl.a. analyserat rollfördelningen mellan Friluftsrådet och Naturvårdsverket. Utredningen är föremål för remissbehandling och regeringen avser återkomma i frågan om utredningen och den framtida organisationen av rollfördelning och ansvar för frågor som rör friluftslivet.

16.7 Bidrag till idrottsrörelsen från AB Svenska Spel

Regeringens förslag: Riksdagen godkänner att regeringen på AB Svenska Spels bolagsstämma 2009 verkar för att bolagsstämman dels beslutar om ett stöd till idrotten i form av ett bidrag på 60 000 000 kronor, dels beslutar om ett bidrag på 500 000 000 kronor att fördelas till idrotten, dels beslutar om ett bidrag som motsvarar 1/26 av bolagets överskott 2008 från Nya Penninglotten avsett för konst, teater och andra kulturella ändamål. De två sistnämnda bidragen ska fördelas enligt de närmare anvisningar som kan komma att beslutas av regeringen.

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner att regeringen på AB Svenska Spels bolagsstämma 2009 dels verkar för att bolagsstämman beslutar om ett stöd till idrotten i form av ett bidrag på 60 000 000 kronor, dels verkar för att stämman beslutar om ett bidrag på 500 000 000 kronor till den särskilda satsningen Idrottslyftet att fördelas till idrottsrörelsen enligt de närmare anvisningar för bidraget som kan komma att beslutas av regeringen. Vid stämman beslutas även idrottens andel av överskottet från AB Svenska Spel avseende 2008.

Regeringen föreslår vidare att riksdagen godkänner att regeringen på AB Svenska Spels ordinarie bolagsstämma 2009 verkar för att bolagsstämman beslutar om ett bidrag som motsvarar 1/26 av bolagets överskott för 2008 från Nya Penninglotten avsett för konst, teater och andra kulturella ändamål att fördelas till ifrågasvarande ändamål enligt de närmare anvisningar som kan komma att beslutas av regeringen.

16.8 Budgetförslag

16.8.1 13:1 Stöd till idrotten

Tabell 16.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2007	Utfall	445 784	Anslags- sparande	609
2008	Anslag	445 551 ¹	Utgifts- prognos	436 963
2009	Förslag	445 551		
2010	Beräknat	445 551		
2011	Beräknat	445 551		

¹ Inklusivt tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för stöd till idrotten huvudsakligen enligt förordningen (1999:1177) om statsbidrag till idrottsverksamhet för sådan verksamhet som avses i lagen (1995:361) om överlämnande av förvaltningsuppgifter till Sveriges Riksidrottsförbund.

Under anslaget reserverar regeringen medel för bl.a. idrottens gemensamma verksamhet, antidopning samt olympisk och paralympisk verksamhet.

Regeringens överväganden

Tabell 16.3 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 13:1 Stöd till idrotten

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008 ¹	445 551	445 551	445 551
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	445 551	445 551	445 551

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Regeringen föreslår att 445 551 000 kronor anvisas under anslaget 13:1 *Stöd till idrotten* för 2009. För 2010 och 2011 beräknas anslaget till 445 551 000 kronor respektive 445 551 000 kronor.

16.8.2 13:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler

Tabell 16.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2007	Utfall	19 626	Anslags- sparande	43 749
2008	Anslag	32 326 ¹	Utgifts- prognos	38 243
2009	Förslag	32 326		
2010	Beräknat	32 326		
2011	Beräknat	32 326		

¹ Inklusivt tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget disponeras i enlighet med förordningen (1995:1593) om bidrag till allmänna samlingslokaler för statsbidrag till köp, ny- eller tillbyggnad, ombyggnad eller standardhöjande reparationer av allmänna samlingslokaler och för handikappanpassning samt för verksamhetsutvecklingsbidrag. Det sistnämnda bidraget avser stöd för att anpassa en allmän samlingslokal till ungdomsverksamhet inom kultur- och fritidsområdet eller stimulera sådan verksamhet och för utveckling av ungdomars mötesformer inom kultur- och fritidsområdet. Boverkets samlingslokaldelegation fördelar medel enligt förordningen.

Regeringens överväganden

Tabell 16.5 Härledning av anslagsnivån 2009–2011 för 13:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler

	2009	2010	2011
Anvisat 2008 ¹	32 326	32 326	32 326
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	32 326	32 326	32 326

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Regeringen föreslår att 32 326 000 kronor anvisas under anslaget för 2009. För 2010 beräknas anslaget till 32 326 000 kronor och för 2011 till 32 326 000 kronor.

16.8.3 13:3 Bidrag för kvinnors organisering

Tabell 16.6 Anslagsutveckling

År	Utfall	28 700	Anslags-sparande	3 345
2007	Utfall	28 700	Anslags-sparande	3 345
2008	Anslag	31 411 ¹	Utgifts-prognos	30 800
2009	Förslag	28 305		
2010	Beräknat	28 305		
2011	Beräknat	28 305		

¹ Inklusivt tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget disponeras i enlighet med förordningen (2005:1089) om statsbidrag för kvinnors organisering.

Regeringens överväganden

Tabell 16.7 Härledning av anslagsnivån 2009–2011 för 13:3 Bidrag för kvinnors organisering

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	31 411	31 411	31 411
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag	-3 106	-3 106	-3 106
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	28 305	28 305	28 305

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Regeringen har gett Ungdomsstyrelsen i uppdrag att fr.o.m. den 1 februari 2008 ta över de uppgifter, som tidigare Delegationen för fördelning av statsbidrag för kvinnors organisering och jämställdhetsprojekt ombesörjt. Detta innebär att Ungdomsstyrelsen fr.o.m. denna tidpunkt har hanterat statsbidraget för kvinnors organisering. Från anslaget 13:3 *Bidrag för kvinnors organisering* förs därför 3 106 000 kronor över till anslaget 12:1 *Ungdomsstyrelsen* för Ungdomsstyrelsens administration och vidare hantering av statsbidraget för kvinnors organisering. Regeringen föreslår att anslaget 13:3 beräknas till 28 305 000 kronor för 2009. För 2010 beräknas anslaget till 28 305 000 kronor och för 2011 till 28 305 000 kronor.

16.8.4 13:4 Stöd till friluftorganisationer

Tabell 16.8 Anslagsutveckling 13:4 Stöd till friluftorganisationer

Tusental kronor

År	Utfall	24 698	Anslags-sparande	213
2007	Utfall	24 698	Anslags-sparande	213
2008	Anslag	24 910 ¹	Utgifts-prognos	24 635
2009	Förslag	24 910		
2010	Beräknat	24 910		
2011	Beräknat	24 910		

¹ Inklusivt tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för statsbidrag till friluftorganisationer. Fr.o.m. 2004 fördelas dessa medel av det Friluftsråd som regeringen under 2003 inrättat vid Naturvårdsverket. Ansökningar om bidrag prövas enligt förordningen (2003:133) om statsbidrag till friluftorganisationer.

Regeringens överväganden

Regeringen bedömer att bidragens användning av friluftorganisationerna uppfyller syftet med bidragen.

Regeringen föreslår därmed att 24 910 000 kronor anvisas under anslaget 13:4 *Stöd till friluftorganisationer* under 2009. För 2010 beräknas anslaget till 24 910 000 kronor och för 2011 beräknas anslaget till 24 910 000 kronor. Anslaget har för perioden 2009–2011 beräknats enligt följande:

Tabell 16.9 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 13:4 Stöd till friluftorganisationer

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	24 910	24 910	24 910
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	24 910	24 910	24 910

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

16.8.5 13:5 Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer

Tabell 16.10 Anslagsutveckling

2007	Utfall		Anslags-sparande	0
2008	Anslag	15 000	¹ Utgifts-prognos	14 709
2009	Förslag	15 000		
2010	Beräknat	15 000		
2011	Beräknat	0		

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget får användas för bidrag till riksdagspartiernas kvinnoorganisationer.

Regeringens överväganden

Tabell 16.11 Härledning av anslagsnivån 2009-2011 för 13:5 Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	15 000	15 000	15 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			-15 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	15 000	15 000	0

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år

Regeringen anser att det är väsentligt att främja kvinnors deltagande i den demokratiska beslutsprocessen och att stärka kvinnors ställning i det politiska beslutsfattandet. Regeringen föreslog därför i budgetpropositionen för 2008 att 15 000 000 kronor skulle anvisas för bidrag till riksdagspartiernas kvinnoorganisationer under 2008 och vidare att 15 000 000 kronor skulle beräknas för detta ändamål även under åren 2009 och 2010.

Regeringen föreslår att 15 000 000 kronor anvisas under anslaget 13:5 *Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer* under 2009. För 2010 beräknas anslaget till 15 000 000 kronor.

17 Utbildningspolitik under utgiftsområde 17

17.1 Budgetförslag

Verksamheten presenteras under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning, avsnitt 5 Vuxenutbildning.

17.1.1 14:1 Bidrag till folkbildningen

Tabell 17.1 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2007	Utfall	3 079 439		0
2008	Anslag	3 106 957 ¹		3 106 957
2009	Förslag	3 166 290		
2010	Beräknat	3 267 294 ²		
2011	Beräknat	3 360 412 ³		

¹ Inklusivt tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FIU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 3 166 290 tkr i 2009 års prisnivå.

³ Motsvarar 3 166 290 tkr i 2009 års prisnivå.

Anslaget används för statsbidrag till folkbildningen. Anslaget används vidare för Folkbildningsrådets förvaltningskostnader och utgifter för Folkbildningsnätet.

Anslaget används även för bidrag till Nordiska folkhögskolan i Genève.

Regeringens överväganden

Regeringen har i volym 8 avsnitt 5 Vuxenutbildning redogjort för resultatet av

verksamheten och bedömer att verksamheten även fortsättningsvis ska bedrivas i samma omfattning. Anslaget förstärks dock med 8,2 miljoner kronor med anledning av regeringens förslag i 2008 års ekonomiska vårproposition om att viss verksamhet som tidigare finansierats från det under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning uppförda anslaget 25:12 *Nationellt centrum för flexibelt lärande* flyttas till utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att riksdagen anvisar ett ramanslag om 3 166 290 000 kronor för 2009. För 2010 och 2011 beräknas anslaget till 3 267 294 000 kronor respektive 3 360 412 000 kronor.

Tabell 17.2 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 14:1 Bidrag till folkbildningen

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	3 106 957	3 106 957	3 106 957
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	51 141	151 884	244 761
Beslut			
Överföring till/från andra anslag	8 192	8 453	8 694
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	3 166 290	3 267 294	3 360 412

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FIU10). Beloppet är således exklusivt beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

17.1.2 14:2 Bidrag till vissa handikappåtgärder inom folkbildningen

Tabell 17.3 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Anslags-sparande	Utgifter-prognos
2007	Utfall	75 355	3 399	
2008	Anslag	79 772 ¹		79 772
2009	Förslag	79 828		
2010	Beräknat	82 483 ²		
2011	Beräknat	84 954 ³		

Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 79 828 tkr i 2009 års prisnivå.

³ Motsvarar 79 828 tkr i 2009 års prisnivå.

Ändamålet för anslaget är att finansiera utgifter för bidrag till vissa handikappåtgärder inom folkbildningen. Vidare används anslaget för att finansiera utgifter för statsbidrag till

folkhögskoleförlagd teckenspråktolkutbildning och teckenspråkläroverutbildning samt för utgifter för administration, utvärdering och utveckling av denna verksamhet.

Anslaget används även för att finansiera utgifter för bidrag och administrationskostnader till Synskadades Riksförbund för teknisk anpassning av studiematerial för synskadade och dövblinda.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2009 för ramanslaget 14:2 *Bidrag till vissa handikappåtgärder inom folkbildningen* besluta om stöd för studerande med funktionshinder vid folkhögskolor som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 12 000 000 kronor under 2010.

Tabell 17.4 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2007	Prognos 2008	Förslag 2009	Beräknat 2010	Beräknat 2011–
Ingående åtaganden	7 677	11 040	12 000	12 000	
Nya åtaganden	11 040	12 000	12 000		
Infriade åtaganden	7 677	11 040	12 000	-12 000	
Utestående åtaganden	11 040	12 000	12 000		
Erhållet/förslaget bemyndigande	13 000	12 000	12 000		

Regeringens överväganden

Regeringen har i volym 8 avsnitt 5 Vuxenutbildning redogjort för resultatet av verksamheten och bedömer att verksamheten även fortsättningsvis ska bedrivas i samma omfattning

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att riksdagen anvisar ett ramanslag om 79 828 000 kronor för 2009. För 2010 och 2011 beräknas anslaget till 82 483 000 kronor respektive 84 954 000 kronor.

Tabell 17.5 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 14:2 Bidrag till vissa handikappåtgärder inom folkbildningen

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	79 772	79 772	79 772
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	56	2 711	5 182
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	79 828	82 483	84 954

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

17.1.3 14:3 Bidrag till kontakttolkutbildning

Tabell 17.6 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2007	Utfall	14 720	Anslags-sparande	2 494
2008	Anslag	15 676 ¹	Utgifts-prognos	15 676
2009	Förslag	15 708		
2010	Beräknat	16 196 ²		
2011	Beräknat	16 644 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 15 708 tkr i 2009 års prisnivå.

³ Motsvarar 15 708 tkr i 2009 års prisnivå.

Ändamålet för anslaget är att finansiera utgifter för statsbidrag till kontakttolkutbildning och administrativa utgifter för verksamheten. Vidare får medlen användas i begränsad omfattning för utvecklingsinsatser.

Anslagssparande från 2007 på drygt 2 miljoner kronor beror på att planerade utbildningsplatser inte kunde fyllas.

Regeringens överväganden

Regeringen har i volym 8 avsnitt 5 Vuxenutbildning redogjort för resultatet av verksamheten och bedömer att verksamheten även fortsättningsvis ska bedrivas i samma omfattning.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att riksdagen anvisar ett ramanslag om 15 708 000 kronor för 2009. För 2010 och 2011 beräknas anslaget till 16 196 000 kronor respektive 16 644 000 kronor.

Tabell 17.7 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 14:3 Bidrag till kontakttolkutbildning

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	15 676	15 676	15 676
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	32	520	968
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	15 708	16 196	16 644

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

18 Tillsyn av spelmarknaden

18.1 Omfattning

Verksamhetsområdet omfattar frågor om tillsyn och reglering av spelmarknaden.

Lotteriinspektionen är förvaltningsmyndighet på spel- och lotteriområdet. Myndighetens uppgifter innefattar bl.a. tillståndsgivning och typgodkännande samt tillsyn av spelmarknaden.

18.2 Mål

Målet för spelpolitiken är en sund och säker spelmarknad där sociala skyddsintressen och efterfrågan på spel tillgodoses under kontrollerade former. Överskottet från spel bör värnas och alltså vara förbehållet det allmänna eller allmännyttiga ändamål, dvs. föreningslivet, hästsporten och staten.

Ovanstående mål är fastlagt av riksdagen (prop. 2002/03:93, bet. 2002/03:KrU8, rskr. 2002/03:212). Resultatredovisningen i det följande görs i förhållande till detta mål.

18.3 Resultatredovisning

18.3.1 Resultat

Spelmarknaden

Under 2007 beräknas den reglerade svenska spelmarknaden ha omsatt cirka 38,6 miljarder kronor. Det är en ökning med 2,4 miljarder kronor, eller sex procent, jämfört med föregående år. I summan ingår bruttoomsättningen för samtliga

spelformer utom för AB Svenska Spels (Svenska Spel) poker över Internet och Casino Cosmopol. För poker över Internet redovisas den s.k. pokerraken, vilket är den avgift om 2,5 procent som Svenska Spel tar ut av spelarna och som 2007 uppgick till 385 miljoner kronor. Lotteriinspektionens beräkning ger vid handen att det omräknat i insatser och spel mellan pokerdeltagarna skulle bli drygt 15 miljarder kronor i bruttoomsättning. För Casino Cosmopol redovisas nettoomsättningen, det vill säga omsättningen efter utbetalda vinster, vilken ökat med 15 procent jämfört med 2006. En uppskattning av bruttoomsättningen är i detta fall svår att göra då olika spelformer inom kasinot har olika vinståterbetalningsprocent. Sammanfattningsvis är bruttoomsättningen på den reglerade svenska spelmarknaden således betydligt högre. Det saknas också uppgifter om omsättning av spel från Sverige på utländska spelsajter.

Svenska Spel har med en andel om 52 procent av marknaden ökat sin bruttoomsättning, exklusive Casino Cosmopol och Internetpoker, med knappt 6 procent jämfört med föregående år. AB Trav och Galopps (ATG) omsättning har ökat med drygt 5 procent brutto jämfört med 2006. Folkrorelsernas sammanlagda spel och lotterier uppskattas till 12 procent av spelmarknaden, en ökning med 1 procent jämfört med föregående år. Det traditionella bingospelet och Bingolotto fortsätter att minska sin omsättning medan övriga rikslotterier visat en ökning de senaste åren. De privata företag som bedriver restaurangkasinospel har minskat sin omsättning de två senaste åren men har fortfarande cirka 2 procent av spelmarknaden.

I genomsnitt använder svenska folket knappt 3 procent av sin disponibla inkomst till spel och

lotterier beräknat på bruttoomsättningen. Om spelutgifterna fördelas på landets alla invånare som är 18 år eller äldre blir det en utgift på nästan 5 000 kronor per person och år. I detta belopp ingår då inte omsättningen för Internetpoker.

Nya s.k. spelkoncept dyker ständigt upp på spelmarknaden men det är fortfarande de mer traditionella kort-, kasino- och nummerspelen som dominerar stort i samtliga försäljningskanaler. Många bolag med s.k. onlinespel tappade betydande intäkter i samband med det amerikanska Internetspelförbudet. Ett stort antal av de stora spelsajterna erbjuder i dag i det närmaste kompletta spelportföljer med poker, bingo, onlinekasino, vadslagning och allt oftare även skicklighetsspel. Ett ökat intresse för spel mot andra spelare i form av s.k. vadslagningsbörser över Internet noteras. Intresset för bingo via nätet fortsätter också att öka.

Enligt det nyligen överlämnade betänkandet Svenska spels nätpoker – en utvärdering (SOU 2008:36) har cirka 20 000 personer som börjat spela på andra Internetsajter än Svenska Spels pokerplattform helt eller delvis gått över till att spela hos Svenska Spel. Å andra sidan uppskattar utredningen att det är cirka 35 000 personer som har börjat spela hos Svenska Spel och helt eller delvis också spelar på andra pokersajter. Enligt betänkandet är andelen spelare med riskabla eller problematiska spelvanor minst hos de som enbart spelar internetpoker hos Svenska Spel och störst hos de som spelar både hos detta bolag och minst ett annat bolag. Sett till andelen med allvarliga spelproblem är andelen störst hos de som enbart spelar hos övriga bolag. En tänkbar förklaring till detta kan, enligt betänkandet, vara att de spelansvarsåtgärder som tillämpas inom ramen för Svenska Spels nätpokerplattform har haft eftersträvd effekt.

De svenska aktörernas arbete med spelansvarsprogram, utbildning av personal och seminarier om spelens effekter har fortsatt under året. Därutöver har Svenska Spel lanserat en frivillig tjänst benämnd Spelkoll. Tjänsten bygger på lagrade speldata och gör en analys av en persons spelande i syfte att larma om eventuella riskabla förändringar i spelbeteendet för att på detta sätt indikera risk för spelberoende.

Tillsynen av spelmarknaden

Lotteriinspektionens tillsynsarbete har under året särskilt koncentrerats till frågor om åldersgränser, spelansvar och motverkande av illegalt spel. När det gäller minderårigas spelande har arbetet koncentrerats på kontroll av värdeautomatsspel och de spel som bedrivs hos ombud för Svenska Spel och ATG.

Lotteriinspektionens arbete med kontroll av det illegala spelet har i likhet med föregående år inriktats på de spel som erfarenhetsmässigt medför störst risk för spelberoende eller kriminalitet, dvs. spelautomater och pokerspel. Den 13 november 2007 inleddes den största nationella myndighetsgemensamma satsningen mot den illegala spelverksamheten som hittills genomförts i Sverige. I operationen deltog Polisen, Ekobrottsmyndigheten, Åklagarmyndigheten, Tullverket, Kronofogdemyndigheten och Lotteriinspektionen. Insatsen utgjorde också en del i polisens nationella satsning mot grovt organiserad brottslighet. Tillslag gjordes på cirka 150 platser runt om i landet och drygt 400 illegala spelautomater beslagtogs. Förundersökningar har inletts. Nämnade insats utgjorde ett gott exempel på samverkan mellan berörda myndigheter på området.

18.3.2 Analys och slutsatser

Lotteriinspektionens verksamhetsgren Kontroll och tillsyn växer konstant och blir allt mer resurskrävande. Huvudskälet till detta är det utbredda illegala spelandet. Av den tillgängliga tiden hos inspektionen har under året 41 procent ägnats åt verksamhetsgrenen. Även frågor av social karaktär, som t.ex. åtgärdsprogram för att motverka spelberoende och frågor om penningtvätt på kasinona har prioriterats. Regeringen gör mot denna bakgrund bedömningen att Lotteriinspektionens fördelning av resurser och prioritering synes vara i linje med utvecklingen på spelmarknaden. Det samlade resultatet ger också vid handen att målen för verksamheten är uppfyllda.

18.4 Politikens inriktning

Regeringens ambition är att bedriva en ansvarsfull spelpolitik i syfte att säkerställa en sund och säker spelmarknad. Sociala skyddshänsyn ska stå i förgrunden för svensk spelpolitik. De statligt kontrollerade bolagen ska i sin marknadsföring av verksamheten ha en socialt ansvarstagande inriktning i syfte att inte uppfattas som alltför påträngande.

Spelutredningen (dir. 2007:79) kommer senast den 15 december i år att överlämna sitt förslag till en moderniserad och långsiktigt hållbar spelreglering. Efter att sedvanligt remissförfarande skett under våren 2009, avser regeringen att fullfölja den påbörjade översynen av spellagstiftningen, i syfte att få till stånd ett väl fungerande regelverk på spelområdet.

18.5 Budgetförslag

18.5.1 15:1 Lotteriinspektionen

Tabell 18.1 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2007	Utfall	37 535	Anslags-sparande	7 769
2008	Anslag	43 649 ¹	Utgifts-prognos	42 934
2009	Förslag	44 365		
2010	Beräknat	45 493 ²		
2011	Beräknat	46 495 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 44 365 tkr i 2009 års prisnivå.

³ Motsvarar 44 365 tkr i 2009 års prisnivå.

Anslaget används för Lotteriinspektionens förvaltningskostnader.

Tabell 18.2 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor				
Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2007	26 378	120	37 535	-11 037
Prognos 2008	31 466	120	43 784	-12 198
Budget 2009	27 966	100	45 848	-17 782

Verksamhetens kostnader täcks endast delvis med avgifter. Drygt 31 miljoner kronor redovisas mot inkomsttiteln 9455 *Lotteravgifter* enligt prognosen för 2008. De åtgärder som närmast är av direkt rättsvårdande karaktär, och som syftar

till att motarbeta illegalt spel, är sedan den 1 januari 2007 anslagsfinansierade.

Detsamma gäller den egeninitierade utbildnings- och informationsverksamhet som myndigheten bedriver där ett naturligt avgiftskollektiv saknas. Regeringen beslutade om denna förändring i samband med regleringsbrevet för 2008.

Regeringens överväganden

Tabell 18.3 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 15:1 Lotteriinspektionen

Tusental kronor			
	2009	2010	2011
Anvisat 2008 ¹	43 649	43 649	43 649
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	716	1 844	2 846
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	44 365	45 493	46 495

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Regeringen föreslår att anslaget för 2009 uppgår till 44 365 000 kronor. För 2010 beräknas anslaget till 45 493 000 kronor och för 2011 till 46 495 000 kronor.